

การพัฒนารูปแบบการสอนตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา
เพื่อพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

คุณัญญา กัญจนา

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน
ปีการศึกษา 2559
ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

**DEVELOPMENT OF CONTEMPLATIVE EDUCATIONBASED
INSTRUCTION TO ENHANCE CRITICAL
THINKING OF MATTAYOMSUKSA 6 STUDENTS**

KHUNANYA KANCHANA

**A thesis submitted in partial fulfillment of requirements
for Master of Education in Curriculum and Instruction
Academic Year 2016
Copyright of BansomdegchoprayaRajabhat University**

ชื่อเรื่อง การพัฒนารูปแบบการสอนตามแนวคิดจิตศึกษาเพื่อพัฒนา
ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6
อิสลามวิทยาลัยแห่งประเทศไทย

ชื่อผู้วิจัย คุณัญญา กัญจนา

สาขาวิชา หลักสูตรและการสอน

อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก รองศาสตราจารย์ ดร.บังอร เสรีรัตน์

อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม อาจารย์ ดร.เพ็ญพร ทองคำสุก

มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยาอนุมัติให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาด้านหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน

..... คณะบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อารีวรรณ เอี่ยมสะอาด)

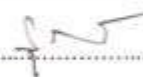
คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.สุรศักดิ์ หลาบมาลา)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.บังอร เสรีรัตน์)

..... กรรมการ
(อาจารย์ ดร.เพ็ญพร ทองคำสุก)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.วิไทรย์ วัฒนานิมิตกุล)

..... กรรมการและเลขานุการ
(รองศาสตราจารย์สุภรณ์ ทิมบริบูรณ์)

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

ชื่อเรื่อง	การพัฒนารูปแบบการสอนตามแนวคิดจิตตปัญญา เพื่อพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6
ชื่อผู้วิจัย	คุณัญญา กัญจนา
สาขาวิชา	หลักสูตรและการสอน
อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก	รองศาสตราจารย์ ดร.บังอร เสรีรัตน์
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม	ดร.เพ็ญพร ทองคำสุก
ปีการศึกษา	2559

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงกึ่งทดลองโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนารูปแบบการสอนตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาเพื่อพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 และ 2) เปรียบเทียบความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ก่อนและหลังการใช้รูปแบบการสอนตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 อิสลามวิทยาลัยแห่งประเทศไทย จำนวน 30 คน ซึ่งได้มาโดยใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งกลุ่มเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วยแผนการจัดการเรียนรู้และแบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2559 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการทดสอบค่าที

ผลการวิจัยพบว่า

1. รูปแบบการสอนตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาเพื่อพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ประกอบด้วย 1) หลักการ/แนวคิดของรูปแบบ 2) จุดมุ่งหมายของรูปแบบ 3) กระบวนการเรียนการสอนของรูปแบบ ซึ่งมี 5 ชั้น คือ ชั้นที่ 1 ชั้นเสริมสร้าง ชั้นที่ 2 ชั้นส่งเสริมขั้นที่ 3 ชั้นสาระขั้นที่ 4 ชั้นสรุป และชั้นที่ 5 ชั้นสะท้อนแนวความคิด 4) ผลที่ผู้เรียนจะได้รับจากการเรียนรู้ตามรูปแบบ

2. ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยความสามารถในการคิดวิเคราะห์มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าก่อนเรียน

คำสำคัญ: รูปแบบการสอน จิตตปัญญาศึกษา การคิดวิเคราะห์

Title **The Development of Contemplative Education-based Instruction to Enhance Critical Thinking of Mattayomsuksa 6 Students**

Author **Khunanya Kanchana**

Program **Curriculum and Instruction**

Major Advisor **Associate Professor Dr.Bang-ornSereerat**

Co-advisor **Dr.PenpornThongkamsuk**

Academic Year **2016**

ABSTRACT

The purposes of this quasi-experimental research were 1) to develop contemplative education-based instruction to enhance critical thinking of Mattayomsuksa 6 Students and 2) to compare critical thinking of Mattayomsuksa 6 Students between before and after using the developed instruction. The sample included thirty of Mattayomsuksa 6 students from Islamwittayalai School obtained through cluster random sampling. The research instruments involved lesson plans and critical thinking test. Data were collected in the 2nd semester of academic year 2016 and were statistically analyzed in percentage, MEAN, standard deviation, and t-test.

The findings revealed as follows.

1. The components of contemplative education-based instruction to enhance critical thinking of Mattayomsuksa 6 Students delineated 1) principles, or concepts 2) objectives 3) instructional process, i.e., stage 1: reinforcement; stage 2: enhancement; stage 3: contents; stage 4: conclusions and stage 5: conceptual reflection and 4) learning outcomes.

2. The critical thinking of Mattayomsuksa 6 Students after using the contemplative education-based instruction was generally higher than that before the experiment at significance level .01.

Keywords: Instruction, Contemplative Education, Critical Thinking

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เสร็จสมบูรณ์ได้ด้วยดี เพราะได้รับความกรุณาอย่างดียิ่งจากอาจารย์ที่ปรึกษาทุกท่าน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง รองศาสตราจารย์ ดร.บังอร เสรีรัตน์ ดร.เพ็ญพรทองคำสุกและอาจารย์ทวิศักดิ์ จงประดับเกียรติ ที่ได้ให้คำปรึกษา แนะนำ ตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องซึ่งเป็นประโยชน์อย่างมากในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอกราบขอบพระคุณคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ที่กรุณาตรวจสอบให้คำแนะนำและข้อเสนอแนะต่าง ๆ เพื่อให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ได้รับการปรับปรุงแก้ไขเป็นวิทยานิพนธ์ที่สมบูรณ์

ขอกราบขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร.วิโพธิ์ วัฒนานิมิตกุล นางสาวเอี่ยมพร วอนอิน และนายยุทธพงษ์ ศรีวรรณย์ ที่เสียสละเวลาเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือในการวิจัย

ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ทุกท่านที่กรุณาถ่ายทอดความรู้แก่ผู้วิจัย อีกทั้งขอขอบคุณเจ้าหน้าที่ทุกท่านที่ให้ความช่วยเหลือในการประสานงาน ขอขอบคุณเพื่อนครูอิสลามวิทยาลัยแห่งประเทศไทย ที่คอยให้คำแนะนำและให้การช่วยเหลือด้วยดีเสมอมา ตลอดจนขอขอบใจนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6/8 อิสลามวิทยาลัยแห่งประเทศไทย ทุกคนที่ให้ความร่วมมือ ตั้งใจศึกษาค้นคว้าหาความรู้จากกิจกรรมการเรียนรู้ที่จัดให้

ท้ายนี้ขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อ คุณแม่ ครูอาจารย์ที่มีพระคุณยิ่งในการให้การศึกษอันเป็นพื้นฐานในความสำเร็จ และคอยให้ความรัก ช่วยเหลือ สนับสนุนเป็นกำลังใจอย่างดีมาโดยตลอด

คุณัญญา กัญญา

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ข
กิตติกรรมประกาศ.....	ค
สารบัญ.....	ง
สารบัญตาราง.....	ฉ
สารบัญภาพ.....	ช
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	4
สมมติฐานของการวิจัย.....	4
ขอบเขตของการวิจัย.....	4
ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย.....	5
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	6
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	7
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	9
การเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลง.....	9
จิตตปัญญาศึกษา.....	15
การพัฒนารูปแบบการสอน.....	23
การคิดวิเคราะห์.....	30
สาระสำคัญของกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยีตามหลักสูตร แกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551.....	37
ข้อมูลพื้นฐานอิสลามวิทยาลัยแห่งประเทศไทย.....	41
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	45

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 3 วิธีการดำเนินการวิจัย.....	49
การพัฒนารูปแบบการการสอน.....	51
การสร้างเครื่องมือในการวิจัย.....	52
การทดลองใช้รูปแบบการสอนตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา.....	55
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	57
ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐาน.....	57
ผลการพัฒนาแบบการสอน.....	60
ผลการทดลองใช้รูปแบบการสอน.....	61
การประเมินผลรูปแบบการสอน.....	65
บทที่ 5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	67
สรุปผลการวิจัย.....	68
อภิปรายผล.....	69
ข้อเสนอแนะ.....	72
บรรณานุกรม.....	75
ภาคผนวก.....	79
ภาคผนวก ก ราชานามผู้เชี่ยวชาญ.....	80
ภาคผนวก ข หนังสือราชการ.....	82
ภาคผนวก ค ผลการวิเคราะห์เครื่องมือ.....	86
ภาคผนวก ง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	99
ภาคผนวก จ แบบตอบรับและบทความวิจัย.....	181
ประวัติผู้วิจัย.....	198

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	แบบแผนการทดลอง.....	55
2	ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6.....	61
3	ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ก่อนและหลังการทดลองใช้รูปแบบการสอนเพื่อพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์.....	62
4	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความเหมาะสม ด้านคุณภาพองค์ประกอบของรูปแบบการสอนตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาเพื่อพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6.....	64
5	ผลการประเมินประสิทธิภาพขององค์ประกอบของรูปแบบการสอนจากผู้เชี่ยวชาญ.....	88
6	ผลการประเมินประสิทธิภาพด้านความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาจากผู้เชี่ยวชาญ.....	89
7	ผลการประเมินความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ด้านความสอดคล้องของแผนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา.....	92
8	การคิดคำนวณค่า IOC และการแปลความหมายของผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญ.....	93
9	ค่าความยากง่าย (p) และค่าอำนาจจำแนก (r) เป็นรายชื่อของแบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 30 ข้อ.....	95
10	คะแนนสอบก่อนและหลังการทดลองใช้รูปแบบการสอนตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาเพื่อความสามารถในการคิดวิเคราะห์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6.....	97

สารบัญญภาพ

ภาพที่		หน้า
1	กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	8
2	ระบบการเรียนการสอน.....	24
3	การพัฒนารูปแบบการสอนตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาเพื่อพัฒนา ความสามารถในการคิดวิเคราะห์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6.....	50

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ระบบการศึกษาของประเทศไทยภายหลังการปฏิรูปการศึกษา ได้เริ่มให้ความสำคัญในการส่งเสริมความคิดให้แก่เด็กและเยาวชน โดยกำหนดพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ และกำหนดเป็นมาตรฐานการประกันคุณภาพสถานศึกษาอันจะส่งผลให้ประชาชนมีคุณภาพมากขึ้น การมีความสามารถในการคิดจะเป็นประโยชน์อย่างมากต่อการดำเนินชีวิตของมนุษย์ จะทำให้สามารถแก้ปัญหา รวมทั้งสามารถเลือกตัดสินใจได้อย่างเหมาะสมและมีเหตุผล ในยุคข่าวสารและเทคโนโลยีในปัจจุบันที่มีความเจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว มีการแข่งขัน การปูพื้นฐานการคิดและส่งเสริมการคิดให้แก่เด็กและเยาวชนจึงเป็นสิ่งที่สำคัญอย่างยิ่ง การได้รับการพัฒนาการคิดตั้งแต่เยาว์วัยจะช่วยพัฒนาการคิดให้ก้าวหน้า ส่งผลให้สติปัญญาเฉียบแหลม เป็นคนรอบคอบตัดสินใจได้ถูกต้อง สามารถแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ในชีวิตได้ดี เป็นบุคคลที่มีคุณภาพ สามารถดำรงชีวิตในสังคมอย่างมีความสุข

การคิดและการสอนคิดเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งในการจัดการศึกษาเพื่อให้ผู้เรียนมีคุณภาพในทุก ๆ ด้าน ทั้งทางด้านสติปัญญา คุณธรรมและเป็นพลเมืองที่ดีของประเทศชาติ ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (กรมวิชาการ, 2545, น.1) ได้ระบุว่าจัดการศึกษาที่ผ่านมาพบว่าการพัฒนาสติปัญญาของผู้เรียนยังทำได้ในขอบเขตที่จำกัดยังไม่ถึงเป้าหมายที่สูงสุดคือในส่วนที่ต้องใช้ความคิดและเหตุผลผู้เรียนยังไม่สามารถทำได้ดี สอดคล้องกับผลจากการประเมินคุณภาพภายนอก (วิลาวัลย์ มาคุ้ม, 2553, น.36-37) มาตรฐานที่ 4 เรื่องการมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ คิดอย่างมีวิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรอง และมีวิสัยทัศน์ ซึ่งผลการประเมินปรากฏว่าการประเมินในด้านนี้มีผลการประเมินที่ต่ำกว่าด้านอื่น ๆ เหตุนี้ทุกส่วนที่เกี่ยวข้องจึงได้ให้ความสำคัญต่อการศึกษาเพื่อพัฒนาการคิดของผู้เรียน มีความพยายามเร่งรื้อให้มีการพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดทักษะกระบวนการคิดหลากหลายวิธีมาอย่างต่อเนื่อง ดังจะเห็นได้จากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 9 (พ.ศ.2545-2549) ได้ระบุไว้ว่าเปิดโอกาสให้คนไทยทุกคนคิดเป็น มีเหตุผล และมีความคิดสร้างสรรค์ แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 มีการระบุว่าให้สถานศึกษาจัดการเรียนการสอนโดยฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญ

สถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้มาใช้ป้องกันและแก้ปัญหา กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เพื่อเป็นกรอบและทิศทางในการพัฒนาเด็กและเยาวชนไทยทุกคนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานให้มีคุณภาพและทักษะที่จำเป็นสำหรับการดำรงชีวิตในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงและแสวงหาความรู้เพื่อพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต และตามบทบัญญัติของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ยังกำหนดให้สถานศึกษาทุกแห่งต้องได้รับการประเมินคุณภาพภายนอกกรอบสาม(พ.ศ.2554-2558) ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานมีกลุ่มตัวบ่งชี้พื้นฐาน 3 กลุ่ม คือ กลุ่มตัวบ่งชี้พื้นฐาน กลุ่มตัวบ่งชี้อัตลักษณ์ กลุ่มตัวบ่งชี้มาตรการส่งเสริม ซึ่งกลุ่มตัวบ่งชี้พื้นฐานข้อ 4 ผู้เรียน คิดเป็น ทำเป็นนั้น จัดว่าเป็นเป้าหมายสำคัญประการหนึ่งที่ครูผู้สอนจะต้องจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนตามมาตรฐานที่กำหนดไว้ในกรอบการประเมินคุณภาพภายนอกกรอบสามด้วย

สำหรับการคิดวิเคราะห์ (Analytical Thinking) นั้น เป็นการศึกษาที่มีความสลับซับซ้อนสูง ต้องอาศัยพื้นฐานด้านทักษะการคิดหลาย ๆ ด้านเข้ามาผสมผสานกัน ดังนั้นการคิดแบบนี้จึงมีขั้นตอนและความแยกแยะ เมื่อคิดได้แล้วก็จะทำให้พบแนวทางแก้ปัญหาหรือคำตอบหรือข้อสรุปของความคิดในแต่ละครั้ง ซึ่งพอจะกล่าวได้ว่าการคิดวิเคราะห์เป็นความสามารถของการคิดในการจำแนกแยกแยะข้อมูล องค์ประกอบของสิ่งต่าง ๆ ออกเป็นส่วนย่อย เพื่อค้นหาความจริง ความสำคัญ ความเป็นแก่นแท้ในองค์ประกอบหรือหลักฐานของเรื่องนั้น ๆ รวมทั้งความสามารถในการหาความสัมพันธ์และความเชื่อมโยงของสิ่งต่าง ๆ ว่าเกี่ยวพันกันอย่างไร อาศัยหลักการใด เพื่อค้นหาสาเหตุที่แท้จริงของสิ่งที่เกิดขึ้น จนได้ความคิดที่นำไปสู่การสรุป การประยุกต์ใช้ การทำนายหรือคาดการณ์สิ่งต่าง ๆ ได้ถูกต้องแม่นยำ จนเกิดผลในทางปฏิบัติได้เป็นอย่างดีเป็นผลดี การคิดวิเคราะห์จึงเป็นการคิดที่สำคัญต่อการเรียนรู้และการดำเนินชีวิต และเป็นแก่นแท้ของศักยภาพของสมองและสติปัญญาของมนุษย์ไม่น้อยไปกว่ากระบวนการคิดแบบอื่น ๆ ซึ่งโรงเรียนในประเทศที่พัฒนาแล้ว เช่น สหรัฐอเมริกาและยุโรป จะจัดให้มีการสอนที่เน้นการคิดในโรงเรียน ซึ่งการคิดวิเคราะห์นี้ถือเป็นรากฐานสำคัญของการเรียนรู้และการดำรงชีวิต โดยเฉพาะในโลกปัจจุบันผู้ที่มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์มาก ก็มักจะมีความสามารถด้านอื่น ๆ เหนือกว่าบุคคลอื่น ๆ ทั้งทางด้านสติปัญญาและการดำเนินชีวิตด้วย ซึ่งเป็นทักษะที่ทุกคนฝึกฝนได้ เรียนรู้ได้ และการคิดวิเคราะห์ยังเป็นพื้นฐานของการคิดทั้งหมด การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนมีทักษะการคิดวิเคราะห์นั้น ได้มีนักวิชาการหลายท่านเสนอวิธีการเรียนรู้ไว้ เช่น การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การจัดการเรียนรู้กิจกรรมกลุ่ม การจัดการเรียนรู้แบบแก้ปัญหาเป็นต้น โดยทิสนา แคมมณี (2554, น.15-16) ได้กล่าวถึง การสอนเพื่อพัฒนาความสามารถในการคิดว่าประกอบด้วย สอนด้วยการตั้งคำถาม ทั้งคำถามเดี่ยวและคำถามแบบชุด สอนโดยใช้แผนที่

ความคิด (Mind Mapping) ฝึกการวิเคราะห์และสังเคราะห์ การเรียนรู้แบบปริกษาหาหรือบันทึก การเรียนรู้ บันทึกข้อสงสัย ความรู้สึกส่วนตัว ความคิดที่เปลี่ยนไป การถามตนเอง ในการวางแผน จัดระเบียบคิดไตร่ตรองในเรื่องการเรียนรู้ของตนเอง การประเมินตนเอง เพื่อประเมินความคิด และ ความรู้สึกของตนเอง ในการจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถในการคิดของผู้เรียนนั้น ผู้สอนจะต้องรู้และพัฒนาผู้เรียนในเรื่องทักษะการคิดไตร่ตรองและโครงสร้างกระบวนการคิดให้ เกิดในตัวผู้เรียน สิ่งสำคัญคือผู้สอนต้องมีความเชื่อมั่นในความรับผิดชอบของผู้เรียนในการที่จะ เรียนรู้ด้วยตนเองและเกิดความมั่นใจว่าการมีส่วนร่วมของผู้เรียนจะก่อให้เกิดความเพลิดเพลิน เห็นคุณค่าในการเรียนรู้ เป็นหน้าที่ของผู้สอนที่จะจัดสร้างบรรยากาศในชั้นเรียนให้เป็นชั้นเรียนที่ ส่งเสริม กระตุ้นผู้เรียนให้ทำงานอย่างอิสระและร่วมกันทำงานทุกคน จัดวางรูปแบบการคิดและ ยุทธศาสตร์การคิดให้เหมาะสม

จิตตปัญญาศึกษา เป็นกระบวนการพัฒนาจิตใจ ซึ่งเป็นสิ่งที่อยู่ในตัวมนุษย์ทุกคน เป็นการเรียนรู้ที่นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงภายใน ที่ผู้เรียนเฝ้ามองความเปลี่ยนแปลงภายในของตนเอง อันเกิดจากความสัมพันธ์ที่มีต่อโลกภายนอกโดยอาศัยจิตตปัญญาเป็นเครื่องมือ ซึ่งการพยายาม ฝึกหัดขัดเกลาตนเอง นำไปสู่ความเข้าใจต่อธรรมชาติของสรรพสิ่ง มองเห็นความเชื่อมโยงระหว่าง ตนเองและสิ่งต่าง ๆ รอบตัวอย่างไม่แยกส่วน เกิดความเข้าใจว่าการเรียนรู้ การงานและการดำเนิน ชีวิต เป็นการเรียนรู้ที่ไม่ได้เน้นที่วิชาเป็นตัวตั้ง แต่เน้นวิถีชีวิตร่วมกันเป็นตัวตั้งเพื่อความรู้แจ้งคือ การศึกษาจากการดูจิตของตนเองแล้วเกิดปัญญาเกิดการคิดเป็นคือใช้เหตุผลวิเคราะห์สังเคราะห์ให้ สิ่งที่รับรู้กลายเป็นความรู้ที่คมชัดลึกยิ่งขึ้น โดยมุ่งสร้างระบบการเรียนรู้เพื่อปรับเปลี่ยนวิธี การเรียนรู้ที่มุ่งเสพมากกว่าการสร้างสู่การเรียนรู้ที่ยกระดับจิตตปัญญาเพื่อเป็นพื้นฐานให้มนุษย์ พัฒนาศักยภาพสูงสุดของตนเองในการเรียนวิชาความรู้และความจริงภายในตนเองควบคู่กันไป และให้กำลังใจกัน การมีไมตรีเห็นอกเห็นใจกัน รวมทั้งสร้างทัศนคติที่ว่ามนุษย์ทั้งผองล้วนเป็น พี่น้องกัน อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข จิตตปัญญาศึกษามีเป้าหมายคือเพื่อพัฒนาให้เป็นมนุษย์ที่ สมบูรณ์ โดยเกิดการเปลี่ยนแปลงในตนเอง ในองค์กรและในสังคม โดยจัดกระบวนการเรียนรู้ด้วย หลักการพิจารณาด้วยใจอย่างใคร่ครวญ (Contemplation) หลักความรักความเมตตา (Compassion) หลักการเชื่อมโยงสัมพันธ์ (Connection) หลักการเผชิญหน้ากับความจริง (Confronting) หลักความ ต่อเนื่อง(Continuity) หลักความมุ่งมั่น (Commitment) หลักชุมชนแห่งการเรียนรู้ (Community) หลักความเป็นสากล (Neutral) หลักความเป็นวิชาการ (Academic) หลักการเรียนรู้แบบบูรณาการ และผสานสรรพศาสตร์ (Integrative & Transdisciplinary Learning) เป็นการเรียนรู้ที่ไม่แบ่งแยก ศาสตร์สาขาต่าง ๆ ออกจากกัน โดยเชื่อว่าศาสตร์สาขาต่าง ๆ แท้จริงแล้วมีจุดเริ่มต้นเหมือนกัน หลักการประยุกต์ใช้ได้หลากหลาย (Applied) หลักการมีปัญญาแห่งตน (Original Wisdom) และ

หลักการเรียนรู้แบบองค์รวม (Holistic) ดังนั้นแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาจึงเป็นรูปแบบการสอนที่เน้นการพัฒนาคนในอย่างแท้จริง เพื่อให้เกิดความตระหนักรู้ถึงคุณค่าของสิ่งต่าง ๆ โดยปราศจากอคติเกิดความรัก ความเมตตา อ่อนน้อมต่อธรรมชาติ มีจิตสำนึกต่อส่วนรวม และสามารถเชื่อมโยงศาสตร์ต่าง ๆ มาประยุกต์ใช้ในชีวิตได้อย่างสมบูรณ์

จากสภาพปัญหาและความสำคัญของการคิดวิเคราะห์ข้างต้น รวมถึงแนวความคิดเรื่องการจัดการเรียนรู้เพื่อมุ่งให้เกิดการเปลี่ยนแปลงขั้นพื้นฐานในตัวผู้เรียนของแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาดังที่กล่าวมา ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะพัฒนารูปแบบการสอนตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาเพื่อพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยคาดการณ์ว่ารูปแบบการสอนดังกล่าวจะช่วยให้ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์สูงขึ้น ให้มีพื้นฐานในการพัฒนาให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์โดยการเปลี่ยนแปลงทางด้านความคิดเกี่ยวกับตนเอง ผู้อื่น สังคมเป็นนักเรียนที่มีการพัฒนารอบด้านอย่างแท้จริง พร้อมเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาสังคมให้เจริญก้าวหน้าและสงบสุขต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนารูปแบบการสอนตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาเพื่อพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6
2. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ก่อนและหลังการสอน โดยใช้รูปแบบการสอนตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา

สมมติฐานของการวิจัย

ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 หลังจากได้เรียนตามรูปแบบการสอนตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาสูงกว่าก่อนเรียน

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตในการดำเนินงานดังนี้

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2559 จำนวน 8 ห้อง ของอิสลามวิทยาลัยแห่งประเทศไทย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาเขต 1 กรุงเทพมหานคร

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2559 จำนวน 1 ห้องเรียน จำนวน 30 คน ซึ่งได้มาโดยใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ตัวแปรอิสระ ได้แก่ รูปแบบการสอนตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา

ตัวแปรตาม ได้แก่ ความสามารถในการคิดวิเคราะห์

เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัย

เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นเนื้อหาในกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ วิชาการขาย เบื้องต้น สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยคัดเลือกเนื้อหาที่ใช้สอนจำนวน 6 เรื่อง ดังนี้

เรื่องที่ 1 เรื่องแนวความคิดทางการตลาด

เรื่องที่ 2 เรื่องช่องทางการจัดจำหน่าย

เรื่องที่ 3 เรื่องความรู้เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์

เรื่องที่ 4 เรื่องการส่งเสริมการตลาด

เรื่องที่ 5 เรื่องความรู้เกี่ยวกับกิจการ

เรื่องที่ 6 เรื่องความรู้ทางเทคโนโลยีทันสมัยเกี่ยวกับการขาย

ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้รูปแบบการสอนตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2559 จำนวน 6 สัปดาห์ ๆ ละ 2 ชั่วโมง รวม 12 ชั่วโมง

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. ได้รูปแบบการสอนตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาเพื่อพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 อิสลามวิทยาลัยแห่งประเทศไทย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 กรุงเทพมหานคร

2. นักเรียนที่ได้รับการสอนด้วยรูปแบบการสอนตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาจะพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์สูงขึ้น

3. เป็นทางเลือกสำหรับครูผู้สอนในการนำรูปแบบการสอนตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาที่ได้พัฒนาขึ้นไปใช้สอน เพื่อทำให้เกิดความหลากหลายในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

นิยามศัพท์เฉพาะ

จิตตปัญญาศึกษา (Contemplative Education) หมายถึง กระบวนการเรียนรู้ด้วยใจอย่างใคร่ครวญ การศึกษาที่เน้นการพัฒนาด้านในอย่างแท้จริง เพื่อให้เกิดความตระหนักรู้ถึงคุณค่าของสิ่งต่าง ๆ โดยปราศจากอคติ เกิดความรักความเมตตา อ่อนน้อมต่อธรรมชาติมีจิตสำนึกต่อส่วนรวม และสามารถเชื่อมโยงศาสตร์ต่าง ๆ มาประยุกต์ใช้ในชีวิตได้อย่างสมบูรณ์

รูปแบบการสอนตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา หมายถึง แบบแผนการเรียนการสอนตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาที่เน้นการคิด พิเคราะห์พิจารณา ใคร่ครวญ ไตร่ตรอง อย่างรอบคอบอย่างลึกซึ้ง ใคร่ครวญ โดยให้ความสำคัญกับการตระหนักรู้ การเรียนรู้ด้านอารมณ์ ความรู้สึก ความคิด ความเชื่อ เหตุผล ทักษะ มุมมองของชีวิต ซึ่งจะต้องเริ่มต้นจากการที่มุ่งให้เกิดการเปลี่ยนแปลงขั้นพื้นฐานภายในตนเองและการเกิดสำนึกเพื่อส่วนรวม ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ดังนี้ หลักการ จุดมุ่งหมาย กระบวนการเรียนการสอน และผลที่ผู้เรียนจะได้รับ จากรูปแบบ โดยใน ส่วนกระบวนการเรียนการสอน ประกอบด้วยขั้นตอนการจัดกิจกรรม 5 ขั้นตอน ดังนี้

1. **ขั้นเสริมสร้าง** หมายถึง กิจกรรมการสอนซึ่งเริ่มต้นด้วยกิจกรรมการสอนที่ทำให้ผู้เรียนเกิดความพร้อมในการเรียนรู้ โดยการสร้างบรรยากาศที่ผ่อนคลายเป็นกันเอง เช่น จัดให้ผู้เรียนใกล้ชิดกับธรรมชาติ จัดสภาพห้องเรียนให้มีความแปลกใหม่ ฝึกให้ผู้เรียนมีสติอยู่เสมอ มีการตั้งคำถามทบทวนความรู้เดิม กระตุ้นให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นในเรื่องที่จะศึกษา สร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้สอนและผู้เรียน โดยผู้สอนเป็นกัลยาณมิตร

2. **ขั้นส่งเสริม** หมายถึง กิจกรรมการสอนซึ่งผู้สอนจะนำเสนอเนื้อหาสาระใหม่ของบทเรียน โดยนำเสนอเนื้อหาผ่านสื่อหรือกิจกรรมที่น่าสนใจ เช่น กรณีศึกษา การเล่าเรื่อง ภาพยนตร์ หรือวีดิทัศน์ เป็นต้น เพื่อเป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เนื้อหาใหม่ มีการพูดคุยและเปลี่ยนการเรียนรู้ผ่านการเล่าเรื่องและรับฟังอย่างลึกซึ้ง

3. **ขั้นสาระ** หมายถึง กิจกรรมการสอนที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นในกลุ่มย่อย วิเคราะห์หาคำตอบประเด็นคำถามด้วยการตีความ ร่วมกันอภิปรายปัญหา พิเคราะห์ทำการแยกแยะ กระจายสิ่งที่กำหนดให้ออกเป็นส่วนย่อย ๆ เช่น ใคร ทำอะไร ที่ไหน เมื่อไหร่ อย่างไร

4. **ขั้นสรุป** หมายถึง กิจกรรมการสอนที่ให้ผู้เรียนร่วมกันอภิปรายสรุปด้วยการตีความ การจำแนกแยกแยะ แล้วกลั่นกรองออกเป็นถ้อยคำการแสดงออก หรือข้อเขียน และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีการแลกเปลี่ยนความรู้ในกลุ่มย่อย แล้วสรุปสาระสำคัญหรือข้อคิดที่ได้จากกลุ่มย่อย เพื่อนำเสนอต่อกลุ่มใหญ่

5. **ขั้นสะท้อนแนวความคิด** หมายถึง กิจกรรมการสอนที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้นำเสนอแนวคิด ตามเนื้อหาสาระสำคัญหรือข้อคิดที่ผ่านการใคร่ครวญมาแล้ว เช่น คำพูดสั้น ๆ วาทะที่น่าสนใจ การเขียนข้อความสั้น ๆ การเขียนสรุป การวาดภาพ การแสดงบทบาทสมมติการเขียนแผนผังความคิด

ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ หมายถึง ความสามารถในการจำแนกแยกแยะองค์ประกอบต่างๆ ของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง และหาความสัมพันธ์เชิงเหตุผลระหว่างองค์ประกอบเหล่านั้น เพื่อสร้างข้อสรุปที่สมเหตุสมผล ซึ่งมีองค์ประกอบ 3 ด้าน ได้แก่ การคิดวิเคราะห์ความสำคัญ การคิดวิเคราะห์ความสัมพันธ์ และการคิดวิเคราะห์หลักการ

1. **การคิดวิเคราะห์ความสำคัญ** หมายถึง การวิเคราะห์เนื้อหาของสิ่งต่าง ๆ ว่าสิ่งใดเป็นสิ่งใดสำคัญ สิ่งใดมีบทบาทมากที่สุด

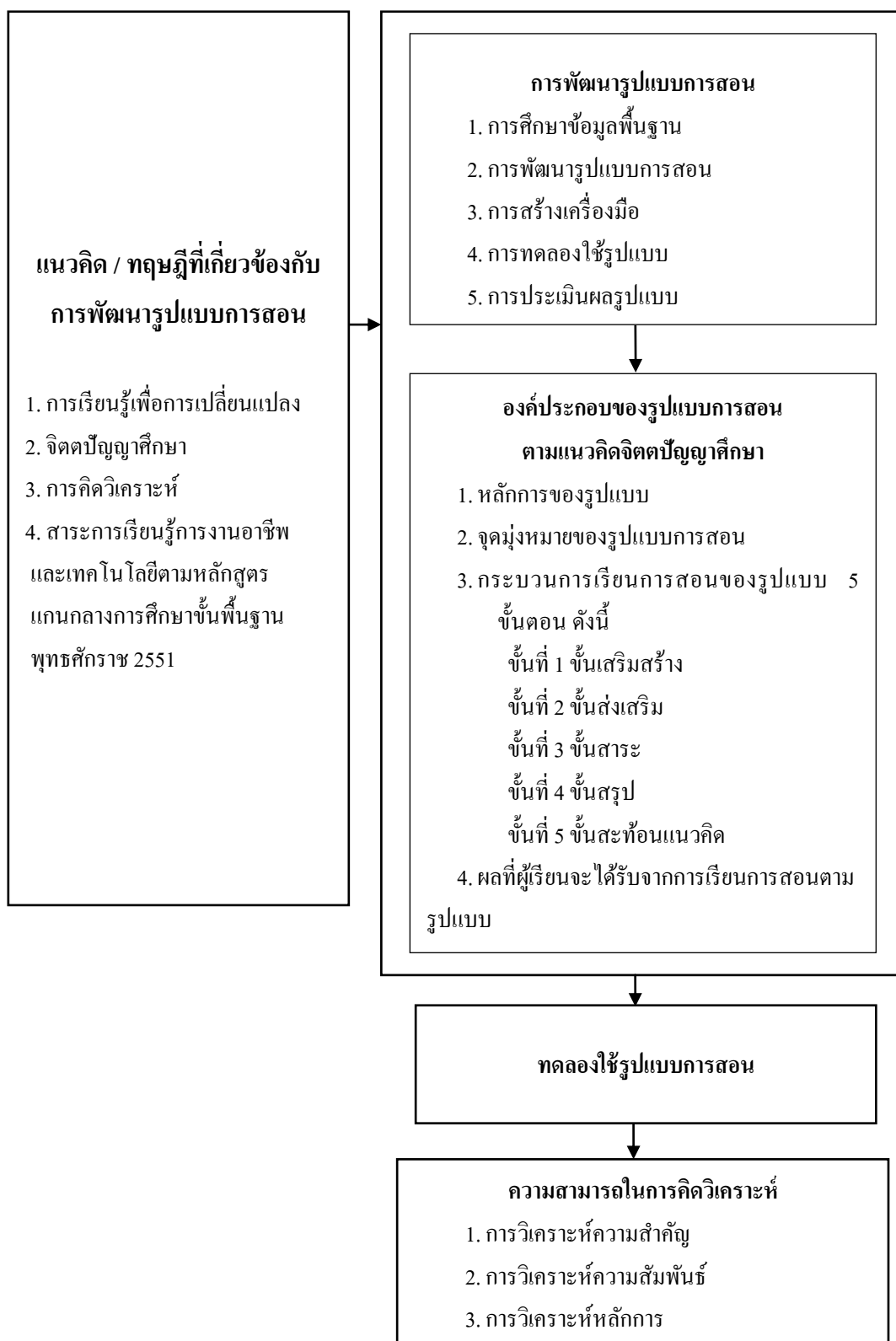
2. **การคิดวิเคราะห์ความสัมพันธ์** หมายถึง การค้นหาความสัมพันธ์ของสิ่งต่าง ๆ ว่ามีอะไรสัมพันธ์กัน สัมพันธ์กันอย่างไร สัมพันธ์กันมากน้อยเพียงใด สอดคล้องหรือขัดแย้งกันในเนื้อหา

3. **การคิดวิเคราะห์หลักการ** หมายถึง การค้นหาโครงสร้างระบบ เรื่องราว สิ่งของและการทำงานต่าง ๆ ว่าสิ่งเหล่านั้นดำรงอยู่ในสภาพเช่นนั้น เนื่องจากอะไร มีอะไรเป็นแกนหลัก มีหลักการอย่างไร มีเทคนิคอะไรหรือยึดถือคติใด มีสิ่งใดเป็นตัวเชื่อมโยง

นักเรียน หมายถึง นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งกำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2559 อีสลามวิทยาลัยแห่งประเทศไทย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 กรุงเทพมหานคร

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลง การคิดวิเคราะห์และสาระสำคัญของกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยีตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เพื่อพัฒนารูปแบบการสอนตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาเพื่อพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้กรอบแนวคิด ดังปรากฏในภาพที่ 1 ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาการพัฒนา รูปแบบการสอนตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา เพื่อพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 อีสลามวิทยาลัย แห่งประเทศไทย ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องนำมาวิเคราะห์และพิจารณา ความเหมาะสมและนำมาใช้เป็นแนวทางในการศึกษาวิจัย โดยจะนำเสนอตามหัวเรื่อง ดังต่อไปนี้

1. การเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลง
2. จิตตปัญญาศึกษา
3. การพัฒนา รูปแบบการสอน
4. การคิดวิเคราะห์
5. สารสำคัญของกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551
6. ข้อมูลพื้นฐานอิสลามวิทยาลัยแห่งประเทศไทย
7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลง

ข้อมูลพื้นฐานการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลงตามแนวคิดของเมซีโรว์

แนวคิดเรื่องการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลง ก่อกำเนิดจากความคิดของ แจ็ค เมซีโรว์ แห่งมหาวิทยาลัยโคลัมเบีย โดยเริ่มพัฒนาเรื่องการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลงขึ้นในปี 1975 จาก การทำการศึกษาในกลุ่มสตรีที่กลับเข้ามาศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาหลังจากที่ต้องหยุด การเรียนไปเพื่อไปประกอบอาชีพหรือดูแลครอบครัว เมซีโรว์ให้ความสนใจเป็นพิเศษกับแง่มุม การเปลี่ยนแปลง อย่างลึกซึ้งในการให้ความหมายต่อโลกและชีวิตของผู้หญิงกลุ่มนี้ โดยเฉพาะ การคิดใคร่ครวญต่อความเชื่อและสมมติฐานเดิมที่ส่งผลและเป็นอุปสรรคต่อการดำเนินชีวิตที่ผ่าน มาของตน โดยไม่รู้ตัว จากงานวิจัยดังกล่าวเมซีโรว์ได้พัฒนาแนวคิดเรื่องการปรับเปลี่ยนทัศนะ ต่อโลกและชีวิต (Perspective transformation) (Mezirow, 1989)

ความหมายและเป้าหมายของการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลง

การเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลงในทัศนะของเมซีโรว์ คือ กระบวนการในการเปลี่ยนแปลงกรอบอ้างอิง (Frames of references) ซึ่งได้แก่ มุมมองในการให้ความหมาย แบบแผนความคิดและชุดความคิดความเชื่อ ที่เราใช้อยู่เป็นประจำโดยไม่รู้ตัว เพื่อให้ความคิดนั้นครอบคลุมมากขึ้น จำแนกแยกแยะได้ดีขึ้น มีความพร้อมทางอารมณ์ที่จะเปลี่ยนแปลงได้ และสามารถใคร่ครวญได้ดีขึ้น ทำให้เรามีความเชื่อและทัศนะที่เป็นความจริงและชี้้นำการกระทำที่เหมาะสมขึ้น (Mezirow, 2000, p.8)

สิ่งที่เป็นหัวใจของการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลงตามแนวคิดของเมซีโรว์ คือ การปรับเปลี่ยนกรอบอ้างอิง (Frames of references) ที่เราใช้ในการมองโลก กรอบอ้างอิงนี้คือระบบความคิด ข้อสรุปในใจและความคาดหวัง ที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้และให้ความหมายกับประสบการณ์ต่าง ๆ โดยที่เราอาจจะตระหนักหรือไม่ตระหนักถึงกระบวนการเหล่านั้นก็ได้โดยเมซีโรว์อธิบายว่าในด้านหนึ่งกรอบอ้างอิงของเราเป็นผลมาจากประสบการณ์ที่ผ่านมาในชีวิตของเราจากอิทธิพลของกระบวนการทัศนหลักในสังคมและวัฒนธรรมที่เราเติบโตขึ้น แต่ในขณะเดียวกันกรอบอ้างอิงก็จะกลับส่งผลต่อการเรียนรู้และรับรู้ประสบการณ์ใหม่ ๆ ของเราด้วย เพราะการเรียนรู้คือกระบวนการในการใช้การตีความที่เกิดขึ้นจากประสบการณ์ในอดีตมาตีความและให้ความหมายใหม่กับประสบการณ์ใหม่ ๆ เพื่อให้แนวทางในการปฏิบัติกับตัวเราเอง (Mezirow, 2000, p.5,16-17)

องค์ประกอบสำคัญของการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลง

เอ็ดวาร์ด เทเลอร์ สรุปองค์ประกอบของกระบวนการเรียนรู้เพื่อการปรับเปลี่ยนกรอบอ้างอิงตามทัศนะของเมซีโรว์ประกอบด้วยสาระสำคัญ 3 ประการ (Taylor, 1998, p.8-12) คือ

1. ประสบการณ์ (Experience)

ประสบการณ์เป็นจุดเริ่มต้นของการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลงเพราะประสบการณ์จะต้องถูกตีความและรับรู้ผ่านกรอบอ้างอิง หากกรอบอ้างอิงที่มีอยู่สามารถอธิบายประสบการณ์ได้ดี ประสบการณ์นั้นก็กลับไปเสริมกรอบอ้างอิงเดิม แต่ถ้าประสบการณ์นั้นไม่สอดคล้องกับกรอบอ้างอิงเราก็จะต้องขยับขยายกรอบอ้างอิงหรือปรับเปลี่ยนกรอบอ้างอิงใหม่ ถ้าประสบการณ์ใหม่นั้นมีความสำคัญและขัดแย้งกับกรอบอ้างอิงเดิมอย่างรุนแรง ดังนั้นประสบการณ์จึงเป็นจุดขับเคลื่อนให้เกิดการเปลี่ยนแปลง เป็นสิ่งที่สามารถนำมาใคร่ครวญและกระตุ้นให้เกิดการใคร่ครวญได้

2. การใคร่ครวญอย่างมีวิจารณญาณ (Critical Reflection)

การใคร่ครวญอย่างมีวิจารณญาณเป็นหัวใจในกระบวนการของการปรับเปลี่ยนกรอบอ้างอิงหรือกระบวนทัศน์และมีความสำคัญทั้งในกระบวนการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงกับการปฏิบัติ หรือการเรียนรู้เพื่อแก้ปัญหา (Instrumental learning) และการเรียนรู้เพื่อการสื่อสาร การตีความ และแปลความหมายที่เกิดขึ้นในการสื่อสาร (Communicative learning) โดยแบ่งการใคร่ครวญออกเป็น 3 ระดับ (Mezirow, 2000, p.20-21) คือ

- 1) การใคร่ครวญเนื้อหา (Critical reflection of content)
- 2) การใคร่ครวญกระบวนการ (Critical reflection of process)
- 3) การใคร่ครวญกระบวนทัศน์ (Critical reflection of premises)

การใคร่ครวญเนื้อหาและกระบวนการ เห็นได้ชัดเจนในกระบวนการเรียนรู้เชิงปฏิบัติการ (Instrumental learning) คือ การเรียนวิชาความรู้ต่าง ๆ โดยเฉพาะศาสตร์ที่เป็น เรื่องเทคนิคหรือวิชาชีพ แต่ส่วนที่เมซิโรว์เชื่อว่ามีสำคัญที่สุดในการเปลี่ยนโลกทัศน์ (Worldview) หรือกรอบอ้างอิงของเรา คือ การใคร่ครวญถึงกระบวนทัศน์เบื้องหลัง (Premises) ที่เรียกว่า การใคร่ครวญข้อสรุปเบื้องหลัง (Critical reflection of premises) หรือการใคร่ครวญกระบวนทัศน์ เมซิโรว์ได้แยกการใคร่ครวญอย่างมีวิจารณญาณในเรื่องนี้ออกเป็น 2 ระดับ คือ

- 1) การใคร่ครวญข้อสรุปเบื้องหลังโดยทั่วไป (Critical reflection of assumptions) เป็นการตั้งคำถามกับกระบวนทัศน์ของบุคคลอื่น
- 2) การใคร่ครวญข้อสรุปเบื้องหลังของตนเอง (Critical Self-Reflection of Assumptions) เป็นการตั้งคำถามกับกระบวนทัศน์ของตัวเอง ซึ่งเน้นไปที่กรอบเชิงจิตวิทยา และวัฒนธรรมที่จำกัดโลกทัศน์ของเราอยู่ เมซิโรว์มองว่าการใคร่ครวญข้อสรุปเบื้องหลังที่สะท้อนทัศนะพื้นฐานของตนเองนี้จะช่วยให้เราเป็นอิสระและหลุดพ้นจากทัศนะที่บิดเบือนและกรอบวัฒนธรรมที่จำกัดเราอยู่ ทำให้สามารถมีวาทกรรมที่เปิดกว้าง (Open discourse) สามารถหลุดออกจากกรอบอ้างอิงเดิมและปรับเปลี่ยนโครงสร้างการให้ความหมายของตนเองได้

3. การแลกเปลี่ยนทางความคิดอย่างมีเหตุผล (Rational Discourse)

การแลกเปลี่ยนทางความคิดอย่างมีเหตุผลเป็นเครื่องมือสำคัญที่สุดที่จะทำให้เกิดการปรับเปลี่ยนกรอบอ้างอิงหรือกระบวนทัศน์ Discourse หรือวาทกรรมในที่นี้หมายถึงการแลกเปลี่ยนทางความคิดเพื่อตรวจสอบความเชื่อ ความรู้สึก และคุณค่าต่าง ๆ ของกันและกันในกระบวนการแลกเปลี่ยนทางความคิดอย่างมีเหตุผลนี้เราจะต้องทำความเข้าใจและตั้งคำถามทั้งกับกระบวนทัศน์ของตนเองและผู้อื่น จะสามารถทำการแลกเปลี่ยนทางความคิดอย่างมีเหตุผลและเป็นอิสระได้อย่างแท้จริง คือ

- 1) สามารถใคร่ครวญเกี่ยวกับตนเองอย่างมีวิจารณญาณ (Critically self-reflective) ได้
- 2) สามารถทำการตัดสินใจอย่างใคร่ครวญ (Reflective judgment) ในระหว่างกระบวนการแลกเปลี่ยนความคิดเชิงวิภาษอย่างมีวิจารณญาณ (Critical-dialectical discourse) คือ การประเมินความเหมาะสมของข้อสรุปพื้นฐานและความคาดหวังในระดับลึกที่เป็นพื้นฐานของความคิด ความเชื่อ คุณค่า และความรู้สึกของทั้งตนเองและบุคคลอื่นในกระบวนการแลกเปลี่ยนทางความคิดอย่างมีเหตุผลได้

กระบวนการในการเปลี่ยนแปลง

เมซีโรว์มองกระบวนการในการเปลี่ยนแปลง ว่ามักดำเนินไปโดยเริ่มต้นจากการพบกับความขัดแย้งที่ทำให้ต้องทบทวนกระบวนการทัศนคติของตนเองใหม่ และพัฒนาต่อมาตามขั้นตอนต่าง ๆ (Mezirow, 2000, p.22) คือ

- 1) มีความขัดแย้งที่ทำให้สับสน ไม่สามารถอธิบายได้ด้วยกรอบอ้างอิงเดิม
- 2) เกิดความรู้สึกที่รุนแรง เช่น โกรธ หวาดกลัว รู้สึกผิด อับอายและเกิดการสำรวจตนเอง
- 3) เกิดการใคร่ครวญและประเมินข้อสรุปเดิมของตนอย่างมีวิจารณญาณ
- 4) เกิดการตระหนักรู้ว่าความไม่พึงพอใจหรือทุกข์ของตนสามารถทำให้เกิดกระบวนการในการเปลี่ยนแปลงได้
- 5) เกิดการสำรวจบทบาท ความสัมพันธ์ และการกระทำต่าง ๆ ใหม่
- 6) วางแผนแนวทางการปฏิบัติ
- 7) แสวงหาความรู้และทักษะเพื่อให้สามารถทำตามแผนนั้นได้
- 8) ทดลองบทบาทใหม่ในขั้นต้น
- 9) สะสมสมรรถนะและความมั่นใจในบทบาทและความสัมพันธ์ในรูปแบบใหม่ของตน
- 10) การบูรณาการการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นเข้าในชีวิตของตน บนพื้นฐานของเงื่อนไขที่ถูกกำหนดจากมุมมองและกระบวนการทัศนคติใหม่

พัฒนาการของการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลง

งานของเมซีโรว์ได้กระตุ้นให้เกิดความสนใจ และมีการศึกษาเกี่ยวกับการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลงอย่างกว้างขวาง โดยเฉพาะในช่วง 20 ปีที่ผ่านมา มีการวิจารณ์และเสนอแนวคิดเพิ่มเติม ทั้งจากมุมมองและทางแนวคิด และบทเรียนจากการปฏิบัติอย่างหลากหลาย (Taylor, 1998; York & Kasl, 2002) โดยมีประเด็นสำคัญ ๆ ดังต่อไปนี้

1. เป้าหมายและความหมายของการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลง

ประเด็นหนึ่งที่เมซีโรว์ถูกวิพากษ์วิจารณ์มากที่สุดคือการละเลยเป้าหมายทางสังคมและที่เน้นที่การเปลี่ยนแปลงในระดับปัจเจกบุคคลเป็นหลักซึ่งขัดแย้งกับแนวคิดทางการศึกษาที่มองว่า

การศึกษาควรเป็นไปเพื่อการเปลี่ยนแปลงสังคม เมซีโรว์โต้แย้งในประเด็นนี้ว่า เขาไม่ได้มองข้าม การเปลี่ยนแปลงในส่วนรวม และการเปลี่ยนแปลงทางสังคม แต่มองว่าการเลือกกระทำทางสังคม เป็นสิทธิของปัจเจกบุคคลแต่ละคน และการเปลี่ยนแปลงภายในจะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงทาง สังคมหรือไม่ ก็ขึ้นกับประเด็นที่บุคคลนั้นทำการใคร่ครวญ (Mezirow, 1989)

อย่างไรก็ตาม เมื่อมองจากทัศนะแบบองค์รวมจะเห็นว่าเมซีโรว์ยังคงแยกการเข้าใจตนเอง ออกจากความเชื่อมโยงของสรรพสิ่ง และกระบวนการใคร่ครวญที่เกิดขึ้นก็อาจจะไม่ได้ทำให้บุคคล นั้นมองเห็นความเชื่อมโยงระหว่างปัญหาของตนเองกับระบบสังคม และ โลกธรรมชาติ อย่างเป็น องค์รวมตามที่ควรจะเป็นดังเช่นที่ โอ ซุลลิแวน (O'Sullivan.E,2003) กล่าวถึงการเรียนรู้เพื่อ การเปลี่ยนแปลงไว้ว่า

“การเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลง กินความถึงการเกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างลึกซึ้งในเชิงโครงสร้าง ในสมมติฐานพื้นฐานของความคิด ความรู้สึก และการกระทำ เป็นการเปลี่ยนแปลง จิตสำนึกที่จะเปลี่ยนแปลงวิถีที่เราดำรงอยู่ในโลกอย่างใหญ่หลวง โดยจะไม่ย้อนกลับไป เป็นเช่นเดิมอีก การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นนี้รวมถึงความเข้าใจตนเองและความเข้าใจถึงตำแหน่ง แห่งที่ของเราในโลก ความสัมพันธ์ของเรากับมนุษยชาติ และ โลกธรรมชาติ ความเข้าใจถึง ความสัมพันธ์เชิงอำนาจในโครงสร้างทางชนชั้น เผ่าพันธุ์และระหว่างเพศ การตระหนักรู้ถึงร่างกาย การมองเห็นทางเลือกใหม่ที่แตกต่างกันในการดำรงชีวิตและการมีความเชื่อมั่นว่าความยุติธรรม ทางสังคม สันติภาพ และความสุขของเราเอง เป็นสิ่งที่เป็นไปได้”

ในสังคมไทยเอง ประเวศ วะสี (2550, น.13-14) ได้สรุปไว้อย่างชัดเจนว่าจิตตปัญญา ศึกษาและการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลงควรเป็นไปเพื่อส่วนรวมทั้งหมดอย่างเชื่อมโยงกัน โดยกล่าวไว้ว่า

“จิตตปัญญาศึกษา หมายถึง การรู้จักของตัวเองแล้วเกิดปัญญา ปัญญาหมายถึงการเข้าถึง ความจริงสูงสุดหรือบางทีก็พูดว่า เข้าถึง ความจริง ความดี ความงาม” และพูดถึงจุดมุ่งหมาย ของจิตตปัญญาศึกษาว่า ต้องเป็นไปเพื่อการเปลี่ยนแปลงขั้นพื้นฐานในตนเอง เปลี่ยนแปลง ความรู้สึกนึกคิดใหม่ เปลี่ยนแปลงมุมมองเกี่ยวกับเพื่อนมนุษย์และ ธรรมชาติใหม่ เปลี่ยนแปลง วิธีคิดใหม่โดยสิ้นเชิง เพื่อนำเปลี่ยนแปลงไปสู่การเปลี่ยนแปลงในระดับที่ใหญ่ขึ้น คือ การเปลี่ยนแปลงขั้นพื้นฐานในองค์กรและสังคม เพื่อให้หลุดจาก ความติดขัดใหญ่ หรือวิกฤติการณ์ ของมนุษยชาติในปัจจุบัน (ประเวศ วะสี, 2550, น.27-28)

2. การเน้นเฉพาะการเปลี่ยนแปลงทางความคิด

ประเด็นนี้ถือว่าเป็นข้อจำกัดที่สำคัญที่สุดแนวคิดของเมซีโรว์ที่เน้นการเปลี่ยนแปลง กรอบอ้างอิงทางความคิดโดยการแลกเปลี่ยนทางความคิดอย่างมีเหตุผล (Rational discourse)

เป็นหลักคำวิจารณ์และการขยายความแนวคิดของเมซีโรว์ในเรื่องนี้มีประเด็นที่สำคัญ ๆ (Taylor, 1998) คือ

2.1 ขาดการคำนึงถึงบริบททางวัฒนธรรมและสังคม แนวคิดเรื่องการแลกเปลี่ยนทางความคิดอย่างมีเหตุผลของเมซีโรว์ เป็นแนวคิดเชิงอุดมคติที่ไม่ได้ให้ความสำคัญกับบริบททางสังคมและวัฒนธรรมมากพอ ขาดการคำนึงถึงความสัมพันธ์เชิงอำนาจที่เป็นจริงในบริบทต่าง ๆ

2.2 บทบาทของความสัมพันธ์ต่อการเรียนรู้ การศึกษาและวิจัยเรื่องการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลงจำนวนมาก พบว่านอกจากบรรยากาศในการเรียนรู้แบบประชาธิปไตยที่เมซีโรว์เน้นแล้ว บรรยากาศของความสัมพันธ์ที่อบอุ่น จริงใจ มีความไว้วางใจ เห็นอกเห็นใจและใส่ใจซึ่งกันและกัน รวมทั้งมีการแสดงความรู้สึกที่แท้จริง เป็นสิ่งที่มีความสำคัญต่อการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลงมาก นอกจากนั้น ความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกกลุ่มที่มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากกันและร่วมเรียนรู้ในสถานการณ์จริง มีการเปิดเผยตัวตน และกล้าเผชิญและจัดการกับความขัดแย้งในกลุ่มโดยไม่หลีกเลี่ยงก็เป็นปัจจัยสำคัญอีกส่วนหนึ่งที่จะทำให้เกิดการเรียนรู้ที่แท้จริง

2.3 บทบาทของอารมณ์ความรู้สึกในการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลง ข้อค้นพบสำคัญอีกประการหนึ่งที่เพิ่มเติมภาพของการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลงให้ชัดเจนขึ้นคือบทบาทของอารมณ์ในการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลง นิวแมน (Neuman 1996 quoted in Taylor, 1998) ได้อธิบายถึงบทบาทของอารมณ์ที่มีต่อการใคร่ครวญอย่างมีวิจารณญาณ ในฐานะตัวกระตุ้นให้เกิดการใคร่ครวญอย่างจริงจัง เป็นประเด็นในการใคร่ครวญ (เช่น การใคร่ครวญถึงเหตุที่ทำให้เกิดความรู้สึกเช่นนั้น) และอารมณ์ความรู้สึกจะช่วยให้เรามองเห็นและสามารถใคร่ครวญในประเด็นที่มีความสำคัญและมีความหมายอย่างแท้จริงได้ง่ายขึ้น ยอร์กส์และคาสเชิล (Yorks & Kasl, 2002) เชื่อว่าความรู้สึกเป็นหัวใจของกระบวนการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ตรง และการใคร่ครวญเพราะความรู้สึกคือสิ่งที่ช่วยชี้นำการตัดสินใจ และบ่งชี้ว่าข้อมูลใดมีความหมายกับเราจริง

2.4 ความสำคัญของการเรียนรู้ในมิติอื่นนอกเหนือจากการคิด นอกเหนือจากการเรียนรู้ผ่านการคิดใคร่ครวญ การเรียนรู้ผ่านมิติอื่น ๆ เช่น การเรียนรู้ผ่านกิจกรรมทางกาย ศิลปะ การทำสมาธิ การทำกิจกรรมเพื่อสังคม ยอร์กส์ และคาสเชิล (Yorks & Kasl, 2002) ได้ใช้แนวคิดของเฮรอน (Heron, 1992, p.162-171) เกี่ยวกับ การรู้ 4 แบบ คือ

1) การรู้ผ่านประสบการณ์ตรง (Experiential knowing) คือ การเรียนรู้จากการสัมผัสกับสิ่งต่าง ๆ โดยตรง รับรู้ถึงพลัง และสภาวะที่เป็นองค์รวมของสิ่งนั้น ไม่ว่าจะ เป็นบุคคล สถานที่ สถานการณ์ กระบวนการต่าง ๆ หรือสิ่งของ

2) การรู้ผ่านสัญลักษณ์หรือสิ่งที่แสดงออกถึงความเป็นจริงบางประการ (Presentational knowing) เช่น ภาพ การเคลื่อนไหว พิธีกรรม คนตรี บทกวี

3) การรู้ผ่านมโนทัศน์ (Propositional knowing) คือ การรู้ผ่านแนวคิดทฤษฎี วรรณะต่าง ๆ เช่น คำบรรยาย สูตรวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์

4) การรู้ผ่านการปฏิบัติ (Practical knowing) คือ การเรียนรู้ทักษะที่จะปฏิบัติมาเป็นฐานในการอธิบายการเรียนรู้สู่การเปลี่ยนแปลง โดยชี้ให้เห็นว่าความเข้าใจที่ลึกซึ้งซึ่งจะต้องประกอบด้วย ความเข้าใจหรือการรู้ทั้ง 4 ประการอย่างบูรณาการ เช่น การจะเข้าใจผู้อื่นอย่างลึกซึ้ง เราจะต้องสามารถสัมผัสถึงอารมณ์ความรู้สึกของเขาในจิตใจของเราได้โดยตรง และเสนอให้ใช้คำว่าแบบแผนการดำรงอยู่ (Habits of being) แทนคำว่าแบบแผนการคิด (Habits of mind)

3. กระบวนการในการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลง

จากผลการศึกษา พบว่ากระบวนการในการเปลี่ยนแปลงอาจเกิดขึ้นจากหลายลักษณะ ทั้งรู้ตัวที่ผ่านกระบวนการคิดใคร่ครวญแล้ว และอาจเกิดการเรียนรู้จากสิ่งแวดล้อมหรือการหาข้อสรุปจากสมมุติฐานของบุคคลอื่น เกิดการตีความเรื่องราวชีวิตของตนเองใหม่ เกิดจิตสำนึกทางการเมืองสังคม วัฒนธรรมใหม่ มองบทบาทของตนเองทั้งในการทำงานและความสัมพันธ์ส่วนตัว ทบทวนกระบวนการเรียนรู้และกรอบอ้างอิงของตนเองใหม่ เป็นต้น

จิตปัญญาศึกษา

ความหมายของจิตปัญญาศึกษา

ประเวศ วะสี (2550, น.13-14) ได้ให้แนวคิดเรื่องจิตปัญญาศึกษาว่า จิตปัญญาศึกษา คือ การศึกษาที่ทำให้เข้าใจด้านในของตัวเอง รู้ตัว เข้าถึงความจริง ทำให้เปลี่ยนมุมมองเกี่ยวกับโลกและผู้อื่น เกิดความเป็นอิสระ ความสุข ปัญญา และความรักอันไพศาลต่อเพื่อนมนุษย์รวมถึงสรรพสิ่ง หรืออีกนัยหนึ่ง เกิดความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์

วิจักขณ์ พานิช (2551, น.20) ได้ให้ความหมายของจิตปัญญาศึกษา ว่าหมายถึงการเรียนรู้ด้วยใจอย่างใคร่ครวญ ซึ่งการเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้ด้วยสิ่งแวดล้อมที่สบาย สบายในที่นี้มาจากสัพปาเย คือสภาพที่เอื้อต่อการเรียนรู้ การเรียนรู้จะเกิดได้ในสิ่งแวดล้อมที่เห็นคุณค่าของการเรียนรู้ด้านใน ผู้คนรู้จักรดน้ำใจให้คนรอบข้าง ให้ความสำคัญและเอาใจใส่จิตใจของผู้เรียนในทุกขณะ

จุมพล พูลภัทรชีวิน (2552, น.9) ได้ให้ความหมายของจิตปัญญาศึกษา ว่าเป็นการศึกษาที่เน้นและให้ความสำคัญกับการพัฒนาความตระหนักรู้และการเรียนรู้ มิติ/โลกด้านใน (อารมณ์ ความรู้สึก ความคิด ความเชื่อ ทศนะ/มุมมองต่อชีวิตและโลก) ของตนเองให้รู้คุณค่าในเรื่อง การเรียนรู้ด้วยใจอย่างใคร่ครวญ ซึ่งหมายถึง การสังเกตอย่างมีสติต่อการเปลี่ยนแปลงภายใน

ของตนเองที่เกิดขึ้นจากการเผชิญกับผู้อื่นและโลกภายนอก ผ่านกระบวนการ/วิธีการและกิจกรรมที่หลากหลาย มีเป้าหมายก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงขั้นพื้นฐาน (Fundamental) อย่างลึกซึ้ง (Profound) ทางความคิดและจิตสำนึกใหม่เกี่ยวกับตนเองและโลก ส่งผลต่อการประพฤติปฏิบัติและการดำเนินชีวิตอย่างมีสติและปัญญา มีความรักความเมตตาต่อตนเองและสรรพสิ่งทั้งในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่ง และเป็นหนึ่งเดียวกับธรรมชาติ

สรุป จิตตปัญญาศึกษา คือ การเรียนรู้ด้วยหัวใจที่ใคร่ครวญ เข้าใจด้านในของตัวเอง เข้าถึงความจริง ทำให้เปลี่ยนมุมมองเกี่ยวกับโลกและผู้อื่น เกิดความเป็นอิสระ ความสุข ปัญญา ความรักต่อเพื่อนมนุษย์และสรรพสิ่ง มีความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เน้นการศึกษาเรียนรู้จากการปฏิบัติเช่น จากการทำงานศิลปะ จากโยคะ จากธรรมชาติ จากสุนทรียสนทนา จากการทำงานอาสาสมัครเพื่อสังคม การเรียนรู้จากธรรมชาติ และจิตตภาวนา เป็นต้น

ความเป็นมาของจิตตปัญญาศึกษา

ปรัชญาแนวคิดของคำว่า Contemplative Education (พงศธร ตันติฤทธิศักดิ์, 2552, น.11-13) ได้เริ่มขึ้นในปี ค.ศ. 1974 ที่มหาวิทยาลัยนาโรปะในรัฐโคโลราโด ประเทศสหรัฐอเมริกา การเลือกใช้คำว่า Contemplative Education เพื่อให้ความหมายว่าเป็นการศึกษาที่มุ่งเน้นการสืบค้นสำรวจภายในตนเอง ซึ่งเป็นการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ตรงและการรับฟังด้วยใจเปิดกว้าง โดยจะนำไปสู่การตระหนักรู้จักตนเอง การหยั่งรู้และการเปิดกว้างยอมรับความหลากหลายอุดมของโลกด้วยการตระหนักเข้าใจตนเองนี้จะส่งผลให้ผู้เรียนเกิดความชื่นชมในคุณค่าของประสบการณ์ของผู้อื่นด้วยเช่นกัน ส่วนเป้าหมายของ Contemplative Education ไม่ได้มุ่งเพื่อการใคร่ครวญภายในเท่านั้น และไม่ได้ละทิ้งความเป็นวิชาการไป แต่ต้องการหยั่งรากความรู้ให้ลึกซึ้งยิ่งขึ้นให้เป็นประสบการณ์ส่วนตัวที่ผู้เรียนได้สัมผัสเองโดยตรงมากขึ้น

ปัจจุบันกระแสความเคลื่อนไหวของ Contemplative Education ในต่างประเทศเริ่มมีมากขึ้น สถาบันเฟตเซอร์ (Fetzer Institute) ในประเทศสหรัฐอเมริกาได้จัดสรรทุน Contemplative Practice Fellowships แก่อาจารย์มหาวิทยาลัยจำนวน 100 คน ให้ได้พัฒนาหลักสูตรการเรียนที่ผนวกรวมการปฏิบัติเชิง Contemplative เอาไว้ แม้แต่ในสถาบันการศึกษาอีกหลายแห่งก็ได้จัดประชุมเกี่ยวกับเรื่องนี้ อาทิ Wellesley College, The University of Massachusetts และ The American Association of Colleges and Universities ความเคลื่อนไหวยังเกิดขึ้นทั้งในระดับเครือข่าย โดยมีการรวมตัวของอาจารย์ที่สนใจเรื่องนี้ดังเช่นเครือข่ายที่ The Five Colleges of Western Massachusetts และเครือข่ายที่ The University of Michigan ต่างก็มีอาจารย์เป็นสมาชิก ถึง 50-60 คน บางสถาบันได้จัดตั้งภาควิชาที่เกี่ยวข้อง หรือแม้กระทั่งได้ก่อตั้งสถาบันแห่งใหม่ซึ่งให้ความสำคัญต่อการเรียนรู้สู่การเปลี่ยนแปลงเชิงคุณลักษณะภายในและเชิงจิตวิญญาณ (Transformative and Spiritual Learning)

สำหรับจุดเริ่มของจิตตปัญญาศึกษาในประเทศไทย นำโดยอาจารย์ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนหนึ่งซึ่งต่างมีความสนใจในการรวบรวมความรู้เกี่ยวกับสุขภาพทางจิตวิญญาณ (Spiritual Health) และการเปลี่ยนจิตสำนึกใหม่ (New Consciousness) ในนามของกลุ่มจิตวิวัฒน์ ได้เป็นผู้มีกำลังสำคัญสนับสนุนให้ใช้กระบวนการเรียนรู้เพื่อสร้างสุขภาพทางจิตวิญญาณและจิตสำนึกใหม่ในระบบการศึกษาและการเรียนการสอน

คำว่า “จิตตปัญญาศึกษา” จึงเกิดขึ้นและแปลมาจากคำว่า Contemplative Education โดยศาสตราจารย์สุมน อมรวิวัฒน์ และศาสตราจารย์ นายแพทย์ประเวศ วะสี ได้รับฟังและแลกเปลี่ยนเรื่องราวของการเรียนรู้เพื่อพัฒนาจิตใจในมหาวิทยาลัยนาโรปะจากคุณณัฐพล วังวิญญู ผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโท และคุณวิจักขณ์ พานิช ผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ในขณะนั้น เขาได้กล่าวถึง Contemplative Education ในอีกชื่อว่า “การเรียนรู้ด้วยใจที่ใคร่ครวญ” ซึ่งเขาเห็นว่าเป็นการเรียนรู้ที่เกิดในสภาพแวดล้อมสบายๆ มีความเป็นสัจปะยยะคือเอื้อต่อการเรียนรู้ บรรยากาศการเรียนที่เห็นคุณค่าของการเรียนรู้ด้านใน ให้ความสำคัญและเอาใจใส่จิตใจของผู้เรียนรู้ในทุกขณะจึงเห็นพ้องต้องกันว่า Contemplative Education เป็นกระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาจิตวิญญาณของผู้เรียนที่สามารถเกิดขึ้นจริงได้แล้วในต่างประเทศ และมีโอกาสที่จะร่วมกันผลักดันละพัฒนาให้เติบโตขึ้นในมหาวิทยาลัยไทย

ต่อมามหาวิทยาลัยมหิดลโดยการให้คำแนะนำปรึกษาจากศาสตราจารย์นายแพทย์ประเวศ วะสี จึงได้ก่อตั้งศูนย์จิตตปัญญาศึกษา (Contemplative Education Center) ให้ขึ้นต่อสำนักงานอธิการบดีในปีเดียวกันนี้ โดยมุ่งหมายจะขับเคลื่อนการเรียนรู้แนวจิตตปัญญาศึกษาสู่การศึกษาทั่วไปและเปิดหลักสูตรในระดับบัณฑิตศึกษา พร้อมกันนี้ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ก็ได้จัดตั้งศูนย์จิตตปัญญาศึกษา ซึ่งต่อมาได้เปลี่ยนชื่อเป็นศูนย์จิตตปัญญาศึกษาเช่นเดียวกับอีกหลายสถาบันการศึกษาที่เปิดดำเนินการศึกษาวิจัยและจัดการเรียนการสอนในแนวทางจิตตปัญญาศึกษา ไม่ว่าจะเป็น สถาบันอาศรมศิลป์ ซึ่งเปิดหลักสูตรมหาบัณฑิตในสาขาครุศาสตร์ และเสมสิกขาลัย ซึ่งเปิดหลักสูตรฝึกอบรมระยะสั้นให้แก่หน่วยงานและผู้สนใจทั่วไป

หลักการของจิตตปัญญาศึกษา

จากการจัดกระบวนการอบรมแนวจิตตปัญญาศึกษาของศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้ (ชนา นิลชัย โกวิทย์และคนอื่นๆ, 2550, น.208-217) คณะผู้ดำเนินงานได้มีการสังเคราะห์ปรัชญาและหลักการพื้นฐานสามารถสรุปได้ว่าปรัชญาพื้นฐานของจิตตปัญญาศึกษา มี 2 ประการ คือ

1. ความเชื่อมั่นในความเป็นมนุษย์ (Humanistic Value) เป็นความเชื่อมั่นว่ามนุษย์มีศักยภาพสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้อย่างต่อเนื่อง โดยมีประสบการณ์ตรงเป็นปัจจัยสำคัญของกระบวนการเรียนรู้ ที่จะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงขั้นพื้นฐาน

2. กระบวนทัศน์องค์รวม (Holistic Paradigm) คือ การปฏิบัติต่อสรรพสิ่งอย่างไม่แยกส่วนจากชีวิต ด้วยทัศนะที่ว่ามนุษย์เป็นส่วนหนึ่งของสรรพสิ่ง และสรรพสิ่งก็เป็นส่วนหนึ่งของมนุษย์ มนุษย์กับสรรพสิ่งต่างเป็นองค์รวมของกันและกัน

จากการศึกษาของโครงการวิจัยพัฒนาชุดการเรียนรู้การอบรมแนวจิตตปัญญาศึกษา พบว่ามีหลักการที่เป็นองค์ประกอบพื้นฐานของกระบวนการเรียนรู้แนวจิตตปัญญาศึกษา 7 ประการ ดังนี้

1. หลักการพิจารณาด้วยใจอย่างใคร่ครวญ (Contemplation) คือ การเข้าสู่ภาวะจิตใจที่เหมาะสมต่อการเรียนรู้ และนำจิตใจดังกล่าวไปใช้ทำงานอย่างใคร่ครวญทั้งในด้านพุทธิปัญญา (Cognitive) ด้านระหว่างบุคคล (Interpersonal) และด้านภายในบุคคล (Intrapersonal)

2. หลักการรักความเมตตา (Compassion) คือ การส่งพลังออกเพื่อโอบอุ้มดูแลของกระบวนการ และการจัดกระบวนการด้วยสิ่งแวดล้อมและบริบทที่เกื้อกูลต่อการเรียนรู้ (สัปปายะ)

3. หลักการเชื่อมโยงสัมพันธ์ (Connection) คือ การช่วยให้ผู้เข้ารับการอบรมเชื่อมโยงประสบการณ์ ในกระบวนการเข้ากับชีวิตได้ นำไปสู่การทำให้กระบวนการเข้ามาสู่ภายใน (Internalization) บูรณาการสู่ วิถีชีวิต และการเอื้อให้เกิดการเชื่อมโยงระหว่างผู้เข้ารับการอบรมด้วยกัน เชื่อมโยงกับชุมชน และจักรวาล

4. หลักการเผชิญหน้า (Confronting) คือ การเปิดให้ผู้เข้ารับการอบรมออกจากพื้นที่ปลอดภัยของ ตนเอง เพื่อเข้าเผชิญกับพื้นที่เสี่ยง เพื่อเปิดพื้นที่การเรียนรู้ใหม่ๆ และเข้าใจถึงข้อจำกัดและศักยภาพของตนเองต่อการเรียนรู้และพัฒนา

5. หลักความต่อเนื่อง (Continuity) คือ การสร้างความไหลลื่นของกระบวนการ อันช่วยให้เกิดพลังพลวัตต่อการเรียนรู้ เพื่อช่วยเอื้อให้ศักยภาพการเรียนรู้ของผู้เข้ารับการอบรมได้รับการปลดปล่อยและสามารถเข้าทำงานเพื่อบ่มเพาะพัฒนา

6. หลักความมุ่งมั่น (Commitment) คือ การเอื้อให้ผู้เข้ารับการอบรมสามารถนำเอากระบวนการกลับไปใช้ในชีวิตอย่างต่อเนื่องภายหลังจากการเข้าร่วมการอบรม เพื่อนำไปสู่การเรียนรู้เพื่อเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน

7. หลักชุมชนแห่งการเรียนรู้ (Community) คือ ความรู้สึกเป็นชุมชนร่วมกันของผู้เข้ารับการอบรมรวมทั้งกระบวนการ ที่เกื้อหนุนให้เกิดการเรียนรู้และการเปลี่ยนแปลงภายในของแต่ละคน

รวมไปถึงการสร้างเครือข่ายสัมพันธ์ และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ที่เกิดขึ้นในกลุ่มซึ่งเป็นการเรียนรู้ที่ต่อเนื่องและเชื่อมโยงกับชีวิต

นอกจากนี้ คณะนักวิจัยของโครงการวิจัยชุดการเรียนรู้การอบรมกระบวนการแนวคิดปัญญาศึกษาและจัดการความรู้จิตตปัญญาศึกษาในครั้งนี้ มีข้อค้นพบจากการศึกษาทบทวนประวัติศาสตร์และแนวคิดเกี่ยวกับจิตตปัญญาศึกษาว่า กระบวนการเรียนรู้แบบจิตตปัญญาศึกษาประกอบด้วยหลัก 8 ประการ ดังนี้

1. ประสบการณ์ตรงของการเรียนรู้ ให้ความสำคัญกับการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ตรงซึ่งเป็นหนทางได้ความรู้ความเข้าใจที่สัมพันธ์เชื่อมโยง โดยตรงกับชีวิตของผู้เรียนรวมทั้งเต็มใจพร้อมเผชิญหน้ากับความเจ็บปวดและความทุกข์เป็นการเรียนรู้ในสถานการณ์ตรงหน้า

2. การรับฟังอย่างลึกซึ้ง (Deep Listening) และการเรียนรู้ด้วยใจที่เปิดกว้างให้ความสำคัญกับการเรียนรู้ที่จะสัมผัสชีวิตของตนเองและผู้อื่นอย่างจริงจังและด้วยความอ่อนน้อม เปิดกว้างต่อความหลากหลายทางความคิด จนนำไปสู่การสื่อสารและความสัมพันธ์ที่สร้างสรรค์ และการละวางตัวตนของตนเอง

3. การเคารพศักยภาพแห่งการเรียนรู้ของทุกคนอย่างไร้อคติ เพราะหัวใจของการศึกษาเพื่อพัฒนาคนในคือกระบวนการเรียนรู้และการฝึกคนที่มุ่งให้ผู้เรียนได้ค้นหาศักยภาพภายในตนเอง จนกลายเป็นตัวของตัวเองที่สมบูรณ์อย่างไม่จำเป็นต้องไปเปรียบเทียบกับใคร

4. การน้อมสู่ใจอย่างใคร่ครวญ (Contemplation) ให้ความสำคัญต่อการเรียนรู้ที่ไร้การยึดมั่นถือมั่นต่อหลักการตรรกะ แต่บ่มเพาะน้อมนำประสบการณ์ที่พบเจอมาคิดใคร่ครวญอย่างลึกซึ้งบนฐานของจิตใจที่สงบเย็น เพื่อค้นหาความหมายต่อชีวิต และเรียนเพื่อที่จะรู้จักตัวเองและเพิ่มพูนความรู้ ด้วยการน้อมนำไปลองปฏิบัติต่อให้เห็นจริง

5. การเฝ้ามองเห็นตามความเป็นจริง (Meditation) โดยการปฏิบัติธรรมหรือการภาวนาหรือการเฝ้าดูธรรมชาติที่แท้จริงของจิต นั่นคือ การเปลี่ยนแปลง ไม่คงที่ ความบีบคั้นที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลง และสภาวะของการเป็นกระแสแห่งเหตุปัจจัยที่เคลื่อนไหวอย่างต่อเนื่อง การปฏิบัติภาวนาฝึกสังเกตธรรมชาติของจิต จะทำให้เราเห็นความเชื่อมโยงจากภายในสู่ภายนอก เห็นความเป็นจริงที่พ้นไปจากอำนาจแห่งตัวตนของตน

6. ความสดของปัจจุบันขณะการเรียนรู้จากภายใน คือ กระบวนการแห่งการค้นพบคุณค่าและความหมายของการมีชีวิตอยู่ในทุกขณะ ด้วยสติสัมปชัญญะ เป็นชีวิตที่มีอิสระอันเกิดจากการกลับมาตระหนักในคุณค่าและศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ของตน

7. การให้คุณค่าแก่รากฐานทางภูมิปัญญาอันหลากหลายของท้องถิ่นและวัฒนธรรม การเรียนรู้ที่ให้ความสำคัญต่อคุณค่าทางจิตวิญญาณของภูมิปัญญาที่สืบทอดกันมาเป็นการเรียนรู้

ที่ไม่แยกจากวิถีชีวิตทางวัฒนธรรมและความสัมพันธ์อันซับซ้อนของชุมชน เป็นการศึกษา เพื่อความเข้าใจตนเองและเพื่อนมนุษย์ เพื่อพัฒนาศักยภาพของความเป็นมนุษย์ผู้มีจิตใจสูงและ เปิดกว้างอย่างแท้จริง

8. การสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ร่วมกัน: การเรียนรู้บนฐานการโอบอ้อมสนับสนุน ของกัลยาณมิตรที่เป็นเพื่อนเดินทางในการเรียนรู้พัฒนาด้านใน ที่จะช่วยสะท้อนให้เห็นตนเอง และร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ที่หลากหลาย

เมื่อพิจารณาถึงแนวคิดหลักข้างต้นจากการศึกษาทบทวนประวัติศาสตร์และแนวคิด ร่วมกับข้อสรุปต่อหลักการในแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาโดยสถาบัน Institute of Noetic Sciences และหลัก 7C's ของการจัดกระบวนการอบรมแนวจิตตปัญญาศึกษาแล้ว พบว่ามีลักษณะร่วมกัน 3 ประการ ได้แก่ หลักการในเชิงคุณค่า กระบวนการ และบริบท ดังนี้

1. หลักการเชิงคุณค่า หรือหลักการอันเป็นความเชื่อและศรัทธาพื้นฐานต่อการเรียนรู้แบบ จิตตปัญญาศึกษา ซึ่งมีลักษณะของการให้คุณค่าและความหมายต่อการเรียนรู้และผู้เรียน ดังเห็นได้ ในหลัก 7C's คือ หลักความรักความเมตตา ส่วนการศึกษาประวัติศาสตร์และแนวคิดในครั้งนี้ พบว่าเป็นหลักการว่าด้วยแนวคิดการเคารพศักยภาพแห่งการเรียนรู้ของทุกคนอย่างไร้อคติ และการ ให้ความสำคัญต่อความสดของปัจจุบันขณะ

2. หลักการเชิงกระบวนการ ซึ่งมีจุดมุ่งเน้นไปที่ผู้เรียน และการจัดการเรียนรู้หรือการ เรียนการสอน โดยหลักการของสถาบัน Noetic Sciences เป็นหลักการในเชิงกระบวนการของ บุคคลหรือผู้เรียน ได้แก่ ความมุ่งมั่นตั้งใจ การมีสมาธิแน่วแน่ และการทำซ้ำอย่างต่อเนื่อง ส่วนหลัก 7C's อันพัฒนามาจากกระบวนการอบรมได้ให้หลักการในเชิงการจัดกระบวนการเรียนรู้ ได้แก่ หลักการพิจารณาด้วยใจอย่างใคร่ครวญ การเชื่อมโยงสัมพันธ์ การเผชิญหน้า และความต่อเนื่อง ซึ่งมีความคล้ายกันมากกับการศึกษาประวัติศาสตร์และแนวคิด โดยพบว่าการเรียนรู้แบบจิตตปัญญา ศึกษา มีแนวคิดหลักเรื่องประสบการณ์ตรง การรับฟังอย่างลึกซึ้ง การพิจารณาด้วยใจอย่างใคร่ครวญ และการเฝ้ามองตามความเป็นจริง

3. หลักการเชิงบริบท หมายรวมถึงครอบคลุมถึงชุมชน สังคมและวัฒนธรรม ความเชื่อ ตามยุคสมัย ดังเช่นหลัก 7C's มีหลักชุมชนแห่งการเรียนรู้ และจากการศึกษาครั้งนี้ก็พบว่า มีหลักการแนวคิดเรื่องการให้คุณค่าต่อรากฐานภูมิปัญญาท้องถิ่นวัฒนธรรม และแนวคิดการสร้าง ชุมชนแห่งการเรียนรู้เช่นเดียวกัน

กระบวนการเรียนรู้แบบจิตตปัญญาศึกษา

จิตตปัญญาศึกษา (Contemplative Education) มีรากฐานจากแนวคิดเรื่องไตรยางค์แห่ง การเรียนรู้ อันได้แก่ การเรียนรู้ในฐานวัฒนธรรม เพื่อการทำให้เป็น คือเอาวิถีชีวิตร่วมกันเป็นตัวตั้ง

ไม่เอาวิชาเป็นตัวตั้ง การเรียนรู้ด้วยกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ เพื่อการคิดเป็น คือใช้เหตุผล วิเคราะห์สังเคราะห์ให้สิ่งที่รับรู้กลายเป็นความรู้ที่คมชัดลึกยิ่งขึ้นและการเรียนรู้ด้วยจิตตปัญญาศึกษา เพื่อความรู้แจ้ง คือการศึกษาจากการ คูจิตของตนเองแล้วเกิดปัญญา โดยมีเป้าหมายหลัก ให้ผู้เรียนตื่นรู้ เกิดจิตสำนึกใหม่ เกิดการเปลี่ยนแปลงขั้นพื้นฐานในตนเอง เปลี่ยนแปลงความรู้สึกนึกคิดเกี่ยวกับเพื่อนมนุษย์และธรรมชาติ เพื่อเป็นรากฐานของ การเปลี่ยนแปลงขั้นพื้นฐาน ในองค์กร ทำให้คนในองค์กรและชุมชนเคารพศักดิ์ศรีและคุณค่าของกันและกันอย่างลึกซึ้ง จนเชื่อมประสานเป็น การเปลี่ยนแปลงขั้นพื้นฐานทางสังคม เพื่อการอยู่ร่วมกันโดยสันติ อย่างแท้จริง

การเอาชีวิตและการอยู่ร่วมกันเป็นตัวตั้งนี้เอง ที่เป็นฐานใหญ่ที่สุดของการจัดการศึกษา แบบ จิตตปัญญาศึกษาที่มีเป้าหมายเพื่อให้เกิดการตระหนักรู้ถึงคุณค่าของสิ่งต่าง ๆ โดยปราศจาก อคติ เกิด ความรัก ความเมตตา อ่อนน้อมต่อธรรมชาติ มีจิตสำนึกต่อส่วนรวม และสามารถ เชื่อมโยงศาสตร์ต่าง ๆ มาประยุกต์ใช้ในชีวิตได้อย่างสมบูรณ์ ระบบของการเรียนรู้มีองค์ 3 ที่เข้ามา ประกอบกันเป็นรูปพระ เจริญ โดยเรียกการเรียนแบบเอาชีวิตและการอยู่ร่วมกันว่าเป็นการเรียนรู้ ในฐาน “วัฒนธรรม” ซึ่งถือเป็น ฐานล่างสุดของเจริญแห่งการเรียนรู้ เพื่อให้ทำเป็น โดยส่วนกลาง เจริญคือ “กระบวนการทางวิทยาศาสตร์” เพื่อให้คิดเป็น และส่วนยอดสุดของเจริญคือ “จิตตปัญญา ศึกษา”

จิตตปัญญาศึกษา กับ การเรียนรู้ หมายถึง การเรียนรู้ด้วยใจอย่างใคร่ครวญ การตระหนักรู้ถึงคุณค่าของสิ่งต่าง ๆ อย่างปราศจากอคติ การมีความรักมีความเมตตาต่อกัน ความอ่อนน้อมต่อธรรมชาติ การมีจิตสำนึกต่อส่วนรวม ความสามารถเชื่อมโยงศาสตร์ต่าง ๆ มาประยุกต์ใช้ในชีวิต ได้อย่างสมดุล การนำจิตตปัญญาศึกษามาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเป็นการจัดการ กิจกรรมการเรียนการสอน ที่ให้ความสำคัญในการพัฒนาด้านจิตใจของมนุษย์ การเข้าถึง ความดี ความงามและความจริง ทำให้การศึกษา เป็นเรื่องของชีวิต ไม่ใช่การเรียนรู้ที่แยกส่วน ไม่เชื่อมโยง กับชีวิตของผู้เรียน

ปัจจัยภายในที่สำคัญ คือ การตระหนักรู้ การใคร่ครวญ

ปัจจัยภายนอกที่สำคัญ คือ กัลยาณมิตร ผู้สอน การเรียนรู้แบบองค์รวม

ปัจจัยเกื้อหนุน คือ การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้และการประเมินผล

ในการนำแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาไปใช้ในการสอน ชลลดา ทองทวี และคนอื่น ๆ (2551, น.83-84) ได้สรุปและนำเสนอแนวทางของการนำแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาไปประยุกต์ใช้ใน วงการศึกษา และวงการต่างๆ โดยจำแนกออกเป็น 2 ระดับ ได้แก่ ระดับหลักการ และระดับรูปแบบ ดังนี้

1. ระดับหลักการ คือ การนำแนวคิด คุณค่า และความเชื่อพื้นฐานของจิตตปัญญาศึกษา ไปใช้ ประกอบด้วย 3 กลุ่ม ได้แก่

- 1) หลักการเชิงคุณค่า ว่าด้วยความเชื่อกระบวนทัศน์และศรัทธาของทั้งผู้สอนและผู้เรียน
- 2) หลักการเชิงกระบวนการ ว่าด้วยแนวคิดพื้นฐานต่อกระบวนการและกิจกรรมการเรียนรู้
- 3) หลักการเชิงบริบท ว่าด้วยการสร้างปัจจัยแวดล้อมของกระบวนการที่เกื้อหนุนต่อการเรียนรู้

2. ระดับรูปแบบ คือ การนำกิจกรรม และการปฏิบัติในแนวจิตตปัญญาศึกษาไปปรับ และประยุกต์ใช้โครงการวิจัยดังกล่าวเห็นว่าการประยุกต์ใช้แนวคิดจิตตปัญญาศึกษาในการเรียน การสอนจำเป็นต้องพิจารณาการนำไปใช้ให้ถึงระดับหลักการ หากจำกัดเพียงแค่การนำกิจกรรม ไปใช้ในชั้นเรียนจะเป็นการประยุกต์ใช้ในระดับรูปแบบเท่านั้น ซึ่งทำให้ขาดคุณค่าหลักตามแนวคิด จิตตปัญญาศึกษา

จากข้อมูลที่ได้ศึกษามาอาจสรุปแนวคิดหลักของจิตตปัญญาศึกษาได้ว่า จิตตปัญญาศึกษา เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่พร้อมด้วย ศิล และสมาธิ บ่มเพาะความเปิดกว้างที่อ่อนนุ่มถ่อมตนเปิด กว้างต่อความหลากหลาย เปิดกว้างต่อการรับฟังอย่างลึกซึ้ง เป็นการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ตรง อย่างกล้าเผชิญหน้าแต่ละวางตัวตน เป็นการมีชีวิตอยู่ในความสดใหม่ของปัจจุบันขณะด้วย สติสัมปชัญญะและน้อมนำเอาประสบการณ์ดังกล่าวมาสู่ใจอย่างใคร่ครวญ ซึ่งจะเป็นรากฐานของ ความรู้ที่แท้คือปัญญาที่สามารถมองเห็นสรรพสิ่งตามความเป็นจริง เห็นถึงความสัมพันธ์ ความเชื่อมโยง การเปลี่ยนแปลงไหลเลื่อนไม่หยุดนิ่ง ไม่คงที่ และนำไปสู่การตระหนักรู้เห็นและ การละวางอัตตา นอกจากนี้ ยังเป็นการศึกษาที่ให้คุณค่าแก่รากฐานทางภูมิปัญญาอันหลากหลาย ของท้องถิ่นและวัฒนธรรม อีกทั้ง ให้ความสำคัญต่อการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ร่วมกันบนฐาน ของการโอบอ้อมสนับสนุนจากกัลยาณมิตร

การเรียนรู้เชิงจิตตปัญญาศึกษา สามารถใช้กระบวนการที่หลากหลาย โดยคำนึงถึง ความเหมาะสมต่อศักยภาพการเรียนรู้ของผู้เรียนแต่ละคน ที่มีบริบทชีวิตที่แตกต่างกัน ไปเป็นหลัก เนื่องจากการเรียนรู้เพื่อพัฒนาด้านใน เป็นการเรียนรู้ในระดับปัจเจก เกิดการเปลี่ยนแปลงในระดับ กระบวนทัศน์ ที่ต้องอาศัยการมีประสบการณ์ตรงของผู้เรียน จึงมีการนำเอาการปฏิบัติ ด้านศาสนา และศิลปะ เข้ามาประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอนอย่างมาก นอกจากนี้ยังมีการสร้าง กระบวนการบูรณาการเพื่อ “ให้คุณค่าใหม่” โดยมุ่งเน้นให้เกิดความเหมาะสมกับการเรียนรู้พัฒนา ด้านในของผู้เรียนในสังคมยุคปัจจุบัน

การพัฒนา รูปแบบการสอน

ความหมายของรูปแบบการสอน

ในปัจจุบันรูปแบบการสอนเป็นยุทธศาสตร์การสอนที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในด้านการเรียนการสอนอย่างกว้างขวาง เพราะได้มีการทดลองใช้ และมีการทดสอบพบว่ามีประสิทธิภาพช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดีมากขึ้น และช่วยอำนวยความสะดวกให้แก่ผู้สอนในการจัดการเรียนการสอนอีกด้วย ซึ่งมีผู้ให้คำจำกัดความของรูปแบบการสอน ไว้ดังนี้

จอยซ์ และวีล (Joyce & Weil, 1986, p.2) กล่าวว่า รูปแบบการสอน หมายถึง แผนงานหรือรูปแบบที่ออกมาเพื่อใช้จัดการสอนในลักษณะที่ผู้เรียนและผู้สอนเผชิญหน้ากันในห้องเรียนหรือในการส่งเสริมความรู้ และเป็นรูปแบบที่ใช้ในการจัดทำสื่อการสอน ซึ่งรวมถึงหนังสือ ฟิล์ม เทป และโปรแกรมคอมพิวเตอร์ต่าง ๆ ตลอดจนกำหนดการสอนระยะยาว การสอนจะให้แนวทางการจัดการเรียนการสอนเพื่อช่วยให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จ ตามจุดประสงค์ ด้านต่าง ๆ แต่ละรูปแบบที่กำหนดไว้

ดुक (Duke, 1990, p.96) ได้กล่าวว่า รูปแบบการสอน เป็นแนวคิดด้านการสอน ได้มาจากทฤษฎีการศึกษา มีการกำหนดข้อตกลงเบื้องต้นเกี่ยวกับสิ่งที่ผู้เรียนควรเรียน และวิธีการเรียน รูปแบบการสอนควรจะมีการศึกษาวิจัยเพิ่มเติม เพื่อให้ทราบถึงประสิทธิภาพควรเรียนของรูปแบบเพิ่มขึ้น รูปแบบการสอนจะเน้นภาระการสอนและการฝึกอบรมครูให้สามารถใช้ได้ อนึ่งรูปแบบการสอนแต่ละแบบจะมีจุดอ่อนและจุดแข็งแตกต่างกัน และไม่มีรูปแบบการสอนใดที่ดีที่สุด

วิโรจน์ วัฒนานิมิตกุล (2540, น.52) กล่าวว่า รูปแบบการสอน หมายถึง แบบแผนการสอนที่กำหนดไว้ล่วงหน้า โดยจัดทำขึ้นอย่างมีจุดมุ่งหมายเฉพาะในการสอนที่ชัดเจน ประกอบด้วยองค์ประกอบต่าง ๆ ทางการสอน ได้แก่ หลักการ จุดมุ่งหมาย เนื้อหา ขั้นตอนการสอน การประเมินและกิจกรรมสนับสนุนอื่นที่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีระบบ เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายของการสอนนั้น

สุเทียบ ละอองทอง (2545, น.8) ได้ให้ความหมายของ รูปแบบการสอน หมายถึงแผนเชิงปฏิบัติของแนวคิดทางทฤษฎีการเรียนรู้ ซึ่งแสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบต่าง ๆ ที่จะใช้ในการจัดกระทำ เพื่อให้ผู้เรียนมีความสามารถในการเรียนรู้เนื้อหาวิชาต่าง ๆ ตามเป้าหมายที่วางไว้

ทิสนา แจมมณี (2546, น.3-4) ได้ให้คำนิยามได้ว่า “รูปแบบการสอน คือ สภาพลักษณะของการเรียนการสอนที่ครอบคลุมองค์ประกอบสำคัญ ซึ่งได้รับการจัดไว้อย่างเป็นระเบียบ ตามหลักปรัชญา ทฤษฎี หลักการ แนวคิด หรือความเชื่อต่าง ๆ โดยประกอบด้วยกระบวนการ หรือขั้นตอนสำคัญในการเรียนการสอน รวมทั้งวิธีสอนและเทคนิคการสอนต่าง ๆ ที่สามารถ ช่วยให้

สภาพการเรียนการสอนนั้นเป็นไปตามทฤษฎี หลักการ หรือแนวคิดที่ยึดถือ และได้รับ การพิสูจน์ ทดสอบ หรือยอมรับว่ามีประสิทธิภาพ สามารถใช้เป็นแบบแผนในการเรียนการสอน ให้บรรลุ วัตถุประสงค์เฉพาะของรูปแบบนั้น ๆ”

จากความหมายของรูปแบบการศึกษาดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า รูปแบบการสอน หมายถึง แบบแผนการจัดการสอนที่จัดขึ้นอย่างมีระบบ โดยยึดหลักปรัชญา ทฤษฎี แนวคิดต่างๆ แสดงถึง ความสัมพันธ์ขององค์ประกอบทางการสอน ได้แก่หลักการ จุดมุ่งหมาย เนื้อหา ขั้นตอนการสอน การประเมินและกิจกรรมสนับสนุนอื่น ๆ อย่างมีระบบ เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายของการสอนนั้น

องค์ประกอบของรูปแบบการสอน

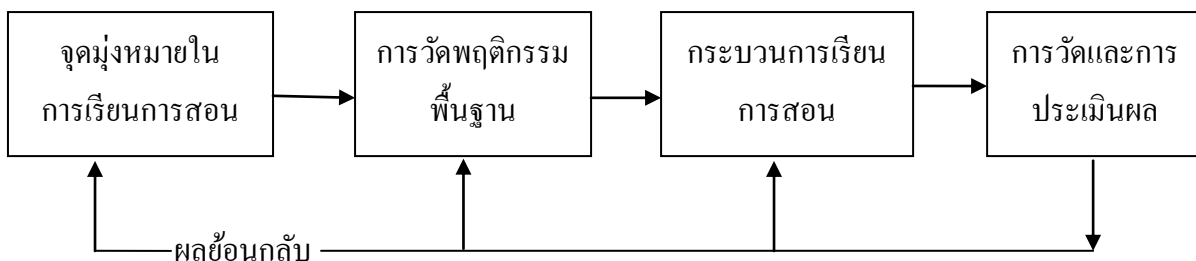
คิบเลอร์ (Kibler, 1970, p.44-53) ได้เสนอระบบการเรียนการสอน มี 4 องค์ประกอบ คือ

องค์ประกอบที่ 1 จุดมุ่งหมายในการเรียนการสอน เป็นผลผลิตทางการเรียนการสอน ที่มุ่งหวังให้เกิดในผู้เรียน ซึ่งมีความครอบคลุมพฤติกรรมทางด้านสติปัญญา (Cognitive Domain) ด้านจิตใจ (Affective Domain) และด้านการปฏิบัติ (Psychomotor Domain)

องค์ประกอบที่ 2 การวัดพฤติกรรมพื้นฐาน เป็นการตรวจสอบความพร้อม ความรู้พื้นฐาน และทักษะเบื้องต้นของผู้เรียนก่อนการเรียนการสอนจริง ๆ

องค์ประกอบที่ 3 การจัดกระบวนการเรียนการสอน เป็นการจัดกิจกรรม เพื่อพัฒนา พฤติกรรมของผู้เรียนโดยเริ่มต้นพฤติกรรมพื้นฐานต่อเนื่องจนถึงพฤติกรรมปลายทาง

องค์ประกอบที่ 4 การประเมินผลรวม เป็นการประเมินผลเพื่อตรวจสอบว่าการเรียน การสอนบรรลุวัตถุประสงค์เพียงใด มีวิธีการจัดการเรียนการสอนเหมาะสมเพียงใด ฯลฯ ซึ่งคิบเลอร์ ได้นำเสนอระบบการเรียนการสอน ดังภาพ

ภาพที่ 2 ระบบการเรียนการสอน

(Kibler, 1970, p.44-53)

ทิสนา เขมมณี (2546, น.4) ได้กล่าวว่า รูปแบบการสอน ต้องมีองค์ประกอบสำคัญ ๆ ดังนี้
องค์ประกอบที่ 1 มีปรัชญา ทฤษฎี หลักการ แนวคิด หรือความเชื่อที่เป็นพื้นฐานหรือ
เป็นหลักของรูปแบบการสอนนั้น ๆ

องค์ประกอบที่ 2 มีการบรรยายและอธิบายสภาพหรือลักษณะของการจัดการเรียนการสอน
ที่สอดคล้องกับหลักการที่ยึดถือ

องค์ประกอบที่ 3 มีการจัดระบบ คือ มีการจัดองค์ประกอบ และความสัมพันธ์ของ
องค์ประกอบของระบบให้สามารถนำผู้เรียนไปสู่เป้าหมายของระบบหรือกระบวนการนั้น ๆ

องค์ประกอบที่ 4 มีการอธิบายหรือให้ข้อมูลเกี่ยวกับวิธีสอน และเทคนิคการสอนต่าง ๆ
อันจะช่วยให้กระบวนการเรียนการสอนนั้น เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

รูปแบบการเรียนการสอนจะต้องสามารถทำนายผลที่จะเกิดตามมาได้ และมีศักยภาพ
ในการสร้างความคิดรวบยอด และความสัมพันธ์ใหม่ ๆ ได้

จากการศึกษาเรื่องรูปแบบการสอนข้างต้น อาจกล่าวได้ว่า รูปแบบการสอนโดยทั่วไป
มีองค์ประกอบร่วมที่สำคัญ ดังต่อไปนี้

1. หลักการของรูปแบบการสอน เป็นส่วนที่กล่าวถึงความเชื่อและแนวคิดทฤษฎีที่เป็น
พื้นฐานของรูปแบบการสอน หลักการของรูปแบบการสอนจะเห็นตัวชี้้นำ การกำหนดจุดประสงค์
เนื้อหา กิจกรรม และขั้นตอนการดำเนินงานในรูปแบบการสอน

2. จุดประสงค์ของรูปแบบการสอน เป็นส่วนที่ระบุถึงความคาดหวังที่ต้องการให้เกิดขึ้น
จากการใช้รูปแบบการสอน

3. สารและกระบวนการ เป็นส่วนที่ระบุถึงเนื้อหาและกิจกรรมต่าง ๆ ที่จะใช้ในการ
จัดการเรียนการสอนเพื่อให้บรรลุจุดประสงค์ของรูปแบบการสอน

4. กิจกรรมและขั้นตอนการดำเนินงาน เป็นส่วนที่ระบุถึงวิธีการปฏิบัติในขั้นตอนต่าง ๆ
เมื่อนำรูปแบบการสอนไปใช้

5. การวัดและประเมินผล เป็นส่วนที่ประเมินถึงประสิทธิผลของรูปแบบการสอน

ดังนั้นรูปแบบการสอน ควรประกอบด้วยองค์ประกอบสำคัญ คือ หลักการ จุดประสงค์
สาร และกระบวนการ กิจกรรม และขั้นตอนการดำเนินงาน และการวัดและประเมินผล

ลักษณะของรูปแบบการสอน

มีนักการศึกษาได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับลักษณะของรูปแบบการสอนที่ดี ควรมีลักษณะ ดังนี้

สจัด อุทรานันท์ (2529) ได้กล่าวถึงความสำคัญของรูปแบบการสอนว่า ช่วยให้ผู้สอน
ดำเนินการสอนได้อย่างสะดวก รวดเร็ว ลดปัญหาที่จะเกิดขึ้นในการสอน และช่วยให้ผู้เรียนเกิด

การเรียนรู้ เปลี่ยนแปลงพฤติกรรม และเจตคติไปในแนวทาง ที่ต้องการอย่างมีประสิทธิภาพ รูปแบบการสอนควรมีลักษณะสำคัญ ดังนี้

ประการที่ 1 มีแนวคิดหรือหลักการพื้นฐาน รูปแบบการสอนที่ดีควรมีแนวคิดหรือหลักการ พื้นฐานเป็นส่วนประกอบ รูปแบบการสอนหนึ่งอาจมีเพียงแนวคิดเดียว เช่น ระบบการเรียนการสอนของจอยซ์และวิลหรืออาจจะมีหลายแนวคิด (Multidisciplinary) ตามแนวคิดของสเติร์น ซึ่งแนวคิดและหลักการพื้นฐานจะเป็นหลักหรือแนวทางในการเลือกกำหนด และ จัดระเบียบความสัมพันธ์ขององค์ประกอบให้สอดคล้องต่อเนื่องกัน

ประการที่ 2 มีองค์ประกอบที่สัมพันธ์กัน ผู้ออกแบบรูปแบบการสอนต้องมีความรู้ ประสบการณ์ ความละเอียดรอบคอบ และคิดวิเคราะห์ โดยคำนึงถึงองค์ประกอบทั่วไปและ องค์ประกอบเฉพาะสาขา ต้องเลือกให้เหมาะสม มีความสัมพันธ์และส่งผลโดยตรงต่อการเรียนรู้ ของผู้เรียนอย่างต่อเนื่องกันเป็นลำดับกับแนวคิดหรือหลักการพื้นฐาน นอกจากนี้รูปแบบการสอน ควรมีลักษณะของการให้ความสำคัญขององค์ประกอบทั้งหมดร่วมกัน กล่าวคือ ในแต่ละ องค์ประกอบจะมีความสัมพันธ์เท่ากัน และร่วมกันส่งผลต่อผู้เรียน

ประการที่ 3 มีการพัฒนาหรือออกแบบอย่างเป็นระบบ ตั้งแต่ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูล และองค์ประกอบ กำหนดองค์ประกอบที่สำคัญ จัดความสัมพันธ์ขององค์ประกอบให้สอดคล้อง นำแผนการจัดองค์ประกอบไปทดลองใช้เพื่อตรวจสอบความเป็นไปได้ในการปฏิบัติและรับรองผล ที่เกิดกับผู้เรียนว่า สามารถช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ในสิ่งที่ต้องการ จึงจะยอมรับว่าเป็นรูปแบบ การสอนที่มีประสิทธิภาพ

ประการที่ 4 มีผลต่อด้านต่าง ๆ ของผู้เรียน ซึ่งรูปแบบการสอนแต่ละรูปแบบจะส่งผลต่อ ผู้เรียนต่างกันออกไปตามแนวคิดและหลักการของรูปแบบการสอนนั้น ดังนั้นก่อนที่จะนำรูปแบบ การสอนไปใช้ควรพิจารณาความสอดคล้องกับพฤติกรรมที่ต้องการ

ประการที่ 5 มีแนวทางการนำไปใช้ รูปแบบการสอน ต้องมีการกำหนดแนวทาง การนำไปใช้อย่างชัดเจน เพื่อสะดวกกับครูผู้สอนในการนำไปปฏิบัติ เช่น การเตรียมตัวของครูผู้สอน บทบาทของครู ผู้เรียน การจัดสภาพแวดล้อมในห้องเรียน เป็นต้น จะช่วยให้มองเห็นภาพและ สามารถปฏิบัติได้ง่าย ส่งผลให้การสอนตามรูปแบบมีประสิทธิภาพบรรลุตามที่ต้องการ

อรุณี สถิตภาศิกุล (2546, น.18-20) ได้ศึกษาคุณลักษณะสำคัญของรูปแบบการสอน แบบต่าง ๆ และสรุปว่า รูปแบบการสอนที่ดี ควรมีลักษณะดังนี้

ลักษณะที่ 1 มีแนวคิดหรือทฤษฎีรองรับ แนวคิดรูปแบบการสอนอาจมาจากแนวคิด ด้านการศึกษา เช่น การให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากการปฏิบัติ ทฤษฎีจิตวิทยาการเรียนรู้ เช่น พัฒนาการ ด้านสติปัญญา การยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางในการจัดการเรียนการสอนของจอยซ์และเวลหรือมี

มากกว่าหนึ่ง เช่น ระบบการเรียนการสอนของสเติร์น (Stern) ที่เสนอแนะว่า แนวคิดของระบบการเรียนการสอนควรเป็นรูปแบบที่มีลักษณะเป็นสหวิทยาการ (Multidisciplinary) แนวคิดหรือทฤษฎีพื้นฐานนี้จะเป็นหลักหรือแนวทางในการเลือกกำหนด และจัดระเบียบความสัมพันธ์ขององค์ประกอบต่าง ๆ ให้สอดคล้องกัน นอกจากนี้สเติร์นยังเห็นว่ารูปแบบการเรียนการสอนควรให้ความสำคัญขององค์ประกอบเป็นองค์รวม

ลักษณะที่ 2 มีองค์ประกอบที่มีความสัมพันธ์กัน ผู้พัฒนาออกแบบรูปแบบการสอนต้องจัดองค์ประกอบให้มีความสัมพันธ์กันอย่างมีเหตุผล สอดคล้องกับแนวคิดพื้นฐานและเหมาะสมกับสาขาวิชาส่งผลโดยตรงต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน เช่น รูปแบบการสอนกระบวนการกลุ่ม มาจากแนวคิดพื้นฐานให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์ของตนเอง ดังนั้นผู้พัฒนารูปแบบการสอนอาจกำหนดองค์ประกอบกระบวนการเรียนให้ผู้เรียนทำกิจกรรมเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองและกำหนดองค์ประกอบวิธีสอนให้เป็นวิธีสอนแบบอุปมาน (Inductive) คือ ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้สรุปหลักการจากตัวอย่างหรือกิจกรรมที่ได้ลงมือปฏิบัติ เพื่อให้สอดคล้องกับแนวคิดพื้นฐานของรูปแบบการสอน

ลักษณะที่ 3 มีกระบวนการออกแบบ หรือพัฒนาอย่างเป็นระบบ ตั้งแต่การศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลและองค์ประกอบในการเรียนการสอน กำหนดองค์ประกอบที่สำคัญ จัดองค์ประกอบให้สัมพันธ์กัน นำไปทดลองใช้ในห้องเรียน เพื่อตรวจสอบประสิทธิภาพในการใช้ และประเมินผลว่าสามารถช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ในสิ่งที่ต้องการได้จริง

ลักษณะที่ 4 มีผลต่อการพัฒนาการของผู้เรียน ตามจุดมุ่งหมายที่ต้องการของวิชาที่สอน ซึ่งรูปแบบการสอนแต่ละรูปแบบ จะส่งผลต่อผู้เรียนแตกต่างกันออกไป

จากลักษณะของรูปแบบการสอน ดังกล่าวอาจกล่าวได้ว่า รูปแบบการสอนที่ดีควรมีแนวคิดหรือหลักการพื้นฐานรองรับ มีองค์ประกอบที่มีสัมพันธ์กับแนวคิดหรือ หลักการพื้นฐาน มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ ที่มุ่งจะพัฒนาผู้เรียนให้มีพฤติกรรม ที่ต้องการ โดยการกำหนดแนวทางในการนำไปใช้ซึ่งรูปแบบการสอนนั้น จึงจะ ได้ผลตาม ที่ต้องการ

การพัฒนาและการนำเสนอรูปแบบการสอน

รูปแบบการสอนเป็นสิ่งที่ช่วยให้ผู้สอนดำเนินการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพและช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นการพัฒนารูปแบบการสอนและการนำเสนอรูปแบบการสอนเป็นสิ่งสำคัญ ซึ่งนักการศึกษาได้เสนอดังต่อไปนี้

การพัฒนา รูปแบบการสอน

การพัฒนา รูปแบบการสอนมีการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับการพัฒนา รูปแบบการสอน ซึ่งสามารถสรุปขั้นตอนสำคัญในการพัฒนา รูปแบบการสอน ได้ดังนี้ (ทิสนา แจมมณี, ม.ป.ป. ; ละเอียด รัศมีเฝ้า, 2528 ; Joyce & Weil, 1992 อ้างถึงใน สุเทียบ ละอองทอง, 2545, น.8-9)

1. การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน เป็นการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และข้อค้นพบจากการวิจัยที่เกี่ยวข้องตลอดจนการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน หรือปัญหาจากเอกสารผลการวิจัยหรือการสังเกต สอบถามผู้ที่เกี่ยวข้อง

2. การกำหนดหลักการ เป้าหมาย และองค์ประกอบอื่น ๆ ของรูปแบบการสอนกับข้อมูลพื้นฐานและสัมพันธ์กันอย่างเป็นระบบระเบียบ การกำหนดเป้าหมายของรูปแบบการสอนจะช่วยให้ผู้สอนสามารถเลือกรูปแบบการสอนไปใช้ให้ตรงกับจุดมุ่งหมายของการสอน เพื่อให้การสอนบรรลุผลสูงสุด

3. การกำหนดแนวทางในการนำรูปแบบการสอนไปใช้ และประกอบด้วยรายละเอียดเกี่ยวกับวิธีการและเงื่อนไขต่าง ๆ เช่น ใช้กับผู้เรียนกลุ่มใหญ่ หรือกลุ่มย่อย ผู้สอนจะต้องเตรียมงานหรือจัดสภาพการเรียนการสอนอย่างไร เพื่อให้การใช้รูปแบบการสอนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

4. การประเมินรูปแบบการสอน เป็นการทดสอบความมีประสิทธิภาพของรูปแบบที่สร้างขึ้น โดยทั่วไปจะใช้วิธีการต่อไปนี้

1) ประเมินความเป็นไปได้ในเชิงทฤษฎีโดยคณะผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งจะประเมินความสอดคล้องภายในระหว่างองค์ประกอบต่าง ๆ

2) ประเมินความเป็นไปได้ในเชิงปฏิบัติโดยการนำรูปแบบการสอนที่พัฒนาขึ้นไปทดลองใช้ในสถานการณ์จริง ในลักษณะของการวิจัยเชิงทดลองหรือกึ่งทดลอง

5. การปรับปรุงรูปแบบการสอน เป็นการปรับแก้รูปแบบการสอนที่ได้พัฒนาให้ดียิ่งขึ้น มีข้อบกพร่องน้อยลง โดยการนำสิ่งที่ได้จากการทดลองใช้รูปแบบการสอนมาปรับปรุงแก้ไขสิ่งที่ปรับปรุงนี้อาจเป็นองค์ประกอบ ลักษณะความสัมพันธ์ขององค์ประกอบ ตลอดจนแนวการใช้รูปแบบการสอน ซึ่งการปรับปรุงรูปแบบการสอน มี 2 ระยะ คือ

1) ระยะก่อนนำรูปแบบการสอนไปทดลองใช้ การปรับปรุงรูปแบบการสอนในระยะนี้ใช้ผลจากการประเมินความเป็นไปได้ในเชิงทฤษฎีเป็นข้อมูลในการปรับปรุง

2) ระยะหลังนำรูปแบบการสอนไปทดลองใช้ การปรับปรุงรูปแบบการสอนในระยะนี้ อาศัยข้อมูลจากการทดลองใช้เป็นตัวชี้้นำในการปรับปรุง และอาจจะมีการนำรูปแบบ การสอนไปทดลองใช้และปรับปรุงซ้ำ จนกว่าจะได้ผลเป็นที่น่าพอใจ

การนำเสนอรูปแบบการสอน

การนำเสนอรูปแบบการสอน เป็นขั้นตอนที่สำคัญ เพราะการนำเสนอรูปแบบการสอน ที่ชัดเจนและเข้าใจง่ายจะช่วยให้ครูผู้สอนเกิดความเข้าใจและสามารถนำรูปแบบการสอนไปใช้ได้ หรือสามารถศึกษาและฝึกฝนตนเองให้ใช้รูปแบบการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งเกิดผลตาม จุดมุ่งหมายของรูปแบบ ในการนำเสนอรูปแบบการสอนของจอยซ์และเวล (Joyce & Weil 1992 อ้างถึงใน กรมวิชาการ, 2542, น.169-171) ได้เสนอเป็น 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ที่มาของรูปแบบการสอน (Orientation to the model) เป็นการอธิบายเรื่อง ความสัมพันธ์ของสิ่งต่าง ๆ ซึ่งเป็นที่มาของรูปแบบการสอน ประกอบด้วยเป้าหมายของรูปแบบ ทฤษฎี ข้อสมมติ หลักการ และแนวคิดสำคัญที่เป็นพื้นฐานของรูปแบบการสอน

ขั้นตอนที่ 2 รูปแบบการสอน (The model of teaching) เป็นการอธิบายถึงรูปแบบการจัดการเรียนการสอนโดยละเอียดตามหัวข้อต่อไป

1) ขั้นตอนการสอนตามรูปแบบการสอน (Syntax) เป็นการให้รายละเอียดเกี่ยวกับ ลำดับขั้นตอนการสอนหรือการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

2) หลักการของการปฏิสัมพันธ์ (Social System) เป็นการอธิบายถึงบทบาทของครู นักเรียน ความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน ความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับนักเรียน ซึ่งจะแตกต่างกันไปในแต่ละรูปแบบ เช่น บทบาทของครูอาจเป็นผู้นำในการทำกิจกรรม เป็นผู้อำนวยการความสะอาด เป็นผู้แนะนำ เป็นแหล่งข้อมูล เป็นต้น

3) หลักการของการตอบสนอง (Principles of reaction) เป็นการบอกถึงวิธีการแสดงออกของครูต่อนักเรียน การตอบสนองการกระทำของนักเรียน เช่น การให้รางวัลแก่ผู้เรียน การให้อิสระในการแสดง ความคิดเห็น การไม่ประเมินว่าถูกหรือผิด เป็นต้น

4) ระบบการสนับสนุนการเรียนการสอน (Support system) เป็นการอธิบายถึงเงื่อนไข หรือสิ่งจำเป็นที่จะทำให้การใช้รูปแบบนั้น ได้ผล เช่น รูปแบบการสอนแบบทดลองในห้องปฏิบัติการ ต้องใช้ผู้นำการทดลองที่ผ่านการฝึกฝนมาอย่างดีแล้ว รูปแบบการสอนแบบฝึกทักษะนักเรียนจะต้องได้ฝึกการทำงาน ในสถานที่และใช้อุปกรณ์ที่ใกล้เคียงสภาพการทำงานจริง

ขั้นตอนที่ 3 การนำรูปแบบการสอนไปใช้ (Application) เป็นการให้คำแนะนำและตั้งข้อสังเกตเกี่ยวกับการนำรูปแบบการสอนไปใช้ให้ได้ผล เช่น ควรใช้กับเนื้อหาประเภทใด เป็นต้น นอกจากนี้ยังให้คำแนะนำอื่น ๆ เพื่อให้การใช้รูปแบบการสอนนั้นมีประสิทธิผลมากที่สุด

ขั้นตอนที่ 4 ผลที่ได้จากการใช้รูปแบบการสอน ทั้งผลทางตรงและทางอ้อม (Instruction and nurturant effects) เป็นการระบุถึงผลของการใช้รูปแบบการสอนที่คาดว่าจะเกิดแก่ผู้เรียนทั้งผล

ทางตรงซึ่งเป็นจุดมุ่งหมายหลักของรูปแบบการสอนนั้น และผลทางอ้อมซึ่งเป็นผลพลอยได้จากการใช้รูปแบบการสอนนั้น ซึ่งจะเป็นแนวทางสำหรับครูในการพิจารณาและเลือกรูปแบบการสอนไปใช้

จากการพัฒนารูปแบบการสอนและการนำเสนอรูปแบบการสอน สรุปได้ว่า การพัฒนารูปแบบการสอนเป็นการพัฒนาโดยมีขั้นตอนเริ่มจากการศึกษาข้อมูลพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการสอน แล้วกำหนดหลักการ เป้าหมาย องค์กรประกอบของรูปแบบการสอน กำหนดแนวทางในการนำรูปแบบการสอนไปใช้ การประเมินรูปแบบการสอน เพื่อนำไปสู่การปรับปรุงรูปแบบการสอน ส่วนการนำเสนอรูปแบบการสอน มีขั้นตอนในการนำเสนอ คือ กล่าวถึงที่มาของรูปแบบการอธิบายถึงรูปแบบการสอน การนำรูปแบบการสอนไปใช้และการนำผลที่ได้จากการใช้รูปแบบการสอน ซึ่งรูปแบบการสอนแต่ละรูปแบบมีจุดแข็ง และจุดอ่อนในการพัฒนาผู้เรียนตามกระบวนการเรียนการสอน ขึ้นอยู่กับผู้สอนที่พิจารณาเลือกรูปแบบที่เหมาะสมกับผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้มีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผลมากที่สุด

การคิดวิเคราะห์

ความหมายของการคิดวิเคราะห์

ราชบัณฑิตยสถาน (2535, น.492) ให้ความหมายของ “คิด” ว่าหมายถึง นึกดำริ ตริตrong ส่วนคำว่า “วิเคราะห์” หมายความว่า ดู สังเกต ใคร่ครวญ อย่างละเอียดรอบคอบ ในเรื่องราวต่าง ๆ อย่างมีเหตุผล โดยหาส่วนดี ส่วนบกพร่อง หรือจุดเด่นของเรื่องนั้น ๆ แล้วเสนอแนะสิ่งที่ดีที่สุดในอย่างยุติธรรม

อุษณีย์ โภธิสุข (2537, น.95) ให้ความหมายของการคิดวิเคราะห์ การคิดที่มีเหตุผลและมีประสิทธิภาพที่มุ่งเน้นการตัดสินใจในสิ่งที่เชื่อหรือจะทำอะไร

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2546, น.2) ให้ความหมายของการคิดวิเคราะห์ว่า หมายถึง การจำแนก แยกแยะ องค์กรประกอบของสิ่งใดสิ่งหนึ่งออกเป็นส่วนๆ เพื่อค้นหาว่า ทำมาจากอะไร มีองค์ประกอบอะไร ประกอบขึ้นมาได้อย่างไร เชื่อมโยงสัมพันธ์กันอย่างไร

ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ (2551, น.48) ให้ความหมายของการคิดวิเคราะห์ว่า หมายถึงความคิดในการจำแนกแยกแยะข้อมูลองค์ประกอบของสิ่งต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นวัตถุ เรื่องราวเหตุการณ์ออกเป็น ส่วนย่อย ๆ เพื่อค้นหาความจริง ความสำคัญ แก่นแท้ องค์กรประกอบหรือหลักการของเรื่องนั้น ๆ ทั้งที่อาจแฝงซ่อนอยู่ในสิ่งต่าง ๆ หรือปรากฏได้อย่างชัดเจน รวมทั้งหาความสัมพันธ์และความเชื่อมโยงของสิ่งต่าง ๆ ว่าเกี่ยวพันกันอย่างไร อาศัยหลักการใด จนได้แนวคิดไปสู่การสรุปและการประยุกต์ใช้ การทำนายหรือคาดการณ์สิ่งต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้อง

สุวิทย์ มูลคำ (2550, น.9) ให้ความหมายของการคิดวิเคราะห์ว่า หมายถึง ความสามารถในการจำแนก แยกแยะ องค์ประกอบต่าง ๆ ของสิ่งใดสิ่งหนึ่งซึ่งอาจจะเป็นวัตถุ สิ่งของ เรื่องราว หรือเหตุการณ์ และหาความสัมพันธ์เชิงเหตุผล ระหว่างองค์ประกอบ เหล่านั้นเพื่อค้นหาสภาพความเป็นจริงหรือสิ่งสำคัญของสิ่งที่กำหนดให้

จากความหมายดังกล่าว พอสรุปได้ว่าการคิดวิเคราะห์ หมายถึง ความสามารถในการจำแนกแยกแยะองค์ประกอบต่าง ๆ ของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง และหาความสัมพันธ์เชิงเหตุผลระหว่างองค์ประกอบเหล่านั้นเพื่อสร้างข้อสรุปที่สมเหตุสมผล

องค์ประกอบของการคิดวิเคราะห์

บลูม (Bloom, 1956, p.201-207) ได้กล่าวถึงทักษะการคิดวิเคราะห์ประกอบด้วยทักษะสำคัญ 3 ด้าน ดังนี้

1. การคิดวิเคราะห์ความสำคัญหรือเนื้อหาของสิ่งต่าง ๆ (Analysis of Element) เป็นความสามารถในการแยกแยะได้ว่า สิ่งใดจำเป็น สิ่งใดสำคัญ สิ่งใดมีบทบาทมากที่สุดประกอบด้วย

1.1 วิเคราะห์ชนิด เป็นการให้นักเรียน วิเคราะห์ว่า สิ่งนั้น เหตุการณ์นั้น ๆ จัดเป็นชนิดใด ลักษณะใด เพราะเหตุใด เช่น ข้อความนี้ (ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว) เป็นข้อความชนิดใด

1.2 วิเคราะห์สิ่งสำคัญ เป็นการวินิจฉัยว่าสิ่งใดสำคัญ สิ่งใดไม่สำคัญ เป็นการค้นหาสาระสำคัญ ข้อความหลัก ข้อสรุป จุดเด่น จุดด้อย ของสิ่งต่างๆ เช่น

- สาระสำคัญของเรื่องนี่คืออะไร
- ควรตั้งชื่อเรื่องนี้ว่าอะไร
- สิ่งสำคัญที่สุด สิ่งใดมีบทบาทมากที่สุดจากสถานการณ์นี้

1.3 วิเคราะห์เลศนัย เป็นการมุ่งค้นหาสิ่งที่แอบแฝง ซ่อนเร้น จากสิ่งที่เห็นซึ่งมิได้บ่งบอกตรง ๆ แต่มีร่องรอยของความจริงซ่อนเร้นอยู่ เช่น

- ภาพนี้หมายถึงใคร
- ข้อความนี้หมายถึงใครและสถานการณ์ใด
- เรื่องนี้ควรยกย่องหรือตำหนิใคร

2. การคิดวิเคราะห์ความสัมพันธ์ (Analysis of Relationship) เป็นการค้นหาความสัมพันธ์ของสิ่งต่าง ๆ ว่ามีอะไรสัมพันธ์กัน สัมพันธ์กันอย่างไร สัมพันธ์กันมากน้อยเพียงใด สอดคล้องหรือขัดแย้งกัน ได้แก่

2.1 วิเคราะห์ชนิดของความสัมพันธ์

- มุ่งให้คิดว่าเป็นความสัมพันธ์แบบใด มีสิ่งใดสอดคล้องกัน หรือไม่สอดคล้องกัน มีสิ่งใดเกี่ยวข้องกับเรื่องนี้ และมีสิ่งใดไม่เกี่ยวข้องกับเรื่องนี้

- มีข้อความใด มีสิ่งใดไม่สมเหตุสมผล เพราะอะไร

2.2 วิเคราะห์ขนาดของความสัมพันธ์

- สิ่งใดเกี่ยวข้องมากที่สุด สิ่งใดเกี่ยวข้องน้อยที่สุด
- สิ่งใดสัมพันธ์กับสถานการณ์ หรือเรื่องราวมากที่สุด

2.3 วิเคราะห์ขั้นตอนความสัมพันธ์

- เมื่อเกิดสิ่งนี้แล้ว จะเกิดผลลัพธ์อะไรตามมาบ้าง
- ผลสุดท้ายจะเป็นอย่างไร

2.4 วิเคราะห์จุดประสงค์และวิธีการ

- การกระทำแบบนี้เพื่ออะไร
- เมื่อทำอย่างนี้แล้วจะเกิดผลอะไร
- ทำอย่างนี้แล้วเป้าหมายเพื่ออะไร

2.5 วิเคราะห์สาเหตุและเหตุผล

- สิ่งนี้เป็นสาเหตุของเรื่องนี้
- หากไม่ทำอย่างนี้ ผลจะเป็นอย่างไร
- ข้อความใดเป็นเหตุผลแก่กัน หรือขัดแย้งกัน

2.6 วิเคราะห์แบบความสัมพันธ์ในรูปอุปมาอุปไมย เช่น

- บินเร็วเหมือนนก
- ระบบประชาธิปไตยเหมือนกับระบบการทำงานของอวัยวะต่าง ๆ ในร่างกาย

3. การคิดวิเคราะห์เชิงหลักการ (Analysis of Organizational Principles) หมายถึง การค้นหาโครงสร้างระบบ เรื่องราว สิ่งของและการทำงานต่าง ๆ ว่าสิ่งเหล่านั้นดำรงอยู่ในสภาพเช่นนั้นเนื่องจากอะไร มีอะไรเป็นแกนหลัก มีหลักการอย่างไร มีเทคนิคอะไรหรือยึดถือคติใดมีสิ่งใดเป็นตัวเชื่อมโยง การคิดวิเคราะห์หลักการเป็นหลักการวิเคราะห์ที่ถือว่ามีความสำคัญที่สุด การที่จะวิเคราะห์เชิงหลักการได้ดี จะต้องมีความรู้ความสามารถในการวิเคราะห์องค์ประกอบและวิเคราะห์ความสัมพันธ์ได้ดีเสียก่อน เพราะผลจากความสามารถในการวิเคราะห์องค์ประกอบและวิเคราะห์ความสัมพันธ์จะทำให้สามารถสรุปหลักการได้ ประกอบด้วย

3.1 วิเคราะห์โครงสร้าง เป็นการวิเคราะห์โครงสร้างของสิ่งต่าง ๆ เช่น

- สิ่งนี้บ่งบอกความคิดหรือเจตนาอะไร
- โครงสร้างของสังคมไทยเป็นอย่างไร
- ส่วนประกอบของสิ่งนี้มีอะไรบ้าง

3.2 วิเคราะห์หลักการ เป็นการแยกแยะเพื่อค้นหาความจริงของสิ่งต่าง ๆ แล้วสรุปเป็นคำตอบหลักได้

- หลักการของเรื่องนี้ว่าอย่างไร
- หลักการในการสอนของครูควรเป็นอย่างไร

ลักษณะของสิ่งต่าง ๆ ที่นำมาวิเคราะห์ เช่น วิเคราะห์วัตถุ วิเคราะห์สถานการณ์ วิเคราะห์บุคคล วิเคราะห์ข้อความ วิเคราะห์ข่าว เป็นต้น

จากเนื้อหาองค์ประกอบของการคิดวิเคราะห์ สรุปได้ว่า องค์ประกอบของการคิดวิเคราะห์มี 3 ส่วนคือการคิดวิเคราะห์ความสำคัญหรือเนื้อหาของสิ่งต่าง ๆ การคิดวิเคราะห์ความสัมพันธ์ และการคิดวิเคราะห์เชิงหลักการ องค์ประกอบทั้ง 3 ช่วยให้เห็นพบข้อเท็จจริงหรือข้อสรุปที่ถูกต้องเกี่ยวกับเรื่องนั้น ๆ

ประโยชน์ของการคิดวิเคราะห์

การคิดวิเคราะห์มีประโยชน์ต่อบุคคลทุกคนในการนำไปใช้เพื่อการดำรงชีวิต ร่วมกับผู้อื่นในสังคมอย่างมีความสุข ความสมหวังดังที่ตนปรารถนา โดยมีนักการศึกษาได้เสนอแนวคิดในเรื่องประโยชน์ของการคิดวิเคราะห์ ดังนี้

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2546, น.33-45) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการคิดวิเคราะห์ไว้ดังนี้

1. ช่วยส่งเสริมความฉลาดทางสติปัญญา คนเราจะเฉลียวฉลาดนั้นต้องประกอบด้วย ความฉลาด 3 ด้าน คือความฉลาดในการสร้างสรรค์ ความฉลาดในการวิเคราะห์และความฉลาดในการปฏิบัติ โดยความฉลาดในการวิเคราะห์หมายถึง ความสามารถในการวิเคราะห์และประเมินแนวคิดที่คิดขึ้น ความสามารถในการคิดนำมาแก้ปัญหาและความสามารถในการตัดสินใจ

2. ช่วยคำนึงถึงความสมเหตุสมผลของกลุ่มตัวอย่างในการสรุปเรื่องต่าง ๆ ส่วนมากไม่ได้คำนึงถึงจำนวนข้อมูลที่สามารถบ่งชี้ความสมเหตุสมผลของเรื่องนั้น แต่ด่วนสรุปสิ่งต่าง ๆ ไปตามอารมณ์ความรู้สึก ซึ่งทำให้เกิดการเข้าใจผิดได้ การสรุปเช่นนี้เรียกว่าการสรุปแฝงด้วยความมีอคติ ดังนั้นควรสืบค้นตามหลักการและเหตุผลข้อมูลที่เป็นจริงให้ชัดเจนก่อนจึงมีการสรุป

3. ช่วยลดการอ้างประสบการณ์ส่วนตัวเป็นข้อสรุปทั่วไป การสรุปเรื่องต่าง ๆ มีคนจำนวนไม่น้อยที่ใช้ประสบการณ์ที่เกิดกับตนเองมาเป็นข้อสรุปในเรื่องทั่ว ๆ ไป ซึ่งการอ้างเช่นนี้ก่อให้เกิดความผิดพลาดได้เพราะมีปัจจัยอื่น ๆ ที่ไม่ได้กล่าวถึงเป็นสาเหตุให้เกิดสิ่งนั้นได้

4. ช่วยขุดค้นสาระของความประทับใจครั้งแรก ที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งจะทำให้เรารู้สึกดีต่อสิ่งนั้น เมื่อถูกกระตุ้นด้วยความประทับใจต่อ ๆ มา ย่อมจะเป็นเหตุให้เราสรุปว่าสิ่งนั้นจะเป็นเช่นนั้นตลอดไป โดยจะก่อให้เกิดเป็นความลำเอียง ในการให้เหตุผลต่อสิ่งนั้น อันเป็นเหตุให้เกิดความลำเอียงในการให้เหตุผลกับสิ่งนั้น การคิดวิเคราะห์จะช่วยให้เราหาเหตุผลมาตอบข้อดังกล่าว

5. ช่วยตรวจสอบการคาดคะเน บนฐานความรู้เดิม การคิดวิเคราะห์ช่วยในการประมาณการความน่าจะเป็น โดยสามารถใช้ข้อมูลพื้นฐานที่มีวิเคราะห์ร่วมกับปัจจัยอื่น ๆ ของสถานการณ์ และคาดการณ์ความน่าจะเป็นได้อย่างสมเหตุสมผล

6. ช่วยวินิจฉัยข้อเท็จจริงจากประสบการณ์ส่วนบุคคล โดยไม่มีอคติที่ก่อตัวอยู่ในความทรงจำ และทำให้เราสามารถประเมินสิ่งต่าง ๆ ได้อย่างสมจริง

7. เป็นพื้นฐานการคิดในมิติอื่น ๆ การคิดวิเคราะห์นับว่าเป็นปัจจัยที่ทำหน้าที่เป็นปัจจัยหลักสำหรับการคิดในมิติอื่น ๆ ไม่ว่าจะเป็นการคิดเชิงวิพากษ์การคิดเชิงสร้างสรรค์ ซึ่งการคิดวิเคราะห์จะช่วยเสริมสร้างให้เกิดมุมมองเชิงลึกในอันที่จะนำไปสู่การตัดสินใจและการแก้ปัญหา

8. ช่วยในการแก้ปัญหา การคิดวิเคราะห์เกี่ยวข้องกับการจำแนกแยกแยะองค์ประกอบและการทำความเข้าใจในสิ่งที่เกิดขึ้น ดังนั้น เมื่อพบปัญหาใด ๆ ให้สามารถวิเคราะห์ได้ว่าปัญหานั้นมีองค์ประกอบอะไรบ้าง เพราะเหตุใดจึงเป็นเช่นนั้น ซึ่งจะนำไปสู่การแก้ปัญหาได้อย่างตรงประเด็น

9. ช่วยในการประเมินและตัดสินใจ การคิดวิเคราะห์ช่วยให้สามารถ ประเมินสถานการณ์ และตัดสินใจเรื่องราวต่าง ๆ ได้อย่างแม่นยำกว่า การที่มีเพียงข้อเท็จจริง ที่ไม่ได้ผ่านการวิเคราะห์ และทำให้รู้สาเหตุของปัญหา เห็นโอกาสความน่าจะเป็นในอนาคต

10. ช่วยให้ความคิดสร้างสรรค์สมเหตุสมผล การคิดวิเคราะห์ช่วยให้ การคิดต่าง ๆ อยู่บนฐานของตรรกะและความน่าจะเป็นไปได้อย่างมีเหตุผล มีหลักเกณฑ์ ส่งผลให้มีการคิดจินตนาการหรือสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ มีการเชื่อมโยงสัมพันธ์ระหว่างสิ่งที่ จินตนาการกับการนำมาใช้ในโลกลงความเป็นจริง สิ่งประดิษฐ์ที่เราพบเห็นในปัจจุบัน ล้วนเป็นผลลัพธ์อันเกิดจากการวิเคราะห์ว่าใช้การได้ก่อนที่จะนำมาใช้จริง

11. ช่วยให้เห็นแง่มุมกระจ่าง การคิดวิเคราะห์ช่วยให้ประเมินและสรุปเรื่องต่าง ๆ ที่พบเจอบนข้อเท็จจริงที่ปรากฏ ไม่ใช่สรุปตามอารมณ์และความรู้สึกหรือการคาดการณ์ว่าน่าจะเป็นเช่นนี้ การคิดวิเคราะห์ทำให้ได้รับข้อมูลที่เป็นจริงซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจ

จากประโยชน์ของการคิดวิเคราะห์ที่กล่าวมา สรุปได้ว่า การคิดวิเคราะห์เป็นการคิดที่สำคัญของเราทุกคน สำหรับการดำเนินชีวิตในยุคข้อมูลข่าวสาร เนื่องจากคนที่จะประสบผลสำเร็จในโลกยุคข้อมูลข่าวสารนั้น จะต้องมีความสามารถในการตัดสินใจเรื่องราวต่าง ๆ พร้อมกับประเมินสถานการณ์ที่จะเกิดขึ้นในอนาคตได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การสอนเพื่อพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์

การคิดวิเคราะห์เป็นกระบวนการทางปัญญา ซึ่งผู้สอนควรจะฝึกฝนให้เกิดขึ้น ในตัวผู้เรียนโดยมีนักการศึกษาได้ให้แนวทางในการพัฒนาการคิดวิเคราะห์ดังนี้คือ

ทิสนา เขมมณีและคนอื่น ๆ (2544, น.15-16) ได้กล่าวถึง การสอนเพื่อพัฒนาความสามารถในการคิดว่าประกอบด้วย

1. สอนด้วยการตั้งคำถาม ทั้งคำถามเดี่ยวและคำถามแบบชุด
2. สอนโดยใช้แผนที่ความคิด (Mind Mapping) ฝึกการวิเคราะห์และสังเคราะห์
3. การเรียนรู้แบบปรึกษาหารือ
4. บันทึกการเรียนรู้ บันทึกข้อสงสัย ความรู้สึกส่วนตัว ความคิดที่เปลี่ยนไป
5. การถามตนเอง ในการวางแผน จัดระเบียบ คิดไตร่ตรองในเรื่องการเรียนรู้ของตนเอง
6. การประเมินตนเองเพื่อประเมินความคิดและความรู้สึกตนเองเป็นการประเมินในการจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถในการคิดของผู้เรียนนั้น ผู้สอนจะต้องรู้และ

พัฒนาผู้เรียน ในเรื่องทักษะการคิดไตร่ตรองและโครงสร้างกระบวนการคิดให้เกิดในตัวผู้เรียน สิ่งสำคัญคือผู้สอนต้องมีความเชื่อมั่นในความรับผิดชอบของผู้เรียนในการที่จะเรียนรู้ด้วยตนเอง และเกิดความมั่นใจว่าการมีส่วนร่วมของผู้เรียนจะก่อให้เกิดความเพลิดเพลิน เห็นคุณค่าในการเรียนรู้ เป็นหน้าที่ของผู้สอนที่จะจัดสร้างบรรยากาศในชั้นเรียนให้เป็นชั้นเรียนที่ส่งเสริมกระตุ้นผู้เรียนให้ทำงานอย่างอิสระและร่วมกันทำงานทุกคน จัดวางรูปแบบการคิดและยุทธศาสตร์การคิดให้เหมาะสม

ประเวศ วะสี (2542, น.26-29) ได้กล่าวว่าการที่จะฝึกให้ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ต้องสร้างนิสัยแห่งการคิดให้เกิดในตัวผู้เรียน โดยมีวิธีฝึกดังต่อไปนี้

1. การฝึกสังเกต สังเกตในสิ่งที่เห็น สังเกตสิ่งแวดล้อม สังเกตการทำงานการฝึกสังเกตจะทำให้เกิดปัญญามาก โลกทัศน์และวิถีคิด สติ สมาธิ จะเข้าไปมีผลต่อการสังเกตและสิ่งที่สังเกต
2. การฝึกบันทึก เมื่อสังเกตอะไรแล้ว ควรฝึกบันทึกโดยการวาดรูปหรือบันทึกข้อความหรือถ่ายภาพ ถ่ายวีดิทัศน์ จะบันทึกละเอียดมากน้อยเพียงใด ควรให้เหมาะสมกับวัยและสถานการณ์ การบันทึกช่วยพัฒนาปัญญาได้อย่างดี
3. การฝึกนำเสนอต่อที่ประชุมเมื่อมีการทำงานกลุ่ม ได้เรียนรู้อะไรมาควรมีการนำเสนอแลกเปลี่ยนความรู้กัน การนำเสนอเป็นการพัฒนาปัญญาทั้งของผู้นำเสนอและของกลุ่ม
4. การฝึกการฟัง การรู้จักฟังคนอื่นทำให้นुकคลลดขึ้น โบราณเรียกว่า เป็นพหูสูต
5. การฝึกปุจฉา-วิสัชนา เพื่อมีการนำเสนอและการฟังแล้วฝึกปุจฉา-วิสัชนาหรือถาม-ตอบ ซึ่งเป็นการฝึกใช้เหตุผล วิเคราะห์ สังเคราะห์ ทำให้เกิดความแจ่มแจ้งในเรื่องนั้น ๆ
6. การฝึกตั้งสมมติฐานและตั้งคำถาม เมื่อเรียนรู้อะไรไปแล้ว ควรฝึกตั้งคำถามให้ได้ว่า สิ่งนี้คืออะไร สิ่งนั้นเกิดจากอะไร อะไรมีประโยชน์ ทำอย่างไรจะสำเร็จประโยชน์อันนั้น

7. การฝึกการค้นหาคำตอบ เมื่อมีคำถามแล้วก็ควรไปค้นหาคำตอบจากหนังสือตำรา อินเทอร์เน็ต หรือไปคุยกับคนเฒ่าคนแก่ แล้วแต่ธรรมชาติของคำถามบางคำถามเมื่อค้นหาคำตอบ ทุกวิถีทางจนหมดแล้วก็ยังไม่พบ ต้องหาคำตอบต่อไปด้วยการวิจัย

8. การวิจัย การวิจัยเพื่อหาคำตอบเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ทุกระดับ การวิจัย จะทำให้ค้นพบความรู้ใหม่และมีประโยชน์มาก

9. การเชื่อมโยงบูรณาการและการเข้าใจตนเอง ก่อให้เกิดการเรียนรู้ตัวเองตามความเป็นจริงว่า สัมพันธ์กับคนอื่นและสิ่งอื่นอย่างไร ซึ่งจะก่อให้เกิดจริยธรรมขึ้นในตนเอง

10. การฝึกเขียนและเรียบเรียงทางวิชาการ การให้ผู้เรียนฝึกการเขียนเรียบเรียงกระบวนการ การเรียนรู้ และความรู้ใหม่ที่ได้อ่าน ทำให้เกิดการค้นคว้าหาหลักฐานที่ถูกต้องน่าเชื่อถือและเป็นประโยชน์

บุญทวี พ่วงสุวรรณ (2543, น.47) ได้กล่าวถึง การพัฒนาให้ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ซึ่งมีลักษณะการสอน ดังนี้

1. การเรียนรู้ที่ผู้เรียนจะต้องมีอิสระในการคิดและการศึกษา
2. ผู้สอนจะต้องเป็นผู้สร้างแรงจูงใจ และจัดประสบการณ์อย่างเหมาะสม
3. ผู้สอนสนับสนุนให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ รวมทั้งต้องมีปฏิสัมพันธ์กันระหว่างผู้สอน และผู้เรียนและกลุ่มเพื่อน เพื่อให้เกิดการคิดริเริ่มที่ถูกต้องเหมาะสมในการนำไปปฏิบัติต่อไป

อำพร ไตรภักทร (2543, น.52) ได้กล่าวถึงสิ่งสำคัญที่เอื้อต่อการคิดของผู้เรียนมีดังต่อไปนี้

1. พฤติกรรมของผู้เรียน คือ การที่ผู้เรียนได้อธิบายและใช้เหตุผลจากข้อสรุปที่ผู้เรียน จัดทำขึ้นมาจากการอ่านหรือการฟังเรื่องใดเรื่องหนึ่ง การมีส่วนร่วมในการอภิปรายร่วมกับผู้อื่น การที่ผู้เรียนพยายามขัดเกลาความคิดที่แต่ละคนในกลุ่มเสนอฟังความคิดเห็นของคนอื่นอย่างตั้งใจ ป้อนคำถามที่น่าสนใจและเกี่ยวข้องกับประเด็นอภิปรายแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะที่มีสาระ

2. พฤติกรรมของผู้สอนนั้น ได้แก่ การใช้เวลาแก่ผู้เรียนในการคิดอย่างเพียงพอ ป้อนคำถามที่ท้าทายความคิด พิจารณาข้อสรุปเหตุผลประกอบคำอธิบายและข้อคิดเห็นที่ผู้เรียนเสนอ อย่างรอบคอบ ระมัดระวัง พยายามส่งเสริมให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นได้อย่างเสรีในส่วนที่เกี่ยวข้องกับประเด็นที่กำหนด

3. ธรรมชาติของเรื่องที่จะเรียน ผู้สอนกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้ที่ใช้ความคิดได้โดยการถามคำถามหรือให้ปัญหา วิธีการเรียนที่ได้ผลที่สุดคือเมื่อผู้เรียนพยายามค้นหาคำตอบจากคำถามที่เขาคิดขึ้นเอง เขาจะทนไม่ได้ที่จะรู้สึกคลุ้มเคลือบปัญหาที่ผุดขึ้นมาในสมอง ผู้เรียนจะพยายามค้นหาคำตอบ ดังนั้นผู้สอนอาจสร้างสถานการณ์ที่ทำให้ผู้เรียนต้องเผชิญกับสิ่งที่ทนไม่ได้

ซึ่งจะผลักดันให้ผู้เรียนอยากจะแก้ปัญหา โดยการให้ผู้เรียนถามคำถาม ซึ่งคำถามที่คิดออกมานี้จะเป็นสิ่งที่เขายวนให้ผู้เรียนอยากจะหาคำตอบมากขึ้น

จากการศึกษาเรื่องการสอนเพื่อพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์ที่กล่าวมา พอสรุปได้ว่าการสอนจะต้องให้ผู้เรียนมีบทบาทสำคัญในการเรียนรู้ และเข้าใจกระบวนการคิดของตนเอง ตลอดจนสามารถควบคุม ตรวจสอบ การคิดของตนได้ ดังนั้นการสอนคิดวิเคราะห์จึงเป็นสิ่งสำคัญต่อการพัฒนาเยาวชนให้เติบโตเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพ สร้างสรรค์สังคมและพัฒนาประเทศให้มีความเจริญอย่างยั่งยืนสืบต่อไป

ดังนั้นในการนำแนวความคิดจิตตปัญญาศึกษามาจัดกิจกรรมการสอนเพื่อให้ผู้เรียนได้น้อมนำเอาประสบการณ์มาสู่ใจอย่างใคร่ครวญ ซึ่งเป็นรากฐานของความรู้ที่แท้หรือปัญญาที่สามารถมองเห็นสรรพสิ่งตามความเป็นจริงเห็นถึงความสัมพันธ์ เชื่อมโยง การเปลี่ยนแปลง การไหลเลื่อนไม่หยุดนิ่ง ไม่คงที่ และนำสู่การตระหนักเห็นและละวางการยึดติดอัตตาตัวตน ซึ่งเป็นกระบวนการคิดที่แยบยล จะช่วยให้ผู้เรียนได้พัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์ อีกทั้งยังเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่บ่มเพาะความเปิดกว้างอ่อนน้อมถ่อมตน เปิดรับต่อความหลากหลายผ่านประสบการณ์ตรงอย่างกล้าเผชิญและละวางตัวตน อันจะเป็นประโยชน์ต่อการใช้ชีวิตอยู่กับปัจจุบันอย่างมีสติสัมปชัญญะอีกด้วย

สาระสำคัญของกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เป็นหลักสูตรอิงมาตรฐาน จึงเน้นที่ผลปลายทางในตัวผู้เรียน กำหนดให้ผู้เรียนเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระ โดยกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยีได้กำหนดมาตรฐานที่ระบุคุณภาพผู้เรียนเมื่อจบการศึกษาไว้ดังต่อไปนี้

ความสำคัญและธรรมชาติเฉพาะกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี

กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี เป็นกลุ่มสาระที่ช่วยพัฒนาให้ผู้เรียนมีความรู้ มีความเข้าใจ มีทักษะพื้นฐานที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต และรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง ซึ่งสามารถนำความรู้เกี่ยวกับการดำรงชีวิต การอาชีพและเทคโนโลยี มาใช้ประโยชน์ในการทำงานอย่างมีความคิดสร้างสรรค์ และแข่งขันในสังคมไทยและสากล เห็นแนวทางในการประกอบอาชีพ รักการทำงาน และมีเจตคติที่ดีต่อการทำงาน สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างพอเพียงและมีความสุข โดยมีสาระสำคัญ ดังนี้

1. การดำรงชีวิตและครอบครัว เป็นสาระเกี่ยวกับการทำงานในชีวิตประจำวัน ช่วยเหลือตนเอง ครอบครัว และสังคมได้ในสภาพเศรษฐกิจที่พอเพียง ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม เน้นการปฏิบัติจริง จนเกิดความมั่นใจและภูมิใจในผลสำเร็จของงาน เพื่อให้ค้นพบความสามารถ ความถนัดและความสนใจของตนเอง

2. การออกแบบและเทคโนโลยี เป็นสาระการเรียนรู้ที่เกี่ยวกับการพัฒนาความสามารถของมนุษย์อย่างสร้างสรรค์ โดยนำความรู้มาใช้กับกระบวนการเทคโนโลยี สร้างสิ่งของ เครื่องใช้ วิธีการ หรือเพิ่มประสิทธิภาพในการดำรงชีวิต

3. เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เป็นสาระการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการเทคโนโลยีสารสนเทศ การติดต่อสื่อสาร การค้นหาข้อมูล การใช้ข้อมูลและสารสนเทศ การแก้ปัญหาหรือการสร้างงาน คุณค่าและผลกระทบของเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

4. การอาชีพ เป็นสาระที่เกี่ยวข้องกับทักษะที่จำเป็นต่ออาชีพ เห็นความสำคัญของคุณธรรม จริยธรรม และเจตคติที่ดีต่ออาชีพ ใช้เทคโนโลยีได้เหมาะสม เห็นคุณค่าของอาชีพสุจริต และเห็นแนวทางในการประกอบอาชีพ

สาระและมาตรฐานการเรียนรู้

สาระที่ 1 การดำรงชีวิตและครอบครัว

มาตรฐาน ง 1.1 เข้าใจการทำงาน มีความคิดสร้างสรรค์ มีทักษะกระบวนการทำงาน ทักษะการจัดการ ทักษะกระบวนการแก้ปัญหา ทักษะการทำงานร่วมกัน และทักษะการแสวงหาความรู้ มีคุณธรรม และลักษณะนิสัยในการทำงาน มีจิตสำนึก ในการใช้พลังงาน ทรัพยากร และสิ่งแวดล้อมเพื่อการดำรงชีวิตและครอบครัว

สาระที่ 2 การออกแบบและเทคโนโลยี

มาตรฐาน ง 2.1 เข้าใจเทคโนโลยีและกระบวนการเทคโนโลยี ออกแบบและสร้างสิ่งของ เครื่องใช้ หรือวิธีการ ตามกระบวนการเทคโนโลยีอย่างมีความคิดสร้างสรรค์ เลือกใช้เทคโนโลยีในทางสร้างสรรค์ต่อชีวิต สังคม สิ่งแวดล้อม และมีส่วนร่วมในการจัดการเทคโนโลยีที่ยั่งยืน

สาระที่ 3 เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

มาตรฐาน ง 3.1 เข้าใจ เห็นคุณค่า และใช้กระบวนการเทคโนโลยีสารสนเทศในการสืบค้นข้อมูล การเรียนรู้ การสื่อสาร การแก้ปัญหา การทำงาน และอาชีพอย่างมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และมีคุณธรรม

สาระที่ 4 การอาชีพ

มาตรฐาน ง 4.1 เข้าใจ มีทักษะที่จำเป็น มีประสบการณ์ เห็นแนวทางในงานอาชีพใช้เทคโนโลยีเพื่อพัฒนาอาชีพ มีคุณธรรมและมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพ

คำอธิบายรายวิชา

รายวิชา ง 30282 หลักการขายเบื้องต้น เวลา 40 ชั่วโมง จำนวน 1.0 หน่วยกิต

อธิบายความสำคัญของการขาย แนวความคิดทางการตลาด ประเภทและลักษณะของการขาย ความรู้เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ กิจกรรม ลูกค้า คู่แข่งขัน และเทคนิคการขาย คุณสมบัติและจรรยาบรรณของพนักงานขาย โอกาสความก้าวหน้าของพนักงานขาย ความรู้ทางเทคโนโลยีทันสมัยที่เกี่ยวข้องกับงานขาย

ผลการเรียนรู้

1. สร้างผลงานอย่างมีความคิดสร้างสรรค์
2. มีทักษะการจัดการในการทำงาน
3. มีทักษะกระบวนการแก้ปัญหาในการทำงาน
4. มีคุณธรรมและลักษณะนิสัยในการทำงาน
5. ใช้พลังงาน ทรัพยากรในการทำงานอย่างคุ้มค่าและยั่งยืน เพื่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
6. อภิปรายแนวทางสู่อาชีพที่สนใจ
7. เลือกและใช้เทคโนโลยีอย่างเหมาะสม
8. มีประสบการณ์ในอาชีพที่ถนัดและสนใจ
9. มีคุณลักษณะที่ดีต่ออาชีพ

รวมทั้งหมด 9 ผลการเรียนรู้

การวัดและประเมินผล การอ่าน เขียน และคิดวิเคราะห์

อิสลามวิทยาลัยแห่งประเทศไทย ได้กำหนดระเบียบการวัดและประเมินผล การอ่าน เขียน และคิดวิเคราะห์ ดังนี้

1. ให้มีการประเมินระดับสถานศึกษาเพื่อเป็นการตรวจสอบผลการเรียนของผู้เรียนเป็นรายภาคเรียนสำหรับระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและสำหรับระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ประเมินการอ่าน คิดวิเคราะห์และเขียน คุณลักษณะที่พึงประสงค์ และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ทั้งนี้ให้มีการทดสอบความรู้ตามตัวชี้วัดและมาตรฐานการเรียนรู้กลางภาคเรียน ปลายภาคเรียน ทั้งสองระดับการศึกษาและนำคะแนนที่ได้จากการทดสอบไปรวมกับคะแนนปลายปี/ปลายภาคเรียนได้

2. การประเมินการอ่าน คิดวิเคราะห์และเขียนถือความของผู้เรียน ให้ครูประจำวิชา/ครูประจำกลุ่มสาระการเรียนรู้ดำเนินการวัดผลตามเกณฑ์ที่กำหนดดังนี้

2.1 การอ่านประเมินจากการอ่าน คำ ประโยค ข้อความ เรื่องสั้น หนังสือนิยายเพิ่มเติม

หนังสือนอกเวลา จุลสาร วารสาร หนังสือพิมพ์ บทความ อินเทอร์เน็ต การสรุปความจากการอ่าน
ตอบคำถามจากเรื่องที่อ่านและสามารถเขียนแผนผังความคิดจากสิ่งที่อ่านในแต่ละกลุ่มสาระ
การเรียนรู้

2.2 การคิดวิเคราะห์ ให้ครูผู้สอนใช้เนื้อหาการเรียนการสอนที่ตรงตามหลักสูตรของ
แต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ และเหมาะสมกับผู้เรียนในแต่ละระดับชั้น โดยวัดและประเมินผลการคิด
วิเคราะห์ 3 ลักษณะ คือ

1) การคิดวิเคราะห์ความสำคัญ เป็นความสามารถในการหาส่วนประกอบที่สำคัญ
และส่วนประกอบย่อยของสิ่งของ เรื่องราว หรือสถานการณ์ต่าง ๆ ตามที่กำหนด

2) การคิดวิเคราะห์หลักการด้านความเหมือนและความแตกต่าง ซึ่งจะเป็นความสามารถ
ในการหาหลักการของความสัมพันธ์ ของส่วนสำคัญในเรื่องนั้น ๆ ว่าสัมพันธ์กันอยู่โดยการอาศัย
หลักการใด เป็นความสามารถในการให้ผู้เรียนค้นหาหลักการของเรื่องระบุหลักการความเหมือน
และความแตกต่างให้ถูกต้องและสอดคล้อง

3) การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ เป็นความสามารถในการหาความสัมพันธ์ของส่วน
สำคัญต่าง ๆ โดยการระบุความสัมพันธ์ว่าเป็นความสัมพันธ์ประเภทใด ความสัมพันธ์ในเชิงเหตุผล
หรือความแตกต่างระหว่างข้อโต้แย้งที่เกี่ยวข้องและไม่เกี่ยวข้อง

2.3 การเขียนสื่อความ ประเมินผลจากการทำโครงการ การเขียนรายงาน การจัดทำ
แผนผังความคิด การสรุปผลการสืบค้นความรู้ การค้นคว้าทดลอง การเขียนสื่อความ การสืบค้นทาง
เทคโนโลยี สมุดบันทึกตามรอยพระจริยวัตร เพิ่มสะสมผลงาน ผลงานจากการคิดวิเคราะห์
สร้างสรรค์ในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้

2.4 ในการวัดผลตามเกณฑ์ข้อ 2.1 และ ข้อ 2.2 ให้ครูประจำชั้นประเมินได้ทุกระยะ
และเมื่อสิ้นปีการศึกษาหรือสิ้นภาคเรียนประเมินสรุปผลการประเมินส่งให้คณะกรรมการสรุปผล
การประเมินเพื่อตัดสินผลการเรียน โดยใช้ความถี่จากรายวิชาเป็นสิ่งตัดสิน

2.5 การประเมินการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียน กำหนดเกณฑ์เป็นผ่าน และไม่ผ่าน ถ้า
กรณีที่ไม่ผ่านกำหนดเกณฑ์การตัดสินเป็น 3 ระดับดังนี้

ระดับ 3 ดีเยี่ยม หมายถึง มีผลงานที่แสดงถึงความสามารถในการอ่าน คิดวิเคราะห์
และเขียนที่มีคุณภาพดีเลิศอยู่เสมอ

ระดับ 2 ดี หมายถึง มีผลงานที่แสดงถึงความสามารถในการอ่าน คิดวิเคราะห์และ
เขียนที่มีคุณภาพดีเป็นที่ยอมรับ

ระดับ 1 ผ่าน หมายถึง มีผลงานที่แสดงถึงความสามารถในการอ่าน คิดวิเคราะห์และ
เขียนที่มีคุณภาพเป็นที่ยอมรับ แต่ยังมีข้อบกพร่องบางประการ

ระดับ 0 ไม่ผ่าน หมายถึง มีผลงานที่แสดงถึงความสามารถในการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียนที่ไม่มีคุณภาพ หรือผลงานนั้นมีข้อบกพร่องที่ต้องได้รับการแก้ไขหลายประการ

ดังนั้นความสามารถในการคิดวิเคราะห์จึงมีความสำคัญมากสำหรับนักเรียน ครูผู้สอน จำเป็นต้องจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อให้เกิดการพัฒนาทักษะด้านการคิด รวมถึงการจัดทำแบบทดสอบเพื่อวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ โดยพัฒนาจากเนื้อหาการเรียนการสอนที่ตรงตามหลักสูตรของแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ และเหมาะสมกับผู้เรียนในแต่ละระดับชั้น โดยวัดและประเมินผลการคิดวิเคราะห์ 3 ลักษณะ คือ การคิดวิเคราะห์ความสำคัญ การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ และการคิดวิเคราะห์หลักการ

ข้อมูลพื้นฐานอิสลามวิทยาลัยแห่งประเทศไทย

อิสลามวิทยาลัยแห่งประเทศไทยเป็นสถานศึกษาของรัฐบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัชฌมศึกษา เขต 1 กรุงเทพมหานคร เปิดทำการเรียนการสอนโดยใช้หลักสูตรอิสลามวิทยาลัยแห่งประเทศไทย พุทธศักราช 2552 ตามแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีสมรรถนะจำเป็นพื้นฐาน 5 ประการที่นักเรียนพึงมี ซึ่งกำหนดไว้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 สมรรถนะเหล่านี้ได้หลอมรวมอยู่ในมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดของกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ ทั้ง 8 กลุ่มสาระ สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน ทั้ง 5 ประการได้แก่

1. ความสามารถในการสื่อสาร เป็นความสามารถของนักเรียนในการถ่ายทอดความคิด ความรู้ความเข้าใจ ความรู้สึกรู้สีก และทักษะของตนเอง เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารและประสบการณ์ อันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาตนเองและสังคม รวมทั้งการเจรจาต่อรองเพื่อขานรับประนีประนอม การเลือกที่จะรับและไม่รับข้อมูลข่าวสารด้วยหลักเหตุผลและความถูกต้อง ตลอดจนการเลือกใช้วิธีการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ โดยคำนึงถึงผลกระทบที่มีต่อตนเองและสังคม

2. ความสามารถในการคิด เป็นความสามารถของนักเรียนในการคิดวิเคราะห์ การคิดสังเคราะห์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ การคิดอย่างสร้างสรรค์ การคิดเชิงคุณธรรมและการคิดอย่างเป็นระบบเพื่อนำไปสู่การสร้างองค์ความรู้ หรือสารสนเทศเพื่อการตัดสินใจเกี่ยวกับตนเองและสังคมได้อย่างเหมาะสม

3. ความสามารถในการแก้ปัญหา เป็นความสามารถของนักเรียน ในการแก้ปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ที่เผชิญได้อย่างถูกต้องเหมาะสมบนพื้นฐานของหลักเหตุผล คุณธรรมและข้อมูลสารสนเทศ เข้าใจความสัมพันธ์และการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์ต่าง ๆ ในสังคม โดยมี

การประยุกต์ความรู้มาใช้ในการป้องกันและแก้ไขปัญหา มีการตัดสินใจที่มีประสิทธิภาพและคำนึงถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อตนเองสังคมและสิ่งแวดล้อม

4. ความสามารถในการใช้ทักษะกระบวนการและทักษะในการดำเนินชีวิตเป็นความสามารถของนักเรียนในด้านการนำกระบวนการต่าง ๆ ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน การทำงานและการอยู่ร่วมกันในสังคมด้วยการสร้างเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคล การจัดการและหาทางออกที่เหมาะสมด้านความขัดแย้งและความแตกต่างระหว่างบุคคล การปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและสภาพแวดล้อม การสืบเสาะหาความรู้ และการรู้จักหลีกเลี่ยงพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อตนเองและผู้อื่น

5. ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี เป็นความสามารถของนักเรียนในการเลือกใช้เทคโนโลยีด้านต่าง ๆ ทั้งด้านวัตถุ แนวคิด และวิธีการในการพัฒนาตนเองและสังคมด้านการเรียนรู้ การสื่อสาร การทำงาน การแก้ปัญหา และการอยู่ร่วมกับผู้อื่น ได้อย่างถูกต้องเหมาะสมและมีคุณธรรม

ประวัติความเป็นมาอิสลามวิทยาลัยแห่งประเทศไทย

อิสลามวิทยาลัยแห่งประเทศไทย ได้จัดตั้งขึ้นตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการศาสนูปถัมภ์ฝ่ายอิสลาม พุทธศักราช 2488 ในมาตรา 4 ที่ว่า “เมื่อเห็นสมควร กระทรวงศึกษาธิการ อาจจัดตั้งสถานศึกษา เรียกว่า อิสลามวิทยาลัยแห่งประเทศไทย เพื่ออิสลามศาสนิกจะได้ศึกษา และรับการอบรมในทางศาสนา ผู้สำเร็จการศึกษาจากวิทยาลัยนี้มีสิทธิ์เข้ารับเลือกเพื่อรับพระราชทานเงินทุนส่งไปเข้าศาสนา ศาสนาจารย์ต ณ นครเมกกะ ตามจำนวนที่จะได้ทราบพระกรุณาโปรดเกล้าฯ กำหนดขึ้นเป็นคราว ๆ” เปิดทำการสอนเมื่อวันที่ 20 กรกฎาคม 2493 ณ เลขที่ 98/1 ตำบลสามเสนใน อำเภอดุสิต จังหวัดพระนคร ใกล้บริษัทโรงปูนซีเมนต์ไทยจำกัด บางซื่อ มีนายรังสฤษฎ์ เขาวนศิริ เป็นอาจารย์ใหญ่ สังกัดกรมศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ รับเฉพาะนักเรียนชาย ที่สำเร็จการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 เข้าศึกษาตามหลักสูตรวิชาการศาสนาอิสลาม ภาษาอาหรับ ภาษามลายู และความรู้ทั่วไปเทียบเท่าหลักสูตรอนุปริญญา ผู้เข้าศึกษาเรียกว่า “นิสิต” จัดให้อยู่หอพักโดยไม่ต้องเสียค่าเล่าเรียน และค่าอาหาร

ปัจจุบันอิสลามวิทยาลัยแห่งประเทศไทย เป็นโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 เปิดทำการสอนมาแล้ว 61 ปี ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลาย ปีการศึกษา 2554 มีนักเรียนจำนวน 2,386 คน เป็นนักเรียนอิสลาม 1,280 คน นักเรียนพุทธ 1,098 คน นักเรียนคริสต์ 8 คน และนักเรียนหอพัก 302 คน นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ห้องเรียนปกติ มี 5 แผนการเรียน ได้แก่ วิทยาศาสตร์ –

คณิตศาสตร์ ภาษาจีน ภาษา ภูมิ ภาษาอาหรับ และ การงานอาชีพและเทคโนโลยี ห้องเรียนพิเศษ มี 2 แผนการเรียน ได้แก่ วิทยาศาสตร์ – คณิตศาสตร์ และภาษาอังกฤษ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา ตอนปลาย ห้องเรียนปกติ มี 7 แผนการเรียน ได้แก่ วิทยาศาสตร์ – คณิตศาสตร์ คณิตศาสตร์ – ภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์ – คอมพิวเตอร์ ภาษาจีน ภาษาญี่ปุ่น ภาษาอาหรับ และ หลักสูตรเรียน ร่วม ปวช. คอมพิวเตอร์ธุรกิจ ห้องเรียนพิเศษ มี 2 แผนการเรียน ได้แก่ วิทยาศาสตร์ – คณิตศาสตร์ ภาษาอังกฤษ โดยจ้างครูเจ้าของภาษามาสอนโดยตรง และสอนเสริมคอมพิวเตอร์ให้กับนักเรียน ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 อีก 2 ชั่วโมง/สัปดาห์

วิสัยทัศน์ (Vision)

“เป็นสถาบันที่มุ่งมั่นพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ คู่คุณธรรม นำกีฬา ล้ำหน้าเทคโนโลยี ยึดถือวิถีความพอเพียง และอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข”

พันธกิจ (Mission)

1. จัดกิจกรรมส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตรสถานศึกษา
2. จัดกิจกรรมส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดอย่างเป็นระบบ คิดสร้างสรรค์ ตัดสินใจแก้ปัญหาอย่างมีสติสมเหตุผล
3. จัดกิจกรรมส่งเสริมให้ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง
4. ส่งเสริมและพัฒนาให้มีการจัดการหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
5. ส่งเสริมและพัฒนาให้สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมพัฒนาคุณภาพผู้เรียนอย่างหลากหลายและใช้แหล่งเรียนรู้อย่างคุ้มค่า
6. ส่งเสริมให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของสถานศึกษา
7. ส่งเสริมการสร้างอัตลักษณ์ของสถานศึกษาให้โดดเด่น
8. พัฒนาคุณภาพสถานศึกษาตามแนวทางปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง

เป้าหมาย

1. ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตรสถานศึกษา
2. ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสร้างสรรค์ ตัดสินใจ แก้ปัญหาได้อย่างมีสติ สมเหตุสมผล
3. ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักเรียนรู้ และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

4. สถานศึกษามีการจัดหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนอย่างหลากหลาย

5. ครูจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
6. สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมพัฒนาคุณภาพผู้เรียนอย่างหลากหลาย
7. สถานศึกษามีการใช้แหล่งเรียนรู้พัฒนาคุณภาพผู้เรียนอย่างคุ้มค่า
8. ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของสถานศึกษา
9. สถานศึกษามีอัตลักษณ์ที่โดดเด่น
10. สถานศึกษาพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาตามแนวปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง

อัตลักษณ์ของสถานศึกษา

“สมานฉันท์ สันติสุข”

เอกลักษณ์ของสถานศึกษา

ลูก อ.ว.ท. ยึดมั่นศาสนา

สภาพชุมชนโดยรวม

ภาพชุมชนรอบบริเวณ โรงเรียน มีลักษณะเป็นแหล่งที่อยู่อาศัยหนาแน่นน้อยและหนาแน่นปานกลาง มีแหล่งน้ำหลายแห่งเหมาะแก่การเพาะปลูก ประชาชนประกอบ ทำสวนและมีฝีมือทางการจักสาน บริเวณใกล้เคียงโดยรอบโรงเรียน ได้แก่ ห้องสมุดทุ่งครุ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี สนามกีฬาเฉลิมพระเกียรติ มัสยิดจำนวน 10 แห่ง วัดในพื้นที่จำนวน 4 วัด โรงเรียนในสังกัด กทม. จำนวน 8 แห่ง และ โรงเรียนที่สังกัดเอกชน จำนวน 6 แห่ง มูลนิธิ จำนวน 21 มูลนิธิ อาชีพหลัก เกษตรกรรมของประชากรในชุมชน ได้แก่การเลี้ยงแพะ แกะ ไก่ ปลา นกเขาขาวเสียง กุ้งฝอย ไม้ มะม่วง ส้มบางมด ประชากรส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลาม ประเพณี/ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นที่เป็นที่รู้จักโดยทั่วไป คือ การละหมาดประจำวัน กิจกรรมละศีลอด กิจกรรมตั้งวงนาซิด กิจกรรมกอรีซิงด้วยพระราชทาน กิจกรรมอวซุรอ กิจกรรมศาสนสัมพันธ์ กิจกรรมต้อนรับเดือนรอมฎอน กิจกรรมเมาลิดิลนบี กิจกรรมชานาวิสัมพันธ์ กิจกรรมอิสเราะห์เมียร์รอญ์ เป็นต้น

ผู้ประกอบการส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับ ประถมศึกษา-ปริญญาตรี อาชีพหลัก รับจ้างและธุรกิจส่วนตัว ส่วนใหญ่นับถือศาสนา อิสลาม ฐานะทางเศรษฐกิจ/รายได้ โดยเฉลี่ยต่อครอบครัวต่อปี 10,000-15,000 บาท/ เดือน จำนวนคนเฉลี่ยต่อครอบครัว 4 คน โอกาสและข้อจำกัดของโรงเรียน สภาพชุมชนทั่วไปเป็นแหล่งที่อยู่อาศัยหนาแน่นน้อยและหนาแน่นปานกลาง โดยมีพื้นที่ทำการเกษตรเป็นหลัก มีแหล่งน้ำอุดมสมบูรณ์สำหรับการเพาะปลูก เลี้ยงสัตว์ เป็นพื้นที่สีเขียวและ

สี่เหลี่ยม คำขวัญ คือ “หลวงพ่อ โอภาสที่ศักดิ์สิทธิ์ สัตว์เศรษฐกิจ คือ แพะ แกะ ไข่ปลา นกเขาขาว เลียงคิง กล้วยไม้หลากสีหลายพันธุ์ มะม่วงนวลจันทร์เลิศรส ส้มบางมดเลื่องชื่อลือนาม”

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ

พนัฑ ชาติทอง (2552) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการพัฒนาารูปแบบการเรียนการสอนที่เน้นกระบวนการเรียนรู้แบบจิตตปัญญาศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะทางปัญญาตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาของประเทศไทย ผลการวิจัยพบว่า ทักษะทางปัญญาได้รับอิทธิพลจากความสามารถในการคิดวิเคราะห์มากกว่าความสามารถในการแก้ปัญหา และขึ้นการจัดระบบความคิดผู้สมองมีอิทธิพลต่อทักษะการคิดมากที่สุด และหลังจากใช้รูปแบบการเรียนการสอนแล้ว นักศึกษามีทักษะทางปัญญาสูงขึ้นกว่าก่อนการใช้รูปแบบการเรียนรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นักศึกษามีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนการสอนด้วยรูปแบบการเรียนการสอนที่เน้นกระบวนการเรียนรู้แบบจิตตปัญญาศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะทางปัญญาตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาของประเทศไทยในระดับมาก

บังอร เสรีรัตน์ (2552) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการพัฒนาารูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาสำหรับนักศึกษาปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาารูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาสำหรับนักศึกษาปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ผลการวิจัยพบว่ารูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาสำหรับนักศึกษาปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ประกอบด้วย 8 องค์ประกอบคือ หลักการและ/แนวคิด วัตถุประสงค์ของรูปแบบกระบวนการจัดการเรียนรู้ เทคนิคสำคัญ ตัวบ่งชี้การเรียนรู้ ตัวบ่งชี้การสอน ผลที่ได้รับและปัจจัยสนับสนุน นักศึกษาปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ที่เรียนรู้ด้วยรูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา เกิดความเปลี่ยนแปลง 3 ด้านคือการเปลี่ยนแปลงความคิดต่อตนเอง ผู้อื่น การใช้ชีวิตและการประกอบอาชีพ และนักศึกษาปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยาที่เรียนรู้ด้วยรูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษามีความพึงพอใจต่อการเรียนรู้ในระดับดีมาก

สลักจิต ตรีธณโอภาส (2553) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องผลการพัฒนาความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ด้วยกระบวนการเรียนรู้แนวจิตตปัญญาศึกษา รายวิชาจิตวิทยาสำหรับครู นักศึกษาโปรแกรมวิชาวิทยาศาสตร์ทั่วไป ผลการวิจัยพบว่า ด้านผลจากการจัดการเรียนรู้สรุปผลการวิเคราะห์ได้ว่า นักศึกษาโปรแกรมวิชาวิทยาศาสตร์ชั้นปีที่ 1 เป็นนักศึกษาใหม่ มาจากครอบครัวที่แตกต่างกัน ภูมิหลัง

แตกต่างกัน กิจกรรมการรับน้องใหม่ การพบเจอเพื่อนใหม่ สถานที่เรียนใหม่ ตลอดจนกฎระเบียบของทางมหาวิทยาลัย ส่งผลต่อการปรับตัวของนักศึกษาหลายประการ ทำให้นักศึกษาโดยภาพรวมยังมีความวิตกกังวลต่อการเรียนรู้และการปรับตัว กิจกรรมการเรียนรู้โดยกระบวนการจิตตปัญญาช่วยให้นักศึกษาได้พูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นด้วยกิจกรรมสุนทรียสนทนา การได้คิดใคร่ครวญ การได้ทบทวนตนเองด้วยสมาธิช่วยให้เกิดสติ ทำให้รู้จักและเข้าใจตนเอง เข้าใจผู้อื่น ปรับตัวได้ดีขึ้น และเรียนรู้อย่างมีความสุข กิจกรรมการเรียนรู้ที่นักศึกษาชื่นชอบคือ การพาไปเรียนรู้นอกห้องเรียน การใช้วีดีโอประกอบการสอน การใช้ศิลปะ การใช้ดนตรีประกอบเพลง ใช้เสียงดนตรี และกิจกรรมแสดงละครตามลำดับ ด้านการพัฒนาความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ในภาพรวมนักศึกษามีคุณลักษณะความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์สูงขึ้น จากคะแนนเต็ม 120 คะแนน ได้คะแนนเฉลี่ยรวมก่อนสอน 97.37 คะแนนระดับคุณภาพคือระดับดี หลังสอนเพิ่มเป็น 100.45 คะแนน และคุณภาพอยู่ในระดับดีมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าด้านร่างกาย ด้านจิตใจ และด้านปัญญา มีคะแนนเฉลี่ยเพิ่มขึ้น โดยทั้งสามด้านเพิ่มจากระดับดี เป็นระดับดีมากทุกรายการ สำหรับด้านสังคมมีคะแนนเฉลี่ยลดลงเล็กน้อย จากคะแนนเต็ม 30 คะแนน ได้คะแนนเฉลี่ยรวมก่อนสอน 24.49 คะแนน คุณภาพระดับดี หลังสอนลดลงเป็น 24.41 คะแนนและอยู่ระดับดีเท่าเดิม ด้านการศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษาหลังสอน โดยการสรุปผลจากการสัมภาษณ์ พบว่าโดยภาพรวมนักศึกษามีความพึงพอใจในรูปแบบการเรียนการสอนโดยสรุปว่า การทำสมาธิทุกครั้งก่อนและหลังเรียน ส่งผลให้นักศึกษามีสติในหลายด้าน ด้านการเรียน ด้านการปรับอารมณ์ของตนเอง ด้านการใช้สติในชีวิตประจำวัน ได้รู้จักคิด วิเคราะห์ ใคร่ครวญในปัญหาต่าง ๆ อย่างมีสติ ควบคุมอารมณ์ของตนเองได้ดีกว่าเดิม ใจเย็น มองโลกในแง่ดี มีความสุขกับการเรียน ได้เรียนรู้และเข้าใจตนเองในขณะที่เดียวกันก็เรียนรู้ผู้อื่นด้วย

อรอนงค์ แจ่มผล (2553) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องผลของกระบวนการจิตตปัญญาศึกษาที่มีต่อการเรียนรู้ภายในตนของนักศึกษาที่เรียนรายวิชาจิตวิทยาสำหรับครู ซึ่งการวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของกระบวนการจิตตปัญญาศึกษาที่มีต่อการเรียนรู้ภายในตนของนักศึกษาที่เรียนรายวิชาจิตวิทยาสำหรับครู ผลการวิจัยพบว่านักศึกษาเกิดผลการเรียนรู้ภายในตน ดังนี้ 1) นักศึกษาสามารถเข้าถึงอารมณ์ ความรู้สึก ความเชื่อ ที่มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกับปรากฏการณ์ภายนอกผ่านกิจกรรมและกระบวนการ 2) เกิดการเปลี่ยนแปลงความคิดและแนวปฏิบัติใหม่ต่อตนเอง และใคร่ครวญอย่างลึกซึ้ง 3) เกิดการเปลี่ยนแปลงความคิด และแนวปฏิบัติใหม่ต่อตนเองและผู้อื่น ส่งผลสู่การประพฤติอย่างมีสติ ปัญญา และ 4) มีความรักความเมตตาต่อตนเอง และผู้อื่น ตลอดจนสรรพสิ่งรอบตัว

กัญญา ลิทธิศุภเศรษฐ์ (2548) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการเปรียบเทียบการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนปรินส์รอยแยลส์วิทยาลัย ระหว่างก่อนและหลังการใช้กิจกรรมการตั้งคำถามทั้งโดยรวมและจำแนกตามความสามารถทางการเรียนของนักเรียน คือ นักเรียนกลุ่มเก่ง กลุ่มปานกลาง และกลุ่มอ่อน ผลการศึกษาพบว่านักเรียนที่ได้รับการสอนจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยการใช้กิจกรรมการตั้งคำถามมีทักษะการคิดวิเคราะห์สูงขึ้นและมีทักษะการคิดวิเคราะห์ด้านการจำแนกแยกแยะ ด้านการเปรียบเทียบ ด้านการเห็นความสัมพันธ์และด้านการให้เหตุผลสูงขึ้น ทั้งโดยรวมและจำแนกตามความสามารถทางการเรียนของนักเรียน

เพ็ชรมน แสงจักร (2549) ได้ศึกษาเรื่องความสามารถทางการคิดวิเคราะห์ การคิดสร้างสรรค์และการคิดประยุกต์ใช้ของนักศึกษาประกาศนียบัตรวิชาชีพปีที่ 2 วิทยาลัยอาชีวศึกษาเชียงใหม่ที่ได้รับการสอนตามแนวคิดของสเติร์นเบอร์ก ผลการศึกษาพบว่านักศึกษาที่ได้รับการสอนตามแนวคิดของสเติร์นเบอร์ก มีค่าเฉลี่ยของคะแนนความสามารถในการคิดวิเคราะห์ การคิดสร้างสรรค์และการคิดประยุกต์ใช้ สูงกว่าก่อนสอนทุกด้านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนความคิดเห็นของนักศึกษาเกี่ยวกับการสอนตามแนวคิดของสเติร์นเบอร์ก พบว่านักศึกษาได้ฝึกความคิดอย่างเป็นระบบ สามารถพัฒนาความคิดด้านการคิดวิเคราะห์ การคิดสร้างสรรค์และการคิดประยุกต์ใช้ รู้จักตนเองมากขึ้นความรู้ที่ได้รับจากการเรียน สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันและวิชาชีพได้

งานวิจัยต่างประเทศ

โนซาวา (Nozawa, Ayako, 2004) ได้ศึกษาเรื่อง “A way to awakening : Five educators' experiences of integrating contemplative practices into their live (Ontario)” เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพปฏิบัติเพื่อพัฒนาตนเองอย่างเป็นองค์รวมของนักศึกษาจำนวน 5 คน ที่ได้ฝึกสมาธิ โยคะและไทเก๊ก มาเป็นเวลา 6-15 ปี โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่ม และการใช้ทัศนศิลป์และบทร้อยกรองเพื่อสื่อถึงประสบการณ์ของผู้เข้าร่วมการวิจัยได้ดียิ่งขึ้น การศึกษาพบว่าการนำแนวปฏิบัติแบบจิตตปัญญาศึกษาไปใช้ในชีวิตจริง ส่งผลต่อการพัฒนาตัวครูอย่างเป็นองค์รวมทั้งในแง่คุณภาพชีวิตส่วนตัวและในแง่คุณภาพการสอน โดยพบว่าครูที่ปฏิบัติสมาธิ แบบจิตตปัญญาศึกษานี้มีการรับรู้ตนเองที่สูงขึ้น สอนได้อย่างเป็นธรรมชาติสอดคล้องกับธรรมชาติของตนเองได้ดียิ่งขึ้น และยังพบว่าครูเหล่านี้ยังสามารถช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่เป็นองค์รวม และเรียนรู้ที่จะพัฒนาตนเองได้ดียิ่งขึ้นด้วยเช่นกัน โดยผู้วิจัยได้เสนอว่าควรมีการนำแนวปฏิบัติแบบจิตตปัญญาศึกษาเข้าไปในแนวทางในการปรับปรุงหลักสูตรฝึกหัดครูให้มีความเป็นองค์รวมมากขึ้น

คาร์แชมเมอร์ (Karsemeyer, Jacquelin Anne, 2000) ศึกษาเรื่อง “ Moved by the spirit : A narrative inquiry ” การประยุกต์ใช้หลักการเรียนรู้แบบองค์รวมและจิตตปัญญาศึกษาในการสอนสาขานาฏศิลป์พบว่า แนวปฏิบัติของจิตตปัญญาศึกษาทำให้เกิดการหลอมรวมของร่างกายจิตใจและอารมณ์ของนักเรียนนาฏศิลป์โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อไปใช้ในกลุ่มเด็กซึ่งมีความต้องการพิเศษ เช่น เด็กออทิสติก หรือเด็กที่มีปัญหาทางอารมณ์ แนวปฏิบัติทางจิตตปัญญาศึกษาทำให้เด็กมีสมาธิในการเรียนนาฏศิลป์ดีขึ้น และมีการยอมรับตนเองและบุคคลรอบข้างได้ดียิ่งขึ้นด้วย รวมทั้งเป็นการค้นหาและดึงศักยภาพที่ซ่อนอยู่ในตัวเหล่านี้ออกมาให้ปรากฏโดยผู้วิจัยสรุปว่าควรมีการนำหลักจิตตปัญญาศึกษาและการเรียนรู้แบบองค์รวมไปใช้ในการจัดหลักสูตรให้กับเด็กที่มีความต้องการพิเศษให้มากยิ่งขึ้น

จากการศึกษาผลการวิจัยทั้งในประเทศและต่างประเทศ ในเรื่องจิตตปัญญาศึกษาและเนื้อหาของกรคิดวิเคราะห์ สรุปได้ว่าจิตตปัญญาศึกษา คือหนึ่งในวิธีการเรียนรู้ที่จะพัฒนาผู้เรียนไปสู่การเปลี่ยนแปลงที่มีลักษณะพิเศษคือมุ่งไปที่การพัฒนาชีวิตโดยการเปลี่ยนแปลงของสังคม ส่วนการคิดวิเคราะห์นั้นเป็นทักษะที่จำเป็นต่อการใช้ชีวิตในสังคมโลกปัจจุบัน ซึ่งสามารถพัฒนาจากรากฐานของการปฏิบัติและฝึกฝนจริง รวมถึงเทคนิคและวิธีการสอนที่นำมาใช้ในการพัฒนาการคิดนั้นมีหลากหลายวิธี โดยแต่ละวิธีสามารถพัฒนานักเรียนได้เป็นอย่างดี ผลงานวิจัยจะเห็นว่านักเรียนที่ได้รับการสอนโดยมีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรมจะมีพัฒนาการด้านการคิดอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ รวมทั้งนักเรียนยังมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนพร้อมกับมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อบุคคลอื่นด้วย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

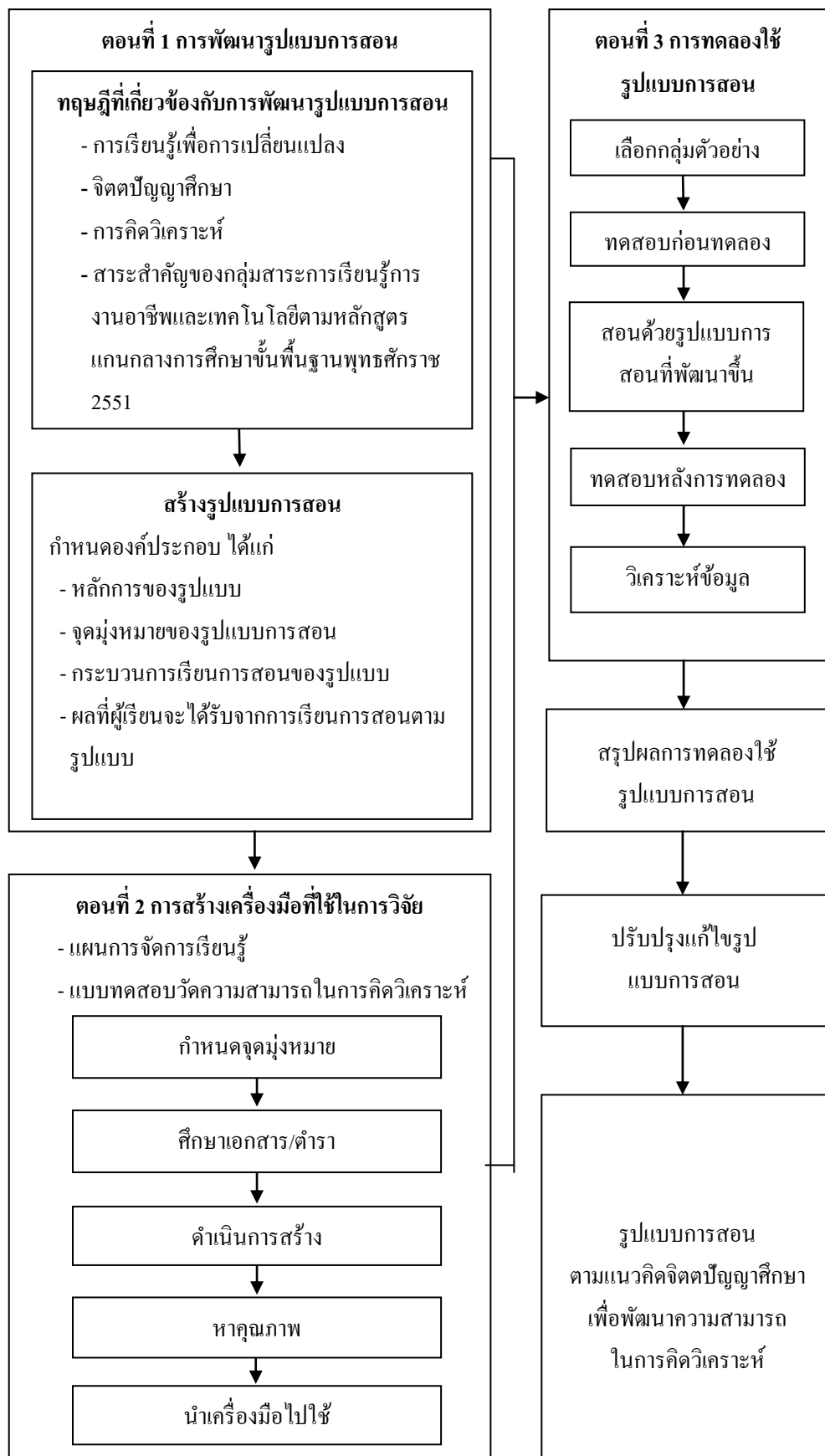
การวิจัยเรื่องการพัฒนา รูปแบบการสอนตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา เพื่อพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 เป็นการวิจัยเชิงกึ่งทดลอง ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยโดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 การพัฒนารูปแบบการสอน

ตอนที่ 2 การสร้างเครื่องมือในการวิจัย

ตอนที่ 3 การทดลองใช้รูปแบบการสอนตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา

ขั้นตอนการดำเนินการพัฒนารูปแบบการสอนตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา เพื่อพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 อีสลามวิทยาลัยแห่งประเทศไทย สามารถนำเสนอในรูปแบบภาพที่ 3 ดังนี้

ภาพที่ 3 การพัฒนารูปแบบการสอนตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาเพื่อพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

ตอนที่ 1 การพัฒนารูปแบบการสอน

ในการพัฒนารูปแบบการสอนตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาเพื่อพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ผู้วิจัยได้ศึกษารวบรวมข้อมูล วิเคราะห์และดำเนินการ ดังนี้

1. ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานและบริบทของการจัดการศึกษา

ศึกษาเกี่ยวกับสภาพการณ์ปัจจุบัน คุณภาพการศึกษา ปัญหาด้านการคิดวิเคราะห์ของเด็กไทยในยุคปัจจุบันซึ่งการจัดการศึกษาที่ผ่านมาพบว่าการพัฒนาสติปัญญาของผู้เรียนยังทำได้ในขอบเขตที่จำกัดยังไม่ถึงเป้าหมายที่สูงที่สุด คือ ในส่วนที่ต้องใช้ความคิดและเหตุผลผู้เรียนยังไม่สามารถทำได้ดี สอดคล้องกับผลจากการประเมินคุณภาพภายนอก มาตรฐานที่ 4 เรื่อง การมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ คิดอย่างมีวิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรอง และมีวิสัยทัศน์ ซึ่งผลการประเมินปรากฏว่าการประเมินในด้านนี้มีผลการประเมินที่ต่ำกว่าด้านอื่น ๆ

2. ศึกษาทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนารูปแบบการสอนเพื่อกำหนดองค์ประกอบของรูปแบบการสอน

ศึกษาแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา ทฤษฎีการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลงแนวคิดเกี่ยวกับการคิดวิเคราะห์และเนื้อหาที่ทำการสอน จากนั้นนำข้อมูลที่ได้มาสังเคราะห์เพื่อกำหนดองค์ประกอบของรูปแบบการสอน มี 4 องค์ประกอบ คือ 1) หลักการ 2) จุดมุ่งหมาย 3) กระบวนการสอนของรูปแบบ และ 4) ผลที่ผู้เรียนจะได้รับจากการสอนตามรูปแบบ โดยให้สอดคล้องกับกรอบแนวคิดของรูปแบบการสอนที่พัฒนาขึ้น

1. สร้างรูปแบบการสอน

การสร้างรูปแบบการสอน สำหรับการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้พัฒนารูปแบบการสอน โดยศึกษาสาระสำคัญของกลุ่มสาระการงานอาชีพและเทคโนโลยีตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 แนวคิดจิตตปัญญาศึกษา จิตตปัญญาพฤษยา แนวคิดเรื่องการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลง และการคิดวิเคราะห์ เพื่อนำมาสร้างรูปแบบการสอนเพื่อพัฒนาทักษะด้านการคิดวิเคราะห์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยในการตรวจสอบรูปแบบการสอนผู้วิจัยได้ดำเนินการ โดยให้คณะกรรมการที่ปรึกษางานวิจัยและผู้ทรงคุณวุฒิด้านหลักสูตรและการสอน จำนวน 3 ท่านตรวจสอบ แก้ไขและเสนอแนะ

ตอนที่ 2 การสร้างเครื่องมือในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือสำหรับใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แผนการจัดการเรียนรู้ที่ใช้รูปแบบการสอนตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาเพื่อพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์ แบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. การสร้างแผนการจัดการเรียนรู้

แผนการจัดการเรียนรู้สำหรับรูปแบบการสอนตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาเพื่อพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์ แต่ละแผนประกอบด้วยสาระการเรียนรู้ สาระสำคัญ ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง ขั้นตอนการสอน สื่อการสอน และการวัดประเมินผล โดยมีขั้นตอนในการสร้าง ดังนี้

1.1 ศึกษาสาระสำคัญของกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยีตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

1.3 วิเคราะห์เนื้อหาเรื่องที่จะสอนเพิ่มเติมวิชาการขายเบื้องต้น

1.4 ศึกษารูปแบบการสอนตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาที่ผู้วิจัยได้ทำการพัฒนาขึ้น

1.4 จัดทำกำหนดการจัดการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้

1.5 สร้างแผนการจัดการเรียนรู้สำหรับรูปแบบการสอนตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาเพื่อพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์ โดยใช้เนื้อหาที่จะสอน โดยใช้เนื้อหาเพิ่มเติมวิชาการขายเบื้องต้น โดยคัดเลือกเนื้อหาที่ใช้สอนจำนวน 6 เรื่อง ดังนี้

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง แนวความคิดทางการตลาด

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง ช่องทางการจัดจำหน่าย

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง ความรู้เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 เรื่อง การส่งเสริมการตลาด

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5 เรื่อง ความรู้เกี่ยวกับกิจการ

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 6 เรื่อง ความรู้ทางเทคโนโลยีทันสมัยเกี่ยวกับการขาย

กระบวนการสอนประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ได้แก่

1) ขั้นเสริมสร้าง หมายถึง กิจกรรมการสอนซึ่งเริ่มต้นด้วยกิจกรรมการสอนที่ทำให้ผู้เรียนเกิดความพร้อมในการเรียนรู้ โดยการสร้างบรรยากาศที่ผ่อนคลายเป็นกันเอง เช่น จัดให้ผู้เรียนใกล้ชิดกับธรรมชาติ จัดสภาพห้องเรียนให้มีความแปลกใหม่ ฝึกให้ผู้เรียนมีสติอยู่เสมอ มีการตั้งคำถามทบทวนความรู้เดิม กระตุ้นให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นในเรื่องที่จะศึกษา สร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้สอนและผู้เรียน โดยผู้สอนเป็นกัลยาณมิตร

2) **ขั้นส่งเสริม** หมายถึง กิจกรรมการสอนซึ่งผู้สอนจะนำเสนอเนื้อหาสาระใหม่ของบทเรียน โดยนำเสนอเนื้อหาผ่านสื่อหรือกิจกรรมที่น่าสนใจ เช่น กรณีศึกษา การเล่าเรื่อง ภาพยนตร์ หรือวีดิทัศน์ เป็นต้น เพื่อเป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เนื้อหาใหม่ มีการพูดคุยและเปลี่ยนการเรียนรู้ผ่านการเล่าเรื่องและรับฟังอย่างลึกซึ้ง

3) **ขั้นสาระ** หมายถึง กิจกรรมการสอนที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นในกลุ่มย่อย วิเคราะห์หาคำตอบประเด็นคำถามด้วยการตีความ ร่วมกันอภิปรายปัญหา พิสูจน์วิเคราะห์ทำการแยกแยะ กระจายสิ่งที่กำหนดให้ออกเป็นส่วนย่อย ๆ เช่น ใคร ทำอะไร ที่ไหน เมื่อไหร่ อย่างไร

4) **ขั้นสรุป** หมายถึง กิจกรรมการสอนที่ให้ผู้เรียนร่วมกันอภิปรายสรุปด้วยการตีความ การจำแนกแยกแยะ แล้วกลั่นกรองออกเป็นถ้อยคำการแสดงออก หรือข้อเขียน และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีการแลกเปลี่ยนความรู้ในกลุ่มย่อย แล้วสรุปสาระสำคัญหรือข้อคิดที่ได้จากกลุ่มย่อย เพื่อนำเสนอต่อกลุ่มใหญ่

5) **ขั้นสะท้อนแนวความคิด** หมายถึง กิจกรรมการสอนที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้นำเสนอแนวคิด ตามเนื้อหาสาระสำคัญหรือข้อคิดที่ผ่านการใคร่ครวญมาแล้ว เช่น คำพูดสั้น ๆ วาทะที่น่าสนใจ การเขียนข้อความสั้น ๆ การเขียนสรุป การวาดภาพ การแสดงบทบาทสมมติ การเขียนแผนผังความคิด

1.6 นำแผนจัดการเรียนรู้ที่สร้างเสร็จเรียบร้อยแล้วเสนอต่อประธานกรรมการและกรรมการที่ปรึกษาร่วม เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมและความสอดคล้องของเนื้อหาความสอดคล้องของจุดประสงค์กับกระบวนการเรียนรู้ตามรูปแบบการสอน ความถูกต้องของภาษาที่ใช้และความเป็นไปได้ของกิจกรรม ปรับปรุงตามคำแนะนำ

1.7 นำแผนจัดการเรียนรู้ที่ปรับปรุงแล้ว ไปให้ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอน จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบอีกครั้งโดยพิจารณาจากค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ได้ค่า อยู่ระหว่าง 0.67-0.10 แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขให้เรียบร้อยพร้อมที่จะนำไปใช้

1.8 นำแผนการจัดการเรียนรู้ไปใช้สอนจริง

2. การสร้างแบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์

การสร้างแบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ผู้วิจัยดำเนินการ ดังนี้

2.1 ศึกษาทฤษฎี เทคนิควิธีการสร้างแบบทดสอบ การวัดและประเมินผล และวิธีการสร้างแบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์

2.2 คัดเลือกเนื้อหาสำหรับใช้ในการสร้างแบบทดสอบ วัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ จากเนื้อหาที่กำหนด 6 เรื่อง

2.3 นำเนื้อหาที่คัดเลือกมาสร้างแบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ โดยมีจุดมุ่งหมายในการวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ 3 ด้าน ได้แก่ การวิเคราะห์ความสำคัญ การวิเคราะห์สัมพันธ์และการวิเคราะห์หลักการ คำถามเป็นชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือกจำนวน 40 ข้อ

2.4 นำแบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ จำนวน 40 ข้อ เสนอที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ตรวจสอบความสอดคล้องกับความสามารถในการคิดวิเคราะห์ และปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา

2.5 นำแบบทดสอบที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความถูกต้องทางภาษา ลักษณะการใช้คำถามตัวเลือก ความสอดคล้องกับพฤติกรรมการเรียนรู้ที่ต้องการวัด และความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของข้อสอบแต่ละข้อวัดตรงตามที่กำหนดหรือไม่ พิจารณาคัดเลือกข้อสอบที่มีค่าความสอดคล้อง (IOC) ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป ได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง เป็นรายข้ออยู่ระหว่าง 0.67-0.10 แล้วนำข้อเสนอนี้มาปรับปรุงแก้ไข

2.6 นำแบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน ตรวจให้คะแนน โดยข้อที่ถูกให้ 1 คะแนน ถ้าตอบผิดให้ 0 คะแนน

2.7 ตรวจสอบคุณภาพข้อสอบรายข้อ แล้วนำผลการทดสอบมาวิเคราะห์หาค่าความยากง่าย (p) และค่าอำนาจจำแนก (r) ของข้อสอบ ผลปรากฏว่าข้อสอบมีความยากง่ายมีค่าตั้งแต่ 0.25-0.76 และค่าอำนาจจำแนก 0.20 ขึ้นไป แล้วพิจารณาคัดเลือกข้อสอบไว้ 30 ข้อ

2.8 นำข้อสอบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ไปทดสอบครั้งที่ 2 กับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบทดสอบโดยใช้วิธี KR – 20 ของ คูเดอร์ ริชาร์ดสัน (Kuder Richardson) ผลปรากฏว่าแบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.89

2.9 จัดพิมพ์แบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพแล้วเป็นแบบทดสอบฉบับจริง ชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ เพื่อใช้เก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างสำหรับการทำวิจัยต่อไป

ตอนที่ 3 การทดลองใช้รูปแบบการสอนตามแนวคิดจิตปัญญาศึกษาเพื่อพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์

ผู้วิจัยดำเนินการทดลองใช้รูปแบบการสอน โดยนำแผนการจัดการเรียนรู้ไปทดลองใช้ในสภาพการณ์จริง เพื่อประเมินรูปแบบการสอนที่พัฒนาขึ้น โดยมีขั้นตอนการดำเนินการ ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งกำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2559 จำนวน 8 ห้อง ของอิสลามวิทยาลัยแห่งประเทศไทย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 กรุงเทพมหานคร

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งกำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2559 จำนวน 1 ห้องเรียน จำนวน 30 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster Random Sampling)

2. การดำเนินการทดลอง

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง เป็นการจัดแบบมีกลุ่มตัวอย่างกลุ่มเดียว โดยจัดให้มีการทดสอบก่อน-หลังการทดลอง (One – Group Pretest – Posttest Design) (ล้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ, 2538, น.249) ซึ่งมีแบบแผนการทดลอง ดังนี้

ตารางที่ 1 แบบแผนการทดลอง

กลุ่มทดลอง	ทดสอบก่อนเรียน	ทดลองใช้รูปแบบการสอน	ทดสอบหลังเรียน
E	T1	X	T2

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการทดลอง

E	แทน	กลุ่มทดลอง
T1	แทน	การทดสอบก่อนการทดลอง (Pre-test)
T2	แทน	การทดสอบหลังการทดลอง (Post-test)
X	แทน	การสอนด้วยรูปแบบการสอนตามแนวคิดจิตปัญญาศึกษา

จากแบบแผนการทดลอง ผู้วิจัยดำเนินการทดลองตามขั้นตอน ดังนี้

2.1 นำแบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจำนวน 40 ข้อ ไปทดสอบก่อนเรียน (Pre-test) กับกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดแล้วบันทึกคะแนนไว้ สำหรับเป็นคะแนนก่อนเรียน

2.2 ดำเนินการสอนนักเรียน โดยจัดการเรียนการสอนในกลุ่มทดลองด้วยแผนการจัดการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามรูปแบบการสอนที่พัฒนาขึ้น

2.3 เมื่อนักเรียน เรียนครบตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่กำหนดแล้ว จัดให้มีการทดสอบโดยใช้แบบทดสอบซึ่งเป็นฉบับเดียวกับที่ทดสอบก่อนเรียน ไปทำการทดสอบหลังเรียน (Post-test) กับกลุ่มตัวอย่างอีกครั้งแล้วบันทึกคะแนนไว้ สำหรับเป็นคะแนนทดสอบหลังเรียน

2.4 นำคะแนนที่ได้จากการทดลองวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ทั้งทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน ไปวิเคราะห์ด้วยวิธีทางสถิติเพื่อทดสอบสมมติฐาน โดยกำหนดรูปแบบการทดลองเป็นแบบหนึ่งกลุ่มสอบก่อนสอบหลัง (One Group Pretest-Posttest Design)

3. การวิเคราะห์ข้อมูล ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยทำการเปรียบเทียบความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการสอนด้วยรูปแบบการสอนตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นก่อนและหลังการเรียนการสอนโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ซึ่งสถิติที่ใช้มีดังนี้

3.1 วิเคราะห์ผลการคิดวิเคราะห์ โดยกำหนดเกณฑ์ผ่านร้อยละ 75 วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

3.2 การเปรียบเทียบความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ก่อนและหลังเรียนด้วยรูปแบบการสอนตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาโดยใช้การทดสอบค่าที (t-test) สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่เป็นอิสระต่อกัน (Dependent)

3.3 การศึกษาคุณภาพของเครื่องมือการวิจัย ใช้สถิติ ดังนี้

1) วิเคราะห์หาค่าความสอดคล้องของแผนการจัดการเรียนรู้ โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้องจากผู้เชี่ยวชาญ

2) วิเคราะห์หาค่าความสอดคล้องของแบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้องจากผู้เชี่ยวชาญ หาค่าความยากง่าย (p) และค่าอำนาจจำแนก (r) จากผลการทดสอบของนักเรียน

3) หาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งฉบับโดยใช้สูตร KR-20 ของ คูเดอร์ ริชาร์ดสัน (Kuder Richardson)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการสอนตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาเพื่อพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 แบ่งออกเป็น 4 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐาน

ตอนที่ 2 ผลการพัฒนารูปแบบการสอน

ตอนที่ 3 ผลการทดลองใช้รูปแบบการสอน

ตอนที่ 4 การประเมินผลรูปแบบการสอน

ตอนที่ 1 ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐาน

1. ศึกษาสภาพปัจจุบัน การจัดการศึกษา คุณภาพและปัญหาการจัดการศึกษา

ปัจจุบันความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีพัฒนาขึ้นอย่างต่อเนื่อง ส่งผลต่อการพัฒนาการจัดการศึกษาเป็นอย่างยิ่ง ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องต้องรู้จักคิดอย่างมีเหตุผลในการเลือกข่าวสารข้อมูลใช้เทคโนโลยีได้อย่างเหมาะสมมีประโยชน์สูงสุด ประชากรของประเทศไทยต้องได้รับการฝึกให้คิดเป็น ทำเป็น และแก้ปัญหาเป็น สามารถมีความรู้อันเป็นสากลแข่งขันกับสังคมโลกได้เพื่อการดำรงชีวิตอย่างมีความสุข พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 ได้กำหนดแนวการจัดการศึกษาประการหนึ่งที่สำคัญคือ มุ่งเน้นการฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กำหนดจุดมุ่งหมายให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนเมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐานคือ ต้องมีความรู้อันเป็นสากลและมีความสามารถในการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา การใช้เทคโนโลยี และทักษะชีวิต

การคิด และการสอนคิดเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งในการจัดการศึกษาเพื่อให้ผู้เรียนมีคุณภาพในทุก ๆ ด้าน ทั้งทางด้านสติปัญญา คุณธรรมและเป็นพลเมืองที่ดีของประเทศชาติ ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (กรมวิชาการ, 2545, น.1) ได้ระบุว่าจัดการศึกษาที่ผ่านมาพบว่าการพัฒนาสติปัญญาของผู้เรียนยังทำได้ในขอบเขตที่จำกัดยังไม่ถึงเป้าหมายที่สูงสุดคือในส่วนที่ต้องใช้ความคิดและเหตุผลผู้เรียนยังไม่สามารถทำได้ดี สอดคล้องกับผลจากการประเมินคุณภาพภายนอก (วิลาวัลย์ มาคุ้ม, 2553, น.36-37) มาตรฐานที่ 4 เรื่องการมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์

คิดสังเคราะห์ คิดอย่างมีวิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรอง และมีวิสัยทัศน์ ซึ่งผลการประเมินปรากฏว่าการประเมินในด้านนี้มีผลการประเมินที่ต่ำกว่าด้านอื่น ๆ เหตุนี้ทุกส่วนที่เกี่ยวข้องจึงได้ให้ความสำคัญต่อการศึกษเพื่อพัฒนาการคิดของผู้เรียน มีความพยายามเร่งรื้อให้มีการพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดทักษะกระบวนการคิดหลากหลายวิธีมาอย่างต่อเนื่อง ดังจะเห็นได้จากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 9 (พ.ศ.2545-2549) ได้ระบุไว้ว่าเปิดโอกาสให้คนไทยทุกคนคิดเป็น มีเหตุผล และมีความคิดสร้างสรรค์ แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติและพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มีการระบุว่าให้สถานศึกษาจัดการเรียนการสอนโดยฝึกทักษะกระบวนการคิดการจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้มาใช้ป้องกันและแก้ปัญหากระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เพื่อเป็นกรอบและทิศทางในการพัฒนาเด็กและเยาวชนไทยทุกคนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานให้มีคุณภาพและทักษะที่จำเป็นสำหรับการดำรงชีวิตในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงและแสวงหาความรู้เพื่อพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต และตามบทบัญญัติของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ยังกำหนดให้สถานศึกษาทุกแห่งต้องได้รับการประเมินคุณภาพภายนอกกรอบสาม (พ.ศ.2554-2558) ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานมีกลุ่มตัวบ่งชี้พื้นฐาน 3 กลุ่ม คือ กลุ่มตัวบ่งชี้พื้นฐาน กลุ่มตัวบ่งชี้อัตลักษณ์ กลุ่มตัวบ่งชี้มาตรการส่งเสริม ซึ่งกลุ่มตัวบ่งชี้พื้นฐานข้อ 4 ผู้เรียนคิดเป็น ทำเป็นนั้น จัดว่าเป็นเป้าหมายสำคัญประการหนึ่งที่ครูผู้สอนจะต้องจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนตามมาตรฐานที่กำหนดไว้ในกรอบการประเมินคุณภาพภายนอกกรอบสามด้วย

2. ผลการศึกษาแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ปรัชญาการศึกษา แนวคิด และทฤษฎี เป็นทิศทางสำคัญในการจัดการศึกษา ในที่นี้ผู้วิจัยได้เลือกแนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลง จิตตปัญญาศึกษา กระบวนการเรียนรู้แนวคิดจิตตปัญญาศึกษา สืบเนื่องจากเป็นแนวคิดพื้นฐานมีแนวทางการจัดการศึกษาสอดคล้องกับสภาพปัจจุบันและประเด็นที่ต้องการพัฒนา ดังนี้

การเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลง

การเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลง เชื่อว่าผู้เรียนจะสามารถเปลี่ยนแปลงโครงสร้างการให้ความหมายของตน คือ ความเชื่อ ทศนคติ และปฏิกิริยาเชิงอารมณ์ ด้วยการใคร่ครวญสะท้อนความคิดในเชิงวิพากษ์ต่อประสบการณ์ต่าง ๆ ของตน ซึ่งท้ายที่สุดจะนำสู่การเปลี่ยนแปลงคุณลักษณะเชิงมูมมอง โดยการเปลี่ยนแปลงนั้นจะเป็นการเปลี่ยนแปลงขั้นพื้นฐานในตนเอง เปลี่ยนแปลงวิธีคิดใหม่ โดยสิ้นเชิง เพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงในระดับที่ใหญ่ขึ้น นั่นคือ

การเปลี่ยนแปลงขั้นพื้นฐานในองค์กรและสังคม กระบวนการที่เป็นหัวใจของการเปลี่ยนแปลง คือ การตระหนักรู้และแยกแยะได้ ประกอบด้วย การเปิดรับ การยอมรับ และการตัดสินใจ

จิตปัญญาศึกษา

จิตปัญญาศึกษา เป็นการศึกษาที่มุ่งพัฒนาจากภายใน ให้เกิดการตระหนักรู้และเข้าใจตนเองอย่างแท้จริง จนเกิดปัญญา เป็นการศึกษาปฏิบัติที่ไม่จำกัดเพียงแนวทางของศาสนา หากรวมถึง ศาสตร์ ศิลปะ และกิจกรรมต่าง ๆ ที่สร้างสัมพันธ์ภาพและผู้เรียนสนใจจนสามารถเข้าถึงความจริงของธรรมชาติ เข้าใจตนเอง เข้าใจผู้อื่น เกิดความรัก ความเมตตา ซึ่งนำไปสู่การเกิดสำนึกที่ดีงาม และตระหนักถึงภาระหน้าที่ของตนที่มีต่อมวลมนุษย์และสรรพสิ่งในธรรมชาติในที่สุด

กระบวนการเรียนรู้แนวคิดจิตปัญญาศึกษา

หลักการพื้นฐานของการจัดกระบวนการเรียนรู้แนวคิดจิตปัญญาศึกษา สามารถสังเคราะห์ออกมาได้เป็น “หลักจิตปัญญา 7” หรือเรียกในชื่อย่อภาษาอังกฤษว่า 7C's ได้แก่

1. หลักการพิจารณาด้วยใจอย่างใคร่ครวญ
2. หลักความรักความเมตตา
3. หลักการเชื่อมโยงสัมพันธ์
4. หลักการเผชิญหน้า
5. หลักความต่อเนื่อง
6. หลักความมุ่งมั่น
7. หลักชุมชนแห่งการเรียนรู้

จากข้อมูลข้างต้นผู้วิจัย ได้วิเคราะห์ข้อมูลด้านการจัดการศึกษา ซึ่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 ได้กำหนดแนวทางการจัดการศึกษาประการหนึ่งที่สำคัญคือ มุ่งเน้นการฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กำหนดจุดมุ่งหมายให้เกิดกับผู้เรียนเมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐานคือ ต้องมีความรู้อันเป็นสากลและมีความสามารถในการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหาการใช้เทคโนโลยี และทักษะชีวิต จึงพอสรุปได้ว่าทักษะด้านการคิดนั้นมีความสำคัญและจำเป็นสำหรับผู้เรียนและจากผลการศึกษาทฤษฎีการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลงซึ่งเชื่อว่าผู้เรียนจะสามารถเปลี่ยนแปลงโครงสร้าง การให้ความหมายของตน คือ ความเชื่อ ทศนคติ และปฏิกริยาเชิงอารมณ์ด้วยการใคร่ครวญสะท้อนความคิดในเชิงวิพากษ์ต่อประสบการณ์ต่าง ๆ ของตน ซึ่งท้ายที่สุดจะนำสู่การเปลี่ยนแปลงคุณลักษณะเชิงมุมมอง โดยการเปลี่ยนแปลงนั้นจะเป็นการเปลี่ยนแปลงขั้น

พื้นฐานในตนเอง เปลี่ยนแปลงวิธีคิดใหม่โดยสิ้นเชิง เพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงในระดับที่ใหญ่ขึ้น

สรุปแนวคิดหลักของจิตตปัญญาศึกษาได้ว่า จิตตปัญญาศึกษา เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่พร้อมด้วย ศีล และสมาธิ บ่มเพาะความเปิดกว้างที่อ่อนนุ่ม ถ่อมตนเปิดกว้างต่อความหลากหลาย เปิดกว้างต่อการรับฟังอย่างลึกซึ้ง การเรียนรู้เชิงจิตตปัญญาศึกษา สามารถใช้กระบวนการที่หลากหลาย โดยคำนึงถึง ความเหมาะสมต่อศักยภาพการเรียนรู้ของผู้เรียนแต่ละคน ที่มีบริบทชีวิตที่แตกต่างกันไปเป็นหลักเนื่องจากการเรียนรู้เพื่อพัฒนาด้านใน เป็นการเรียนรู้ในระดับปัจเจก เกิดการเปลี่ยนแปลงในระดับกระบวนการที่ ต้องอาศัยการมีประสบการณ์ตรงของผู้เรียน จึงมีการนำเอาการปฏิบัติด้านศาสนา และศิลปะ เข้ามาประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอนอย่างมาก นอกจากนี้ยังมีการสร้างกระบวนการบูรณาการเพื่อ “ให้คุณค่าใหม่” โดยมุ่งเน้นให้เกิดความเหมาะสมกับการเรียนรู้พัฒนาด้านในของผู้เรียนในสังคมยุคปัจจุบัน

ตอนที่ 2 ผลการพัฒนารูปแบบการสอน

รูปแบบการสอนตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา เพื่อพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีองค์ประกอบของรูปแบบและรายละเอียดในแต่ละองค์ประกอบ ดังนี้

ทฤษฎี /หลักการ/แนวคิดของรูปแบบ

รูปแบบการสอนนี้พัฒนาขึ้นมาจากการประยุกต์ใช้แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลง จิตตปัญญาศึกษา กระบวนการเรียนรู้แนวคิดจิตตปัญญาศึกษาสืบเนื่องจากเป็นแนวคิดพื้นฐานมีแนวทางการจัดการศึกษาสอดคล้องกับสภาพปัจจุบันและมุ่งให้ผู้เรียนพัฒนาทักษะด้านการคิดมุ่งพัฒนาให้ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ความสำคัญ การคิดวิเคราะห์ ความสัมพันธ์ และการคิดวิเคราะห์หลักการ

จุดมุ่งหมายของรูปแบบ

มุ่งพัฒนาให้ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ความสำคัญ การคิดวิเคราะห์ ความสัมพันธ์ และการคิดวิเคราะห์หลักการ

กระบวนการเรียนการสอนของรูปแบบ

จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้ออกแบบขั้นตอนกระบวนการเรียนการสอนตามรูปแบบการสอนเพื่อพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์ 5 ขั้นตอน ดังนี้

1. **ขั้นเสริมสร้าง** หมายถึง กิจกรรมการสอนซึ่งเริ่มต้นด้วยกิจกรรมการสอนที่ทำให้ผู้เรียนเกิดความพร้อมในการเรียนรู้ โดยการสร้างบรรยากาศที่ผ่อนคลายเป็นกันเอง เช่น จัดให้ผู้เรียนใกล้ชิดกับธรรมชาติ จัดสภาพห้องเรียนให้มีความแปลกใหม่ ฝึกให้ผู้เรียนมีสติอยู่เสมอ มีการตั้งคำถามทบทวนความรู้เดิม กระตุ้นให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นในเรื่องที่จะศึกษา สร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้สอนและผู้เรียน โดยผู้สอนเป็นกัลยาณมิตร

2. **ขั้นส่งเสริม** หมายถึง กิจกรรมการสอนซึ่งผู้สอนจะนำเสนอเนื้อหาสาระใหม่ของบทเรียน โดยนำเสนอเนื้อหาผ่านสื่อหรือกิจกรรมที่น่าสนใจ เช่น กรณีศึกษา การเล่าเรื่องภาพยนตร์ หรือวีดิทัศน์ เป็นต้น เพื่อเป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เนื้อหาใหม่ มีการพูดคุยแลกเปลี่ยน การเรียนรู้ผ่านการเล่าเรื่องและรับฟังอย่างลึกซึ้ง

3. **ขั้นสาระ** หมายถึง กิจกรรมการสอนที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นในกลุ่มย่อย วิเคราะห์หาคำตอบประเด็นคำถามด้วยการตีความ ร่วมกันอภิปรายปัญหา พินิจพิเคราะห์ทำการแยกแยะ กระจายสิ่งที่กำหนดให้ออกเป็นส่วนย่อย ๆ เช่น ใคร ทำอะไร ที่ไหน เมื่อไหร่ อย่างไร

4. **ขั้นสรุป** หมายถึง กิจกรรมการสอนที่ให้ผู้เรียนร่วมกันอภิปรายสรุปด้วยการตีความ การจำแนกแยกแยะ แล้วกลั่นกรองออกเป็นถ้อยคำการแสดงออก หรือข้อเขียน และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีการแลกเปลี่ยนความรู้ในกลุ่มย่อย แล้วสรุปสาระสำคัญหรือข้อคิดที่ได้จากกลุ่มย่อย เพื่อนำเสนอต่อกลุ่มใหญ่

5. **ขั้นสะท้อนแนวความคิด** หมายถึง กิจกรรมการสอนที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้นำเสนอแนวคิด ตามเนื้อหาสาระสำคัญหรือข้อคิดที่ผ่านการใคร่ครวญมาแล้ว เช่น คำพูดสั้น ๆ วาทะที่น่าสนใจ การเขียนข้อความสั้น ๆ การเขียนสรุป การวาดภาพ การแสดงบทบาทสมมติ การเขียนแผนผังความคิด

ผลที่ผู้เรียนจะได้รับจากการเรียนรู้ตามรูปแบบ

ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์โดยมีการวิเคราะห์ความสำคัญ การคิดวิเคราะห์ความสัมพันธ์ และการคิดวิเคราะห์หลักการได้

ตอนที่ 3 ผลการทดลองใช้รูปแบบการสอน

การทดลองใช้พัฒนารูปแบบการสอนตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาเพื่อพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ดำเนินการโดยนำการจัดกระบวนการเรียนการสอนของรูปแบบการสอนที่สร้างขึ้นไปใช้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 เพื่อประเมินประสิทธิภาพของรูปแบบการสอนโดย

เปรียบเทียบความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ด้านการคิดวิเคราะห์ที่สำคัญ การคิดวิเคราะห์ ความสัมพันธ์ และการคิดวิเคราะห์หลักการของนักเรียนที่ได้รับการเรียนรู้จากรูปแบบการสอน ปรากฏผลดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

การคิดวิเคราะห์	คะแนนเต็ม	\bar{X}	<i>S.D.</i>	คะแนนเฉลี่ย ร้อยละ
1. ความสำคัญ	10	8.87	0.97	88.67
2. ความสัมพันธ์	10	8.73	0.98	87.33
3. หลักการ	10	8.60	1.00	86.00
รวม	30	8.70	0.98	87.00

จากตารางที่ 2 พบว่า ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีค่าเฉลี่ย 8.70 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 87.00 ซึ่งด้านการวิเคราะห์ความสำคัญ มีค่าเฉลี่ย 8.87 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 88.67 ด้านการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ มีค่าเฉลี่ย 8.73 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 87.33 ด้านการคิดวิเคราะห์หลักการ มีค่าเฉลี่ย 8.60 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 86.00

ตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

ก่อนและหลังการทดลองใช้รูปแบบการสอนเพื่อพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์

การทดสอบ	<i>N</i>	\bar{X}	<i>S.D.</i>	ΣD	<i>t</i>
ก่อนทดลองใช้รูปแบบการสอน	30	13.96	2.84		
หลังทดลองใช้รูปแบบการสอน	30	23.34	3.33	368	20.65 **

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 3 พบว่า คะแนนการสอบก่อนทดลองใช้รูปแบบการสอนตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษามีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 13.96 คะแนน หลังทดลองใช้รูปแบบการสอนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 23.34 คะแนน ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการคิดวิเคราะห์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้รูปแบบการสอนตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาเพื่อพัฒนาความสามารถในการคิด

วิเคราะห์พบว่าความสามารถในการคิดวิเคราะห์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

พฤติกรรมการเรียนรู้

จากการดำเนินการวิจัย เรื่อง การพัฒนารูปแบบการสอนตามแนวคิดจิตตปัญญา เพื่อพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ผู้วิจัยได้สังเกตและบันทึกพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ของรูปแบบการสอน 5 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นเสริมสร้าง

เป็นการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างสมาธิในการเรียนด้วยการจัดกิจกรรมที่ทำให้ผู้เรียนเกิดความพร้อมในการเรียนรู้ โดยการสร้างบรรยากาศที่ผ่อนคลายเป็นกันเอง ในแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 ให้ผู้เรียนนั่งสงบนิ่งในท่าที่ผ่อนคลายในที่นั่งของตนเองเป็นเวลา 3-5 นาที เพื่อให้ผู้เรียนนิ่งและมีสติพร้อมที่จะเรียนรู้ หลังจากนั้นครูเปิดโฆษณาสินค้าที่ให้ผู้เรียนดูเพื่อเสริมสร้างความพร้อมและนำเข้าสู่เรื่องที่จะสอน ในแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 ให้ผู้เรียนดูแคตตาล็อกสินค้าและคิดทบทวนถึงสินค้าที่พบเจอในชีวิตประจำ สุ่มผู้เรียนเล่าประสบการณ์เรื่องดังกล่าวในแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 เตรียมความพร้อมโดยให้ผู้เรียนสงบนิ่งในที่ของตนเอง ฟังเสียงบรรเลงเกี่ยวกับธรรมชาติ (เสียงไวโอลิน เพลง cannon in d major) กลับตาจินตนาการไปตามบทเพลง 3-4 นาที ในแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 ให้ผู้เรียนนั่งในท่าที่ผ่อนคลาย กลับตา กล่าวแผ่เมตตาตามศาสนาของตน 4-5 นาที (กล่าวในในห้ามส่งเสียง) เพื่อกำหนดสมาธิให้อยู่กับสิ่งที่กำลังปฏิบัติ ต่อมาเมื่อแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5 ให้ผู้เรียนนั่งประจำในที่ของตนเองครูเปิดเพลงมาร์ชโรงเรียนให้นักเรียนฟังอย่างสงบ และทำสมาธิในที่นั่งของตนเองเป็นเวลา 3-4 นาที เมื่อนักเรียนอยู่กับตนเองจะได้มีสติหัวใจเบิกบานและจดจ่อผ่านการฟังเพลง มีความพร้อมที่จะเรียนรู้ ในแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 6 ให้ผู้เรียนฟังเพลงบรรเลงเกี่ยวกับธรรมชาติ กำหนดจิต คิดจินตนาการตามเพลง และนั่งสงบนิ่งในที่นั่งของตน เพื่อทำสมาธิและเตรียมความพร้อมเข้าสู่การเรียน จากการจัดกิจกรรมดังกล่าวผู้วิจัยพบว่าเมื่อผู้เรียนทำกิจกรรมที่ผ่อนคลาย เช่น นั่งสงบนิ่ง คิดทบทวนประสบการณ์ ฟังเพลงเกี่ยวกับธรรมชาติและแผ่เมตตาตามหลักศาสนาของตนทำให้ผู้เรียนเกิดสติอยู่เสมอ ร่วมกิจกรรมด้วยความมีสมาธิ และเกิดความพร้อมในการเรียนรู้

ขั้นที่ 2 ขั้นส่งเสริม

เป็นการนำเสนอเนื้อหาสาระใหม่ของบทเรียน โดยนำเสนอเนื้อหาผ่านสื่อหรือกิจกรรมที่น่าสนใจ เช่น กรณีศึกษา การเล่าเรื่อง ภาพยนตร์ หรือวีดิทัศน์เป็นต้น ในขั้นนี้ผู้วิจัยพบว่าในแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 มีนักเรียนบางคนที่ยังไม่ค่อยให้ความสนใจและให้ความร่วมมือในการทำ

กิจกรรมเท่าที่ควร ไม่กล้าแสดงความคิดเห็นอย่างกว้างขวางในการตอบคำถาม แต่เมื่อครูนำสื่อการสอนที่น่าสนใจมาประกอบแผนการจัดการเรียนรู้ต่อ ๆ มา จึงเหมือนเป็นการกระตุ้นความสนใจของผู้เรียน ช่วยให้ผู้เรียนสนใจเนื้อหา กล้าคิดและกระตือรือร้นให้ความร่วมมือกับกิจกรรมดีมาก

ขั้นที่ 3 ขั้นสาระ

กิจกรรมการสอนเพื่อก่อให้เกิดความเข้าใจในเนื้อหา โดยการแบ่งกลุ่มให้ผู้เรียนได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็น วิเคราะห์หาคำตอบตามประเด็นคำถามที่ครูผู้สอนกำหนดไว้ ร่วมกันอภิปรายปัญหา มุมมอง คำตอบ พินิจ พิเคราะห์ทำการแยกแยะ กระจายสิ่งที่กำหนดให้ออกเป็นส่วนย่อย ๆ เช่น ใคร ทำอะไร ที่ไหน เมื่อไหร่ อย่างไร ให้ผู้เรียนมีโอกาสแลกเปลี่ยนความรู้ในกลุ่มย่อย ในขั้นตอนนี้ผู้วิจัยพบว่า ในแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 มีนักเรียนบางคนนักเรียนบางคนยังไม่ค่อยอภิปรายปัญหา หรือหามุมมองในการตอบคำถาม เท่าที่ควร แต่เมื่อครูผู้สอนได้ตั้งคำถามเพื่อกระตุ้นให้เกิดกระบวนการคิด แล้วให้สรุปความรู้สั้นๆ ตามที่เข้าใจ พร้อมทั้งให้กำลังใจในการตอบคำถาม ในแผนการจัดการเรียนรู้ต่อ ๆ มา ทำให้นักเรียนเกิดความผ่อนคลาย และกล้าตอบคำถามตามที่ตนเองวิเคราะห์ออกมาได้ดียิ่งขึ้น

ขั้นที่ 4 ขั้นสรุป

กิจกรรมการสอนที่ให้ผู้เรียนร่วมกันอภิปรายสรุปด้วยการตีความ การจำแนกแยกแยะ แล้วกลั่นกรองออกเป็นถ้อยคำการแสดงออก หรือข้อเขียน และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีการแลกเปลี่ยนความรู้ในกลุ่มย่อย เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีการแลกเปลี่ยนความรู้ไปพร้อม ๆ กัน เพื่อพิจารณา วิเคราะห์ เรื่องราวต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ในขั้นตอนนี้ผู้วิจัยพบว่า ในแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1-6 ที่ครูผู้สอนเน้นให้ผู้เรียนแบ่งกลุ่มร่วมกันอภิปรายนั้น ผลปรากฏว่าผู้เรียน ได้นำเสนอเนื้อหาที่ตนเองได้จำแนกแยกแยะ กลั่นกรองออกมาให้สมาชิกได้รับฟัง พร้อมรับฟังการแสดงความคิดเห็นต่อผลงานดังกล่าว รวมถึงการส่งตัวแทนออกไปนำเสนอหน้าชั้นเรียน ทำให้ผู้เรียนได้เกิดกระบวนการคิด มีทักษะการเป็นผู้นำผู้ตาม พร้อมทั้งมีความกล้าแสดงออกอีกด้วย

ขั้นที่ 5 ขั้นสะท้อนแนวความคิด

กิจกรรมการสอนที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้นำเสนอแนวคิด ตามเนื้อหาสาระสำคัญหรือข้อคิดที่ผ่านการใคร่ครวญมาแล้ว ในขั้นตอนนี้ผู้วิจัยพบว่า ในแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 ผู้เรียนยังไม่สามารถเขียนสรุปความเข้าใจของตนเองเป็นผัง โนทัศน์ได้ดีเท่าที่ควร ผู้วิจัยจึงให้ผู้เรียนร่วมกันสรุปความรู้โดยครูผู้สอนคอยกระตุ้นให้ผู้เรียนคิด และให้คำปรึกษาในการเขียน ทำให้ผู้เรียนเกิดความผ่อนคลาย และมีสมาธิในการเขียนสะท้อนแนวคิดออกมาได้ดียิ่งขึ้น

ตอนที่ 4 การประเมินผลรูปแบบการสอน

1. ผู้วิจัยได้พัฒนารูปแบบการสอนตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา เพื่อพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 แล้วนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้อง ความสอดคล้อง ของคุณภาพองค์ประกอบของรูปแบบการสอน และความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้ ก่อนนำมาปรับปรุงแก้ไข ตามคำแนะนำ ซึ่งปรากฏผล ดังนี้

ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความเหมาะสม ด้านคุณภาพองค์ประกอบของรูปแบบการสอนตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาเพื่อพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

องค์ประกอบ	รายการประเมิน	\bar{X}	S.D.	ระดับความเหมาะสม
1	หลักการของรูปแบบ			
	1.1 มีปรัชญาการศึกษารองรับ	5.00	0.00	มากที่สุด
	1.2 มีแนวคิดทฤษฎีรองรับ	5.00	0.00	มากที่สุด
	1.3 มีความเป็นไปได้	4.67	0.57	มากที่สุด
2	จุดมุ่งหมายของรูปแบบการสอน			
	2.1 มีความชัดเจน	4.67	0.57	มากที่สุด
	2.2 ครอบคลุมเนื้อหา	4.67	0.57	มากที่สุด
3	กระบวนการเรียนการสอนของรูปแบบการสอน			
	3.1 ชั้นเสริมสร้าง	5.00	0.00	มากที่สุด
	3.2 ชั้นส่งเสริม	5.00	0.00	มากที่สุด
	3.3 ชั้นสาระ	5.00	0.00	มากที่สุด
	3.4 ชั้นสรุป	5.00	0.00	มากที่สุด
	3.5 ชั้นสะท้อนแนวความคิด	5.00	0.00	มากที่สุด

ตารางที่ 4 (ต่อ)

องค์ประกอบ	รายการประเมิน	\bar{X}	S.D.	ระดับ ความ เหมาะสม
4	ผลของผู้เรียนที่จะได้รับจากรูปแบบการสอน			
	4.1 พัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	4.67	0.57	มากที่สุด
	4.2 พัฒนาตนเองทั้งภายในจิตใจและสังคม	4.67	0.57	มากที่สุด
	4.3 ปฏิสัมพันธ์ทางสังคมและกระบวนการกลุ่ม	4.67	0.57	มากที่สุด
	รวม	4.85	0.26	มากที่สุด

จากตารางที่ 4 พบว่า ผลการประเมินด้านองค์ประกอบคุณภาพของรูปแบบการสอนตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา เพื่อพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยภาพรวมผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่ามี ความเหมาะสมในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาตามรายการประเมินแต่ละข้อ ปรากฏว่า ทุกรายการมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด

2. ผลการประเมินรูปแบบการสอนจากการนำรูปแบบการสอนตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาไปทดลองใช้พบว่า

2.1 นักเรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์หลังเรียนด้วยรูปแบบการสอนตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา ร้อยละ 87.00

2.2 ความสามารถในการคิดวิเคราะห์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการสอนตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาเพื่อพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. เพื่อพัฒนารูปแบบการสอนตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาเพื่อพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6
2. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ก่อนและหลังที่ได้รับการเรียนการสอนโดยใช้รูปแบบการสอนตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา

การดำเนินการวิจัยเป็นไปตามขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน

ศึกษาข้อมูลพื้นฐาน การจัดการศึกษา คุณภาพการศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 แล้วสรุปประเด็นที่ต้องพัฒนา ศึกษาแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ การเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลง จิตตปัญญาศึกษา สารสำคัญของกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ความคิดวิเคราะห์ ข้อมูลพื้นฐานอิสลามวิทยาลัยแห่งประเทศไทยและงานวิจัยเกี่ยวข้อง

ขั้นที่ 2 การพัฒนารูปแบบการสอน

โดยผู้วิจัยศึกษา วิเคราะห์ เชื่อมโยง และสังเคราะห์ กรอบแนวคิด ปรัชญา ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง จากนั้นนำข้อมูลที่ได้มาสังเคราะห์เพื่อกำหนดองค์ประกอบของรูปแบบการสอน มี 4 องค์ประกอบ คือ 1) หลักการ 2) จุดมุ่งหมาย 3) กระบวนการสอนของรูปแบบ 4) ผลที่ผู้เรียนจะได้รับจากการเรียนการสอนตามรูปแบบ โดยให้สอดคล้องกับกรอบแนวคิดของรูปแบบการสอนที่พัฒนาขึ้น

ขั้นที่ 3 ประเมินรูปแบบการสอน

นำรูปแบบการสอนไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้อง ความสอดคล้อง ของคุณภาพองค์ประกอบของรูปแบบการสอน และความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้ ก่อนนำมาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำ

ขั้นที่ 4 การสร้างเครื่องมือ

1) สร้างแผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 6 แผน และแบบทดสอบความสามารถในการคิดวิเคราะห์ จำนวน 40 ข้อ 2) ให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบก่อนนำแบบทดสอบไปทดลองใช้กับกลุ่มที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง เพื่อให้ได้ข้อสอบที่มีค่าระดับความยากง่ายและค่าอำนาจจำแนกตามเกณฑ์ จำนวน 30 ข้อ

ขั้นที่ 5 การทดลองใช้รูปแบบการสอน

1) นำแบบทดสอบไปวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์เพื่อประเมินผลก่อนเรียน
2) ดำเนินการทดลอง โดยนำแผนการจัดการเรียนรู้ที่สร้างตามรูปแบบการสอนที่พัฒนาขึ้นไปใช้กับนักเรียนกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดไว้ และทดสอบนักเรียนด้วยแบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ 3) การวิเคราะห์ข้อมูล นำข้อมูลที่ได้จากการทดลองไปวิเคราะห์ผล และสรุปผลการทดลอง

สรุปผลการวิจัย

จากการวิจัย เรื่อง การพัฒนารูปแบบการสอนตามแนวคิดจิตปัญญาศึกษาเพื่อพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ผลการวิจัยครั้งนี้ทำให้ได้รูปแบบการสอนตามแนวคิดจิตปัญญาศึกษาเพื่อพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ประกอบด้วย 1) หลักการ/แนวคิดของรูปแบบ ซึ่งพัฒนาขึ้นมาจากการประยุกต์ใช้แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลง จิตปัญญาศึกษา กระบวนการเรียนรู้แนวคิดจิตปัญญาศึกษา สืบเนื่องจากเป็นแนวคิดพื้นฐานมีแนวทางการจัดการศึกษาสอดคล้องกับสภาพปัจจุบันและมุ่งให้ผู้เรียนพัฒนาทักษะด้านการคิด มุ่งพัฒนาให้ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ที่สำคัญ การคิดวิเคราะห์ความสัมพันธ์ และการคิดวิเคราะห์หลักการ 2) จุดมุ่งหมายของรูปแบบการสอน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์ที่สำคัญ การคิดวิเคราะห์ความสัมพันธ์ และการคิดวิเคราะห์หลักการ 3) กระบวนการเรียนการสอนของรูปแบบ ซึ่งมี 5 ชั้น คือ ชั้นที่ 1 ชั้นเสริมสร้าง ชั้นที่ 2 ชั้นส่งเสริม ชั้นที่ 3 ชั้นสาระ ชั้นที่ 4 ชั้นสรุป และชั้นที่ 5 ชั้นสะท้อนแนวความคิด 4) ผลที่ผู้เรียนจะได้รับจากการเรียนรู้ตามรูปแบบ คือ ผู้เรียนเกิดการพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์ที่สำคัญ การคิดวิเคราะห์ความสัมพันธ์ และการคิดวิเคราะห์หลักการ

2. ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้รูปแบบการสอนตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาพบว่าความสามารถในการคิดวิเคราะห์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อภิปรายผลการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นการพัฒนารูปแบบการสอนเพื่อพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์ สำหรับของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ผลการวิจัยครั้งนี้สามารถอภิปรายผลตามลำดับของวัตถุประสงค์การวิจัยดังต่อไปนี้

1. ผลการพัฒนารูปแบบการสอนในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ประยุกต์ใช้แนวคิดการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลงและแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา ทำให้ได้รูปแบบการสอนตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา เพื่อพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 เมื่อผู้เรียนได้เรียนรู้และปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ตามขั้นตอนกระบวนการของรูปแบบจนครบทุกขั้นตอนแล้ว ผู้เรียนมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในระดับที่ดีขึ้นเรื่อย ๆ โดยสังเกตจากการแสดงออกในการร่วมกิจกรรม ความมีกริยามารยาทที่อ่อนน้อม มีสติกับตัวเองมากขึ้น รับรู้อารมณ์ความรู้สึกแสดงออกถึงความตระหนักรู้ในตนเอง รับฟังเพื่อนอย่างใคร่ครวญ กล้าแสดงความคิดเห็น และยอมรับฟังความคิดเห็นของเพื่อนซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของสุวิทย์ มูลคำ (2550, น.71) ที่กล่าวว่า การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นให้นักเรียนเป็นผู้ค้นพบความรู้และเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยมีครูเป็นผู้อำนวยความสะดวก ให้คำปรึกษา แนะนำ ในการสืบค้นความรู้ และการลงมือปฏิบัติจริง จะทำให้นักเรียนเกิดความรู้อันยั่งยืน สามารถนำความรู้ไปใช้ในการแก้ปัญหา และประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นได้ เช่นเดียวกับพงษ์ธร ตันติฤทธิศักดิ์ และคนอื่น ๆ (2552) ได้ทำการวิจัยเรื่องการวิจัยเชิงปฏิบัติจิตตปัญญาศึกษา : กรณีศึกษาสองชั้นเรียน ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ โดยเครื่องมือนำเอาการจัดการเรียนการสอนแบบจิตตปัญญาศึกษาเข้าไปในชั้นเรียนระดับอุดมศึกษา ชั้นเรียนสองชั้นเรียนจากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยและมหาวิทยาลัยมหิดล ได้รับเลือกให้เป็นกรณีศึกษาโดยคณะนักวิจัยมีส่วนร่วมกับอาจารย์จัดกิจกรรมและกระบวนการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน การวิจัยอาศัยระเบียบวิธีแบบผสมผสาน เก็บข้อมูลตามกรอบสามทัศน์ (บุคคลที่หนึ่ง สอง และสาม) ในสามช่วงเวลา (ก่อน ระหว่าง และหลังภาคการศึกษา) ข้อค้นพบทำให้ทราบถึงคุณลักษณะสำคัญของการจัดการเรียนการสอนแบบจิตตปัญญาศึกษา คือ ความสอดคล้องกันระหว่างเส้นทางการเรียนรู้ของผู้เรียน การจัดกิจกรรม และการจัดกระบวนการเรียนรู้ โดยมีหลักคือการอยู่กับปัจจุบันขณะของชั้นเรียน การจัดการเรียนการสอนแบบจิตตปัญญาศึกษาดังกล่าวมีส่วนช่วยให้เกิดการเปลี่ยนแปลงขั้นพื้นฐานในผู้เรียน เช่นเดียวกับบังอร เสรีรัตน์ (2552) ที่ศึกษาผล

การพัฒนา รูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดปัญญาศึกษาสำหรับนักศึกษาปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ประกอบด้วย 8 องค์ประกอบ คือ หลักการ/แนวคิด วัตถุประสงค์ของรูปแบบ กระบวนการจัดการเรียนรู้ เทคนิคสำคัญ ตัวบ่งชี้การสอน ผลที่ได้รับและปัจจัยสนับสนุน นักศึกษาปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ที่เรียนรู้ด้วยรูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดปัญญาศึกษาเกิดความเปลี่ยนแปลง 3 ด้าน คือ การเปลี่ยนแปลงความคิดต่อตนเอง ผู้อื่น การใช้ชีวิตและการประกอบอาชีพ และนักศึกษาปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยาที่เรียนรู้ด้วยรูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา มีความพึงพอใจต่อการเรียนรู้ในระดับดีมาก

2. ผลการทดลองใช้รูปแบบการสอนที่พัฒนาขึ้น พบว่า ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียน ก่อนเรียนและหลังเรียนเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้คือ หลังการทดลองความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 สูงกว่าก่อนทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 01 สืบเนื่องมาจากการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามกระบวนการเรียนการสอน ซึ่งมีขั้นตอนการสอน 5 ขั้นตอน โดยเริ่มจาก

ขั้นที่ 1 ขั้นเสริมสร้าง เป็นขั้นเริ่มต้นด้วยกิจกรรมที่ทำให้ผู้เรียนเกิดความพร้อมในการเรียนรู้ โดยสร้างบรรยากาศที่ผ่อนคลายเป็นกันเอง ฝึกให้ผู้เรียนมีสติอยู่เสมอ รู้ตัวว่ากำลังทำอะไรมีสมาธิ ทำกิจกรรมที่ผ่อนคลาย เช่น ให้นักเรียนนั่งสงบนิ่งในที่ของตน ฟังเพลงบรรเลง 4-5 นาที เพื่อให้ผู้เรียนมีสติอยู่เสมอ มีความตั้งใจในการทำกิจกรรม ฝึกให้ผู้เรียนมีสติอยู่เสมอ มีการตั้งคำถามทบทวนความรู้เดิม กระตุ้นให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นในเรื่องที่จะศึกษา สร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้สอนและผู้เรียน โดยผู้สอนเป็นกัลยาณมิตร ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของทิพย์สุดา ปรีดาพันธุ์ (2554) ที่กล่าวว่า การเตรียมความพร้อมในการเรียนเป็นการเริ่มต้นก่อนสอนแต่ละชั่วโมง เมื่อนักศึกษามาพร้อมแล้ว ผู้สอนจะให้นักศึกษานั่งสมาธิระลึกถึงผู้มีพระคุณต่อนักศึกษาก่อนเรียนทุกชั่วโมง ๆ ละ 5 นาที เพื่อเตรียมความพร้อมก่อนเรียน เช่นเดียวกับปิ่นธนา สุภคผลและคนอื่น ๆ (2554) ที่กล่าวว่า นักเรียนส่วนใหญ่มีความพร้อมในการเรียน มีความตั้งใจ สนใจในการเรียน นักเรียนสามารถทำกิจกรรม ฝึกสมาธิได้ เช่น กิจกรรมจิตนั่งยังรู้ เชื้ออินบินสู่การเรียนรู้

ขั้นที่ 2 ขั้นส่งเสริม ผู้สอนจะนำเสนอเนื้อหาสาระใหม่ของบทเรียน โดยนำเสนอเนื้อหาผ่านสื่อหรือกิจกรรมที่น่าสนใจ เช่น กรณีศึกษา การเล่าเรื่อง ภาพยนตร์ หรือวีดิทัศน์เป็นต้น เพื่อเป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เนื้อหาใหม่ มีการพูดคุยและเปลี่ยนการเรียนรู้อผ่านการเล่าเรื่องและรับฟังอย่างลึกซึ้ง โดยครูกระตุ้นให้นักเรียนร่วมกันคิด ตั้งคำถามกระตุ้นให้นักเรียนกล้าแสดงความคิดเห็น ยกตัวอย่างประเด็นที่น่าสนใจ จัดสถานการณ์ให้นักเรียนสนใจและ

อภิปรายร่วมกัน ซึ่งสอดคล้องกับสลักจิต ตรีธม โอบาส (2553) ที่กล่าวว่า กิจกรรมการเรียนรู้โดยกระบวนการจิตปัญญา ช่วยให้นักศึกษาได้พูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นด้วยกิจกรรมสุนทรียสนทนา การได้คิดใคร่ครวญ การได้ทบทวนตนเองด้วยสมาธิช่วยให้เกิดสติ ทำให้รู้จักและเข้าใจตนเอง เข้าใจผู้อื่น ปรับตัวได้ดีขึ้น และเรียนรู้อย่างมีความสุข กิจกรรมการเรียนรู้ที่นักศึกษาชื่นชอบ คือ การพาไปเรียนรู้นอกห้องเรียน การใช้วิดีโอประกอบการสอนการใช้ศิลปะ การใช้เต้นประกอบเพลง ใช้เสียงดนตรี และกิจกรรมแสดงละครตามลำดับ

ขั้นที่ 3 ขั้นสาระ เป็นกิจกรรมการสอนที่ก่อให้เกิดความเข้าใจในเนื้อหา โดยการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็น วิเคราะห์หาคำตอบตามประเด็นคำถามที่ครูผู้สอนกำหนดไว้ ร่วมกันอภิปรายปัญหา มุมมอง คำตอบ พิสูจน์ พิเคราะห์ทำการแยกแยะ กระจายสิ่งที่กำหนดให้ออกเป็นส่วนย่อย ๆ เช่น ใคร ทำอะไร ที่ไหน เมื่อไหร่ โดยให้ผู้เรียนมีการแลกเปลี่ยนความรู้ในกลุ่มย่อย ซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิดของวิล พิตน์มิ่งคิลพรและคนอื่น ๆ (2554) ที่กล่าวว่า นักเรียนเรียนรู้ร่วมกันผ่านกระบวนการและกิจกรรมหลายหลายที่กระตุ้นให้ลงมือปฏิบัติ กิจกรรมกลุ่ม และมีเป้าหมายเพื่อปูพื้นฐานให้ลึกซึ้งและให้เกิดสำนึกในสิ่งที่เรียน รวมถึงการทบทวนความรู้ด้วยตนเองและการจดบันทึกความคิดเห็นสิ่งที่ได้จากการเรียนรู้ในท้ายของแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้ สอดคล้องกับ เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2546 : น.97-98) ที่กล่าวว่า เทคนิคการตั้งคำถามอยู่ในขอบข่าย “5 Ws 1H” เป็นการคิดเชิงวิเคราะห์แท้จริงคือการตอบคำถามที่เกี่ยวข้องกับความสงสัยใคร่รู้ของผู้ถาม เมื่อเห็นสิ่งหนึ่งสิ่งใดแล้ว อยากรู้เกี่ยวกับสิ่งนั้นมากขึ้นในแง่มุมต่าง ๆ เพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงใหม่ ๆ ความเข้าใจใหม่ ๆ อันเป็นประโยชน์ต่อการอธิบาย การประเมินการแก้ปัญหาขอบเขตของคำถามเชิงวิเคราะห์ และการตัดสินใจที่รอบคอบมากขึ้น

ขั้นที่ 4 ขั้นสรุป เป็นกิจกรรมการสอนที่ให้ผู้เรียนร่วมกันอภิปรายสรุปด้วยการตีความ การจำแนกแยกแยะ แล้วกลั่นกรองออกเป็นถ้อยคำการแสดงออก หรือข้อเขียน และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีการแลกเปลี่ยนความรู้ในกลุ่มย่อย แล้วสรุปสาระสำคัญหรือข้อคิดที่ได้จากกลุ่มย่อย เพื่อนำเสนอต่อกลุ่มใหญ่ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของปีลันธนา สุภคผลและคนอื่น ๆ (2554) ที่กล่าวว่า นักเรียนสามารถทบทวนความรู้ด้วยตนเอง เช่น กิจกรรมเช็คเอาท์เราทำได้ เป็นกิจกรรมที่ให้นักเรียนถามตนเอง และตอบในใจอย่างใคร่ครวญ ว่านักเรียนได้เรียนรู้อะไรบ้างในช่วงนี้ เพื่อสร้างพื้นฐานให้ลึกซึ้งและเกิดจิตสำนึกต่อสิ่งที่เรียนรู้โดยการแสดง ความคิดเห็นและจดบันทึกในรูปแบบผังความคิด และแนวคิดของจุมพล พลุกัทรชิวิน (2552) ที่สรุปว่า จิตปัญญาศึกษาเน้นให้ความสำคัญการพัฒนาความตระหนักรู้และการเรียนรู้มีตัวตนในของตนเอง

ขั้นที่ 5 ขั้นสะท้อนแนวความคิด ขั้นตอนนี้ผู้วิจัยเปิดโอกาสให้ผู้เรียน ได้นำเสนอ แนวคิด ตามเนื้อหาสาระสำคัญหรือข้อคิดที่ผ่านการใคร่ครวญมาแล้ว เช่นคำพูดสั้น ๆ วาทะที่ น่าสนใจ การเขียนข้อความสั้น ๆ การเขียนสรุป การวาดภาพ การแสดงบทบาทสมมติ การเขียน แผนผังความคิด และบันทึกความคิดในแบบบันทึกการเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ รุ่งฟ้า กิติญาณัฐ (2553) ที่กล่าวว่านิสิตมีการพัฒนากระบวนการคิดอย่างไต่ตรอง คิดทบทวน และพิจารณาสิ่งต่าง ๆ อย่างรอบคอบ มีมุมมองที่ดีต่อตนเอง ต่อวิชาชีพครู และต่อสังคม มีการปฏิบัติงานและปฏิบัติตนอยู่ในระดับดีมาก มีความเชื่อมั่น เห็นคุณค่าในตนเองและการทำงาน มีการเปลี่ยนแปลงกระบวนการคิด ความรู้สึก และพฤติกรรมต่อวิชาชีพครูในด้านบวก มีทัศนคติที่ดี ต่อวิชาชีพครูมีแรงบันดาลใจในการทำหน้าที่ครูที่ดี มีการเปลี่ยนแปลงในด้านการมองสังคม และมี แนวคิดที่จะเป็นครูที่เสียสละ ทำหน้าที่ของตนเองเพื่อประเทศชาติ กล่าวคือเป็นการเปลี่ยนจิตสำนึก ใหม่ของการเรียนรู้อย่างแท้จริง เช่นเดียวกับ ฆนัท ธาตุทอง (2552) ที่กล่าวว่าทักษะทางปัญญา ได้รับอิทธิพลจากความสามารถในการคิดวิเคราะห์มากกว่าความสามารถในการแก้ปัญหา และขั้น การจัดระบบความคิดผู้สอนมีอิทธิพลต่อทักษะการคิดมากที่สุด

จากขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนทั้ง 5 ขั้นตอน เป็นการจัดกิจกรรมการเรียน การสอนที่ทำให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาทุกด้าน ทั้งด้านความรู้ ทักษะและเจตคติ เปิดโอกาสให้ผู้เรียน ได้เรียนรู้ด้วยตนเอง จากการปฏิบัติจริง เกิดการคิดวิเคราะห์ แยกแยะ ให้เหตุผลประกอบอย่าง สมเหตุสมผล กล่าวแสดงความคิดเห็น กล่าวแสดงออก กล่าวนำเสนอผลงาน เข้าใจกระบวนการทำงาน กลุ่ม สามารถสรุปข้อมูล มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เกิดปฏิสัมพันธ์อันดี นำความรู้ไปใช้ประโยชน์ ในการสร้างสรรค์ผลงาน และแก้ไขปัญหาในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้อง กิจกรรมที่จัดขึ้น อย่างหลากหลายทำให้นักเรียนมีความสนใจ กระตือรือร้นในการร่วมกิจกรรมอยู่ตลอดเวลา นักเรียนมีความชื่นชมและเต็มใจในการร่วมกิจกรรมการเรียนการสอนทุกขั้นตอน ส่งผลให้ ผลสัมฤทธิ์ด้านความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนสูงขึ้น ซึ่งจะก่อให้เกิดผลดีใน การพัฒนาการจัดการศึกษาของโรงเรียนต่อไป

ข้อเสนอแนะ

การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ 2 ด้าน ซึ่งอาจเป็นประโยชน์ต่อการจัดการเรียนรู้ และการศึกษาวิจัย ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ก่อนที่จะนำรูปแบบการสอนตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาไปใช้ ครูผู้สอนควร ศึกษาองค์ประกอบของรูปแบบให้เข้าใจอย่างถ่องแท้

1.2 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการสอนเพื่อพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ครูผู้สอนต้องชี้แจงให้นักเรียนเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของตนเองและให้ความร่วมมือในกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ อีกทั้งครูผู้สอนต้องเตรียมความพร้อมของการจัดกิจกรรมทุกขั้นตอน เพราะรูปแบบการสอนในแต่ละชั้นประกอบด้วยกิจกรรมที่หลากหลายต้องใช้เวลาานกว่าที่กำหนดไว้ ดังนั้น ครูผู้สอนควรยืดหยุ่นเวลาได้ตามความเหมาะสม

1.3 ครูผู้สอนต้องเป็นกัลยาณมิตรที่ดีกับนักเรียน โดยเฉพาะนักเรียนในกลุ่มอ่อนควรให้คำปรึกษา คำแนะนำ ให้ความช่วยเหลือ ส่งเสริมและอำนวยความสะดวกแก่นักเรียนตลอดเวลา

1.4 ในกระบวนการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน ครูควรเตรียมความพร้อมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นเสริมสร้าง ครูผู้สอนควรจัดเตรียมพื้นที่ให้เอื้ออำนวยต่อการจัดกิจกรรม รวมถึงวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการประกอบการจัดกิจกรรม เช่น สื่อวีดิทัศน์ เครื่องใช้ไฟฟ้า พร้อมทั้งสร้างบรรยากาศที่ผ่อนคลายเป็นกันเอง

ขั้นที่ 2 ขั้นส่งเสริม ครูผู้สอนควรสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรม เพื่อเป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เนื้อหาใหม่ และให้นักเรียนได้ใช้ทักษะการคิดเพิ่มเติม เปิดโอกาสให้นักเรียนพูดคุยและเปลี่ยนการเรียนรู้ผ่านการเล่าเรื่องและรับฟังอย่างลึกซึ้ง

ขั้นที่ 3 ขั้นสาระ ครูผู้สอนควรตั้งคำถามเพิ่มเติมเพื่อให้ผู้เรียนได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นในกลุ่มย่อย ได้มีการวิเคราะห์หาคำตอบ พร้อมทั้งร่วมกันอภิปรายปัญหา และวิเคราะห์ถึงเรื่องราวที่ครูผู้สอนกำลังสอน

ขั้นที่ 4 ขั้นสรุป ครูผู้สอนควรเป็นผู้ให้คำปรึกษา และคอยให้คำแนะนำนักเรียนให้สรุปเนื้อหาและสื่อออกมาในมุมมองที่นักเรียน

ขั้นที่ 5 ขั้นสะท้อนแนวความคิด ในขั้นนี้ครูผู้สอนควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้สะท้อนความคิดเกี่ยวกับกิจกรรมที่ได้เรียนรู้โดยจัดสรุปลงในสมุด หรือเขียนคำพูดสั้น ๆ วาทะที่น่าสนใจ การวาดภาพ การแสดงบทบาทสมมติ หรือการเขียนแผนผังความคิด เป็นต้น

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรนำรูปแบบการสอนตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาไปใช้อย่างต่อเนื่องเพื่อพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์และพัฒนาการจัดการเรียนการสอนให้มีคุณภาพได้มาตรฐานต่อไป

2.2 ควรนำกระบวนการสอนตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาไปบูรณาการกับวิชาอื่น ๆ ในทุกระดับชั้น เพื่อศึกษาผลของการใช้รูปแบบการสอนตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาว่าสามารถพัฒนาในด้านคุณธรรม จริยธรรมได้หรือไม่

2.3 ควรมีการศึกษาผลของการใช้รูปแบบการสอนตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาที่มีต่อตัวแปรอื่น ๆ เช่น การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ กรมวิชาการ. (2545). การสังเคราะห์รูปแบบการพัฒนาศักยภาพของเด็กไทย
ด้านทักษะการคิด. กรุงเทพฯ : การศาสนา.
- กัญญา สิทธิสุขเศรษฐ์. (2548). ผลการใช้กิจกรรมการตั้งคำถามที่มีต่อทักษะการคิดวิเคราะห์
ของนักเรียนที่มีความสามารถทางการเรียนแตกต่างกัน. การค้นคว้าแบบอิสระ
ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2546). การคิดเชิงวิเคราะห์. กรุงเทพฯ : ซัคเซสมิเดีย.
- ฉันท ชาติทอง. (2552). การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนที่เน้นกระบวนการเรียนรู้แบบจิตต
ปัญญาศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะทางปัญญาตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา
ของประเทศไทย. คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา.
- จุมพล พูลภัทรชีวิน. (2552, 31 มกราคม). ปฏิรูปการศึกษาครั้งใหม่ ขอหัวใจให้จิตตปัญญาศึกษา.
มติชนรายวัน, 9.
- (2552). จิตตปัญญาศึกษาและการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลง. ศูนย์จิตตปัญญาศึกษา
มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ชลลดา ทองทวี และคนอื่น ๆ. (2551). รายงานผลการดำเนินงานฉบับสมบูรณ์ โครงการวิจัย และ
จัดการความรู้จิตตปัญญาศึกษา. กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริม
คุณภาพและศูนย์จิตตปัญญาศึกษา มหาวิทยาลัยมหิดล.
- (2551). จิตตปัญญาศึกษา: การสำรวจและสังเคราะห์ความรู้จิตต
ปัญญาศึกษาเบื้องต้น. กรุงเทพฯ : โครงการวิจัยและการจัดการความรู้จิตตปัญญาศึกษา
ศูนย์จิตตปัญญาศึกษา มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ทิพย์สุดา ปรีดาพันธุ์. (2554). กระงกสะท้อนปัญญาจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิด
จิตตปัญญาศึกษา. ร้อยเอ็ด : สถาบันจัดการความรู้ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด.
- ทิตนา เขมมณี. (2544, กรกฎาคม-ตุลาคม). การเรียนรู้เพื่อพัฒนากระบวนการคิด,
วารสารครุศาสตร์, 1, 15-16.
- (2546). รูปแบบการเรียนการสอน : ทางเลือกที่หลากหลาย. (พิมพ์ครั้งที่ 4).
กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- (2547). ทฤษฎีการเรียนรู้เพื่อพัฒนากระบวนการคิด : ต้นแบบการเรียนรู้ทางด้านทฤษฎี
และแนวปฏิบัติ. กรุงเทพฯ : สำนักคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.

- ทิตินา แวมมณี. (2552). **ศาสตร์การสอน**. (พิมพ์ครั้งที่ 11). กรุงเทพฯ : ศูนย์หนังสือแห่ง
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธนา นิลชัยโกวิทย์และคณะ. (2550). **รายงานโครงการวิจัยเพื่อพัฒนาชุดการเรียนรู้การอบรมและ
กระบวนการด้านจิตตปัญญาศึกษา**. กรุงเทพฯ : ศูนย์จิตตปัญญาศึกษามหาวิทยาลัยมหิดล.
- บ้งอร เสรีรัตน์. (2552). **การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาสำหรับ
นักศึกษาปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา**. มหาวิทยาลัยราชภัฏ
บ้านสมเด็จเจ้าพระยา.
- ประเวศ วะสี. (2542). **กระบวนการทางปัญญา**. กรุงเทพฯ : มูลนิธิสดศรี – สฤษดิ์วงศ์
และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- . (2550). **ปาฐกถาสวัสดิ์ สกกุลไทย** : มหาวิทยาลัยกับจิตตปัญญาศึกษา และไตรยางศ์
แห่งการศึกษากรุงเทพ: ศูนย์จิตตปัญญาศึกษา มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ. (2551). **การพัฒนาการคิด**. กรุงเทพฯ : ห้างหุ้นส่วนจำกัด 9119 เทคนิค.
- ปิลันธนา สุกคผล และคนอื่นๆ. (2554). **ผลการใช้วัตกรรมการศึกษาชั้นเรียน (Lesson Study)
และการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา
ปีที่ 1 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย**. ค้นเมื่อวันที่ 4 มกราคม 2558. จาก
[http://www.primary.satit.kku.ac.th/main/administrator/modules/mod_file-
research/myfile/20131210145954_01satitJurnal_Pilan.pdf](http://www.primary.satit.kku.ac.th/main/administrator/modules/mod_file-research/myfile/20131210145954_01satitJurnal_Pilan.pdf).
- บุญทวี พ่วงสุวรรณ. (2543). **คิดอย่างวิเคราะห์ห้วิจารณ์ : มุมมองทางพยาบาลศาสตร์** : ขอนแก่น
การพิมพ์.
- พงษ์ธร ตันติฤทธิศักดิ์และคนอื่นๆ. (2552). **โครงการวิจัยเชิงปฏิบัติการจิตตปัญญาศึกษา**.
กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยมหิดล .
- เพชรมน แสงจักร. (2549). **ความสามารถทางการคิดของนักศึกษา ประกาศนียบัตรวิชาชีพ
ปีที่ 2 วิทยาลัยอาชีวศึกษาเชียงใหม่ที่ได้รับการสอนตามแนวคิดของสเติร์นเบอร์ก**.
การค้นคว้าแบบอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2535). **พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2525**. กรุงเทพฯ :
ไทยวัฒนาพานิช.
- ล้วน สายยศและอังคณา สายยศ. (2538). **เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา**. (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ :
สุวีริยาสาส์น.

- วิโรจน์ วัฒนานิมิตกุล. (2540). การพัฒนารูปแบบการสอนโดยใช้สาระอิงบริบท. วิทยานิพนธ์
ปริญญาคุชฎิบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิจักขณ์ พานิช. (2551). เรียนรู้ด้วยใจอย่างไร้ครวญ การศึกษาดังเส้นทางแสวงหาทางวิญญาณ.
(พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ : ศูนย์จิตตปัญญาศึกษาร่วมกับสวนเงินมีมา.
- วิลาวลัย มาคุ้ม. (2553, ธันวาคม). การคิดวิเคราะห์ (Analytical Thinking). วิทยาจารย์. 6(12),
36-37.
- ศึกษาธิการ, กระทรวง. (2550). การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง.
กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- วิลัย พัฒน์มงคล และคนอื่นๆ. (2544) การพัฒนาระบบการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการ
เรียนรู้ภาษาไทยโดยใช้นวัตกรรมการศึกษาชั้นเรียน (Lesson Study) และการจัดการ
เรียนรู้ตามแนวจิตตปัญญาศึกษา (Contemplative Education). ค้นเมื่อวันที่ 4
มกราคม 2558. จาก [http://primary.satit.kku.ac.th/main/administrator/modules/
-mod_fileresearch/myfile/20131210145926_02satitJurnal_wilai.pdf](http://primary.satit.kku.ac.th/main/administrator/modules/-mod_fileresearch/myfile/20131210145926_02satitJurnal_wilai.pdf).
- สังัด อุทรานันท์. (2529). การจัดการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ. (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ :
ภาควิชาบริหารการศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สลักจิต ตรีธณ โอภาส. (2553). การศึกษาผลการพัฒนาความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ด้วยกระบวนการ
เรียนรู้แนวจิตตปัญญาศึกษารายวิชาจิตวิทยาสำหรับครู นักศึกษาโปรแกรมวิชา
วิทยาศาสตร์ทั่วไป. คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม.
- สุวิทย์ มูลคำ. (2550). กลยุทธ์การสอนคิดวิเคราะห์. กรุงเทพฯ : ห้างหุ้นส่วนภาพการพิมพ์.
- สุเทียบ ละอองทอง. (2545). การพัฒนารูปแบบการสอนอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้
ยุทธศาสตร์ เมตาคอกนิชัน สำหรับนักศึกษา ระดับปริญญาตรี. วิทยานิพนธ์ปริญญา
คุชฎิบัณฑิต สถาบันราชภัฏบุรีรัมย์ .
- อรุณี สติธภาคีกุล. (2546). การพัฒนารูปแบบการสอนคำศัพท์วิชาภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียน
ชั้นประถมศึกษาตามแนวยุทธศาสตร์การสอนภาษาแบบผสมผสานของมาร์ตัน.
วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตร์คุชฎิบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช.
- อรอนงค์ แจ่มผล. (2553). ผลของกระบวนการจิตตปัญญาศึกษาที่มีต่อการเรียนรู้ภายในตน
ของนักศึกษาที่เรียนรายวิชาจิตวิทยาสำหรับครู. มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.
- อุษณีย์ โพธิสุข (2537). เอกสารประกอบการสอนวิชา กพ554 วิธีสอนเด็กปัญญาเลิศ. กรุงเทพฯ :
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

- อำพร ไตรภักทร. (2543). **การคิดวิเคราะห์วิจารณ์**. ขอนแก่น. ขอนแก่นการพิมพ์.
- Bloom, B., Englehart, M., Furst, E., Hill, W., & Krathwohl, D. (1956). **Taxonomy of Educational Objectives: The Classification of Educational Goals. Handbook I: Cognitive Domain**. New York : Longmans Green.
- Boyd, R. & Myers, J. (1980). **Transformative education : International Journal of Lifelong Education**, 7(4), 261-284.
- (1988). **“Facilitating personal transformations in small groups : Past I” Small Group Behavior**. 20 (4), 459-474.
- (1989). **“Transformative education” International Journal of Life Long Education**, 7 (4), 261-284.
- Cole, P.G. & Chan, L.K. (1987). **Teaching : Principle and Practice**. Sydney : Prentice-Hall of Australia.
- Duke, D. L. (1990). **Teaching An Introduction**. New York : McGraw-Hill.
- Gerlach, V.S. & Ely, D.P. . (1971). **Teaching and media : A Systems Approach**. Englewood Cliffs, N.J. : Prentice Hall.
- Gravett, S. (n.d.). **Action learning and transformative learning in teaching development : Educational Action Research**, 12(2), 259-271.
- Hart, R. (n.d.). **Opening the contemplative mind in the classroom” Journal of Transformative Education**. 2(1), 28-46.
- Heron, J. (1992). **Feeling and personhood/: Psychology in another key**. Newbury Park, CA : Sages.
- Joyce, B. & Well M.(1986). **Model of Teaching**. 3^{ed}. London : Prentice-Hall.
- Karsemeyer, Jacquelin A. (2000). **Moved by the spirit : A narrative inquiry**. Doctoral Dissertation, University of Toronto.
- Kibler., & Robert J. (1970). **Behavioral Objective and Instructional Process : in Selected Reading for the Introduction to the Teaching Profession**. Edited by Milton Muse. Barkekey : McCutchan.
- Mezirow, J. (1989). **“Transformative theory and social action : A response to Collard and Law” Adult Education Quarterly**. 39 (3), 169-175.

- (1997). **Transformative Learning : “Theory to PractiPrace”** In P. Cranton (Ed.).
Transformative learning in action : New directions for adult and continuing education.
- (2000). **“Learning to Think like an Adult, ”** In Mezirow J. and Associates
(Eds.). **Learning as Transformation.** San Francisco, CA : Jossey-Bass,
- (2003). Transformative Learning as Discourse : **Journal of Tranformative
Education**, 1, 58-63.
- Nozawa, A. (2004). **A way to awakening : Five educators’ experiences of integrating
contemplative practices into their live (Ontario). Doctoral Dissertation**, University
of Toronto.
- O’Sullivan, E. (2003). **“Bringing a perspective of transformative learning to globalized
consumption”** International Journal of Consumer Studies, 27 (4), 326-330.
- Taylor, E. (1998). **Transformative Learning : A Critical Review.** ERIC Clearinghouse on
Adult, Career, and Vocational Education (Information Series No. 374).
- York, L. & Kasl, E. (2002). **“Toward a theory and practice for whole-person learning :
Reconceptualizing experience and the role of affect”** Adult Education Quartely.
52 (3), 176-192.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
รายนามผู้เชี่ยวชาญ

รายนามผู้เชี่ยวชาญ

รายนามผู้เชี่ยวชาญที่ให้ความกรุณาในการตรวจเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมี 3 ท่านดังนี้

1. รศ.ดร.วิโพธิ์ วัฒนานิมิตกุล อาจารย์ประจำบัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
2. นางสาวเอี่ยมพร วอนอิน หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์
วิทยฐานะชำนาญการ
อิสลามวิทยาลัยแห่งประเทศไทย
กรุงเทพมหานคร
3. นายยุทธพงษ์ ศรีวรรณ ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี
วิทยฐานะชำนาญการ
อิสลามวิทยาลัยแห่งประเทศไทย
กรุงเทพมหานคร

ภาคผนวก ข
หนังสือราชการ

ที่ ศธ ๐๕๖๔.๑๔/๒๔๔

มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
๑๐๖๓ ถนนอิสรภาพ แขวงหิรัญรูจี
เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร ๑๐๖๐๐

๓ เมษายน พ.ศ. ๒๕๕๗

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือวิจัย

เรียน รองศาสตราจารย์ ดร.วิโรจน์ วัฒนานิมิตกุล

ด้วยนางสาวคุณัญญา กัญญา นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ได้รับการอนุมัติให้ดำเนินการวิจัยตามโครงการวิทยานิพนธ์ เรื่อง "จิตตปัญญาศึกษาเพื่อพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖ อีสลามวิทยาลัย แห่งประเทศไทย" โดยมีคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ดังนี้

๑. รองศาสตราจารย์ ดร.บ็อง เสรีรัตน์	ประธานกรรมการ
๒. อาจารย์ทวีศักดิ์ จงประดับเกียรติ	กรรมการที่ปรึกษาร่วม

คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ดังกล่าวข้างต้น ได้พิจารณาเห็นว่า ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ ความสามารถ สอดคล้องกับหัวข้อการทำวิทยานิพนธ์ดังกล่าวเป็นอย่างยิ่ง ซึ่งคำแนะนำของท่านจะเกิดประโยชน์ต่อการปรับปรุงแก้ไขในการสร้างเครื่องมือสำหรับการวิจัยของนักศึกษาให้มีคุณภาพและเหมาะสมเพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ในการตรวจแก้ไขเครื่องมือวิจัย ดังแนบมาพร้อมนี้และบันทึกศึกษา ขอขอบคุณอย่างสูง มา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(อาจารย์วาปี คงอินทร์)
รองคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย

โทรศัพท์ ๐-๒๔๗๗๓-๗๐๐๐ ต่อ ๑๘๓๐, ๑๘๓๓

ที่ ศธ ๐๕๖๔.๑๔/๒๕๕

มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
๑๐๖๑ ถนนอิสรภาพ แขวงหิรัญรูจี
เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร ๑๐๖๐๐

๓ เมษายน พ.ศ. ๒๕๕๗

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือวิจัย

เรียน นางสาวเอี่ยมพร วอนอิน

ด้วยนางสาวคุณัญญา กัญจนานักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ได้รับการอนุมัติให้ดำเนินการวิจัยตามโครงการวิทยานิพนธ์ เรื่อง "จิตตปัญญาศึกษาเพื่อพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖ อิสลามวิทยาลัยแห่งประเทศไทย" โดยมีคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ดังนี้

๑. รองศาสตราจารย์ ดร.บังอร เสรีรัตน์	ประธานกรรมการ
๒. อาจารย์ทวีศักดิ์ จงประดับเกียรติ	กรรมการที่ปรึกษาร่วม

คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ดังกล่าวข้างต้น ได้พิจารณาเห็นว่า ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ ความสามารถ สอดคล้องกับหัวข้อการทำวิทยานิพนธ์ดังกล่าวเป็นอย่างดี ซึ่งคำแนะนำของท่านจะเกิดประโยชน์ต่อการปรับปรุงแก้ไขในการสร้างเครื่องมือสำหรับการวิจัยของนักศึกษาให้มีคุณภาพและเหมาะสมเพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ในการตรวจแก้ไขเครื่องมือวิจัย ดังแนบมาพร้อมนี้และบัณฑิตศึกษา ขอขอบคุณอย่างสูง มา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(อาจารย์วาปี คงอินทร์)
รองคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย

โทรศัพท์ ๐-๒๕๗๓ ๗๐๐๐ ต่อ ๓๘๑๐, ๓๘๑๓

ที่ ศธ ๐๕๖๔.๓๔/๒๕๖

มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
๑๐๖๑ ถนนอิสรภาพ แขวงหิรัญรูจี
เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร ๑๐๖๐๐

๓ เมษายน พ.ศ. ๒๕๕๗

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือวิจัย

เรียน นายยุทธพงษ์ ศรีวรรณซ์

ด้วยนางสาวคุณัญญา กัญญา นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ได้รับการอนุมัติให้ดำเนินการวิจัยตามโครงการวิทยานิพนธ์ เรื่อง "จิตตปัญญาศึกษาเพื่อพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖ อิสลามวิทยาลัย แห่งประเทศไทย" โดยมีคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ดังนี้

๑. รองศาสตราจารย์ ดร.บังอร เสรีรัตน์	ประธานกรรมการ
๒. อาจารย์ทวีศักดิ์ จงประดับเกียรติ	กรรมการที่ปรึกษาฯร่วม

คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ดังกล่าวข้างต้น ได้พิจารณาเห็นว่า ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ ความสามารถ สอดคล้องกับหัวข้อการทำวิทยานิพนธ์ดังกล่าวเป็นอย่างยิ่ง ซึ่งคำแนะนำของท่านจะเกิดประโยชน์ต่อการปรับปรุงแก้ไขในการสร้างเครื่องมือสำหรับการวิจัยของนักศึกษาให้มีคุณภาพและเหมาะสมเพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ในการตรวจแก้ไขเครื่องมือวิจัย ดังแนบมาพร้อมนี้และบัณฑิตศึกษา ขอขอบคุณอย่างสูง มา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(อาจารย์วาปี คงอินทร์)
รองคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย

โทรศัพท์ ๐-๒๕๗๓-๗๐๐๐ ต่อ ๑๘๑๐, ๑๘๑๓

ภาคผนวก ค
ผลการวิเคราะห์เครื่องมือ

ตารางที่ 5 ผลการประเมินประสิทธิภาพขององค์ประกอบของรูปแบบการสอนจากผู้เชี่ยวชาญ

องค์ประกอบ	รายการประเมิน	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ			รวม	ค่าเฉลี่ย
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
1	หลักการของรูปแบบการสอน					
	1.1 มีปรัชญาการศึกษารองรับ	5	5	5	15	5.00
	1.2 มีแนวคิดทฤษฎีรองรับ	5	5	5	15	5.00
	1.3 มีความเป็นไปได้	5	4	5	14	4.67
2	จุดมุ่งหมายของรูปแบบ					
	2.1 มีความชัดเจน	5	5	4	14	4.67
	2.2 ครอบคลุมเนื้อหา	5	4	5	14	4.67
3	กระบวนการเรียนการสอนของรูปแบบ					
	3.1 ขั้นเตรียมสร้าง	5	5	5	15	5.00
	3.2 ขั้นส่งเสริม	5	5	5	15	5.00
	3.3 ขั้นสาระ	5	5	5	15	5.00
	3.4 ขั้นสรุป	5	5	5	15	5.00
	3.5 ขั้นสะท้อนแนวคิด	5	5	5	15	5.00
4	ผลของผู้เรียนที่จะได้รับจากรูปแบบการสอน					
	4.1 พัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์	5	5	5	15	5.00
	4.2 พัฒนาดนเองทั้งภายในจิตใจและสังคม	5	5	5	15	5.00
	4.3 ปฏิสัมพันธ์ทางสังคมและกระบวนการกลุ่ม	5	5	5	15	5.00

ตารางที่ 6 ผลการประเมินประสิทธิภาพด้านความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้ตาม
แนวคิดจิตตปัญญาศึกษาจากผู้เชี่ยวชาญ

ที่	รายการประเมิน	ความคิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญ			รวม	ค่า เฉลี่ย	แปล ผล
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3			
1	มาตรฐานการเรียนรู้						
	1.1 สอดคล้องกับหลักสูตร แกนกลาง	5	5	5	15	5.00	ใช้ได้
	1.2 สอดคล้องกับตัวชี้วัดตาม หลักสูตรแกนกลาง	5	5	5	15	5.00	ใช้ได้
2	จุดประสงค์การเรียนรู้						
	2.1 สอดคล้องกับตัวชี้วัดตาม หลักสูตรแกนกลาง	5	5	4	13	4.33	ใช้ได้
	2.2 ระบุพฤติกรรมที่สามารถวัด และประเมินได้	5	5	4	13	4.33	ใช้ได้
	2.3 สามารถจัดกิจกรรมเพื่อ ส่งเสริมการคิดได้	5	5	5	15	5.00	ใช้ได้
3	สาระสำคัญ						
	3.1 แสดงความคิดรวบยอดของ เนื้อหาหรือแก่นของเรื่อง	5	5	5	15	5.00	ใช้ได้
	3.2 สอดคล้องสัมพันธ์กับ จุดประสงค์การเรียนรู้และ เนื้อหา	5	5	5	15	5.00	ใช้ได้

ตารางที่ 6 (ต่อ)

ที่	รายการประเมิน	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ			รวม	ค่าเฉลี่ย	แปลผล
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3			
4	สาระการเรียนรู้						
	4.1 ถูกต้องตามหลักวิชาการและทันสมัย	5	5	5	15	5.00	ใช้ได้
	4.2 ครบถ้วนเพียงพอที่เป็นพื้นฐานในการสร้างความรู้ใหม่หรือพฤติกรรมที่ต้องการ	5	5	5	15	5.00	ใช้ได้
	4.3 ระบุรายละเอียดของแต่ละด้านชัดเจน ไม่สับสน	5	5	5	15	5.00	ใช้ได้
5	ชิ้นงานหรือภาระงาน						
	5.1 แสดงรายละเอียดของชิ้นงานไว้อย่างชัดเจน	5	5	5	15	5.00	ใช้ได้
	5.2 กำหนดเกณฑ์การวัดและประเมินผลชิ้นงานไว้อย่างชัดเจน	5	4	4	13	4.33	ใช้ได้
6	การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน						
	6.1 จัดกิจกรรมการสอนสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	5	5	5	15	5.00	ใช้ได้
	6.2 นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการสอน	5	5	5	15	5.00	ใช้ได้
	6.3 จัดกิจกรรมหลากหลายเหมาะสมกับความต้องการความสามารถและวัยของผู้เรียน	5	5	5	15	5.00	ใช้ได้
	6.4 เหมาะสมกับเวลา สถานที่ สื่อและอุปกรณ์	5	5	5	15	5.00	ใช้ได้

ตารางที่ 6 (ต่อ)

ที่	รายการประเมิน	ความคิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญ			รวม	ค่าเฉลี่ย	แปลผล
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3			
	6.5 เสริมสร้างทักษะความรู้และพฤติกรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ	4	4	5	13	4.33	ใช้ได้
	6.6 นักเรียนมีส่วนร่วมในการวัดและประเมินผลที่แท้จริง	4	4	4	12	4.00	ใช้ได้
7	สื่อเรียนรู้						
	7.1 ใช้สื่อที่มีความหลากหลายเหมาะสมกับวัยและเนื้อหา	4	5	5	14	4.67	ใช้ได้
	7.2 สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้	5	5	5	15	5.00	ใช้ได้
8	สาระสำคัญ						
	8.1 วิธีการวัดและเครื่องมือสอดคล้องกับพฤติกรรมที่กำหนดไว้ในจุดประสงค์	5	5	5	15	5.00	ใช้ได้
	8.2 วิธีการวัดและเครื่องมือสอดคล้องกับขั้นตอนและกระบวนการ	5	5	5	15	5.00	ใช้ได้
	8.3 วิธีวัดและเครื่องมือวัดสอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้	5	4	4	13	4.33	ใช้ได้
	8.4 การประเมินผลสอดคล้องกับระดับความสามารถของนักเรียน	5	5	4	14	4.67	ใช้ได้

ตารางที่ 7 ผลการประเมินความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ด้านความสอดคล้องของแผน
การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา

รายการ ประเมิน ข้อที่	คะแนนความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ			ผลรวม ของ คะแนน	ค่าเฉลี่ย	สรุปผล
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3			
1	+1	+1	+1	3	1.00	ยอมรับได้
2	+1	+1	+1	3	1.00	ยอมรับได้
3	+1	+1	+1	3	1.00	ยอมรับได้
4	+1	+1	+1	3	1.00	ยอมรับได้
5	+1	0	+1	2	0.67	ยอมรับได้
6	+1	+1	+1	3	1.00	ยอมรับได้
7	+1	+1	+1	3	1.00	ยอมรับได้
8	+1	+1	+1	3	1.00	ยอมรับได้
9	+1	+1	+1	3	1.00	ยอมรับได้
10	0	+1	+1	2	0.67	ยอมรับได้
11	+1	+1	+1	3	1.00	ยอมรับได้
12	+1	+1	+1	3	1.00	ยอมรับได้

ตารางที่ 8 การคิดค่านวนค่า IOC และการแปลความหมายของผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญ

ข้อสอบ ข้อที่	คะแนนความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ			ผลรวมของ คะแนน	ค่าเฉลี่ย	สรุปผล
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3			
1	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
2	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
3	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
4	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
5	0	1	1	2	0.67	ใช้ได้
6	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
7	1	0	1	2	0.67	ใช้ได้
8	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
9	1	0	1	2	0.67	ใช้ได้
10	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
11	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
12	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
13	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
14	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
15	0	1	1	2	0.67	ใช้ได้
16	1	1	0	2	0.67	ใช้ได้
17	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
18	0	1	1	2	0.67	ใช้ได้
19	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
20	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
21	1	0	1	2	0.67	ใช้ได้
22	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
23	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
24	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
25	1	1	0	2	0.67	ใช้ได้
26	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้

ตารางที่ 8 (ต่อ)

ข้อสอบ ข้อที่	คะแนนความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ			ผลรวมของ คะแนน	ค่าเฉลี่ย	สรุปผล
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3			
27	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
28	1	0	1	2	0.67	ใช้ได้
29	1	1	0	2	0.67	ใช้ได้
30	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
31	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
32	1	0	1	2	0.67	ใช้ได้
33	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
34	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
35	1	0	1	2	0.67	ใช้ได้
36	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
37	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
38	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
39	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
40	0	1	1	2	0.67	ใช้ได้

ตารางที่ 9 ค่าความยากง่าย (p) และค่าอำนาจจำแนก (r) เป็นรายชื่อของแบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 30 ข้อ

ข้อ	ค่าความยากง่าย (P)	ค่าอำนาจจำแนก (r)	ความหมาย
1	0.50	0.47	ข้อสอบยากพอเหมาะจำแนกได้ดีมาก
2	0.65	0.50	ข้อสอบค่อนข้างง่ายจำแนกได้ดีมาก
3	0.25	0.32	ข้อสอบค่อนข้างยากจำแนกได้ดี
4	0.26	0.63	ข้อสอบยากพอเหมาะจำแนกได้ดีมาก
5	0.30	0.43	ข้อสอบค่อนข้างยากจำแนกได้ดี
6	0.76	0.33	ข้อสอบค่อนข้างง่ายจำแนกได้ดี
7	0.73	0.53	ข้อสอบค่อนข้างง่ายจำแนกได้ดีมาก
8	0.30	0.57	ข้อสอบค่อนข้างยากจำแนกได้ดีมาก
9	0.47	0.30	ข้อสอบยากพอเหมาะจำแนกได้ดี
10	0.43	0.36	ข้อสอบยากพอเหมาะจำแนกได้ดี
11	0.25	0.78	ข้อสอบค่อนข้างยากจำแนกได้ดีมาก
12	0.33	0.55	ข้อสอบค่อนข้างยากจำแนกได้ดีมาก
13	0.44	0.39	ข้อสอบยากพอเหมาะจำแนกได้ดี
14	0.26	0.66	ข้อสอบค่อนข้างยากจำแนกได้ดีมาก
15	0.35	0.43	ข้อสอบค่อนข้างยากจำแนกได้ดีมาก
16	0.36	0.42	ข้อสอบค่อนข้างยากจำแนกได้ดีมาก
17	0.60	0.57	ข้อสอบค่อนข้างง่ายจำแนกได้ดีมาก
18	0.61	0.72	ข้อสอบค่อนข้างง่ายจำแนกได้ดีมาก
19	0.40	0.51	ข้อสอบยากพอเหมาะจำแนกได้ดีมาก
20	0.50	0.26	ข้อสอบยากพอเหมาะจำแนกได้พอใช้
21	0.60	0.56	ข้อสอบยากพอเหมาะจำแนกได้ดีมาก
22	0.66	0.28	ข้อสอบค่อนข้างง่ายจำแนกได้พอใช้
23	0.62	0.39	ข้อสอบค่อนข้างยากจำแนกได้ดี
24	0.23	0.53	ข้อสอบค่อนข้างยากจำแนกได้ดีมาก
25	0.30	0.57	ข้อสอบค่อนข้างยากจำแนกได้ดีมาก
26	0.56	0.35	ข้อสอบยากพอเหมาะจำแนกได้ดี

ตารางที่ 9 (ต่อ)

ข้อ	ค่าความยากง่าย (P)	ค่าอำนาจจำแนก (r)	ความหมาย
27	0.60	0.33	ข้อสอบค่อนข้างง่ายจำแนกได้ดี
28	0.65	0.43	ข้อสอบค่อนข้างง่ายจำแนกได้ดีมาก
29	0.47	0.23	ข้อสอบยากพอเหมาะจำแนกได้พอใช้
30	0.60	0.57	ข้อสอบค่อนข้างง่ายจำแนกได้ดีมาก

ตารางที่ 10 คะแนนสอบก่อนและหลังการทดลองใช้รูปแบบการสอนตามแนวคิดจิตปัญญาศึกษาเพื่อความสามารถในการคิดวิเคราะห์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

คนที่	คะแนนก่อนเรียน (Pre-test)	คะแนนหลังเรียน (Post-test)	D	D ²
1	16	24	8	64
2	14	27	13	169
3	17	28	11	121
4	11	21	10	100
5	13	20	7	49
6	15	22	7	49
7	14	19	5	25
8	16	27	11	121
9	18	25	7	49
10	12	20	8	64
11	11	21	10	100
12	10	19	9	81
13	16	24	8	64
14	17	26	9	81
15	9	17	8	64
16	13	25	12	144
17	12	23	11	121
18	11	20	9	81
19	11	26	15	225
20	14	25	11	121
21	14	28	14	196
22	15	23	8	64
23	16	24	8	64
24	13	19	6	36
25	11	20	9	81

ตารางที่ 10 (ต่อ)

คนที่	คะแนนก่อนเรียน (Pre-test)	คะแนนหลังเรียน (Post-test)	D	D ²
26	10	21	11	121
27	14	27	13	169
28	17	22	5	25
29	19	28	9	81
30	20	29	9	81
รวม	419	700	281	2811
เฉลี่ย	13.97	23.33	9.37	93.70

ภาคผนวก ง
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แผนการจัดการเรียนรู้

กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี
แผนการเรียนรู้ที่ 1 เรื่องแนวทางความคิดทางการตลาด

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

เวลา 2 ชั่วโมง

สาระสำคัญ

แนวความคิดทางการตลาด เป็นแนวทางที่ใช้ในการปฏิบัติงาน ซึ่งถูกกำหนดไว้อย่างมีระเบียบ แบบแผนของกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่ง เพื่อก่อให้เกิดความพึงพอใจของลูกค้าและความสำเร็จของกิจการ

สาระการเรียนรู้

1. แนวความคิดทางการตลาด

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. นักเรียนอธิบายความสำคัญของแนวความคิดทางการตลาดได้
2. นักเรียนบอกความสัมพันธ์ของแนวความคิดทางการตลาดได้
3. นักเรียนสรุปหลักการของแนวความคิดทางการตลาดที่กำหนดได้

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้

ขั้นที่ 1 ขั้นเสริมสร้าง

1. ครูซักถามเกี่ยวกับความพร้อมในการเรียนของนักเรียนในวันนี้ และให้นักเรียนนั่งสงบนิ่งในท่าที่ผ่อนคลายในที่นั่งของตนเองเป็นเวลา 3 – 5 นาที เพื่อให้นักเรียนนิ่งและมีสติพร้อมที่จะเรียนรู้

2. ครูเปิดโฆษณาสินค้าที่นักเรียนพบเจอในชีวิตประจำวัน 2 – 5 เรื่อง โดยผู้สอนสรุปแต่ละเรื่องที่ได้ดู

- โฆษณาเมอร์รา เฟล็กซีบอร์ด (จิ้งจก เลิฟสตอรี)
- โฆษณาบุญรอดบริวเวอรี่ (เรารักในหลวง)
- โฆษณา Chrome(เบนนี่ หมาลูกทิ้ง)
- โฆษณานมถั่วเหลืองไวตามิลล์
- โฆษณา King Power TVC ความคิดถึงกันมีค่ามากที่สุด - ปุ่ม

3. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปว่า แต่ละโฆษณาสื่อเนื้อหาถึงเรื่องอะไร เช่น ตัวผลิตภัณฑ์ การส่งเสริมการตลาด การแข่งขัน การรับผิดชอบต่อสังคม โดยสรุปและนำเข้าสู่กิจกรรมการสอนเรื่อง “แนวความคิดทางการตลาด”

ขั้นที่ 2 ขั้นส่งเสริม

1. ครูนำไปความรู้ที่ 1 เรื่องแนวความคิดทางการตลาด ให้นักเรียนศึกษาเพื่อเพิ่มเติมความรู้ใหม่และฝึกทักษะด้วยตนเองโดยอธิบายเนื้อหาเพิ่มเติม
2. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปความรู้เรื่องแนวความคิดทางการตลาดที่ได้ศึกษา

ขั้นที่ 3 ขั้นสาระ

1. แบ่งนักเรียนเป็นกลุ่มๆ ละ 5 คน
2. ครูแจกกรณีศึกษา เรื่อง "บู๊คสไมล์" ลุยพ็อกเก็ตบุ๊กราคาถูก ให้นักเรียนศึกษา
3. ครูตั้งคำถามกระตุ้นเพื่อส่งเสริมทักษะด้านการคิด เช่น
 - ในกรณีศึกษาแต่ละเรื่องกล่าวถึงเรื่องอะไร
 - ใคร คือบุคคลสำคัญในเรื่องที่อ่าน
 - ในเรื่องนี้มีมีความสำคัญอย่างไร
4. ให้นักเรียนแต่ละคนพิจารณากรณีศึกษาที่ตนเองอ่านแล้วสรุปสั้นๆ ตามความเข้าใจ
5. ให้นักเรียนนำเสนอผลงานของตนเองต่อสมาชิกในกลุ่ม แล้วร่วมกันอภิปรายโดยการนำเสนอต่อกลุ่ม (นำเสนอทุกคนทีละคน) พร้อมรับฟังความคิดเห็นของกลุ่ม

ขั้นที่ 4 ขั้นสรุป

1. แต่ละกลุ่มระดมความคิดและร่วมกันอภิปรายปัญหา มุมมอง คำตอบ พินิจพิเคราะห์ทำการแยกแยะกระจายสิ่งที่กำหนดให้ออกเป็นส่วนย่อย ๆ ว่าความสำคัญของแนวความคิดทางการตลาดเป็นอย่างไร ความสัมพันธ์ของแนวความคิดทางการตลาดคืออะไรและสรุปหลักการของแนวความคิดทางการตลาดว่าเป็นอย่างไร
2. สรุปสาระสำคัญหรือข้อคิดที่ได้ แล้วส่งตัวแทนนำเสนอหน้าชั้นเรียน
3. เปิดโอกาสให้นักเรียนคนอื่นซักถามถึงเนื้อหาหรือรายละเอียดของข่าว กรณีศึกษา หรือสถานการณ์ที่ตัวแทนกลุ่มนำเสนอ
4. ครูสรุปเพิ่มเติมในแต่ละเรื่องเพื่อให้เกิดความการเติมเต็มเนื้อหาที่สมบูรณ์

ขั้นที่ 5 ขั้นสะท้อนแนวความคิด

1. ให้นักเรียนสรุปเรื่องแนวความคิดทางการตลาดลงสมุด โดยวาดเป็นผังมโนทัศน์ พร้อมทั้งยกตัวอย่างประกอบตามความเข้าใจของนักเรียน

สื่อและอุปกรณ์การเรียนรู้

1. ใบความรู้ เรื่อง แนวความคิดทางการตลาด
2. กรณีศึกษาเรื่อง "บู๊คสไมล์" ลุยพ็อกเก็ตบุ๊กราคาถูก
3. ใบงาน เรื่อง "บู๊คสไมล์" ลุยพ็อกเก็ตบุ๊กราคาถูก

การวัดและประเมินผล

รายการประเมิน	วิธีการประเมิน	เครื่องมือ	เกณฑ์การประเมิน
1. อธิบายความสำคัญของ แนวความคิดทางการตลาดได้ 2. บอกความสัมพันธ์ของ แนวความคิดทางการตลาดได้ 3. สรุปหลักการของ แนวความคิดทางการตลาดที่ กำหนดได้	ข้อ 1-3 ประเมิน ดังนี้ 1. ตรวจสอบผลงาน โดยให้คะแนน ตามเกณฑ์	1.แบบบันทึก การตรวจสอบผลงาน	1.ผลงานผ่านเกณฑ์ ร้อยละ 75

เกณฑ์การให้คะแนน

- 2 เมื่อนักเรียนตอบคำถามได้ครบถ้วน ตรงประเด็น คือ จำแนกความสำคัญ
จำแนกความสัมพันธ์ และสรุปหลักการได้
- 1 เมื่อนักเรียนตอบคำถามได้ไม่ครบถ้วนตรงประเด็นเพียงบางส่วน
- 0 เมื่อนักเรียนตอบคำถามไม่ตรงประเด็น

บันทึกผลหลังสอน

ผลการสอน

.....
.....
.....
.....

ปัญหา/อุปสรรค

.....
.....
.....

ข้อเสนอแนะ/แนวทางแก้ไข

.....
.....
.....

(ลงชื่อ).....ผู้สอน
(นางสาวคุณัญญา กัญจนา)
...../...../.....

ข้อเสนอแนะของผู้บริหาร

.....
.....
.....
.....

(ลงชื่อ).....ผู้บริหาร
(.....)
...../...../.....

แบบบันทึกคะแนนการตรวจผลงาน

กลุ่มที่.....รายชื่อสมาชิกกลุ่ม

- 1.....ชั้น.....เลขที่.....
 2.....ชั้น.....เลขที่.....
 3.....ชั้น.....เลขที่.....
 4.....ชั้น.....เลขที่.....
 5.....ชั้น.....เลขที่.....

ชิ้นงาน	คะแนน				รวม
	0	1	2	3	
ใบงานที่ 1.....					
ใบงานที่ 2.....					
ใบงานที่ 3.....					

ลงชื่อ..... ผู้ประเมิน
 (.....)

เกณฑ์ในการประเมินผลงาน

ระดับคะแนน	ลักษณะงาน
3 (ดีเยี่ยม)	ระดับ 3 ดีเยี่ยม หมายถึง มีผลงานที่แสดงถึงความสามารถในการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียนที่มีคุณภาพดีเลิศอยู่เสมอ
2 (ดี)	ระดับ 2 ดี หมายถึง มีผลงานที่แสดงถึงความสามารถในการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียนที่มีคุณภาพดีเป็นที่ยอมรับ
1 (ผ่าน)	ระดับ 1 ผ่าน หมายถึง มีผลงานที่แสดงถึงความสามารถในการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียนที่มีคุณภาพเป็นที่ยอมรับแต่ยังมีข้อบกพร่องบาง ประการ
0 (ไม่ผ่าน)	ระดับ 0 ไม่ผ่าน หมายถึง มีผลงานที่แสดงถึงความสามารถในการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียนที่ไม่มีคุณภาพหรือผลงานนั้นมีข้อบกพร่องที่ต้อง ได้รับการแก้ไขหลายประการ

ใบความรู้เรื่องที่ 1 เรื่องแนวคิดทางการตลาด (The Marketing Concept)

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. นักเรียนอธิบายความสำคัญของแนวคิดทางการตลาดได้
2. นักเรียนบอกความสัมพันธ์ของแนวคิดทางการตลาดได้
3. นักเรียนสรุปหลักการของแนวคิดทางการตลาดที่กำหนดได้

สาระสำคัญ

เริ่มแรกการขายและการตลาดยึดมั่นสินค้าเป็นหลัก ผู้ผลิตพยายามผลิตสินค้าให้ได้ปริมาณมาก ซึ่งสินค้าที่ผลิตออกมาสามารถขายได้หมด และไม่เพียงพอต่อความต้องการของลูกค้า ต่อมาหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ผู้ผลิตเริ่มมีมากรายขึ้น ธุรกิจมีการแข่งขันสูงขึ้น จึงทำให้ผู้บริโภคมีโอกาสที่จะเลือกสินค้าที่ตรงกับความต้องการและได้รับอรรถประโยชน์จากสินค้านั้นสูงสุด จึงทำให้ผู้ผลิตหันมาสนใจผู้ซื้อหรือผู้บริโภคมากขึ้น

เนื้อหา

แนวคิดทางการตลาด (The Marketing Concept) หมายถึง การที่องค์กรใช้ความพยายามทั้งสิ้นเพื่อสร้างความพึงพอใจให้กับลูกค้า เพื่อมุ่งให้เกิดยอดขายและกำไรในที่สุด

ในอดีต แนวคิดทางการตลาดเป็นแบบเก่าที่เน้นเรื่องการผลิต ผู้ผลิตสินค้ามีน้อยราย ความต้องการสินค้ามีมากกว่าสินค้าที่ผลิตออกมาหรืออุปสงค์ (Demand) มีมากกว่าอุปทาน (Supply) ต่อมาเมื่อมีการผลิตจำนวนมาก (Mass Production) ต้นทุนสินค้าต่ำลง ตลาดก็ขยายตัวขึ้น ความเจริญทางเศรษฐกิจขยายตัวเพิ่มมากขึ้น กิจกรรมต่างๆ เริ่มหันมาสนใจและเน้นการตลาดมากขึ้น ทำให้แนวคิดทางการตลาดเปลี่ยนไปเป็นแนวคิดด้านการตลาดมุ่งเน้นการตลาดเพื่อสังคม (Societal Marketing Concept)

แนวคิดด้านการตลาด จำแนกได้ดังนี้

แนวคิดมุ่งการผลิต (The Production Concept)

เป็นแนวคิดที่มุ่งเน้นไปในเรื่องของการปรับปรุงการผลิตให้ดีขึ้น เพื่อให้ได้ต้นทุนต่อหน่วยต่ำที่สุดภายใต้การผลิตสินค้าให้ได้ปริมาณมากที่สุดเท่าที่จะทำได้ โดยจะไม่คำนึงถึงความต้องการของผู้บริโภคหรือผู้ซื้อ

แนวคิดมุ่งผลิตภัณฑ์ (The Product Concept)

เป็นความคิดที่จะเน้นไปในเรื่องของการปรับปรุงคุณภาพผลิตภัณฑ์ให้ดีที่สุด โดยกล่าวไว้ว่า ผู้บริโภคหรือผู้ซื้อจะมีความชอบพอในผลิตภัณฑ์ต่างๆ ที่ให้คุณค่าสูงสุด

แนวความคิดมุ่งการขาย (The Selling Concept)

แนวความคิดนี้มีข้อสมมติฐานที่ว่าโดยปกติวิสัยของผู้บริโภคทุกๆ ไปแล้วจะไม่พยายามแสวงหาซื้อสินค้าที่ไม่จำเป็นมาใช้ ดังนั้นกิจการทั้งหลายจะมุ่งเน้นไปที่วิธีการขายต่างๆ เพื่อใช้ความสามารถในการกระตุ้นให้ผู้บริโภคเกิดความสนใจและมีความต้องการในสินค้าของบริษัทเอง

แนวความคิดมุ่งการตลาด (The Marketing Concept)

แนวความคิดนี้นิยมนำมาใช้กันมากในปัจจุบันโดยเน้นไปที่เรื่องของ การ ค้นหาความจำเป็นและความต้องการของผู้บริโภค

แนวความคิดมุ่งการตลาดเพื่อสังคม (The Societal Marketing Concept)

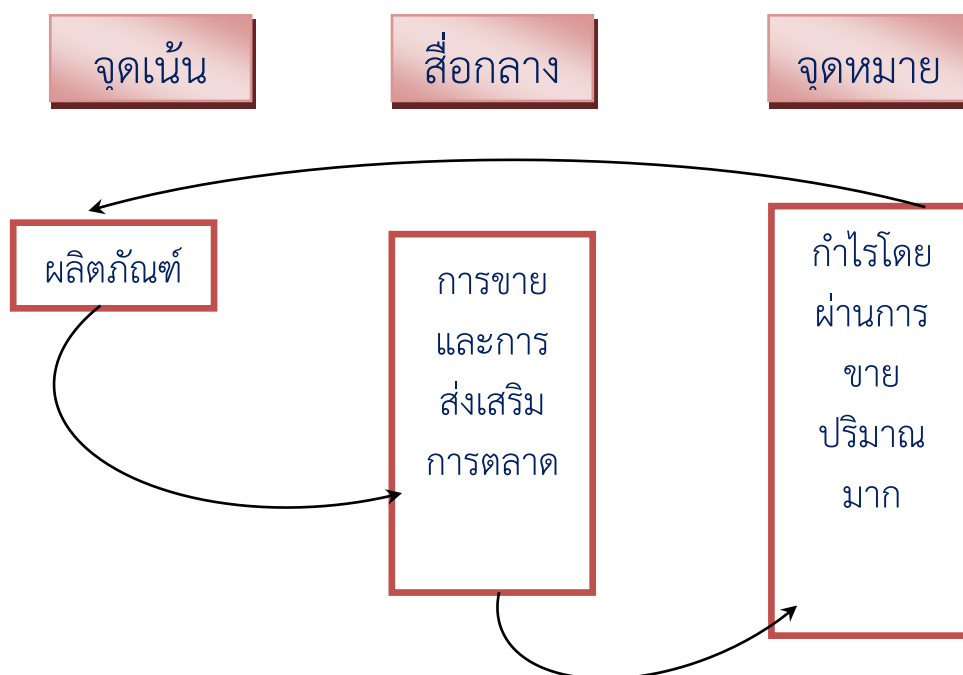
แนวความคิดนี้กล่าวไว้ว่า หน่วยงานธุรกิจไม่ควรที่จะมุ่งแต่ตอบสนองความจำเป็นและความต้องการของผู้บริโภคเพียงอย่างเดียว บริษัทควรที่จะต้องคำนึงถึงกิจกรรมการณรงค์รักษาสีงแวดล้อมของท้องถิ่นที่ตนอยู่อาศัย สังคม ประเทศชาติ และของโลกด้วย

ข้อแตกต่างระหว่างแนวความคิดด้านการขายและแนวความคิดด้านการตลาด

แนวความคิดมุ่งการขาย

มุ่งเน้นที่ตัวผลิตภัณฑ์ของบริษัท ซึ่งจะใช้พนักงานขายเป็นสื่อในการขายและใช้การส่งเสริมการตลาดเพื่อกระตุ้นให้เกิดความต้องการและซื้อสินค้า เพื่อให้เกิดกำไรและได้ยอดขายเพิ่มขึ้น โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ได้กำไรสูงสุด

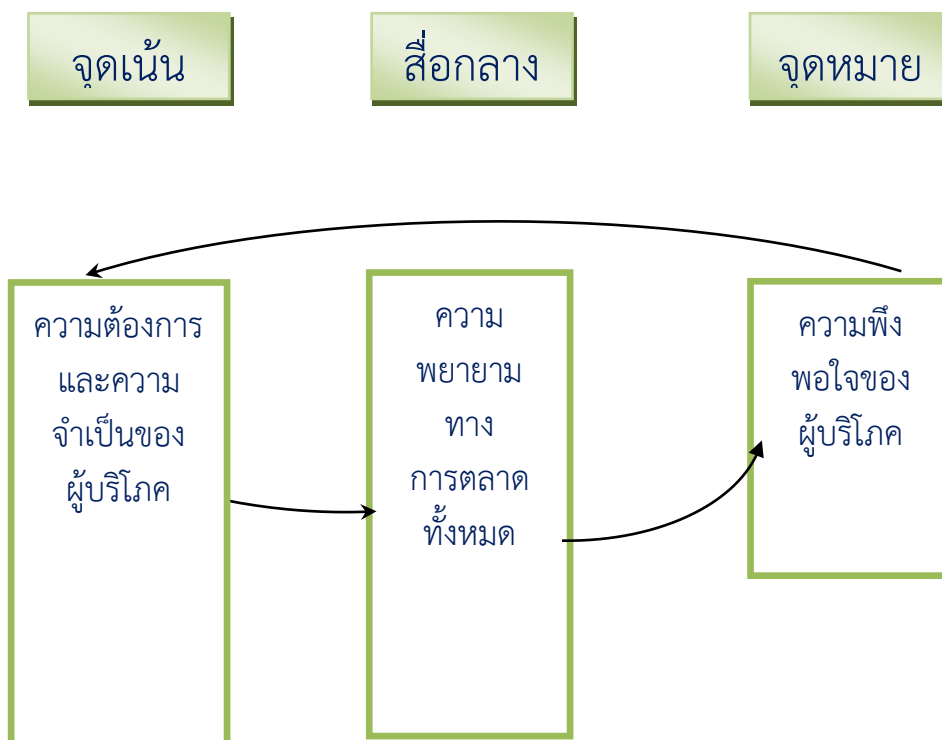
แนวความคิดมุ่งการขาย

แนวความคิดมุ่งการตลาด

มุ่งเน้นที่ความต้องการหรือจำเป็นของผู้บริโภค ซึ่งใช้สื่อการโดยการอาศัยความพยายามทางการตลาดทั้งหมด โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อตอบสนองความต้องการและความพึงพอใจของผู้บริโภค

แนวความคิดมุ่งการตลาด

ใบงานที่ 1 (1)

เรื่อง "บุ๊คสไมล์" ลุยพ็อกเก็ตบุ๊กราคาถูกลง

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านกรณีศึกษาต่อไปนี้แล้วตอบคำถามในใบงานที่ ใบงานที่ 1 (2)

บุ๊คสไมล์ โหมมบุคตลาดหนังสือ ลุยพ็อกเก็ตบุ๊กราคาถูกลง ผันกล้านักพิมพ์-นักเขียน เปิด 9 ปกใหม่ ราคา 39-59 บาท เจาะชุมชน ชักกลุ่มหนังสือธรรมประยุกต์โตสูงหวังยอดขายหนังสือ 11 ล้านเล่ม มั่นใจโดยรายได้ปีนี้ 5 พันล้าน

นายยุทธศักดิ์ ภูมิสุรกุล รองกรรมการผู้จัดการ บริษัท ซีพี ออลล์ จำกัด (มหาชน) เปิดเผยว่า ปีนี้ "บุ๊คสไมล์" ร้านจำหน่ายหนังสือในร้านเซเว่นอีเลฟเว่นจะหันมารุกตลาดพ็อกเก็ตบุ๊กราคาประหยัด ราคา 39-59 บาทโดยคัดเลือกหนังสือที่มียอดขายดี และซื้อลิขสิทธิ์กับสำนักพิมพ์และนักเขียนเพื่อมาปรับรูปแบบการเขียนใหม่ จำหน่ายเฉพาะในบุ๊คสไมล์เท่านั้น เช่น เข้มทิศชีวิต ของ ฐิตินาถ ฅพัทลุง เสียดยคนตายไม่ได้อ่าน ของ ดังตฤณ พร้อมเตรียมเปิดตัวหนังสือ 9 ปกใหม่แนวเนื้อหา ธรรมประยุกต์ ท่องเที่ยว การ์ตูน และภาษา โดยแต่ละปกจะมียอดขาย 1 แสนเล่มขึ้นไป หรือรวมมียอดขายปีนี้ประมาณ 1 ล้านเล่ม คิดเป็นสัดส่วน 25% ของกลุ่มพ็อกเก็ตบุ๊ก

"บุ๊คสไมล์ที่อยู่ในเซเว่นฯ จะมีสาขาสิ้นปีนี้ 5,700 แห่งและมีผู้บริหารโภคใช้บริการวันละ 6 ล้านคนการทำหนังสือราคาถูกลงจะช่วยกระตุ้นกำลังซื้อในกลุ่มนี้ให้เติบโตขึ้นคาดว่าจะมีไม่ต่ำกว่า 1 ล้านราย" นายยุทธศักดิ์ กล่าวและว่า กลยุทธ์ของบุ๊คสไมล์คือการบริหารต้นทุนต่ำ กำหนดยอดขายพิมพ์ไม่ต่ำกว่า 1 แสนเล่ม ซึ่งปีนี้บุ๊คสไมล์จะเปิดสาขาในเซเว่นฯ เพิ่มขึ้นอีก 500 แห่งนอกจากนี้ยังมีกลุ่มหนังสือเก่าที่ได้รับความนิยมราคาไม่เกิน 100 บาทโดยตั้งเป้ายอดขาย 1-3 หมื่นเล่มต่อปก และจะมีพ็อกเก็ตบุ๊กวางจำหน่าย 1,000 ปกมีหนังสือใหม่วางแผงเดือนละ 50 ปก

ทั้งนี้สมาคมผู้จัดพิมพ์และผู้จำหน่ายหนังสือแห่งประเทศไทย คาดว่าปี 2553ธุรกิจหนังสือเล่มจะมีมูลค่าตลาดประมาณ 19,600 ล้านบาท เติบโต 4% บริษัทจึงตั้งเป้ารายได้เติบโต 12% หรือมีมูลค่า 5,000 ล้านบาท

ที่มา : Case study 14.0

ใบงานที่ 1 (2)

เรื่อง "บุ๊คสไมล์" ดุยกี้ออกเกิดบุ๊กราคาถูก

"บุ๊คสไมล์" ดุยกี้ออกเกิดบุ๊กราคาถูก

ใคร

.....

ทำอะไร

.....

ที่ไหน

.....

เมื่อไหร่

.....

ทำไม

.....

อย่างไร

.....

ใบงานที่ 1 (3)

เรื่อง "บุ๊คสไมล์" ลุยพ็อกเก็ตบุ๊กราคาถูก

วิเคราะห์ความสำคัญ

1. บุ๊คสไมล์ เน้นเรื่องอะไรเป็นสำคัญ

.....

.....

วิเคราะห์ความสัมพันธ์

2. เพราะเหตุใด “บุ๊คสไมล์” ถึงผลิตหนังสือราคาถูก

.....

.....

3. การผลิตหนังสือราคาถูกมีผลอย่างไรกับผู้บริโภคและกิจการ

.....

.....

วิเคราะห์เพื่อสรุปหลักการ

4. “บุ๊คสไมล์” ดำเนินการ โดยยึดแนวความคิดทางการตลาดแบบใด

.....

5. จากข้อที่ 4 แนวความคิดทางการตลาดดังกล่าวมีหลักการอย่างไร

.....

แผนการจัดการเรียนรู้

กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

แผนการเรียนรู้ที่ 2 เรื่องช่องทางการจัดจำหน่าย

เวลา 2 ชั่วโมง

สาระสำคัญ

ช่องทางการจัดจำหน่าย (Channel of Distribution) เป็นการนำสินค้าจากผู้ผลิตออกสู่ตลาด เป็นการสะดวกแก่ลูกค้าในการเลือกซื้อสินค้าได้หลายรูปแบบในสถานที่ต่าง ๆ ได้อย่างรวดเร็ว ตรงตามความต้องการของลูกค้า ซึ่งผู้ผลิตจะเลือกใช้ช่องทางการจัดจำหน่ายทางตรงจากผู้ผลิตถึงผู้บริโภค หรือช่องทางการจำหน่ายทางอ้อมที่มีคนกลางช่วยทำหน้าที่กระจายสินค้าก็ขึ้นอยู่กับชนิดของสินค้าและความเหมาะสมของกิจการ โดยจะต้องคำนึงถึงค่าใช้จ่ายตลอดจนการแข่งขันกับคู่แข่งด้วย

สาระการเรียนรู้

1. ช่องทางการจัดจำหน่าย

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. นักเรียนอธิบายความสำคัญของช่องทางการจัดจำหน่ายได้
2. นักเรียนบอกความสัมพันธ์ของช่องทางการจัดจำหน่ายได้
3. นักเรียนสรุปหลักการของช่องทางการจัดจำหน่ายที่กำหนดได้

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้

ขั้นที่ 1 ขั้นเสริมสร้าง

1. ครูนำแคตตาล็อกรายการสินค้าของร้านสะดวกซื้อ, ห้างสรรพสินค้า และศูนย์จำหน่ายสินค้าทั่วไปมาให้ให้นักเรียนดู ชวนสนทนาเกี่ยวกับสินค้า วิธีการซื้อสินค้า สุ่มนักเรียนเล่าประสบการณ์การซื้อสินค้าที่ตนเองอยากซื้อแล้วไม่สามารถหาซื้อได้ หรือให้บอกสถานที่ที่ซื้อสินค้า รวมถึงวิธีซื้อ โดยบอกว่าประสบการณ์ดังกล่าวเป็นเหตุการณ์เช่นไร

2. สุ่มนักเรียนให้เล่าประสบการณ์ที่ละคน โดยเปิดโอกาสให้นักเรียนคนที่มีประสบการณ์คล้ายกันร่วมแสดงความคิดเห็น

3. ครูสรุปแล้วนำเข้าสู่กิจกรรมการสอนเรื่อง “ช่องทางการจัดจำหน่าย”

ขั้นที่ 2 ขั้นส่งเสริม

1. แจกใบความรู้ที่ 2 เรื่องช่องทางการจัดจำหน่ายให้นักเรียนศึกษาเพื่อเพิ่มเติมความรู้ใหม่ และฝึกทักษะด้วยตนเอง

2. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปความรู้เรื่องช่องทางการจัดจำหน่ายที่ได้ศึกษา

ขั้นที่ 3 ขั้นสาระ

1. แบ่งนักเรียนเป็นกลุ่มๆ ละ 5 คน
2. ครูแจกกรณีศึกษาเรื่อง “เคนนอนปลูกดีเซลเลอร์ภาคเหนือ ตั้งยอดขาย 5,000 เครื่อง/เดือน” ให้นักเรียนอ่าน
2. ครูตั้งคำถามกระตุ้นเพื่อส่งเสริมทักษะด้านการคิด เช่น
 - ในกรณีศึกษากล่าวถึงเรื่องอะไร
 - ใคร คือบุคคลสำคัญในเรื่องที่อ่าน
 - ในเรื่องนี้มีความสำคัญอย่างไร
3. ให้นักเรียนแต่ละคนพิจารณากรณีศึกษาที่ตนเองอ่าน สรุปสั้นๆ ตามความเข้าใจ

ขั้นที่ 4 ขั้นสรุป

1. แต่ละกลุ่มระดมความคิดและร่วมกันอภิปรายปัญหา มุมมอง คำตอบ พินิจพิเคราะห์ทำการแยกแยะกระจายสิ่งที่กำหนดให้ออกเป็นส่วนย่อยๆ ว่าความสำคัญของแนวความคิดทางการตลาดเป็นอย่างไร ความสัมพันธ์ของแนวความคิดทางการตลาดคืออะไรและสรุปหลักการของแนวความคิดทางการตลาดว่าเป็นอย่างไร
2. สรุปสาระสำคัญหรือข้อคิดที่ได้ แล้วส่งตัวแทนนำเสนอหน้าชั้นเรียน
3. เปิดโอกาสให้นักเรียนคนอื่นซักถามถึงเนื้อหาหรือรายละเอียดของข่าว กรณีศึกษา หรือสถานการณ์ที่ตัวแทนกลุ่มนำเสนอ
4. ครูสรุปเพิ่มเติมในแต่ละเรื่องเพื่อให้เกิดความการเติมเต็มเนื้อหาที่สมบูรณ์

ขั้นที่ 5 ขั้นสะท้อนแนวความคิด

นักเรียนสรุปเรื่องช่องทางการจัดจำหน่ายเป็นแผนภาพช่องทางการจัดจำหน่าย

สื่อและอุปกรณ์การเรียนรู้

1. ใบความรู้ที่ 2 เรื่องช่องทางการจัดจำหน่าย
2. กรณีศึกษาเรื่อง “เคนนอนปลูกดีเซลเลอร์ภาคเหนือ ตั้งยอดขาย 5,000 เครื่อง/เดือน
3. กระดาษ เอ4
4. ปากกามจิก

การวัดและประเมินผล

รายการประเมิน	วิธีการประเมิน	เครื่องมือ	เกณฑ์การประเมิน
1. อธิบายความสำคัญของ แนวความคิดทางการตลาดได้ 2. บอกความสัมพันธ์ของ แนวความคิดทางการตลาดได้ 3. สรุปหลักการของแนวความคิด ทางการตลาดที่กำหนดได้	ข้อ 3-3 ประเมิน ดังนี้ 3. ตรวจสอบผลงานโดย ให้คะแนนตาม เกณฑ์	3.แบบบันทึก การตรวจ ผลงาน	3.ผลงานผ่าน เกณฑ์ ร้อยละ 75

เกณฑ์การให้คะแนน

- 2 เมื่อนักเรียนตอบคำถามได้ครบถ้วน ตรงประเด็น คือ จำแนกความสำคัญ
จำแนกความสัมพันธ์ และสรุปหลักการได้
- 1 เมื่อนักเรียนตอบคำถามได้ไม่ครบถ้วนตรงประเด็นเพียงบางส่วน
- 0 เมื่อนักเรียนตอบคำถามไม่ตรงประเด็น

บันทึกผลหลังสอน

ผลการสอน

.....
.....
.....
.....

ปัญหา/อุปสรรค

.....
.....
.....

ข้อเสนอแนะ/แนวทางแก้ไข

.....
.....
.....

(ลงชื่อ).....ผู้สอน
(นางสาวคุณัญญา กัญจนา)
...../...../.....

ข้อเสนอแนะของผู้บริหาร

.....
.....
.....
.....

(ลงชื่อ).....ผู้บริหาร
(.....)
...../...../.....

แบบบันทึกคะแนนการตรวจผลงาน

กลุ่มที่.....รายชื่อสมาชิกกลุ่ม

- 1.....ชั้น.....เลขที่.....
- 2.....ชั้น.....เลขที่.....
- 3.....ชั้น.....เลขที่.....
- 4.....ชั้น.....เลขที่.....
- 5.....ชั้น.....เลขที่.....

ชิ้นงาน	คะแนน				รวม
	0	1	2	3	
ใบงานที่ 1.....					
ใบงานที่ 2.....					
ใบงานที่ 3.....					

ลงชื่อ..... ผู้ประเมิน
(.....)

เกณฑ์ในการประเมินผลงาน

ระดับคะแนน	ลักษณะงาน
3 (ดีเยี่ยม)	ระดับ 3 ดีเยี่ยม หมายถึง มีผลงานที่แสดงถึงความสามารถในการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียนที่มีคุณภาพดีเลิศอยู่เสมอ
2 (ดี)	ระดับ 2 ดี หมายถึง มีผลงานที่แสดงถึงความสามารถในการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียนที่มีคุณภาพดีเป็นที่ยอมรับ
1 (ผ่าน)	ระดับ 1 ผ่าน หมายถึง มีผลงานที่แสดงถึงความสามารถในการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียนที่มีคุณภาพเป็นที่ยอมรับแต่ยังมีข้อบกพร่องบาง ประการ
0 (ไม่ผ่าน)	ระดับ 0 ไม่ผ่าน หมายถึง มีผลงานที่แสดงถึงความสามารถในการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียนที่ไม่มีคุณภาพหรือผลงานนั้นไม่มีข้อบกพร่องที่ต้อง ได้รับการแก้ไขหลายประการ

ใบความรู้เรื่องที่ 2

เรื่องช่องทางการจัดจำหน่าย (Channel of Distribution)

จุดประสงค์การเรียนรู้

- อธิบายช่องทางการจัดจำหน่ายสินค้าอุปโภคบริโภคได้

สาระสำคัญ

ช่องทางการจัดจำหน่าย (Channel of Distribution) เป็นการนำสินค้าจากผู้ผลิตออกสู่ตลาด เป็นการสะดวกแก่ลูกค้าในการเลือกซื้อสินค้าได้หลายรูปแบบในสถานที่ต่างๆ ได้อย่างรวดเร็ว ตรงตามความต้องการของลูกค้า ซึ่งผู้ผลิตจะเลือกใช้ช่องทางการจัดจำหน่ายทางตรง จากผู้ผลิตถึงผู้บริโภค หรือช่องทางการจำหน่ายทางอ้อมที่มีคนกลางช่วยทำหน้าที่กระจายสินค้าก็ขึ้นอยู่กับชนิดของสินค้าและความเหมาะสมของกิจการ โดยจะต้องคำนึงถึงค่าใช้จ่ายตลอดจนการแข่งขันกับคู่แข่งด้วย

เนื้อหา

การจัดจำหน่าย (Channel or Distribution) หมายถึง กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการนำผลิตภัณฑ์ออกสู่ตลาดเป้าหมาย ประกอบด้วย 2 ส่วนคือช่องทางการจัดจำหน่ายและการกระจายสินค้า

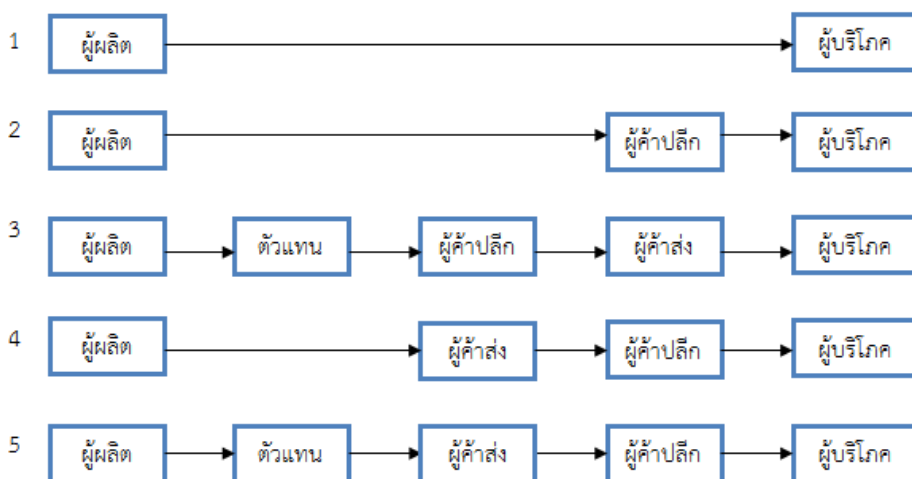
ช่องทางการจัดจำหน่าย (Channel of Distribution) หมายถึง เป็นกลุ่มของสถาบันหรือบุคคลที่ทำหน้าที่หรือกิจกรรมอันจะนำผลิตภัณฑ์ไปสู่ผู้บริโภคหรือผู้ใช้

การกระจายสินค้า (Physical Distribution) หมายถึง กิจกรรมการเคลื่อนย้ายสินค้าไปยังสถานที่ที่ต้องการในเวลาที่เหมาะสม (รวมถึงการขนส่ง การเก็บรักษา การคลังสินค้า)

สรุปช่องทางการจัดจำหน่าย หมายถึง

- เป็นเส้นทางที่เคลื่อนย้ายสินค้าจากผู้ผลิตไปยังผู้บริโภคหรือลูกค้า ซึ่งอาจผ่านคนกลางหรือไม่ก็ได้ขึ้นอยู่กับชนิดของสินค้า
- ในช่องทางการจัดจำหน่ายจะประกอบด้วย ผู้ผลิต ผู้บริโภคและคนกลาง

ช่องทางการจัดจำหน่ายสินค้าอุปโภคบริโภค (Channel of Consumer Goods Distribution)
 หมายถึง เส้นทางที่สินค้าอุปโภคบริโภค เคลื่อนย้ายจากผู้ผลิตไปยังผู้บริโภคคนสุดท้าย

โครงสร้างช่องทางการจัดจำหน่ายสินค้าอุปโภคบริโภค (มี 5 ช่องทาง)

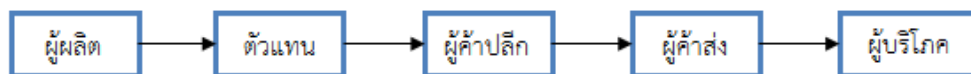
ลักษณะและเงื่อนไขการใช้แต่ละช่องทางมีดังนี้

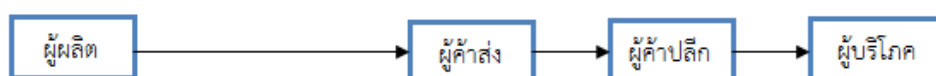
1. ช่องทางตรง (Direct Channel) เป็นช่องทางที่ผู้ผลิตขายสินค้าโดยตรงให้แก่ผู้บริโภค เป็นช่องทางที่สั้นที่สุด เหมาะกับสินค้าไม่แสวงซื้อ และสินค้าที่นำเสียบ่าย

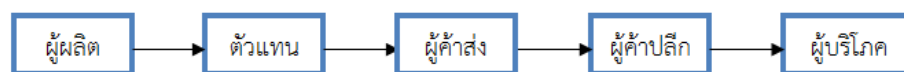
2. ช่องทางอ้อม (ผ่านคนกลาง) ประกอบไปด้วยคนกลางหนึ่งระดับคือพ่อค้าปลีกกระจายสินค้าไปยังผู้บริโภค เหมาะสำหรับสินค้าที่ขายผ่านห้างสรรพสินค้าขนาดใหญ่ ร้านค้าแบบลูกโซ่ หรือร้านค้าที่ได้รับสิทธิ์ทางการค้า เช่น เซ็นทรัลสยามพารากอนเซเว่นอีเลฟเว่น เหมาะกับสินค้าที่นำเสียบ่ายหรือนำเสียบ่อย เช่น นมสด เสื้อผ้า รองเท้า เป็นต้น

3. ช่องทางอ้อม (ผ่านคนกลาง) ประกอบไปด้วยคนกลางประกอบด้วยตัวแทน ผู้ค้าปลีก และผู้ค้าส่ง ซึ่งผู้ผลิตบางรายต้องการเลี่ยงผู้ค้าส่ง จึงใช้ตัวแทนของผู้ผลิตแทน ในกรณีนี้คือผู้ผลิตขาดความชำนาญในการจัดจำหน่าย จึงใช้ตัวแทนในการขายสินค้า สินค้าที่ใช้วิธีนี้ เช่น อาหารสำเร็จรูป เครื่องกีฬา เป็นต้น

4. ช่องทางอ้อม (ผ่านคนกลาง) เหมาะกับสินค้าที่อาศัยการขายสินค้าผ่านร้านค้าปลีก ผู้บริโภคมีจำนวนมากและกระจัดกระจายเหมาะกับสินค้าที่เป็นพวกสะดวกซื้อ หรือสินค้าที่เปลี่ยนแปลงตามสมัยนิยม เช่น สบู่ ยาสีฟัน ผงซักฟอก แชมพู เป็นต้น

5. ช่องทางอ้อม (ผ่านคนกลาง) เป็นช่องทางการจัดจำหน่ายที่ยาวที่สุด เป็นช่องทางที่ใกล้เคียงกับช่องทางที่ 4 เหตุผลที่ต้องใช้ตัวแทนเข้ามาช่วยเพราะผู้ผลิตอาจจะไม่มีความชำนาญหรือไม่สะดวกที่จะจัดจำหน่ายเองและสินค้าจะมีมูลค่าสูง เช่น รถยนต์ เป็นต้น

การตัดสินใจเลือกช่องทางการจัดจำหน่าย

1. กำไร บริษัทผู้ผลิตหรือผู้ขายต้องดูผลกำไรเป็นเครื่องชี้
2. ลักษณะตลาด ได้แก่ การกระจายของผู้บริโภค ขนาดของตลาด ส่วนตลาดเฉพาะส่วน
3. ลักษณะผลิตภัณฑ์ เช่น ผลิตภัณฑ์เครื่องจักร สินค้าสะดวกซื้อ สินค้านำเข้าเสียง่าย
4. ประสบการณ์ทางการตลาดของบริษัทผู้ผลิต หากผู้ผลิตมีประสบการณ์น้อยควรผ่านคนกลางเป็นผู้ดำเนินการ
5. ระดับความต้องการควบคุมการตลาด หากผู้ผลิตต้องการควบคุมช่องทางการจัดจำหน่ายเองและทำตลาดเองก็ไม่ควรขายผ่านคนกลาง

ใบงานที่ 2 (1)

เรื่อง “แคนนอนปลูกดีลเลอร์ภาคเหนือ ตั้งยอดขาย 5,000 เครื่อง/เดือน”

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านกรณีศึกษาต่อไปนี้แล้วตอบคำถาม

~~แคนนอนปลูกดีลเลอร์ภาคเหนือ ตั้งยอดขาย 5,000 เครื่อง/เดือน~~

แคนนอน เดินทัพบุกเชียงใหม่ มั่นใจเป็นเมืองการศึกษาและธุรกิจการค้า เร่งกระตุ้นดีลเลอร์ภาคเหนือ หวังยึดพื้นที่ตลาดพรินเตอร์ มั่นใจยอดขายพุ่งกว่า 5,000 เครื่องต่อเดือน

นายวารินทร์ ดันติพงษ์พานิช ผู้จัดการทั่วไปและผู้อำนวยการอาวุโสส่วนงานคอนซูเมอร์ อิมเมจันแอนด้อนฟอร์เมชัน บริษัท แคนนอน มาร์เก็ตติ้ง (ไทยแลนด์) จำกัด กล่าวว่า “การมาเปิดตลาดพรินเตอร์รุ่นใหม่ในภาคเหนือที่จังหวัดเชียงใหม่เป็นการมาแสดงศักยภาพ ให้ดีลเลอร์ในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ และจังหวัดใกล้เคียงให้มาชมงาน เพื่อให้เห็นถึงจุดยืนที่ชัดเจนในการผลักดัน PIXMA เข้าสู่ตลาดภาคเหนืออย่างจริงจังและแข่งขัน จึงไม่ได้หวังจะมาเปิดตัวแล้วจะได้ยอดขาย เพราะเราไม่ได้จัดงานขายสินค้า แต่ต้องการเปิดตัวให้รู้ว่าแคนนอนมีทิศทางอย่างไร” การเข้ามาของบริษัท จะช่วยในเรื่องของกิจกรรมสนับสนุนการขาย ในพื้นที่ในตลาดต่างจังหวัดเป็นหลัก อย่างในอดีตกรุงเทพฯ 70% ภูมิภาค 30% ก็เริ่มจะเปลี่ยนเป็นกรุงเทพฯ 60% ภูมิภาค 40% และในอนาคตอันใกล้จะเป็นกรุงเทพฯ 50% และภูมิภาค 50% แสดงให้เห็นว่าตลาดไอทีในภูมิภาคมีการตื่นตัวมาก โดยเฉพาะในตลาดภาคเหนือเป็นตลาดในภูมิภาคที่สำคัญและมีศักยภาพทางบริษัทได้ตั้งเป้าหมายในพื้นที่ภาคเหนือยอดเติบโตไม่ต่ำกว่า 25% จากยอดขายทั่วประเทศของพรินเตอร์ PIXMA แบบ All In One ที่ตั้งไว้อย่างน้อยไม่ต่ำกว่า 16,000-20,000 เครื่อง/เดือน หรือ ประมาณ 4,000-5,000 เครื่อง/เดือน

“ตลาดเชียงใหม่กับกรุงเทพฯ ไม่ต่างกันเลยแนวทางการทำการตลาดก็แทบไม่แตกต่างกันช่องทางบริหารจัดการจำหน่ายแคนนอน จะใช้ทุกช่องทางในการที่จะเข้าถึงลูกค้า เพื่อให้ลูกค้าได้รับความสะดวกสบาย ในการซื้อสินค้าของแคนนอนให้มากขึ้น ในศูนย์ไอทีต่างๆ เช่น คอมพลาซ่า, ไอคอน สแควร์, ไอทีซิติ, พันธุ์ทิพย์ พลาซ่า นอกจากนั้นจะเป็นห้างสรรพสินค้าเซ็นทรัล โลตัส บิ๊กซี คาร์ฟูร์ เพาเวอร์บาย และร้านจำหน่ายเครื่องใช้ไฟฟ้า เช่น ร้านนิคมพานิช ร้านสหพานิช และกำลังจะเข้าไปเชียงใหม่สยามทีวี ซึ่งร้านจำหน่ายเครื่องใช้ไฟฟ้าเป็นช่องทางจำหน่ายใหม่ของเรา”

ที่มา:ฐานเศรษฐกิจ ปีที่ 27 ฉบับที่ 2260 วันที่ 11-13 ตุลาคม 2550

ใบงานที่ 2 (2)

เรื่อง “แคนนอนปลุกดีสเลอร์ภาคเหนือ ตั้งยอดขาย 5,000
เครื่อง/เดือน”

Canon

แคนนอนปลุกดีสเลอร์ภาคเหนือ ตั้งยอดขาย 5,000 เครื่อง/เดือน

ใคร

.....

ทำอะไร

.....

ที่ไหน

.....

เมื่อไหร่

.....

ทำไม

.....

อย่างไร

.....

ใบงานที่ 2 (3)

เรื่อง “แคนนอนปลุกดีลเลอร์ภาคเหนือ ตั้งยอดขาย 5,000 เครื่อง/เดือน”

วิเคราะห์ความสำคัญ

1. การเลือกช่องทางการจัดจำหน่ายสินค้าของแคนนอนมีความสำคัญอย่างไร

~~แคนนอนปลุกดีลเลอร์ภาคเหนือ ตั้งยอดขาย 5,000 เครื่อง/เดือน~~

.....

.....

วิเคราะห์ความสัมพันธ์

2. อะไรคือปัจจัยสำคัญในการเลือกช่องทางการจัดจำหน่ายสินค้าของแคนนอน

.....

.....

วิเคราะห์เพื่อสรุปหลักการ

3. แคนนอนเลือกใช้ช่องทางการจัดจำหน่ายแบบใด

.....

4. จากข้อที่ 3 ช่องทางการจัดจำหน่ายดังกล่าวมีหลักการอย่างไร

.....

.....

แผนการจัดการเรียนรู้

กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

แผนการเรียนรู้ที่ 3 ความรู้เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์

เวลา 2 ชั่วโมง

สาระสำคัญ

พนักงานขายเป็นผู้ที่ใกล้ชิดกับลูกค้ามากที่สุด และถ่ายทอดตัวสินค้าไปยังลูกค้า ดังนั้นลูกค้าจะซื้อสินค้าหรือไม่นั้น พนักงานขายจำเป็นต้องศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับผลิตภัณฑ์ ลูกค้ากิจการ คู่แข่งขัน และที่สำคัญที่สุดคือผลิตภัณฑ์ที่นำเสนอ และสิ่งที่ขาดไม่ได้คือคู่แข่งนั่นเองจากพนักงานจะต้องนำเสนอขายสินค้าเพื่อตอบสนองความพึงพอใจของลูกค้ามากที่สุด

สาระการเรียนรู้

1. ความรู้เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. นักเรียนอธิบายความสำคัญของผลิตภัณฑ์ได้
2. นักเรียนบอกความสัมพันธ์ของผลิตภัณฑ์กับธุรกิจได้
3. นักเรียนสรุปหลักการของผลิตภัณฑ์ได้

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้

ขั้นที่ 1 ขั้นเสริมสร้าง

1. เตรียมความพร้อม โดยให้นักเรียนสงบนิ่งในที่ของตนเอง ฟังเสียงบรรเลงเกี่ยวกับธรรมชาติ (เสียงไวโอลิน เพลง cannon in d major) หลับตาจินตนาการไปตามบทเพลง 4-5 นาที

2. ครูให้นักเรียนคลิปโฆษณาสินค้า เรื่อง Silence of Love ของบริษัทไทยประกันชีวิต แล้วให้สรุปว่าแต่ละเรื่องกล่าวถึงเรื่องอะไร

3. สุ่มนักเรียนให้เล่าเรื่องคลิปโฆษณาที่ได้ดู โดยให้บอกว่าเรื่องนี้สื่ออะไรเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ของไทยประกันชีวิต

4. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปว่าเรื่องคลิปโฆษณาที่ได้ดู โดยหาข้อสรุปว่าแต่ละเรื่องกล่าวถึงเรื่องอะไรเป็นสำคัญ

5. สรุปและนำเข้าสู่กิจกรรมการสอนเรื่อง “ความรู้เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์”

ขั้นที่ 2 ขั้นส่งเสริม

1. ครูแจกใบความรู้ เรื่อง ความรู้เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ให้นักเรียนศึกษา

2. ครูเปิดคลิปวิดีโอของรายการเอสเอ็มอี ดีแตก เรื่อง ร้านขนมผมความรัก

3. เมื่อดูจบให้นักเรียนสรุปเรื่องที่ได้ดูเป็นของตัวเอง โดยตอบคำถามดังนี้
 - ในคลิปวิดีโอกล่าวถึงผลิตภัณฑ์อย่างไรบ้าง
 - ใคร คือบุคคลสำคัญในเรื่อง, บุคคลดังกล่าวทำหน้าที่อะไรบ้าง
 - ร้านขนมผสมความรักมีจุดเด่นอย่างไร

4. ให้นักเรียนแต่ละคน สรุปสั้นๆ ตามความเข้าใจ

ขั้นที่ 3 ขั้นสาระ

1. แบ่งนักเรียนเป็นกลุ่ม ๆ ละ 5 คน (ตามความสมัครใจ) ให้ตั้งชื่อกลุ่ม กำหนดหมายเลขกลุ่มและหมายเลขสมาชิกในกลุ่ม

2. แต่ละคนนำเสนอผลงานของตนเองต่อสมาชิกในกลุ่ม แล้วร่วมกันอภิปรายตามความเข้าใจ โดยการนำเสนอต่อกลุ่ม พร้อมรับฟังความคิดเห็นของกลุ่ม

ขั้นที่ 4 ขั้นสรุป

1. แต่ละกลุ่มระดมความคิดและร่วมกันอภิปรายปัญหา มุมมอง คำตอบ โดยใช้เทคนิคคำถาม 5W 1H เพื่อเป็นการพินิจพิเคราะห์ทำการแยกแยะกระจายสิ่งที่กำหนดให้ออกเป็นส่วนย่อยๆว่าความรู้เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์เป็นอย่างไร ความสัมพันธ์ของความรู้เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์กับธุรกิจคืออะไรและสรุปหลักการของการศึกษาเรื่องความรู้เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ว่าเป็นอย่างไร

2. แต่ละกลุ่มสรุปสาระสำคัญหรือข้อคิดที่ได้ แล้วส่งตัวแทนนำเสนอหน้าชั้นเรียน
3. เปิดโอกาสให้เพื่อนนักเรียนซักถามถึงเนื้อหาที่นำเสนอ
4. ครูสรุปเพิ่มเติมเพื่อให้เกิดความการเติมเต็มเนื้อหาที่สมบูรณ์

ขั้นที่ 5 ขั้นสะท้อนแนวความคิด

1. ให้แต่ละคนสรุปเรื่องที่ได้ศึกษาโดยสรุปเป็นแผนผังความคิด โดยแยกเป็นความรู้เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ พร้อมทั้งสรุปข้อคิดสั้นๆ เรื่องการมีความรู้เกี่ยวกับเรื่องดังกล่าว

สื่อและอุปกรณ์การเรียนรู้

1. เสียงเพลงเกี่ยวกับธรรมชาติ
2. คลิปโฆษณาเรื่อง Silence of Love ของบริษัทไทยประกันชีวิต
3. คลิปวิดีโอของรายการ เอสเอ็มอี ดีแตก เรื่อง ร้านขนมผสมความรัก
4. ใบความรู้ เรื่อง ความรู้เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์
5. กระดาษ เอ4
6. ปากกาเมจิก

การวัดและประเมินผล

รายการประเมิน	วิธีการประเมิน	เครื่องมือ	เกณฑ์การประเมิน
1. อธิบายความสำคัญของผลิตภัณฑ์ได้ 2. บอกความสัมพันธ์ของผลิตภัณฑ์กับธุรกิจได้ 3. สรุปหลักการของผลิตภัณฑ์ได้	รายการประเมินจากข้อ 1-3 ประเมินดังนี้ 1. ตรวจสอบผลงาน	1.แบบบันทึกการตรวจสอบผลงาน	1.ผลงานผ่านเกณฑ์ร้อยละ 75

เกณฑ์การให้คะแนน

- 2 เมื่อนักเรียนตอบคำถามได้ครบถ้วน ตรงประเด็น คือ จำแนกความสำคัญ
จำแนกความสัมพันธ์ และสรุปหลักการได้
- 1 เมื่อนักเรียนตอบคำถามได้ไม่ครบถ้วนตรงประเด็นเพียงบางส่วน
- 0 เมื่อนักเรียนตอบคำถามไม่ตรงประเด็น

บันทึกผลหลังสอน

ผลการสอน

.....
.....
.....
.....

ปัญหา/อุปสรรค

.....
.....
.....

ข้อเสนอแนะ/แนวทางแก้ไข

.....
.....
.....

(ลงชื่อ).....ผู้สอน
(นางสาวคุณัญญา กัญจนา)
...../...../.....

ข้อเสนอแนะของผู้บริหาร

.....
.....
.....
.....

(ลงชื่อ).....ผู้บริหาร
(.....)
...../...../.....

แบบบันทึกคะแนนการตรวจผลงาน

กลุ่มที่.....รายชื่อสมาชิกกลุ่ม

- 1.....ชั้น.....เลขที่.....
- 2.....ชั้น.....เลขที่.....
- 3.....ชั้น.....เลขที่.....
- 4.....ชั้น.....เลขที่.....
- 5.....ชั้น.....เลขที่.....

ชิ้นงาน	คะแนน				รวม
	0	1	2	3	
ใบงานที่ 1.....					
ใบงานที่ 2.....					
ใบงานที่ 3.....					

ลงชื่อ..... ผู้ประเมิน
(.....)

เกณฑ์ในการประเมินผลงาน

ระดับคะแนน	ลักษณะงาน
3 (ดีเยี่ยม)	ระดับ 3 ดีเยี่ยม หมายถึง มีผลงานที่แสดงถึงความสามารถในการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียนที่มีคุณภาพดีเลิศอยู่เสมอ
2 (ดี)	ระดับ 2 ดี หมายถึง มีผลงานที่แสดงถึงความสามารถในการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียนที่มีคุณภาพดีเป็นที่ยอมรับ
1 (ผ่าน)	ระดับ 1 ผ่าน หมายถึง มีผลงานที่แสดงถึงความสามารถในการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียนที่มีคุณภาพเป็นที่ยอมรับแต่ยังมีข้อบกพร่องบาง ประการ
0 (ไม่ผ่าน)	ระดับ 0 ไม่ผ่าน หมายถึง มีผลงานที่แสดงถึงความสามารถในการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียนที่ไม่มีคุณภาพหรือผลงานนั้นไม่มีข้อบกพร่องที่ต้อง ได้รับการแก้ไขหลายประการ

ใบความรู้เรื่องที่ 3

เรื่องความรู้เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. อธิบายรายละเอียดเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ได้

สาระสำคัญ

พนักงานขายเป็นผู้ที่ใกล้ชิดกับลูกค้ามากที่สุด และถ่ายทอดตัวสินค้าไปยังลูกค้า ดังนั้นลูกค้าจะซื้อสินค้าหรือไม่นั้น พนักงานขายจำเป็นต้องศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับผลิตภัณฑ์ ที่สำคัญที่สุดคือผลิตภัณฑ์ที่นำเสนอ และสิ่งที่เขาไม่ได้คือคู่แข่ง เนื่องจากพนักงานจะต้องนำเสนอขายสินค้าเพื่อตอบสนองความพึงพอใจของลูกค้ามากที่สุด และเพื่อการขายสินค้านั่นเอง

เนื้อหา

ผลิตภัณฑ์ (Product) หมายถึง สินค้า หรือบริการ ที่ผู้ประกอบการสามารถผลิต หรือ จัดหาเพื่อสนองความต้องการของ ตลาดได้ปัจจุบัน ผลิตภัณฑ์ หมายถึง ตัวสินค้านั้นรวมกับความพึงพอใจ และผลประโยชน์อื่นที่ผู้บริโภคได้รับจาก การซื้อสินค้านั้น รวมถึงการบรรจุหีบห่อ และยี่ห้อ ผลิตภัณฑ์ที่นำออกสู่ตลาด ต้องมีคุณภาพดีเป็นที่ยอมรับ ของผู้บริโภค

องค์ประกอบของผลิตภัณฑ์

องค์ประกอบของผลิตภัณฑ์ (Product Component) แบ่งตามคุณสมบัติ ของผลิตภัณฑ์ ออกเป็นระดับได้ดังนี้

1. ผลิตภัณฑ์หลัก (Core Product) หมายถึง ประโยชน์พื้นฐานของ ผลิตภัณฑ์ที่ผู้บริโภค จะได้รับจากสินค้าโดยตรง

2. รูปลักษณ์ของผลิตภัณฑ์ (Tangible Product) หมายถึง ลักษณะทางกายภาพที่ผู้บริโภค สามารถสัมผัส รับรู้ได้ซึ่งเป็นส่วนเสริม ผลิตภัณฑ์ ให้ทำหน้าที่ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น เชิญชวน ให้ซื้อยิ่งขึ้น ได้แก่ คุณภาพ รูปร่างลักษณะ รูปแบบการบรรจุภัณฑ์ตราสินค้า

3. ผลิตภัณฑ์ที่คาดหวัง (Expected Product) หมายถึง กลุ่มของ คุณสมบัติและเงื่อนไขที่ ผู้ซื้อคาดหวังว่าจะได้รับ และใช้เป็นข้อตกลง เมื่อมีการซื้อ สินค้าในการเสนอผลิตภัณฑ์ที่คาดหวัง จะคำนึงถึงการเสนอความ พึงพอใจของลูกค้า เป็นหลัก

4. ผลิตภัณฑ์ควบ หมายถึงผลประโยชน์เพิ่มเติม หรือบริการที่ผู้ซื้อจะได้รับควบคู่ไปกับการซื้อสินค้าประกอบด้วยบริการหลังขายต่างๆ บริษัทผู้ผลิต จะควบคุม โดยการมอบให้คนกลางใน รูปแบบต่าง ๆ เช่น การติดตั้ง การขนส่ง การรับประกันการให้สินเชื่อ และการให้ บริการอื่นๆ

แหล่งที่ให้ความรู้เกี่ยวกับสินค้า

1. พนักงานขายควรไปศึกษาดูงานถึงโรงงานผู้ผลิต เมื่อจะได้ทราบถึงการได้มาของวัตถุดิบ กระบวนการผลิต เพื่อจะได้นำประสบการณ์จริงมาเล่าให้ลูกค้าฟังได้อย่างมั่นใจ
2. คู่มือขาย ที่กิจการจัดทำขึ้น ซึ่งจะบอกรายละเอียดเกี่ยวกับประวัติของกิจการ ประวัติของผู้บริหาร รายละเอียดของสินค้าทุกประเภท มีภาพประกอบสวยงาม ผลประโยชน์ของพนักงานขาย และวิธีติดต่อกับบริษัท
3. แฟ้มขาย จัดทำขึ้นเพื่อช่วยในการเสนอขายสินค้าของพนักงานขายกับลูกค้า เป็นรูปภาพเกี่ยวกับสินค้า บอกราคาขาย รางวัลที่กิจการได้รับ ใบรับรองคุณภาพ ใบสั่งซื้อ
4. การฝึกอบรมพนักงานขาย ก่อนเริ่มดำเนินงาน กิจการจะฝึกอบรมพนักงานขายให้ได้รับความรู้เกี่ยวกับสินค้า กิจการ วิธีดำเนินการขาย
5. ทัศนวัสดุช่วยศึกษา เช่น วีดีโอ ซีดี เทป ให้พนักงานได้ศึกษามากขึ้น
6. ประโยชน์ของสินค้า และการเก็บดูแลรักษา พนักงานขายต้องรู้และศึกษาให้ได้ เพื่อตอบคำถามของลูกค้า
7. คู่แข่งขัน พนักงานขายต้องศึกษาสินค้าของคู่แข่ง เพื่อหาข้อเปรียบเทียบและตอบคำถามของลูกค้าได้ว่า สินค้าของเราดีกว่าอย่างไร แต่ทั้งนี้ ต้องไม่โจมตีสินค้าคู่แข่งเป็นอันขาด เพราะถือเป็นผิดจรรยาบรรณอย่างหนึ่ง

ประโยชน์ที่ได้รับจากการมีความรู้เกี่ยวกับสินค้า

1. ทำให้พนักงานขายมีความกระตือรือร้น
2. ทำให้เกิดความมั่นใจในการนำเสนอขาย
3. ช่วยสร้างให้บรรยากาศงานขายสนุกสนาน
4. ช่วยให้พนักงานขาย ตอบคำถามได้
5. ช่วยให้พนักงานขายจัดสินค้าได้ตรงกับความต้องการของลูกค้า
6. ช่วยให้พนักงานขายตระหนักถึงคุณค่าของสินค้า

ใบงานที่ 3 (1)

เรื่อง “ร้านขนมผสมความรัก”

คำชี้แจง ให้นักเรียนดูคลิปวิดีโอของรายการ เอสเอ็มอี ดีแตก เรื่อง ร้านขนมผสมความรักแล้วตอบคำถาม
ภายใต้หัวข้อที่กำหนด

ใคร

.....

ทำอะไร

.....

ที่ไหน

.....

เมื่อไหร่

.....

ทำไม

.....

อย่างไร

.....

WAYDHANAR
DESSERTS GARDEN

ใบงานที่ 3 (2)

เรื่อง “ร้านขนมผสมความรัก”

คำชี้แจง ให้นักเรียนคูคณิประวัติโอของรายการ เอสเอ็มอี ดีแตก เรื่อง ร้านขนมผสมความรักแล้วตอบคำถาม
ภายใต้หัวข้อที่กำหนด

จงบอกความรู้เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ของร้านขนมผสมความรักที่ได้ศึกษา

1. ประวัติของผลิตภัณฑ์

.....

.....

2. ส่วนประกอบผลิตภัณฑ์

.....

.....

3. คุณภาพของผลิตภัณฑ์

.....

.....

แผนการจัดการเรียนรู้

กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

แผนการเรียนรู้ที่ 4 การส่งเสริมการตลาด

เวลา 2 ชั่วโมง

สาระสำคัญ

การส่งเสริมการตลาด เป็นการศึกษาเกี่ยวกับกระบวนการติดต่อสื่อสารไปยังตลาดเป้าหมาย การส่งเสริมการตลาดเป็นวิธีการที่จะบอกให้ลูกค้าทราบเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ที่เสนอขาย มีวัตถุประสงค์ของการส่งเสริมการตลาด เพื่อบอกให้ลูกค้าทราบว่าผลิตภัณฑ์ออกจำหน่ายในตลาดพยายามชักชวนให้ลูกค้าซื้อและเพื่อเตือนความทรงจำกับตัวผู้บริโภค

สาระการเรียนรู้

1. กิจกรรมการส่งเสริมการตลาด

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. นักเรียนอธิบายความสำคัญการส่งเสริมการตลาดได้
2. นักเรียนบอกความสัมพันธ์ของกิจกรรมส่งเสริมการตลาดได้
3. นักเรียนสรุปหลักการของการส่งเสริมการตลาดแต่ละประเภทได้

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้

ขั้นที่ 1 ขั้นเสริมสร้าง

1. ครูซักถามเกี่ยวกับความพร้อมในการเรียนของนักเรียนในวันนี้ ให้นักเรียนนั่งในท่าที่ผ่อนคลาย หลับตา กล่าวแผ่เมตตาตามศาสนาของตน 4-5 นาที
2. ครูให้นักเรียนดูคลิปโฆษณา 2-4 เรื่อง
 - โต้ถ้อย For all
 - Smooth E โฟม
 - DTAC สำนึกรักบ้านเกิด
 - เฉอร์รี่ เฟลิกซ์บอร์ด จิ้งจก เลิฟสตอรี
3. สุ่มนักเรียนให้เล่าเรื่องคลิปโฆษณาที่ได้ดู โดยแยกว่าแต่ละเรื่องพยายามสื่อเรื่องอะไร
4. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปว่าเรื่องคลิปโฆษณาที่ได้ดู โดยหาข้อสรุปว่าแต่ละเรื่องกล่าวถึงเรื่องอะไรเป็นสำคัญ
5. ครูสรุปแล้วนำเข้าสู่กิจกรรมการสอนเรื่อง “การส่งเสริมการตลาด”

ขั้นที่ 2 ขั้นส่งเสริม

1. แจกใบความรู้ที่ 4 เรื่องการส่งเสริมการตลาด ให้นักเรียนศึกษาเพื่อเพิ่มเติมความรู้ใหม่ และฝึกทักษะด้วยตนเอง

2. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปความรู้เรื่องการส่งเสริมการตลาดที่ได้ศึกษา

ขั้นที่ 3 ขั้นสาระ

1. แบ่งผู้เรียนออกเป็นกลุ่ม ๆ ละ 5 คน (ตามความสมัครใจ)

2. ครูแจกกรณีศึกษา เรื่อง “ทเวฟพลัส แดกไลน์ใหม่ เครื่องสำอาง ทเวฟพลัส มิราเคิล บี บี พาวเดอร์คิงชีวอน & ทงแฮ แห่ง SJ ประคบแพนเค้ก – เชมนิจ ตั้งเป้าปีแรก 200 ล้านบาท” ให้นักเรียนอ่าน

2. ครูตั้งคำถามกระตุ้นเพื่อส่งเสริมทักษะด้านการคิด เช่น

- ในกรณีศึกษากล่าวถึงเรื่องอะไร
- ใคร คือบุคคลสำคัญในเรื่องที่อ่าน
- ในเรื่องนี้มีความสำคัญอย่างไร

3. ให้นักเรียนแต่ละคน สรุปสั้นๆ ตามความเข้าใจ

ขั้นที่ 4 ขั้นสรุป

1. แต่ละกลุ่มระดมความคิดและร่วมกันอภิปรายปัญหา มุมมอง คำตอบ พินิจพิเคราะห์ ทำการแยกแยะกระจายสิ่งที่กำหนดให้ออกเป็นส่วนย่อยๆ ว่าความสำคัญของการตลาดเป็นอย่างไร ความสัมพันธ์ของแนวความคิดทางการตลาดคืออะไรและสรุปหลักการของแนวความคิดทางการตลาดว่าเป็นอย่างไร

2. สรุปสาระสำคัญหรือข้อคิดที่ได้ แล้วส่งตัวแทนนำเสนอหน้าชั้นเรียน

3. เปิดโอกาสให้นักเรียนคนอื่นซักถามถึงเนื้อหาหรือรายละเอียดของข่าว กรณีศึกษา หรือสถานการณ์ที่ตัวแทนกลุ่มนำเสนอ

4. ครูสรุปเพิ่มเติมในแต่ละเรื่องเพื่อให้เกิดความการเติมเต็มเนื้อหาที่สมบูรณ์

ขั้นที่ 5 ขั้นสะท้อนแนวความคิด

ให้แต่ละคนสรุปเรื่องที่ได้ศึกษาโดยสรุปเป็นแผนผังความคิดเรื่องการส่งเสริมการตลาด พร้อมทั้งสรุปข้อคิดสั้นๆ เรื่องการมีความรู้เกี่ยวกับเรื่องดังกล่าว

สื่อและอุปกรณ์การเรียนรู้

1. คลิปโฆษณา
2. กรณีศึกษา เรื่อง “ทเวฟฟลัสต์ แดกไลน์ใหม่ เครื่องสำอาง ทเวฟฟลัสต์ มิราเคิล บีบี พาวเดอร์คิงชีวอน & ทงแฮ แห่ง SJ ประคบแพนเค้ก – เชมนิจ ตั้งเป้าปีแรก 200 ล้านบาท”
3. ใบความรู้ เรื่อง ความรู้เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์
4. กระดาษ เอ4
5. ปากกาเมจิก

การวัดและประเมินผล

รายการประเมิน	วิธีการประเมิน	เครื่องมือ	เกณฑ์การประเมิน
1. อธิบายความสำคัญการส่งเสริมการตลาดได้ 2. บอกความสัมพันธ์ของกิจกรรมส่งเสริมการตลาดได้ 3. สรุปหลักการของการส่งเสริมการตลาดแต่ละประเภทได้	รายการประเมินจากข้อ 1-3 ประเมินดังนี้ 1. ตรวจสอบผลงาน	1. แบบบันทึกการตรวจผลงาน	1. ผลงานผ่านเกณฑ์ ร้อยละ 75

เกณฑ์การให้คะแนน

- 2 เมื่อนักเรียนตอบคำถามได้ครบถ้วน ตรงประเด็น คือ จำแนกความสำคัญ จำแนกความสัมพันธ์ และสรุปหลักการได้
- 1 เมื่อนักเรียนตอบคำถามได้ไม่ครบถ้วนตรงประเด็นเพียงบางส่วน
- 0 เมื่อนักเรียนตอบคำถามไม่ตรงประเด็น

บันทึกผลหลังสอน

ผลการสอน

.....
.....
.....
.....

ปัญหา/อุปสรรค

.....
.....
.....

ข้อเสนอแนะ/แนวทางแก้ไข

.....
.....
.....

(ลงชื่อ).....ผู้สอน
(นางสาวคุณัญญา กัญจนนา)
...../...../.....

ข้อเสนอแนะของผู้บริหาร

.....
.....
.....
.....

(ลงชื่อ).....ผู้บริหาร
(.....)
...../...../.....

แบบบันทึกคะแนนการตรวจผลงาน

กลุ่มที่.....รายชื่อสมาชิกกลุ่ม

- 1.....ชั้น.....เลขที่.....
 2.....ชั้น.....เลขที่.....
 3.....ชั้น.....เลขที่.....
 4.....ชั้น.....เลขที่.....
 5.....ชั้น.....เลขที่.....

ชิ้นงาน	คะแนน				รวม
	0	1	2	3	
ใบงานที่ 1.....					
ใบงานที่ 2.....					
ใบงานที่ 3.....					

ลงชื่อ..... ผู้ประเมิน
 (.....)

เกณฑ์ในการประเมินผลงาน

ระดับคะแนน	ลักษณะงาน
3 (ดีเยี่ยม)	ระดับ 3 ดีเยี่ยม หมายถึง มีผลงานที่แสดงถึงความสามารถในการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียนที่มีคุณภาพดีเลิศอยู่เสมอ
2 (ดี)	ระดับ 2 ดี หมายถึง มีผลงานที่แสดงถึงความสามารถในการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียนที่มีคุณภาพดีเป็นที่ยอมรับ
1 (ผ่าน)	ระดับ 1 ผ่าน หมายถึง มีผลงานที่แสดงถึงความสามารถในการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียนที่มีคุณภาพเป็นที่ยอมรับแต่ยังมีข้อบกพร่องบาง ประการ
0 (ไม่ผ่าน)	ระดับ 0 ไม่ผ่าน หมายถึง มีผลงานที่แสดงถึงความสามารถในการ อ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียนที่ไม่มีคุณภาพหรือผลงานนั้นมี ข้อบกพร่องที่ต้องได้รับการแก้ไขหลายประการ

ใบความรู้เรื่องที่ 4 เรื่องการส่งเสริมการตลาด

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. อธิบายความหมายและความสำคัญของการส่งเสริมการตลาดได้
2. บอกประเภทและวิธีการของการส่งเสริมการตลาดได้

สาระสำคัญ

การส่งเสริมการตลาด (Promotion) เป็นการศึกษาเกี่ยวกับกระบวนการติดต่อสื่อสารไปยังตลาดเป้าหมาย การส่งเสริมการตลาดเป็นวิธีการที่จะบอกให้ลูกค้าทราบเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ที่เสนอขาย มีวัตถุประสงค์ของการส่งเสริมการตลาด เพื่อบอกให้ลูกค้าทราบว่าผลิตภัณฑ์ออกจำหน่ายในตลาดพยายามชักชวนให้ลูกค้าซื้อและเพื่อเตือนความทรงจำกับตัวผู้บริโภค

เนื้อหา

การส่งเสริมการตลาด (Promotion) เป็นการศึกษาเกี่ยวกับกระบวนการติดต่อสื่อสารไปยังตลาดเป้าหมาย การส่งเสริมการตลาดเป็นวิธีการที่จะบอกให้ลูกค้าทราบเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ที่เสนอขายวัตถุประสงค์ของการส่งเสริมการตลาด เพื่อบอกให้ลูกค้าทราบว่าผลิตภัณฑ์ออกจำหน่ายในตลาดพยายามชักชวนให้ลูกค้าซื้อและเพื่อเตือนความทรงจำกับตัวผู้บริโภค

ส่วนประสมการส่งเสริมการตลาด เป็นเครื่องมือพื้นฐานที่ใช้เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ในการติดต่อสื่อสารทางการตลาดขององค์การ ประกอบด้วย

1. การโฆษณา (advertising) เป็นรูปแบบค่าใช้จ่ายในการติดต่อสื่อสารเกี่ยวกับองค์การผลิตภัณฑ์ บริการ หรือความคิด โดยไม่ใช้บุคคล และมีการระบุผู้อุปถัมภ์ ลักษณะของการโฆษณา

- 1.1 เป็นการติดต่อสื่อสารโดยไม่ใช้บุคคล (เป็นการติดต่อสื่อสารโดยใช้สื่อ)
- 1.2 ต้องเสียค่าใช้จ่าย
- 1.3 สามารถระบุผู้อุปถัมภ์ได้

2. การส่งเสริมการขาย (sales promotion) หมายถึง การจูงใจที่เสนอคุณค่าพิเศษ หรือการจูงใจผลิตภัณฑ์แก่ผู้บริโภค คนกลาง (ผู้จัดจำหน่าย) หรือหน่วยงานขาย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการสร้างยอดขายในทันที จากความหมายนี้สามารถสรุปได้ว่า

2.1 การส่งเสริมการขายเป็นการให้สิ่งจูงใจพิเศษเพื่อกระตุ้นให้เกิดการซื้อ (extra incentive to buy) เช่น คุปอง ของแถม การชิงโชค การแลกซื้อ เป็นต้น

2.2 การส่งเสริมการขายเป็นเครื่องมือกระตุ้น (acceleration tool) กิจกรรมการส่งเสริมการขายมีวัตถุประสงค์เพื่อกระตุ้นให้เกิดการซื้อจำนวนมากขึ้น และสามารถตัดสินใจซื้อได้ในเวลาทันทีทันใด

2.3 การส่งเสริมการขายใช้ในการจูงใจกลุ่มต่าง ๆ 3 กลุ่ม คือ

1. การส่งเสริมการขายที่มุ่งสู่ผู้บริโภค (consumer promotion) เป็นการส่งเสริมการขายที่มุ่งสู่ผู้บริโภค คนสุดท้าย (ultimate consumer) เพื่อจูงใจให้เกิดการซื้อจำนวนมากขึ้น ตัดสินใจซื้อได้รวดเร็วขึ้น เกิดการทดลองใช้ถือว่าเป็นการใช้กลยุทธ์ดึง (pull strategy)

2. การส่งเสริมการขายที่มุ่งสู่คนกลาง (trade promotion) เป็นการส่งเสริมการขายที่มุ่งสู่พ่อค้าคนกลาง (middleman) ผู้จัดจำหน่าย (distributor) หรือผู้ขาย (dealer) ถือว่าเป็นการใช้กลยุทธ์ผลัก (push strategy)

3. การส่งเสริมการขายที่มุ่งสู่พนักงานขาย (sales-force promotion) เป็นการส่งเสริมการขายที่มุ่งสู่พนักงานขาย (salesman) หรือหน่วยงานขาย (sales-force) เพื่อให้ใช้ความพยายามในการขายมากขึ้น ถือว่าเป็นการใช้กลยุทธ์ผลัก (push strategy) ซึ่งวัตถุประสงค์ของการส่งเสริมการขาย มีดังนี้

1. การดึงดูดลูกค้าใหม่ (attract new users)
2. การรักษาลูกค้าเก่าไว้ (hold current customer)
3. การส่งเสริมลูกค้าในปัจจุบันให้ซื้อสินค้าในปริมาณมาก (load present user)
4. การเพิ่มอัตราการใช้ผลิตภัณฑ์ (increase product usage)
5. การส่งเสริมการขายทำให้ผู้บริโภคเกิดการยกระดับ (trade up)
6. การเสริมแรงการโฆษณาในตราสินค้า (reinforce brand advertising)

3. การขายโดยพนักงานขาย (personal selling)

พนักงานขาย หมายถึง ผู้แทนของบริษัทที่ไปพบผู้ที่คาดหวัง โดยมีวัตถุประสงค์ว่าจะเปลี่ยนแปลงสถานภาพของผู้ที่คาดหวังให้เป็นลูกค้า

กระบวนการขาย (selling process) แบ่งเป็น 7 ขั้นตอนต่อเนื่องกันดังต่อไปนี้

1. การเสาะแสวงหาผู้ที่คาดว่าจะจะเป็นลูกค้า (The prospecting) หมายถึง วิธีการดำเนินการเพื่อให้ได้มาซึ่งบัญชีรายชื่อของบุคคลหรือสถาบันที่มีโอกาสจะเป็นผู้ที่คาดว่าจะจะเป็นลูกค้า

2. การเตรียมการก่อนเข้าพบลูกค้า (The preapproach) หมายถึง ขั้นตอนในการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับลูกค้าที่ผ่านการกลั่นกรองแล้ว

3. การเข้าพบลูกค้า (The approach) หมายถึง การใช้ความพยายามเพื่อให้มีโอกาสพบปะสนทนากับลูกค้า โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ เรียกความเอาใจใส่จากลูกค้า, ทำให้ลูกค้าสนใจ แล้วนำไปสู่การเสนอขายอย่างแนบเนียน

4. การเสนอขายและสาธิตการขาย (The presentation and demonstration) การเสนอขาย คือ การที่พนักงานทำการเสนอสินค้าหรือบริการให้แก่ลูกค้า โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะโน้มน้าวจิตใจของลูกค้าให้มาใช้สินค้า หรือใช้สินค้าที่เคยใช้อยู่แล้วต่อไปและตลอดไป แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือการเสนอ และการขาย

5. การจัดการกับข้อโต้แย้ง (The objection) ข้อโต้แย้งทางการขาย คือ พฤติกรรมต่าง ๆ ที่ผู้มุ่งหวังได้แสดงออกมาในทางต่อต้านหรือไม่เห็นด้วย ในขณะที่พนักงานกำลังดำเนินการสาธิตสินค้า

6. การปิดการขาย (The closing) เป็นเทคนิคที่นำออกมาใช้เพื่อให้ได้ใบสั่งซื้อจากลูกค้า โดยเทคนิคนี้จะต้องนำออกมาใช้ในจังหวะเวลาที่เหมาะสม นั่นก็คือจังหวะที่มีสัญญาณว่าลูกค้าพร้อมจะซื้อแล้ว ซึ่งอาจจะเกิดขึ้นด้วยความสมัครใจของลูกค้า หรือพนักงานขายกระตุ้นให้เกิดขึ้น

7. การติดตามผลและดูแลลูกค้า (The follow-up) เป็นการรับประกันความพอใจของลูกค้า เพื่อให้มีการติดต่อทางธุรกิจกันเรื่อยไป รวมถึงการแวะเยี่ยมลูกค้าที่ซื้อผลิตภัณฑ์ไปแล้วเป็นครั้งเป็นคราว เพื่อตรวจสอบระดับความพึงพอใจของลูกค้าในการบริโภคผลิตภัณฑ์ของบริษัท

ค่าตอบแทนพนักงานขาย (compensating salespeople)

1. การจ่ายค่าตอบแทนในรูปของเงินเดือน
2. การจ่ายค่าตอบแทนในรูปของค่านายหน้าหรือค่าคอมมิชชั่น
3. การจ่ายค่าตอบแทนแบบผสม
4. การให้ข่าวและการประชาสัมพันธ์ (publicity and public relations) การให้ข่าวถือเป็นเครื่องมือหนึ่งของการประชาสัมพันธ์

ใบงานที่ 4 (1)

เรื่อง “ทเวลฟ์พลัส แดกไลน์ใหม่ เครื่องสำอาง ทเวลฟ์พลัส มิราเคิล บีบี พาวเดอร์
ดิ่งชีวอน & ทงเฮ แห่ง SJ ประคบแพนเค้ก – เชมนิจ ตั้งเป้าปีแรก 200 ล้านบาท”

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านกรณีศึกษาต่อไปนี้แล้วตอบคำถามในใบงานที่ ใบงานที่ 4 (2)

ทเวลฟ์พลัส แดกไลน์ใหม่

เครื่องสำอางทเวลฟ์พลัส มิราเคิล บีบี พาวเดอร์ดิ่งชีวอน & ทงเฮ แห่ง SJ ประคบแพนเค้ก – เชมนิจตั้งเป้าปีแรก 200 ล้านบาท

ทเวลฟ์พลัส ขยายไลน์สู่ตลาดเครื่องสำอาง เปิดตัว
ทเวลฟ์พลัส มิราเคิล บีบี พาวเดอร์ (12 Plus Miracle BB Powder)
แป้งทาหน้าผสมรองพื้น เล็งเป้าหมายสาวรุ่นตอนปลายและวัยเริ่ม

ทำงาน ตอกย้ำความเป็นที่ 1 แบนด์วัยรุ่น ด้วยกลยุทธ์ไอคอลล แอดเวอร์ไทซิ่ง กับ ซอย ชิวอน และ ลี ทงเฮ แห่ง ซูเปอร์ จูเนียร์ พร้อมพีริเซนเตอร์ สาวไทยคนล่าสุด แพนเค้ก – เชมนิจ จามิกรณ์ ฝึกกำลัง หวังสร้างยอดขายปีแรก 200 ล้านบาท พร้อมภาพลักษณ์โกอินเตอร์เป็นแบรนด์สำหรับสาวเอเชียอีก 10 ปีข้างหน้าวิเชียร สันติมหกุลเลิศ ผู้อำนวยการตลาด บริษัท ไอศอุตสาหกรรม จำกัด เผยว่า “จากกระแสเทรนด์เกาหลีที่ยังคงแรงอย่างต่อเนื่อง ประกอบกับความเป็นผู้นำเทรนด์เกาหลี จึงได้รุกเข้าสู่ตลาดเครื่องสำอาง ด้วยการเปิดตัว ทเวลฟ์พลัส มิราเคิล บีบี พาวเดอร์ เป็นสินค้าไลน์ที่ 4 นอกจากแป้งเย็น, โรลออน และ โคลโลยูพาวเดอร์ใหม่ภายใต้ซันแบรนด์ Miracle มีส่วนผสมเซยู เอสเซนส์ เหมาะกับผิวและอากาศเมืองไทย ในราคาข่อมเยาวิ และสัญลักษณ์มงกุฎที่แสดงเทรนด์เกาหลี และทันสมัย ให้ดูเป็นอิมเมจสวยงามแบบเจ้าหญิงเจ้าชาย โดยจากผลสำรวจพบว่าเด็กวัยรุ่นมีโอกาสใช้สินค้าประเภทเครื่องสำอางเร็วขึ้นเรื่อยๆ และแป้งทาหน้าผสมรองพื้นเป็นผลิตภัณฑ์อันดับแรกที่จะเริ่มใช้ถึง 70% มูลค่าตลาดแป้งพัฟราว 1,000 ล้านบาท โดยแป้งบีบีมีส่วนแบ่งเกือบ 30% ส่วนกลุ่มเป้าหมายหลักของแป้งมิราเคิล บีบี พาวเดอร์ เป็น วัยรุ่นหญิงอายุ 16-22 ปี เพื่อขยายฐานของกลุ่มเป้าหมายจากฐานลูกค้าเดิมช่วงอายุ 14-18 ปี ตั้งเป้ายอดขายปีแรกไว้ที่ 200 ล้านบาท ส่วนรายได้โดยรวมสิ้นปีคาดว่าจะ เป็น 1,000 ล้านบาท เติบโตจากปีที่แล้วราว 5-7%

ครั้งนี้ทเวลฟ์พลัส ยังคงเดินหน้าด้วยกลยุทธ์ไอคอลล แอดเวอร์ไทซิ่ง ซึ่งประสบความสำเร็จเป็นอย่างดีตลอด 3 ปีนี้ โดยคาดว่าแป้งตัวใหม่จะเป็นที่รู้จักอย่างรวดเร็ว ซึ่งที่ผ่านมาได้สร้างการเติบโตให้กับยอดขายของทุกกลุ่มสินค้า อาทิ แป้งเย็น, โรลออน และ โคลโลยู ไม่ต่ำกว่า 15% ทุกปี และเป็นการสร้างความแตกต่างจากคู่แข่งอย่างชัดเจน โดยการชูเปอร์สตาร์จากเกาหลี ซอย ชิวอน และ ลี ทงเฮ เพื่อนในวงซูเปอร์ จูเนียร์ และพีริเซนเตอร์สาวไทยในครั้ง นี้ คือ แพนเค้ก-เชมนิจ จามิกรณ์ ซึ่งคาแรกเตอร์ของแพนเค้กนั้นใกล้เคียงกับความเป็นสาวทเวลฟ์พลัส มาก ที่เป็นสาวเก่งทันสมัย มั่นใจในตัวเองและยังตั้งใจเรียนพร้อมเตรียมพบกับภาพยนตร์โฆษณาสุดโรแมนติคสไตล์เกาหลี “มิราเคิล” (Miracle) ที่ซอย ชิวอน และ ลี ทงเฮ จะมาตกหลุมรักใบหน้าเนียนใสของแพนเค้ก..

ใบงานที่ 4 (2)

เรื่อง “ทเวฟฟัลส์ แดกไลน์ใหม่ เครื่องสำอาง ทเวฟฟัลส์ มิราเคิล บีบี พาวเดอร์
ดิงชีวอน & ทงแฮ แห่ง SJ ประคบแพนเค้ก – เชมนิจ ตั้งเป้าปีแรก 200 ล้านบาท”

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านกรณีศึกษาแล้วตอบคำถามภายใต้หัวข้อที่กำหนด

ใคร

.....

ทำอะไร

.....

ที่ไหน

.....

เมื่อไหร่

.....

ทำไม

.....

อย่างไร

.....

ใบงานที่ 4 (3)

เรื่อง “ทเวฟพลัส แดกไลน์ใหม่ เครื่องสำอาง ทเวฟพลัส มิราเคิล บีบี พาวเดอร์
ดิงชีวอน & ทงแฮ แห่ง SJ ประกอบแพนเค้ก – เชมนิจ ตั้งเป้าปีแรก 200 ล้านบาท”

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านกรณีศึกษา แล้วตอบคำถามภายใต้หัวข้อที่กำหนด

วิเคราะห์ความสำคัญ

1. “ทเวฟพลัส” ใช้การส่งเสริมการตลาด แบบใดบ้าง

.....

2. จากข้อ 1 การส่งเสริมการตลาดดังกล่าวมีประโยชน์อย่างไร

.....

วิเคราะห์ความล้มพันธ์

3. เพราะเหตุใด “ทเวฟพลัส” จึงใช้นักร้อง นักแสดง ที่มีชื่อเสียงในการแนะนำสินค้า

.....

วิเคราะห์เพื่อสรุปหลักการ

4. “กลยุทธ์ไอดอล แอดเวอ์ไทซิ่ง” มีผลต่อผู้บริโภคอย่างไร

.....

5. จากข้อที่ 4 กลยุทธ์ดังกล่าวจัดเป็นการส่งเสริมการตลาดแบบใด และมีหลักการอย่างไร

.....

แผนการจัดการเรียนรู้

กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

แผนการเรียนรู้ที่ 5 ความรู้เกี่ยวกับกิจการ

เวลา 2 ชั่วโมง

สาระสำคัญ

พนักงานขายที่ดี ต้องมีความใฝ่รู้ เพื่อจะได้มีความรู้อย่างเพียงพอที่จะทำให้เกิดความเชื่อมั่นในกิจการและสินค้าที่ตนเสนอขาย สามารถโต้ตอบข้อข้องใจของลูกค้าได้ อีกทั้งลูกค้าก็มีความเชื่อมั่นในสินค้า กิจการ และพนักงานขายอีกด้วย

สาระการเรียนรู้

1. ความรู้เกี่ยวกับกิจการ

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. นักเรียนอธิบายความสำคัญของการมีความรู้เกี่ยวกับกิจการได้
2. นักเรียนบอกความสัมพันธ์ของความรู้เกี่ยวกับกิจการกับการขายได้
3. นักเรียนสรุปหลักการของการความรู้เกี่ยวกับกิจการได้

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้

ขั้นที่ 1 ขั้นเสริมสร้าง

1. ครูเปิดเพลงมาร์ชโรงเรียนให้นักเรียนฟังอย่างสงบ และทำสมาธิในที่นั่งของตนเป็นเวลา 2-3 นาที เมื่อนักเรียนอยู่กับตนเองจะได้มีสติ หัวใจเบิกบานและจดจ่อผ่านการฟังเพลง มีความพร้อมที่จะเรียนรู้

2. ครูสุ่มนักเรียนเล่าประวัติความเป็นมา การบริหารงาน แผนการเรียน และกิจกรรมอื่นๆ ของโรงเรียน 2-3 คน

3. เปิดโอกาสให้นักเรียน คนอื่นๆ ที่มีความรู้ด้านอื่นๆ เล่าบ้าง
4. ครูสรุปแล้วนำเข้าสู่กิจกรรมการสอนเรื่อง “ความรู้เกี่ยวกับกิจการ”

ขั้นที่ 2 ขั้นส่งเสริม

1. แจกใบความรู้ที่ 4 เรื่องความรู้เกี่ยวกับกิจการให้นักเรียนศึกษาเพื่อเพิ่มเติมความรู้ใหม่ และฝึกทักษะด้วยตนเอง

2. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปความรู้เรื่องความรู้เกี่ยวกับกิจการที่ได้ศึกษา

ขั้นที่ 3 ขั้นสาระ

1. ให้นักเรียนจับกลุ่ม ๆ ละ 5 คน (ตามความสมัครใจ)
2. ครูแจกกรณีศึกษา เรื่อง “บริษัท ไทยเพรซิเดนท์ฟูดส์ จำกัด (มหาชน)” ให้นักเรียนอ่าน
3. ครูตั้งคำถามกระตุ้นเพื่อส่งเสริมทักษะด้านการคิด เช่น
 - ในกรณีศึกษากล่าวถึงเรื่องอะไร
 - ใคร คือบุคคลสำคัญในเรื่องที่อ่าน
 - ในเรื่องนี้มีความสำคัญอย่างไร
4. ให้นักเรียนแต่ละคนพิจารณากรณีศึกษาที่ตนเองอ่าน สรุปสั้นๆ ตามความเข้าใจ

ขั้นที่ 4 ขั้นสรุป

1. แต่ละกลุ่มระดมความคิดและร่วมกันอภิปรายปัญหา มุมมอง คำตอบ พินิจพิเคราะห์ ทำการแยกแยะกระจายสิ่งที่กำหนดให้ออกเป็นส่วนย่อย ๆ ว่าความสำคัญของแต่ละความคิดทางการตลาดเป็นอย่างไร ความสัมพันธ์ของแนวความคิดทางการตลาดคืออะไรและสรุปหลักการของแนวความคิดทางการตลาดว่าเป็นอย่างไร
2. สรุปสาระสำคัญหรือข้อคิดที่ได้ แล้วส่งตัวแทนนำเสนอหน้าชั้นเรียน
3. เปิดโอกาสให้นักเรียนคนอื่นซักถามถึงเนื้อหาหรือรายละเอียดของข่าว กรณีศึกษา หรือสถานการณ์ที่ตัวแทนกลุ่มนำเสนอ
4. ครูสรุปเพิ่มเติมในแต่ละเรื่องเพื่อให้เกิดความการเติมเต็มเนื้อหาที่สมบูรณ์

ขั้นที่ 5 ขั้นสะท้อนแนวความคิด

ให้แต่ละคนสรุปเรื่องที่ได้อ่านโดยสรุปเป็นแผนผังความคิดเรื่องความรู้เกี่ยวกับกิจการ

สื่อและอุปกรณ์การเรียนรู้

1. กรณีศึกษา เรื่อง “บริษัท ไทยเพรซิเดนท์ฟูดส์ จำกัด (มหาชน)”
2. ใบความรู้ เรื่อง ความรู้เกี่ยวกับกิจการ
3. กระดาษ เอ4
4. ปากกาเมจิก

การวัดและประเมินผล

รายการประเมิน	วิธีการประเมิน	เครื่องมือ	เกณฑ์การประเมิน
1. อธิบายความสำคัญของการมีความรู้เกี่ยวกับกิจการได้ 2. บอกความสัมพันธ์ของความรู้เกี่ยวกับกิจการกับการขายได้ 3. สรุปหลักการของการความรู้เกี่ยวกับกิจการได้	รายการประเมินจากข้อ 1-3 ประเมินดังนี้ 1. ตรวจสอบผลงาน	1.แบบบันทึกการตรวจผลงาน	1.ผลงานผ่านเกณฑ์ร้อยละ 75 2. กระบวนการทำงานกลุ่มผ่านเกณฑ์ร้อยละ 75

เกณฑ์การให้คะแนน

- 2 เมื่อนักเรียนตอบคำถามได้ครบถ้วน ตรงประเด็น คือ จำแนกความสำคัญ จำแนกความสัมพันธ์ และสรุปหลักการได้
- 1 เมื่อนักเรียนตอบคำถามได้ไม่ครบถ้วนตรงประเด็นเพียงบางส่วน
- 0 เมื่อนักเรียนตอบคำถามไม่ตรงประเด็น

บันทึกผลหลังสอน

ผลการสอน

.....
.....
.....
.....

ปัญหา/อุปสรรค

.....
.....
.....

ข้อเสนอแนะ/แนวทางแก้ไข

.....
.....
.....

(ลงชื่อ).....ผู้สอน
(นางสาวคุณัญญา กัญจนนา)
...../...../.....

ข้อเสนอแนะของผู้บริหาร

.....
.....
.....
.....

(ลงชื่อ).....ผู้บริหาร
(.....)
...../...../.....

แบบบันทึกคะแนนการตรวจผลงาน

กลุ่มที่.....รายชื่อสมาชิกกลุ่ม

- 1.....ชั้น.....เลขที่.....
 2.....ชั้น.....เลขที่.....
 3.....ชั้น.....เลขที่.....
 4.....ชั้น.....เลขที่.....
 5.....ชั้น.....เลขที่.....

ชิ้นงาน	คะแนน				รวม
	0	1	2	3	
ใบงานที่ 1.....					
ใบงานที่ 2.....					
ใบงานที่ 3.....					

ลงชื่อ..... ผู้ประเมิน
 (.....)

เกณฑ์ในการประเมินผลงาน

ระดับคะแนน	ลักษณะงาน
3 (ดีเยี่ยม)	ระดับ 3 ดีเยี่ยม หมายถึง มีผลงานที่แสดงถึงความสามารถในการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียนที่มีคุณภาพดีเลิศอยู่เสมอ
2 (ดี)	ระดับ 2 ดี หมายถึง มีผลงานที่แสดงถึงความสามารถในการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียนที่มีคุณภาพดีเป็นที่ยอมรับ
1 (ผ่าน)	ระดับ 1 ผ่าน หมายถึง มีผลงานที่แสดงถึงความสามารถในการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียนที่มีคุณภาพเป็นที่ยอมรับแต่ยังมีข้อบกพร่องบาง ประการ
0 (ไม่ผ่าน)	ระดับ 0 ไม่ผ่าน หมายถึง มีผลงานที่แสดงถึงความสามารถในการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียนที่ไม่มีคุณภาพหรือผลงานนั้นไม่มีข้อบกพร่องที่ต้อง ได้รับการแก้ไขหลายประการ

ใบความรู้เรื่องที่ 5 เรื่องความรู้เกี่ยวกับกิจการ

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. อธิบายความรู้เกี่ยวกับกิจการที่นักเรียนขายต้องศึกษาได้
2. สรุปแหล่งความรู้เกี่ยวกับกิจการได้
3. บอกประโยชน์ของการมีความรู้เกี่ยวกับกิจการได้

สาระสำคัญ

พนักงานขายที่ดี ต้องมีความใฝ่รู้ เพื่อจะได้มีความรู้อย่างเพียงพอที่จะทำให้เกิดความเชื่อมั่นในกิจการและสินค้าที่ตนเสนอขาย สามารถโต้ตอบข้อข้องใจของลูกค้าได้ อีกทั้งลูกค้าก็มีความเชื่อมั่นในสินค้า กิจการ และพนักงานขายอีกด้วย

เนื้อหา

พนักงานขายที่ดี ต้องมีความใฝ่รู้ เพื่อจะได้มีความรู้อย่างเพียงพอที่จะทำให้เกิดความเชื่อมั่นในกิจการและสินค้าที่ตนเสนอขาย สามารถโต้ตอบข้อข้องใจของลูกค้าได้ อีกทั้งลูกค้าก็มีความเชื่อมั่นในสินค้า กิจการ และพนักงานขายอีกด้วย

สิ่งที่พนักงานขายควรรู้เกี่ยวกับกิจการ

1. **ประวัติความเป็นมาของกิจการ** ใครเป็นผู้จัดตั้ง ตั้งแต่เมื่อใด ได้รับรางวัลอะไรบ้าง มีการพัฒนาอย่างไรบ้าง รูปแบบของการทำธุรกิจ ซึ่งจะเป็นค่านิยม (Good will)
2. **นโยบายและแผนการขาย** พนักงานขายต้องรู้ว่ากิจการมีนโยบายในการจำหน่ายอย่างไร ขายเงินสดหรือเงินเชื่อ มีส่วนลดตามยอดซื้อหรือไม่ จะขายเองหรือผ่านคนกลาง
3. **เป้าหมายในการขาย** พนักงานขายต้องรู้ว่ากิจการจะตั้งเป้าหมายไว้ว่าปีนี้ต้องทำยอดขายให้ได้เท่าไร กิจการต้องการขายสินค้าแบบใด เช่น แบบเจาะตลาด แบบต้องการส่วนแบ่งตลาด แบบต้องการเป็นผู้นำ หรือตามระดับของฐานะลูกค้า เป็นต้น

4. หน้าที่ของพนักงานขายที่มีต่อกิจการ

- 4.1 การจัดจำหน่าย โดยตรง หรือผ่านคนกลาง
- 4.2 การเก็บรักษา มีคลังสินค้าที่ปลอดภัย เพื่อป้องกันสินค้าขาดตลาด
- 4.3 การขนส่ง สามารถส่งสินค้าถึงมือลูกค้าตรงเวลา

5. แหล่งที่ให้ความรู้เกี่ยวกับกิจการ

- 5.1 แฟนขาย , คู่มือขาย
- 5.2 ห้องสมุดบริษัท
- 5.3 การฝึกอบรมของกิจการ ทัศนศึกษา
- 5.4 สื่อโฆษณา
- 5.5 การสอบถามผู้อาวุโสในกิจการ

6. ประโยชน์ที่ได้จากการมีความรู้เกี่ยวกับกิจการ

- 6.1 สร้างความจงรักภักดี
- 6.2 สร้างความเชื่อมั่น
- 6.3 สร้างขวัญและกำลังใจ
- 6.4 เกิดความสำเร็จในงานขาย

ใบงานที่ 5 (1)

เรื่อง “บริษัท ไทยเพรซิเดนท์ฟูดส์ จำกัด (มหาชน)”

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านกรณีศึกษาต่อไปนี้แล้วตอบคำถามในใบงานที่ 5 (2)

บริษัท ไทยเพรซิเดนท์ฟูดส์ จำกัด (มหาชน) ก่อตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 15 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2515 ด้วยทุนจดทะเบียน 6 ล้านบาท ซึ่งเป็นการร่วมทุนระหว่าง บริษัท เพรซิเดนท์ เอ็นเตอร์ไพรส์ ของไต้หวัน ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีการผลิต และบริษัท สหพัฒนพิบูล จำกัด ซึ่งรับผิดชอบในด้านการตลาดและการจำหน่ายสินค้า มีวัตถุประสงค์ในการก่อตั้งเพื่อผลิตขนมปังสำเร็จรูปภายใต้เครื่องหมายการค้า “มามา” โดยมีสำนักงานใหญ่แห่งแรกที่ถนนเพชรบุรีตัดใหม่ และเปิดทำการโรงงานแห่งแรกที่เขตหนองแขม กรุงเทพฯ ซึ่งหลังจากการดำเนินธุรกิจปีแรกผ่านไป หุ่นทั้งหมดได้ถูกโอนไปยังผู้ถือหุ้นคนไทยซึ่งเป็นผู้ถือหุ้นรายใหญ่มาจวบจนปัจจุบันบริษัทฯ จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยและเปลี่ยนสภาพเป็นบริษัทจำกัดมหาชน เมื่อปี 2537 ปัจจุบันมีทุนจดทะเบียน 240 ล้านบาท เรียกชำระแล้ว 180 ล้านบาท แบ่งเป็นหุ้นสามัญ 180,000,000 หุ้น มูลค่าหุ้นที่ตราไว้ หุ้นละ 1 บาท

ลักษณะการประกอบธุรกิจ

บริษัทไทยเพรซิเดนท์ฟูดส์ จำกัด (มหาชน) เป็นบริษัทที่ประกอบธุรกิจด้านการผลิตและจำหน่ายขนมปังสำเร็จรูป โดยมีความมุ่งมั่นในการผลิตอาหารเพื่อตอบสนองความพึงพอใจ สูงสุดของผู้บริโภค และให้ความสำคัญต่อสิทธิของผู้มีส่วนได้เสียทุกกลุ่มนอกจากนี้บริษัทฯ ได้มีการลงทุนในกลุ่มธุรกิจวัสดุและวัตถุดิบเพื่อใช้ในการผลิตของทางบริษัทฯ เพื่อประโยชน์ในการ ควบคุมราคาและคุณภาพของสินค้าเหล่านั้น อีกทั้งการร่วมลงทุนกับบริษัทต่างชาติเพื่อนำความรู้และเทคโนโลยีใหม่ๆ เข้ามาใช้ในการพัฒนากระบวนการผลิตให้มีประสิทธิภาพสูงสุด ทางด้าน การขายบริษัทได้มีการลงทุนในบริษัทที่มีประกอบกิจการทางด้านการขายและจัดส่ง เพื่อเป็นการเพิ่มช่องทางการขายสินค้าในกลุ่มบริษัทฯ ให้มากขึ้นและเข้าถึงทุกกลุ่มผู้บริโภค

ธุรกิจหลัก

ผลิตภัณฑ์ขนมปังสำเร็จรูป ผลิตและจำหน่ายขนมปังสำเร็จรูปภายใต้เครื่องหมายการค้า “มามา” ซึ่งเป็นที่รู้จักและยอมรับของผู้บริโภคมานานกว่า 40 ปี โดยครองส่วนแบ่งการตลาดมากกว่า 50% รวมทั้งการรับจ้างผลิตขนมปังสำเร็จรูปให้กับบริษัทชั้นนำของทวีปยุโรปอเมริกา และออสเตรเลียเพื่อการส่งออก โดยมีกำลังการผลิตทั้งสิ้นประมาณ 6 ล้านซองต่อวัน

ธุรกิจหลัก

ผลิตภัณฑ์ขนมปังกรอบ ผลิตภัณฑ์ขนมปังกรอบภายใต้เครื่องหมายการค้าบิสชินโฮมมี่ บริษัทฯ ได้มีการพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ๆ ขึ้นมาเพื่อให้เหมาะสมกับตลาดกลุ่มผู้บริโภคคนไทย โดยแต่ละเครื่องหมายการค้าจะมีผลิตภัณฑ์ทั้งบิสกิต แครกเกอร์และเวเฟอร์หลายรสชาติ อาทิบัตเตอร์โคโคนัต บัตเตอร์โคโคนัตครีมส้ม บัตเตอร์โคโคนัตเคลือบช็อกโกแลต โฮลวีทแครกเกอร์ เลมอนเชอร์เบท เวเฟอร์รสโกโก้ กาแฟ มะพร้าว สตรอเบอร์รี่ บลูเบอร์รี่ แบล็คเคอเรนท์ แครกเกอร์รสชา ไข่ ชีสและมะพร้าว

ธุรกิจของบริษัทในกลุ่ม

นอกจากนี้บริษัทฯ ยังเข้าร่วมลงทุนในกิจการเกี่ยวข้องกับวัตถุดิบและบรรจุภัณฑ์ เพื่อที่บริษัทฯ สามารถควบคุมต้นทุนการผลิตและคุณภาพได้อย่างเต็มที่ทางด้านการขาย เพื่อเป็นการเพิ่มช่องทางการขายอย่างมีประสิทธิภาพ บริษัทฯ ก็ได้ลงทุนในกิจการด้านการตลาดและการจัดจำหน่าย เพื่อจะได้มั่นใจว่าผลิตภัณฑ์ของบริษัทฯ ถึงมือผู้บริโภคทั้งในและต่างประเทศอย่างทั่วถึง

วิสัยทัศน์

บริษัทฯ มุ่งมั่นที่จะพัฒนานวัตกรรมอาหาร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งในทุกๆ คริวเรือนทั่วโลก

พันธกิจ

1. มุ่งเน้นให้ผู้บริโภคได้รับประโยชน์สูงสุด ด้วยผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพ รสชาติอร่อย คำนึงถึงหลักโภชนาการที่ดี รวมทั้งความสะดวก และปลอดภัยด้วยราคาที่เหมาะสม
2. วิจัยและพัฒนาผลิตภัณฑ์ เพื่อสร้างนวัตกรรมทางอาหาร พร้อมด้วยระบบการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ
3. เพิ่มศักยภาพในการผลิตด้วยเทคโนโลยีทันสมัย ควบคู่กับการพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความเชี่ยวชาญในการปฏิบัติงาน พัฒนาองค์กรไปสู่องค์กรแห่งการเรียนรู้สำหรับทุกๆ คน
4. มองหาโอกาส และช่องทางการตลาด เพื่อขยายธุรกิจให้เติบโตอย่างไม่หยุดยั้ง
5. สร้างความไว้วางใจให้กับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ให้ความสำคัญและลงมือปฏิบัติอย่างจริงจังในการรับผิดชอบต่อสังคม การดูแลรักษาทรัพยากรทางธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ใบงานที่ 5 (3)

เรื่อง “บริษัท ไทยเพรซิเดนท์ฟูดส์ จำกัด (มหาชน)”

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านกรณีศึกษาแล้วตอบคำถามภายใต้หัวข้อที่กำหนด

ใคร

ทำอะไร

ที่ไหน

เมื่อไหร่

ทำไม

อย่างไร

ใบงานที่ 5 (4)

เรื่อง “บริษัท ไทยเพรซิเดนท์ฟูดส์ จำกัด (มหาชน)”

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านกรณีศึกษา แล้วตอบคำถามภายใต้หัวข้อที่กำหนด

วิเคราะห์ความสำคัญ

1. “บริษัท ไทยเพรซิเดนท์ฟูดส์ จำกัด (มหาชน)” ก่อตั้งขึ้นเมื่อใด

.....

2. “บริษัท ไทยเพรซิเดนท์ฟูดส์ จำกัด (มหาชน)” ปัจจุบันมีรูปแบบกิจการแบบใด

.....

วิเคราะห์ความสัมพันธ์

3. “บริษัท ไทยเพรซิเดนท์ฟูดส์ จำกัด (มหาชน)” มีสินค้าอะไรบ้าง

.....

วิเคราะห์เพื่อสรุปหลักการ

4. การศึกษาความรู้เกี่ยวกับ “บริษัท ไทยเพรซิเดนท์ฟูดส์ จำกัด (มหาชน)” มีประโยชน์อย่างไร

.....

5. การศึกษาความรู้เกี่ยวกับกิจการมีหลักการอย่างไร

.....

แผนการจัดการเรียนรู้

กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

แผนการเรียนรู้ที่ 6 ความรู้ทางเทคโนโลยีทันสมัยเกี่ยวกับการขาย

เวลา 2 ชั่วโมง

สาระสำคัญ

ในปัจจุบันความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยี ได้เข้ามามีบทบาทสำคัญต่อหน่วยงานและองค์กรต่างๆ ดังจะเห็นได้จากการนำคอมพิวเตอร์เข้ามาช่วยในการดำเนินงานต่างๆ เนื่องจากเล็งเห็นถึงประโยชน์ที่จะได้รับไม่ว่าจะเป็นด้านความสะดวก ความรวดเร็ว ความถูกต้องแม่นยำ และยังเป็นการเพิ่มความปลอดภัยในการจัดเก็บข้อมูล ซึ่งทั้งหมดเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานให้กับหน่วยงานและองค์กรให้ดีขึ้น

สาระการเรียนรู้

1. ความหมายและความสำคัญของความรู้ทางเทคโนโลยีทันสมัยเกี่ยวกับการขาย

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. นักเรียนอธิบายความหมายและความสำคัญของความรู้ทางเทคโนโลยีทันสมัยเกี่ยวกับการขายได้
2. นักเรียนบอกความสัมพันธ์ของความรู้ทางเทคโนโลยีทันสมัยเกี่ยวกับการขายได้
3. นักเรียนสรุปหลักการของความรู้ทางเทคโนโลยีทันสมัยเกี่ยวกับการขายได้

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้

ขั้นที่ 1 ขั้นเสริมสร้าง

1. ให้นักเรียนฟังเพลงบรรเลงเกี่ยวกับธรรมชาติกำหนดจิต คิดจินตนาการตามเพลง และนั่งสงบนิ่งในที่นั่งของตน เพื่อทำสมาธิและเตรียมความพร้อมเข้าสู่การเรียนรู้เป็นเวลา 4-5 นาที
2. ครูเปิดโฆษณา “ไทยประกันชีวิต กิจกรรมเยอะ” ให้นักเรียนดู
3. เปิดโอกาสให้นักเรียน เล่าเรื่องที่ได้อ่าน โดยนำเสนอตามความคิดเห็นของแต่ละคน
4. ครูสรุปแล้วนำเข้าสู่กิจกรรมการสอนเรื่อง “ความรู้ทางเทคโนโลยีเกี่ยวกับการขาย”

ขั้นที่ 2 ขั้นส่งเสริม

1. แจกใบความรู้ที่ 6 เรื่องความรู้ทางเทคโนโลยีทันสมัยเกี่ยวกับการขาย ให้นักเรียนศึกษา เพื่อเพิ่มเติมความรู้ใหม่และฝึกทักษะด้วยตนเอง
2. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปความรู้เรื่องความรู้ทางเทคโนโลยีทันสมัยเกี่ยวกับการขาย ที่ได้ศึกษา

ขั้นที่ 3 ขั้นสาระ

1. แบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่ม ๆ 5 คน
2. ครูแจกกรณีศึกษาเรื่อง “สำนักงานประกันสังคมแนะรับข่าวสารผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต (Internet) และระบบอิเล็กทรอนิกส์” ให้นักเรียนอ่าน
3. ครูตั้งคำถามกระตุ้นเพื่อส่งเสริมทักษะด้านการคิด เช่น
 - ในกรณีศึกษาแต่ละเรื่องกล่าวถึงเรื่องอะไร
 - ใคร คือบุคคลสำคัญในเรื่องที่อ่าน
 - ในเรื่องนี้มีความสำคัญอย่างไร
3. ให้นักเรียนแต่ละคนพิจารณากรณีศึกษาที่ตนเองอ่าน สรุปสั้นๆ ตามความเข้าใจ

ขั้นที่ 4 ขั้นสรุป

1. แต่ละกลุ่มระดมความคิดและร่วมกันอภิปรายปัญหา มุมมอง คำตอบ พินิจพิเคราะห์ทำการแยกแยะกระจายสิ่งที่กำหนดให้ออกเป็นส่วนย่อยๆ ว่าความสำคัญของแนวความคิดทางการตลาดเป็นอย่างไร ความสัมพันธ์ของแนวความคิดทางการตลาดคืออะไรและสรุปหลักการของแนวความคิดทางการตลาดว่าเป็นอย่างไร
2. สรุปสาระสำคัญหรือข้อคิดที่ได้ แล้วส่งตัวแทนนำเสนอหน้าชั้นเรียน
3. เปิดโอกาสให้นักเรียนคนอื่นซักถามถึงเนื้อหาหรือรายละเอียดของข่าว กรณีศึกษา หรือสถานการณ์ที่ตัวแทนกลุ่มนำเสนอ
4. ครูสรุปเพิ่มเติมในแต่ละเรื่องเพื่อให้เกิดความการเติมเต็มเนื้อหาที่สมบูรณ์

ขั้นที่ 5 ขั้นสะท้อนแนวความคิด

นักเรียนสรุปเรื่องความรู้ทางเทคโนโลยีทันสมัยเกี่ยวกับการขายเป็นแผนผังความคิด

สื่อและอุปกรณ์การเรียนรู้

1. คลิปโฆษณา “ไทยประกันชีวิต กิจกรรมเยอะ”
2. กรณีศึกษาเรื่อง “สำนักงานประกันสังคมแนะรับข่าวสารผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต (Internet) และระบบอิเล็กทรอนิกส์”
3. ใบความรู้ เรื่อง ความรู้ทางเทคโนโลยีทันสมัยเกี่ยวกับการขาย
4. กระดาษ เอ4
5. ปากกาเมจิก

การวัดและประเมินผล

รายการประเมิน	วิธีการประเมิน	เครื่องมือ	เกณฑ์การประเมิน
1. อธิบายความสำคัญของ แนวความคิดทางการตลาดได้ 2. บอกความสัมพันธ์ของ แนวความคิดทางการตลาดได้ 3. สรุปหลักการของ แนวความคิดทางการตลาดที่ กำหนดได้	ข้อ 1-3 ประเมินดังนี้ 1. ตรวจสอบผลงานโดย ให้คะแนนตามเกณฑ์	1.แบบบันทึกการ ตรวจสอบผลงาน	1.ผลงานผ่าน เกณฑ์ ร้อยละ 75

เกณฑ์การให้คะแนน

- 2 เมื่อนักเรียนตอบคำถามได้ครบถ้วน ตรงประเด็น คือ จำแนกความสำคัญ
จำแนกความสัมพันธ์ และสรุปหลักการได้
- 1 เมื่อนักเรียนตอบคำถามได้ไม่ครบถ้วนตรงประเด็นเพียงบางส่วน
- 0 เมื่อนักเรียนตอบคำถามไม่ตรงประเด็น

บันทึกผลหลังสอน

ผลการสอน

.....
.....
.....
.....

ปัญหา/อุปสรรค

.....
.....
.....

ข้อเสนอแนะ/แนวทางแก้ไข

.....
.....
.....

(ลงชื่อ).....ผู้สอน
(นางสาวคุณัญญา กัญจนนา)
...../...../.....

ข้อเสนอแนะของผู้บริหาร

.....
.....
.....
.....

(ลงชื่อ).....ผู้บริหาร
(.....)
...../...../.....

แบบบันทึกคะแนนการตรวจผลงาน

กลุ่มที่.....รายชื่อสมาชิกกลุ่ม

- 1.....ชั้น.....เลขที่.....
- 2.....ชั้น.....เลขที่.....
- 3.....ชั้น.....เลขที่.....
- 4.....ชั้น.....เลขที่.....
- 5.....ชั้น.....เลขที่.....

ชิ้นงาน	คะแนน				รวม
	0	1	2	3	
ใบงานที่ 1.....					
ใบงานที่ 2.....					
ใบงานที่ 3.....					

ลงชื่อ..... ผู้ประเมิน
(.....)

เกณฑ์ในการประเมินผลงาน

ระดับคะแนน	ลักษณะงาน
3 (ดีเยี่ยม)	ระดับ 3 ดีเยี่ยม หมายถึง มีผลงานที่แสดงถึงความสามารถในการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียนที่มีคุณภาพดีเลิศอยู่เสมอ
2 (ดี)	ระดับ 2 ดี หมายถึง มีผลงานที่แสดงถึงความสามารถในการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียนที่มีคุณภาพดีเป็นที่ยอมรับ
1 (ผ่าน)	ระดับ 1 ผ่าน หมายถึง มีผลงานที่แสดงถึงความสามารถในการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียนที่มีคุณภาพเป็นที่ยอมรับแต่ยังมีข้อบกพร่องบาง ประการ
0 (ไม่ผ่าน)	ระดับ 0 ไม่ผ่าน หมายถึง มีผลงานที่แสดงถึงความสามารถในการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียนที่ไม่มีคุณภาพหรือผลงานนั้นไม่มีข้อบกพร่องที่ต้อง ได้รับการแก้ไขหลายประการ

ใบความรู้เรื่องที่ 6 เรื่องความรู้ทางเทคโนโลยีทันสมัยเกี่ยวกับการขาย

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. อธิบายความหมายและความสำคัญของความรู้ทางเทคโนโลยีเกี่ยวกับการขายได้

สาระสำคัญ

ในปัจจุบันความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยี ได้เข้ามามีบทบาทสำคัญต่อหน่วยงานและองค์กรต่างๆ ดังจะเห็นได้จากการนำคอมพิวเตอร์เข้ามาช่วยในการดำเนินงานต่างๆ เนื่องจากเห็นถึงประโยชน์ที่จะได้รับไม่ว่าจะเป็นด้านความสะดวก ความรวดเร็ว ความถูกต้องแม่นยำ และยังเป็นการเพิ่มความปลอดภัยในการจัดเก็บข้อมูล ซึ่งทั้งหมดเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานให้กับหน่วยงานและองค์กรให้ดีขึ้น

เนื้อหา

การดำเนินธุรกิจและการบริหารงานในปัจจุบัน ได้นำเอาเทคโนโลยีเข้ามาใช้ในวิถีชีวิตประจำวันมากขึ้น เทคโนโลยีต่างๆ จึงได้รับความนิยมนำมาใช้ในการบริหารงานธุรกิจ โดยเฉพาะคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต กลายเป็นสารสนเทศที่เกี่ยวข้องกับการขายการตลาดและมีบทบาทไม่น้อย ซึ่งลักษณะธุรกิจการค้าที่มีผลการเปลี่ยนแปลงในยุคเครือข่ายอิเล็กทรอนิกส์ มีดังนี้

อินเทอร์เน็ต หมายถึง เครือข่ายคอมพิวเตอร์ขนาดใหญ่ที่ใช้ติดต่อสื่อสารกันผ่าน www. ซึ่งช่วยเชื่อมโยงกับแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ทั่วโลกได้อย่างรวดเร็ว

อี-คอมเมิร์ซ หมายถึง การทำกิจการการค้า การขายสินค้า การเปลี่ยนแปลงสินค้าและการให้บริการในรูปแบบต่าง ๆ โดยครอบคลุมถึงการซื้อขายสินค้า/บริการ การชำระเงิน การโฆษณา โดยผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ประเภทต่าง ๆ โดยเฉพาะเครือข่ายทางอินเทอร์เน็ต

พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Commerce) หรืออีคอมเมิร์ซ (E-Commerce) เริ่มขึ้นเมื่อประมาณต้นทศวรรษที่ 1970 โดยเริ่มจากการโอนเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ระหว่างหน่วยงาน และในช่วงเริ่มต้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องส่วนใหญ่จะเป็นบริษัทใหญ่ๆ เท่านั้น บริษัทเล็กๆ มีจำนวนไม่มากนัก ต่อมาเมื่อการแลกเปลี่ยนข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Data Interchange-EDI) ได้แพร่หลายขึ้น ประกอบกับคอมพิวเตอร์พีซีได้มีการขยายเพิ่มอย่างรวดเร็วพร้อมกับการพัฒนาด้านอินเทอร์เน็ตและเว็บ ทำให้หน่วยงานและบุคคลต่าง ๆ ได้ใช้พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์มากขึ้นในปัจจุบันพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ได้ครอบคลุมธุรกรรมหลายประเภท เช่น การโฆษณา การซื้อขายสินค้า การซื้อหุ้น การทำงาน การประมูล และการให้บริการลูกค้า

พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์มี 4 ประเภทหลัก ๆ คือ

1. ธุรกิจกับธุรกิจ (Business to Business หรือ B to B) คือ ประเภทที่ธุรกิจกับธุรกิจติดต่อซื้อขายสินค้ากันผ่านอินเทอร์เน็ต
2. ธุรกิจและลูกค้า (Business to Consumers หรือ B to C) ธุรกิจกับผู้ซื้อปลีกหรือปืทุไซ์ คือ ประเภทที่ผู้ซื้อปลีกใช้อินเทอร์เน็ตในการซื้อสินค้าจากธุรกิจที่โฆษณาอยู่ในอินเทอร์เน็ต
3. ธุรกิจกับรัฐบาล (Business to Government หรือ B to G) คือ ประเภทที่ธุรกิจติดต่อกับหน่วยราชการ
4. ลูกค้ากับลูกค้า (Consumers to Consumers หรือ C to C) คือ ประเภทที่ผู้บริโภคประกาศขายสินค้าแล้วผู้บริโภคอื่นรายหนึ่งก็ซื้อไป เช่น ที่อเบย์คอตคอม (Ebay.com) เป็นต้น ซึ่งผู้บริโภคสามารถจ่ายเงินให้กันทางบัตรเครดิตได้

ระบบการจ่ายเงินอิเล็กทรอนิกส์

1. เช็คอิเล็กทรอนิกส์ (E-checks)
2. เครดิตการ์ดอิเล็กทรอนิกส์ (Electronic credit cards)
3. การจ่ายเงินสดอิเล็กทรอนิกส์ (Electronic cash หรือ Digital cash หรือ e-money)
4. การโอนเงินอิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Fund Transfer-EFT)

การสนับสนุนการบริการอื่น ๆ ให้ลูกค้า

มีเครื่องมือหลายประเภทที่ให้บริการลูกค้าออนไลน์ได้ เช่น

1. เว็บเพจส่วนตัว (Personalized web Page)
2. ห้องสนทนา (Chat rooms)
3. อีเมลล์ (E-mail)
4. FAQs (Frequent Answers and Questions)
5. ความสามารถในการติดตามงาน (Tracking Capabilities)
6. ศูนย์โทรศัพท์โดยใช้เว็บ (Web-based call centers)

ประโยชน์ของ E-Commerce ต่อผู้ประกอบการหรือผู้ขาย

1. เป็นการสร้างและเพิ่มช่องทางการขายและจัดจำหน่ายมากขึ้น จากตลาดภายในพื้นที่ออกสู่ตลาดโลกได้อย่างง่ายดาย
2. เปิดบริการให้บริการตลอด 24 ชั่วโมง ทุกวัน ไม่มีวันปิด (ยกเว้นเว็บไซต์คุณจะล่มไปเสียก่อน)
3. ลดค่าใช้จ่ายและต้นทุนในการบริหารและจัดการได้อย่างมหาศาล ทำให้สามารถลดราคาสินค้า เพื่อทำการแข่งขันได้ดีขึ้น
4. สร้างโอกาสให้เกิดการทำธุรกิจในรูปแบบใหม่มากมาย
5. เป็นช่องทางที่สามารถเข้าถึงกลุ่มลูกค้าได้โดยตรงและมีประสิทธิภาพ
6. เพิ่มความสัมพันธ์กับลูกค้าให้ดีขึ้น
7. การให้บริการหลังการขายให้คำปรึกษาเรื่องผลิตภัณฑ์ หรือการแก้ไขเบื้องต้นอย่างรวดเร็ว
8. ช่วยทำการวิจัยการตลาดและการพัฒนาสินค้าได้อย่างรวดเร็วและประหยัด

ประโยชน์ของ E-Commerce ต่อผู้บริโภคหรือผู้ซื้อ

1. เลือกซื้อสินค้าได้ในราคาถูกกว่าทั่วไป
2. เลือกซื้อสินค้าและบริการได้จากร้านค้าต่างๆ จากทั่วทุกมุมโลก
3. มีโอกาสเลือกและเปรียบเทียบราคาสินค้าได้มากขึ้น
4. ประหยัดเวลาไม่ต้องเดินทางไปซื้อสินค้าถึงที่
5. รับสินค้าได้ทันที (หากเป็นสินค้าประเภทสื่อดิจิทัล เช่น เพลง โปรแกรม และไม่มีค่าขนส่ง)
6. สามารถดูข้อมูลสินค้าได้ละเอียดมากขึ้นจากแหล่งข้อมูลต่างๆ ทั่วโลก
7. ได้รับความสะดวกในการจัดส่ง เพราะสินค้าส่วนใหญ่จัดส่งถึงบ้าน

ข้อจำกัดเกี่ยวกับพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์

1. ความไม่ปลอดภัยของข้อมูล ขาดการตรวจสอบการใช้บัตรเครดิตบน Internet ข้อมูลบนบัตรเครดิตอาจถูกดักฟังหรืออ่าน เพื่อเอาชื่อและหมายเลขบัตรเครดิต ไปใช้โดยที่เจ้าของบัตรเครดิตไม่รู้ได้ การส่งข้อมูลจึงต้องมีการพัฒนาวิธีการเข้ารหัสที่ซับซ้อนหลายขั้นตอนเพื่อให้ข้อมูลของลูกค้าได้รับความปลอดภัยสูงสุด

2. ประเทศไทยยังไม่มีธนาคารพาณิชย์ที่จะทำหน้าที่รับประกันความเสี่ยงสำหรับการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ ในปัจจุบันการชำระเงินยังต้องผ่านธนาคารที่เป็นของต่างประเทศ

3. ปัญหาความยากจน ความด้อยโอกาสและขาดความรู้ทางเทคโนโลยี รวมทั้งขาดเครือข่ายการสื่อสาร เช่น ระบบเคเบิล ระบบโทรศัพท์ที่มีประสิทธิภาพ ทำให้ไม่สามารถให้บริการได้อย่างทั่วถึงจึงทำให้ชนบทที่ห่างไกลไม่สามารถเข้าถึงและใช้บริการ Internet ได้

4. E-Commerce ยังมีประเด็นเชิงนโยบายที่ทำให้รัฐบาลต้องเข้ามากำหนดมาตรการ เพื่อให้ความคุ้มครองกับผู้ซื้อและผู้ขาย ขณะเดียวกันมาตรการในเรื่องระเบียบที่จะกำหนดขึ้นต้องไม่ขัดขวางการพัฒนาเทคโนโลยี

5. ผู้ซื้อไม่มั่นใจเรื่องการเก็บรักษาความลับทางธุรกิจ ข้อมูลส่วนบุคคลเช่นไม่มั่นใจว่าจะมีผู้นำหมายเลขบัตรเครดิตไปใช้ประโยชน์ในทางที่มีชอบหรือไม่

6. ผู้ขายไม่มั่นใจว่าลูกค้ามีตัวตนอยู่จริง จะเป็นบุคคลเดียวกับที่แจ้งสั่งซื้อสินค้าหรือไม่ มีความสามารถในการที่จะจ่ายสินค้าและบริการหรือไม่ และไม่มั่นใจว่าการทำสัญญาซื้อขายผ่านระบบ Internet จะมีผลถูกต้องตามกฎหมายหรือไม่

7. ด้านรัฐบาล ในกรณีที่ผู้ซื้อและผู้ขายอยู่คนละประเทศกันจะใช้กฎหมายของประเทศใดเป็นหลักหากมีการกระทำผิดกฎหมายในการการกระทำการซื้อขายลักษณะนี้ ความยากลำบากในการติดตามการซื้อขายทาง Internet อาจทำให้รัฐบาลประสบปัญหาในการเรียกเก็บภาษี เงินได้และภาษีมูลค่าเพิ่ม การที่ E-Commerce ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมในการดำเนินธุรกิจ พฤติกรรมของผู้บริโภค และการปฏิบัติงานของภาครัฐบาล ทำให้รัฐบาลอาจเข้ามากำหนดมาตรการเพื่อคุ้มครองผู้บริโภคและผู้ขายที่ใช้บริการ E-Commerce รวมทั้งให้ความสนใจในการพัฒนาบุคลากร การพัฒนาปัจจัยที่จะเพิ่มความสะดวกทางด้านโทรคมนาคมสื่อสาร

8. ข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์สามารถทำสำเนาหรือคัดแปลงหรือสร้างขึ้นใหม่ได้ง่ายกว่าเอกสารที่เป็นกระดาษ จึงต้องจัดการระบบการรักษาความปลอดภัยในการอ้างสิทธิให้ดีพอ

9. E-Commerce ไม่ได้เป็นเพียงเรื่องของเทคโนโลยีเท่านั้น แต่ขึ้นอยู่กับการจัดการทางธุรกิจที่ดีด้วยการนำระบบนี้มาใช้จึงไม่สมควรทำตามกระแสนิยม เพราะถ้าลงทุนไปแล้วไม่สามารถให้บริการที่ดีกับลูกค้าได้ ย่อมเกิดผลเสียต่อบริษัท

ใบงานที่ 6 (1)

เรื่อง “สำนักงานประกันสังคมแนะรับข่าวสาร

ผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต (Internet) และระบบอิเล็กทรอนิกส์”

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านกรณีศึกษาต่อไปนี้แล้วตอบคำถามในใบงานที่ ใบงานที่ 6 (2)

สำนักงานประกันสังคมแนะรับข่าวสาร ผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต (Internet) และ ระบบอิเล็กทรอนิกส์

สำนักงานประกันสังคมตระหนักถึงการประชาสัมพันธ์ข่าวสารงานที่เกี่ยวข้องกับการประกันสังคมให้แก่ผู้ประกันตน นายจ้าง และผู้ที่เกี่ยวข้อง ทางสำนักงานประกันสังคม จึงแจ้งให้ทราบว่าผู้ประกันตน นายจ้าง และผู้ที่เกี่ยวข้อง สามารถเข้าไปศึกษา หรือตรวจสอบข้อมูลสิทธิประโยชน์ต่าง ๆ ผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต (Internet) โดยการสมัครเข้าเป็นสมาชิกเว็บ ส่วนนายจ้างสามารถส่งข้อมูลการชำระเงินสมทบผ่านทางระบบอินเทอร์เน็ต พร้อมทั้งส่งคำสั่งให้ธนาคารตัดบัญชีเงินฝากของนายจ้างผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต (Internet) และระบบอิเล็กทรอนิกส์เข้าบัญชีเงินกองทุนประกันสังคมได้ทันที

นายธานินทร์ นิลกำแพง ประกันสังคมจังหวัดอุทัยธานี ขอแนะนำให้ผู้ประกันตน นายจ้าง และผู้ที่เกี่ยวข้องที่สนใจใช้บริการดังกล่าวสามารถสมัครขอ Username และ Password จาก Website สำนักงานประกันสังคมที่ www.sso.go.th หรือถ้าสนใจข่าวสารความเคลื่อนไหวของสำนักงานประกันสังคมจังหวัดอุทัยธานีสามารถเข้าใช้บริการที่ เว็บไซต์ของสำนักงานประกันสังคมจังหวัดอุทัยธานีที่ www.sso.go.th/wprp/uthaihani/

หากผู้ประกันตน นายจ้าง และผู้ที่เกี่ยวข้อง มีข้อสงสัยสามารถติดต่อสอบถามได้ที่ ศูนย์บริการข้อมูลสำนักงานประกันสังคมทางโทรศัพท์ 1506 ทุกวัน หรือ ที่สำนักงานประกันสังคมเขตพื้นที่หรือจังหวัด หรือสำนักงานประกันสังคมจังหวัดอุทัยธานี โทร 056-970133-8 ในวันและเวลาราชการ

ใบงานที่ 6 (2)

เรื่อง “สำนักงานประกันสังคมแนะรับข่าวสาร
ผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต (Internet) และระบบอิเล็กทรอนิกส์”

ใคร

.....

ทำอะไร

.....

ที่ไหน

.....

เมื่อไหร่

.....

ทำไม

.....

อย่างไร

.....

ใบงานที่ 6 (3)

เรื่อง “สำนักงานประกันสังคมแนะรับข่าวสาร ผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต (Internet) และระบบอิเล็กทรอนิกส์”

วิเคราะห์ความสำคัญ

1. เหตุใดสำนักงานประกันสังคมจึงเปิดให้บริการข้อมูลข่าวสารและบริการอื่นๆ ผ่านเว็บไซต์

.....

.....

วิเคราะห์ความสัมพันธ์

2. สำนักงานประกันสังคมให้บริการประเภทใดผ่านสื่ออินเทอร์เน็ตบ้าง

.....

.....

3. การให้บริการดังกล่าวเกิดประโยชน์อย่างไร

.....

.....

วิเคราะห์เพื่อสรุปหลักการ

4. จากกรณีศึกษา การให้บริการของสำนักงานประกันสังคม จัดเป็นการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ประเภทใด

.....

5. จากข้อที่ 4 จงอธิบายลักษณะของการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ประเภทดังกล่าว มาพอเข้าใจ

.....

.....

อิสลามวิทยาลัยแห่งประเทศไทย

ไทย

แบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์

สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6/8

คำชี้แจง

1. แบบทดสอบฉบับนี้เป็นแบบทดสอบชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ คะแนนเต็ม 30 คะแนน
2. ใช้เวลาในการทดสอบ 60 นาที
3. เลือกตอบคำตอบที่ถูกต้อง แล้วทำเครื่องหมาย x ลงในกระดาษคำตอบ ช่อง ก ข ค หรือ ง ที่ตรงกับคำตอบที่เลือกไว้
4. ในกรณีที่ต้องการเปลี่ยนคำตอบใหม่ ให้ทำเครื่องหมาย = ทับข้อเดิมก่อน แล้วทำเครื่องหมาย x ลงในช่องคำตอบที่เลือกใหม่
6. ห้ามทำเครื่องหมายใดๆ ลงในแบบทดสอบ

จงอ่านข่าวต่อไปนี้ แล้วตอบคำถามข้อที่ 1 – 4

เรื่อง “bung” ที่หอมๆ ของ Kayari

บริษัท สถาพร มาเก็ตติ้ง จำกัด เป็นผู้ผลิต และจำหน่ายผลิตภัณฑ์ 3 แบรินด์ หลักคือ ผลิตภัณฑ์ป้องกัน และกำจัดแมลงในบ้านเรือน ภายใต้แบรนด์ “Kayari” และผลิตภัณฑ์ดูแลสัตว์เลี้ยง ภายใต้แบรนด์ “Buxaway” และ “Starpett” เปิดเผยว่า บริษัทเป็นผู้เชี่ยวชาญทางด้าน การผลิตยาจุดกันยุงยาวนานเกือบ 20 ปี ซึ่งผลิตให้กับแบรนด์ต่าง ๆ ในประเทศ และเป็นผู้ ส่งออกยาจุดกันยุงรายใหญ่ของประเทศ โดยเฉพาะตลาดญี่ปุ่น หลังจากที่ได้ประสบความสำเร็จอย่างสูงในฐานะผู้ผลิต ทางบริษัทจึงได้มีนโยบายที่จะสร้างแบรนด์สินค้ายาจุดกันยุงที่มีอยู่ให้เข้มแข็งขึ้น โดยใช้ความชำนาญอย่างสูงเรื่องสมุนไพรธรรมชาติที่แตกต่างจากสินค้าที่มีอยู่ในท้องตลาด เพื่อเป็นอีกทางเลือกหนึ่งให้แก่ผู้บริโภคที่ห่วงใยสุขภาพ

บริษัทยังได้เพิ่มประสิทธิภาพการไล่ยุงจากพลังธรรมชาติในยาจุดกันยุงของคายาริ ซึ่งเป็นเพียงบริษัทเดียวที่ทำด้วยส่วนผสมจากสมุนไพรธรรมชาติถึง 99 เปอร์เซ็นต์ อาทิ ตะไคร้หอม ขมิ้นชัน และยูคาลิปตัสทำให้ได้ยาจุดกันยุง มีประสิทธิภาพในการไล่ยุง และเป็น เจ้าเดียวในโลกที่สามารถคิดค้นสูตรใหม่ “คายาริ กลิ่นชากระ” เพื่อเป็นอีกหนึ่งทางเลือกให้กับผู้บริโภค ด้วยสีชมพูอ่อนหวาน และให้กลิ่นของดอกชากระที่ให้ความรู้สึกผ่อนคลาย แต่มีประสิทธิภาพในการไล่ยุงสูง มีกลิ่นหอม รวมถึงมีความปลอดภัยสูง

- บริษัท สถาพร มาเก็ตติ้ง จำกัด เป็นบริษัทที่ประสบความสำเร็จด้านใด
 - ด้านการบริหารงาน
 - ด้านการผลิต
 - ด้านการจัดจำหน่าย
 - ด้านการคิดค้นสินค้านวัตกรรมใหม่
- ปัจจัยในข้อใดมีโอกาสนำมาสู่การสร้างแบรนด์สินค้ายาจุดกันยุงให้เข้มแข็งขึ้นและประสบความสำเร็จ
 - บริษัทดำเนินกิจการมากกว่า 20 ปี
 - บริษัทเป็นผู้ส่งออกรายใหญ่
 - บริษัทมีสินค้าให้เลือกมากกว่าคู่แข่ง
 - บริษัทมีเงินทุนสูง
- บริษัท สถาพร มาเก็ตติ้ง จำกัด ใช้แนวความคิดทางการตลาดด้านใด
 - แนวความคิดมุ่งการผลิต
 - แนวความคิดมุ่งผลิตภัณฑ์
 - แนวความคิดมุ่งการขาย
 - แนวความคิดมุ่งการตลาด

จงอ่านบทความต่อไปนี้ แล้วตอบคำถามข้อที่ 7 – 8

"ลามิน่า" สานต่อโครงการรักษโลกกับลามิน่า

“ลามิน่า” สานต่อโครงการรักษโลกกับลามิน่า โครงการที่ 4 ดิดฟิล์มให้โลก จัดกิจกรรมปลูกป่า สนับสนุนโครงการทำดีเพื่อแผ่นดิน ที่จ.ราชบุรี บนพื้นที่ 50 ไร่หน้าสานต่อแนวทางการดำเนินธุรกิจเพื่อ

เคียงข้างสังคม หวังเติบโตในประเทศไทยอย่างยั่งยืน เคียงข้างทุกภาคส่วน

คุณจันทร์นภา สายสมร กรรมการผู้จัดการ บริษัท เทคโนโลยี (เฟรย์) จำกัด ตัวแทนจำหน่ายฟิล์มกรองแสงรถยนต์และอาคาร “ลามิน่า” และฟิล์มกลุ่มพิเศษ “ลูมาร์” ผลิตจาก CP Films, Inc. สหรัฐอเมริกา มาตรฐาน ISO 9001 อย่างเป็นทางการเพียงผู้เดียวในประเทศไทยเปิดเผยว่าบริษัทดำเนินสานต่อโครงการรักษโลกกับลามิน่าอย่างต่อเนื่องในปีนี ซึ่งนับเป็นปีที่ 4 ของการดำเนินโครงการ ซึ่งเป็นหนึ่งในโครงการเพื่อสังคมของบริษัท โดยมุ่งเน้นไปที่การดำเนินกิจกรรมทางด้านสิ่งแวดล้อม เพื่อช่วยฟื้นฟูสภาวะแวดล้อมในพื้นที่สำคัญของประเทศไทย ซึ่งได้เริ่มโครงการแรกในปี 2551 และประสบความสำเร็จอย่างต่อเนื่องจากการดำเนินงานโครงการที่ผ่านมา สามารถบรรลุเป้าหมายที่วางไว้ทุกโครงการ โดยโครงการรักษโลกกับลามิน่าถือเป็นหนึ่งในโครงการเพื่อตอบแทนสู่สังคมที่ลามิน่าดำเนินโครงการ มาอย่างต่อเนื่อง หลังจากประสบความสำเร็จในการดำเนินธุรกิจในประเทศไทยมากกว่า 15 ปีในปัจจุบัน ซึ่งลามิน่าขอยืนยันที่จะสานต่อโครงการดีด้อย่างนี้ให้ต่อเนื่องไปในอนาคต เพื่อขอขึ้นห้อยอย่างเข้มแข็งกับสังคมไทยต่อไป

7. บริษัท เทคโนโลยี (เฟรย์) จำกัด ดำเนินกิจการด้านใด

ก. ผู้ผลิต	ข. ตัวแทนจำหน่าย
ค. ผู้ค้าปลีก	ง. ผู้ค้าส่ง

8. บริษัท เทคโนโลยี (เฟรย์) จำกัด ใช้แนวความคิดทางการตลาดด้านใด

ก. แนวความคิดการตลาดเพื่อสังคม	ข. แนวความคิดมุ่งผลิตภัณฑ์
ค. แนวความคิดมุ่งการขาย	ง. แนวความคิดมุ่งการผลิต

จงอ่านข่าวต่อไปนี้ แล้วตอบคำถามข้อที่ 9 – 10

"บุ๊คสไมล์" ลุยพ็อกเก็ตบุ๊กราคาถูกลง

นายยุทธศักดิ์ ภูมิสุรกุล รองกรรมการผู้จัดการ บริษัท ซีพี ออลล์ จำกัด (มหาชน)เปิดเผยว่า ปีนี้"บุ๊คสไมล์" ร้านจำหน่ายหนังสือในร้านเซเว่นอีเลฟเว่นจะหันมารุกตลาดพ็อกเก็ตบุ๊กราคาประหยัด ราคา 39-59 บาทโดยคัดเลือกหนังสือที่มียอดขายดี และซื้อลิขสิทธิ์กับสำนักพิมพ์และนักเขียนเพื่อมาปรับรูปแบบการเขียนใหม่ จำหน่ายเฉพาะในบุ๊คสไมล์เท่านั้น เช่น เข็มทิศชีวิต ของ จูตินาถ ฅพัทลุง เสียตายคนตายไม่ได้อ่าน ของ ดังตฤณ พร้อมเตรียมเปิดตัวหนังสือ 9 ปกใหม่แนวเนื้อหา ธรรมประยุกต์ ท่องเที่ยว การ์ตูน และภาษา โดยแต่ละปกจะมียอดขาย 1 แสนเล่มขึ้นไป หรือรวมมียอดขายปีนี้ประมาณ 1 ล้านเล่ม คิดเป็นสัดส่วน 25% ของกลุ่มพ็อกเก็ตบุ๊ก

"บุ๊คสไมล์ที่อยู่ในเซเว่นฯ จะมีสาขาสิ้นปีนี้ 5,700 แห่งและมีผู้บริโภคใช้บริการวันละ 6 ล้านคนการทำหนังสือราคาถูกลงจะช่วยกระตุ้นกำลังซื้อในกลุ่มนี้ให้เติบโตขึ้นคาดว่าจะมีไม่ต่ำกว่า 1 ล้านราย"นายยุทธศักดิ์ กล่าวและว่ากลยุทธ์ของบุ๊คสไมล์คือการบริหารต้นทุนต่ำ กำหนดขอยอดพิมพ์ไม่ต่ำกว่า 1 แสนเล่ม ซึ่งปีนี้บุ๊คสไมล์จะเปิดสาขาในเซเว่นฯ เพิ่มขึ้นอีก 500 แห่งนอกจากนี้ยังมีกลุ่มหนังสือเก่าที่ได้รับความนิยมราคาไม่เกิน 100 บาทโดยตั้งเป้ายอดขาย 1-3 หมื่นเล่มต่อปก และจะมีพ็อกเก็ตบุ๊กวางจำหน่าย 1,000 ปกมีหนังสือใหม่วางแผงเดือนละ 50 ปก..

9. หนังสือราคาถูกลงมีผลอย่างไรต่อผู้บริโภค

ก. หาซื้อหนังสือราคาถูกลงได้ง่าย

ข. ทำให้ยอดขายเพิ่มขึ้น

ค. ทำให้ผู้บริโภคซื้อหนังสือมากขึ้น

ง. ทำให้ผู้บริโภคได้ซื้อหนังสือเก่า

10. จุดเด่นของร้านบุ๊คสไมล์ คือข้อใด

ก. มีสาขาอยู่ในร้านเซเว่นอีเลฟเว่น ข. มีหนังสือดีราคาถูกลง

ค. มีหนังสือขายดี

ง. มีหนังสือเก่าคุณภาพดี

จงอ่านบทความต่อไปนี้ แล้วตอบคำถามข้อที่ 11 – 14

แคนนอนปลูกดีลเลอร์ภาคเหนือ ตั้งยอดขาย 5,000 เครื่อง/เดือน

แคนนอน เดินทัพบุกเชียงใหม่ มั่นใจเป็นเมืองการศึกษาและธุรกิจการค้า เร่งกระตุ้นดีลเลอร์ภาคเหนือ หวังยึดพื้นที่ตลาดพรินเตอร์ มั่นใจยอดขายพุ่งกว่า 5,000 เครื่องต่อเดือน

นายวารินทร์ ตันติพงษ์พานิช ผู้จัดการทั่วไปและผู้อำนวยการอาวุโสส่วนงานคอนซูเมอร์อิมเมจอินแอนดอินฟอร์เมชัน บริษัท แคนนอน มาร์เก็ตติ้ง (ไทยแลนด์) จำกัด กล่าวว่

“การมาเปิดตลาดพรินเตอร์รุ่นใหม่ในภาคเหนือที่จังหวัดเชียงใหม่เป็นการมาแสดงศักยภาพให้ ดีลเลอร์ในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ และจังหวัดใกล้เคียงให้มาชมงาน เพื่อให้เห็นถึงจุดยืนที่ชัดเจนในการผลักดัน PIXMA เข้าสู่ตลาดภาคเหนืออย่างจริงจังและแข็งแกร่ง จึงไม่ได้หวังว่ามาเปิดตัวแล้วจะได้ยอดขาย เพราะเราไม่ได้จัดงานขายสินค้า แต่ต้องการเปิดตัวให้รู้ว่าแคนนอนมีทิศทางอย่างไร”

การเข้ามาของบริษัท จะช่วยในเรื่องของกิจกรรมสนับสนุนการขาย ในพื้นที่ในตลาดต่างจังหวัดเป็นหลัก อย่างในอดีตกรุงเทพฯ 70% ภูมิภาค 30% ก็เริ่มจะเปลี่ยนเป็นกรุงเทพฯ 60% ภูมิภาค 40% และในอนาคตอันใกล้จะเป็นกรุงเทพฯ 50% และภูมิภาค 50% แสดงให้เห็นว่าตลาดไอทีในภูมิภาคมีการตื่นตัวมาก โดยเฉพาะในตลาดภาคเหนือเป็นตลาดในภูมิภาคที่สำคัญและมีศักยภาพ ทางบริษัท ได้ตั้งเป้าหมายในพื้นที่ภาคเหนือยอดเติบโตไม่ต่ำกว่า 25% จากยอดขายทั่วประเทศของพรินเตอร์ PIXMA แบบ All In One ที่ตั้งไว้อย่างน้อยไม่ต่ำกว่า 16,000 – 20,000 เครื่อง/เดือน หรือ ประมาณ 4,000 – 5,000 เครื่อง/เดือน

เชียงใหม่เป็นตลาดที่ใหญ่มาก เนื่องจากมีสถาบันการศึกษา และมหาวิทยาลัยจำนวนมาก ตลอดจนมีกลุ่มธุรกิจการค้าที่เป็น SMEs ซึ่งมี PC อยู่แล้วอาจจะมีเครื่องมัลติฟังก์ชันสามารถพริ้นต์สแกนและถ่ายเอกสารได้ SMEs เป็นกลุ่มที่เหมาะสมมากกับสินค้าใหม่ของแคนนอน

สำหรับกลยุทธ์ทางการตลาด ที่จะเข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย ใช้สื่อโฆษณา TV วิทยุ หนังสือพิมพ์ เว็บไซต์ และมาจัดกิจกรรมแนะนำสินค้าให้ชาวเชียงใหม่และใกล้เคียงได้รับข่าวสาร โดยใช้แคนนอนทูแคน พิมพ์ออกมาครั้งละแสนกว่าเล่มในการสื่อข้อมูลข่าวสารไปถึงผู้บริโภค อีกทั้งมีการลงซูเปอร์สโตร์เมล็ดถึงเม็คโคร โลตัส ไอทีซีดี ฯลฯ จะใช้ทุกสื่อที่จะเข้าถึงผู้บริโภคได้ พร้อมทั้งจะมีการทำโปรโมชั่นและแคมเปญอย่างต่อเนื่อง

19. “ตั้งฮั่วเส็ง ธนบุรี ทุ่มงบ 300 ล้านบาท Re-Branding ครั้งใหญ่” หมายถึงข้อใด

ก. การเปลี่ยนสถานที่ขาย

ข. การเปลี่ยนชื่อแบรนด์

ค. การเพิ่มยอดขาย

ง. การขยายตลาด

20. ตั้งฮั่วเส็ง ธนบุรี ใช้ชื่อใหม่ ว่าอย่างไร

ก. GET IT! Supermarket

ข. Creative Lifestyle Center

ค. T-Square

ง. Lifestyle Center

21. จุดเด่นของการ Re-Branding ตรงกับข้อใด

ก. มี GET IT! Supermarket

ข. เป็น T-Square

ค. เป็น Creative Lifestyle Center

ง. เป็น Lifestyle Center

จงอ่านข่าวต่อไปนี้ แล้วตอบคำถามข้อที่ 22 – 24

บริษัท มาสด้าเซลส์ (ประเทศไทย) จำกัด ประกาศเดินทาง

กระตุ้นตลาดมาสด้า 2 เต็มสูบคว้าคาร์ทอนุ่มฮ็อตที่สุดแห่งปีณ

เดชนักกิมิยะมาเป็นพรีเซนเตอร์มาสด้า 2 ซิดานซุกอนเซ็ปต์หรู

มีสไตล์ซุกคของชายหนุ่มคนเมืองภายใต้ภาพลักษณ์ที่หรูหรา

ผ่านการแต่งกาย และรถที่เลือกใช้นั้นความมีสไตล์เป็นตัวของ

ตัวเอง โดดเด่นเฉพาะตัวถ่ายภาพยนตร์กรรมหรูหราที่ไม่ทิ้งอารมณ์สปอร์ต ตรงกับไลฟ์สไตล์

ของกลุ่มคนรุ่นใหม่พร้อมต่อสัญญาฉบับเป็ อารักษ์เป็นพรีเซนเตอร์มาสด้า2 แอทซ์แบคและ

เตรียมจัดกิจกรรมการส่งเสริมการตลาดเสริมสร้างแบรนด์ให้แข็งแกร่งมากขึ้น ทั้งในกรุงเทพฯ

และต่างจังหวัด ทั่วประเทศหวังทำยอดขายปีนี้ให้ทะลุเป้า 38,500 คัน โดยเฉพาะรถธงมาสด้า

2ที่วางเป้าหมายไว้ที่ 24,000

"มาสด้า ใช้สีเขียวที่สร้างความแตกต่างที่โดดเด่นให้แก่ตลาดรถในเมืองไทย สะท้อน

ความ ชุม-ชุม ในแบบของมาสด้าอย่างชัดเจน และเป็นผู้นำรถยนต์รายแรก ที่กล้านำเสนอสิ่ง

ที่แตกต่างแก่ผู้บริโภครถยนต์ชาวไทย ผนวกกับพรีเซนเตอร์ที่มีบุคลิกภาพเข้ากับ มาสด้า2

และ DNA ของแบรนด์ได้อย่างลงตัว ส่งผลให้ยอดขาย มาสด้า2 ในปีที่ผ่านมาพุ่งเกือบ

23,000 คัน พร้อมกวาดยอดขายรวมทุกรุ่นทะลุ 35,000 คันในปี 2553""ปัจจัยสำคัญหลักที่ทำให้

ให้ มาสด้า2 ใต้ยอดขายอย่างท่วมท้น นั่นคือสมรรถนะที่โดดเด่น ผู้บริโภคที่ตัดสินใจซื้อรถ

มักจะมีคามคาดหวังล่วงหน้าเสมอ และเมื่อได้รับมีประสบการณ์กับสมรรถนะอันเต็มเปี่ยม

ของ มาสด้าถูกค้าต่างพอใจกับสมรรถนะและคุ้มค่าเงิน" มร. โชอิชิ ยูกิ กล่าว

ข้อความข่าวคัดมาจาก : <http://www.motortrivia.com/>

22. จากข้อความ “ยนตร์กรรมหรรษาที่ไม่ทิ้งอารมณ์สปอร์ต” ตรงกับข้อใดมากที่สุด

ก.ความคุ้มค่าเงิน

ข.สมรรถนะ

ค.ความหรรษา

ง.ความสนุก

23. เหตุผลใดที่ทำให้มาสคำ เลือก ฉเดชน์ คุกมมยะ มาเป็นพรีเซนเตอร์

ก.เพราะคนไทยชื่นชอบเยอะ

ข.เพราะมีแฟนคลับเป็นของตนเอง

ค.เพราะมีภาพไลฟ์สไตล์ของคนรุ่นใหม่

ง.เพราะแต่งกายดี

24. มาสคำใช้วิธีการใดในการเสริมสร้างแบรนด์ให้แข็งแกร่งมากขึ้น

ก.การโฆษณาอย่างต่อเนื่อง

ข.การใช้พรีเซนเตอร์ที่ภาพลักษณ์ดี

ค.การนำเสนอสินค้าที่แตกต่างจากคู่แข่ง

ง.การจัดกิจกรรมส่งเสริมการตลาดทั่วประเทศ

จงอ่านข่าวต่อไปนี้ แล้วตอบคำถามข้อที่ 25 – 27

บริษัท ไทยเพรซิเดนท์ฟู้ดส์ จำกัด (มหาชน) ก่อตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 15 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2515 ด้วยทุนจดทะเบียน 6 ล้านบาท ซึ่งเป็นการร่วมทุนระหว่าง บริษัท เพรซิเดนท์ เอ็นเตอร์ไพรส์ ของไต้หวันซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีการผลิต และบริษัท สหพัฒนพิบูล จำกัด ซึ่งรับผิดชอบในด้านการตลาดและการจำหน่ายสินค้า มีวัตถุประสงค์ในการก่อตั้งเพื่อผลิตบะหมี่กึ่งสำเร็จรูปภายใต้เครื่องหมายการค้า "มาม่า" โดยมีสำนักงานใหญ่แห่งแรกที่ถนนเพชรบุรีตัดใหม่ และเปิดทำการโรงงานแห่งแรกที่เขตหนองแขม กรุงเทพฯ ซึ่งหลังจากการดำเนินธุรกิจปีแรกผ่านไป หุ้นทั้งหมดได้ถูกโอนไปยังผู้ถือหุ้นคนไทยซึ่งเป็นผู้ถือหุ้นรายใหญ่มาจวบจนปัจจุบัน บริษัทฯ จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยและเปลี่ยนสภาพเป็นบริษัทจำกัดมหาชน เมื่อปี 2537 ปัจจุบันมีทุนจดทะเบียน 240 ล้านบาท เรียกชำระแล้ว 180 ล้านบาท แบ่งเป็นหุ้นสามัญ 180,000,000 หุ้น มูลค่าหุ้นที่ตราไว้ หุ้นละ 1 บาท

25. บริษัท ไทยเพรซิเดนท์ฟู้ดส์ จำกัด (มหาชน) เป็นกิจการประเภทใด
 ก.บริษัทจำกัดมหาชน ข.บริษัทข้ามชาติ
 ค.ห้างหุ้นส่วนจำกัด ง.กิจการเจ้าของคนเดียว
26. วัตถุประสงค์ในการก่อตั้งกิจการเพราะเหตุใด
 ก.ได้ร่วมลงทุนกับบริษัทต่างชาติ ข.เพื่อผลิตและจำหน่ายบิสกิต
 ค.เพื่อผลิตขนมปังสำเร็จรูป ง.เพื่อผลิตและจำหน่ายขนมปังสำเร็จรูป
27. ข้อใดคือผลดีของการมีความรู้เกี่ยวกับกิจการ
 ก.ทำให้คู่แข่งลดการแข่งขันด้านการตลาด ข.สามารถชนะเพื่อนร่วมงานได้
 ค. ปฏิบัติตามนโยบายของกิจการได้ ง. สามารถนำเสนอรูปแบบผลิตภัณฑ์ได้

จงอ่านข่าวต่อไปนี้ แล้วตอบคำถามข้อที่ 28 – 30

การรถไฟฯเปิดให้จองตั๋วทางอินเทอร์เน็ตได้แล้ว จ่ายผ่านบัตรเครดิต-เดบิตได้

นางนวลอนงค์ วงษ์จันทร์ หัวหน้ากองประชาสัมพันธ์ การรถไฟแห่งประเทศไทย แจ้งว่า ตั้งแต่วันที่ 1 สิงหาคม 2554 เป็นต้นไป การรถไฟฯ เปิดให้บริการจำหน่ายตั๋วโดยสารรถไฟด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์บนโครงข่ายการสื่อสารแบบอินเทอร์เน็ต ทั้งนี้ ผู้ที่จะใช้บริการจะดำเนินการสำรองที่นั่งผ่านระบบ ที่เว็บไซต์ของการรถไฟฯ www.railway.co.th หรือ ผู้ให้บริการที่ www.ThaiRailTicket.com ได้ตลอด 24 ชั่วโมงสำหรับการเข้าใช้ระบบการสื่อสารแบบอินเทอร์เน็ต ผู้เข้าใช้ต้องลงทะเบียนสมัครเป็นสมาชิก โดยใช้เลขบัตรประชาชนหรือเลขที่หนังสือเดินทาง เพื่อให้ได้รหัสสมาชิกทำรายการในครั้งต่อ ๆ ไป ผู้ใช้บริการที่สำรองที่นั่งจะป้อนข้อมูลการเดินทาง เช่น ขบวน วันที่เดินทาง สถานีต้นทาง/ปลายทาง ชั้นที่นั่ง ประเภทรถโดยสารตามความต้องการ แล้วต้องพิมพ์ชื่อและนามสกุลผู้โดยสารให้ตรงกับผู้เดินทางก่อนยืนยันการสำรองที่นั่ง ทั้งนี้ ผู้ใช้บริการต้องตรวจสอบรายการต่าง ๆ ก่อนตอบตกลงและรับฝัฒนชอบในที่นั่งและ/หรือรายการที่ได้ลงทะเบียนไว้ในการสำรองที่นั่ง การรถไฟฯเปิดโอกาสให้สำรองเฉพาะขบวนรถเชิงพาณิชย์ (ไม่รวมขบวนรถนำเที่ยว) ในรถชั้น 2 และรถชั้น 1 โดยผู้โดยสารสามารถสำรองที่นั่งล่วงหน้าก่อนวันเดินทางไม่น้อยกว่า 2 วัน และจำหน่ายเฉพาะตั๋วเต็มราคาเที่ยวเดียวและเด็กเท่านั้น

ในการออกตั๋วโดยสารผู้ให้บริการสามารถพิมพ์เอกสารยืนยันการชำระเงินและพิมพ์ตั๋วโดยสารไว้ใช้โดยสารในวันที่ต้องการเดินทางแล้วนำข้อมูลดังกล่าวมาโดยสารรถไฟตามกำหนด และแสดงเอกสารให้พนักงานขบวนรถตรวจสอบความถูกต้องอีกครั้ง

การชำระค่าบริการ สามารถชำระผ่านบัตรเครดิต ระบบ Visa และ Master Card ได้ทุกธนาคาร ส่วนผู้ที่ถือบัตรเดบิตใช้ได้เฉพาะธนาคารกรุงเทพ โดยผู้ให้บริการต้องลงรายการตามที่ธนาคารกำหนด โดยผู้ให้บริการต้องชำระค่าบริการเพิ่มเติมในอัตรา 20 บาท ต่อตัว 1 ฉบับ นอกเหนือจากค่าธรรมเนียมบัตรเครดิตและค่าธรรมเนียมอื่นๆ (ถ้ามี) สำหรับผู้โดยสารที่ประสงค์จะเดินทางต้องมีชื่อ นามสกุล ตรงกับใบรายงานที่จัดพิมพ์หรือสำรองที่ไว้เท่านั้น

28. บริการจำหน่ายตั๋วโดยสารรถไฟด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ มีข้อดีอย่างไร

ก. ผู้โดยสารสามารถซื้อตั๋วได้สะดวก	ข. สำรองที่นั่งได้ตลอด 24 ชั่วโมง
ค. ชำระได้โดยบัตรเครดิต	ง. ตรวจสอบความถูกต้องเองได้

29. ข้อจำกัดในการบริการจำหน่ายตั๋วโดยสารรถไฟด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์คือข้อใด

ก. ให้สำรองเฉพาะขบวนรถเชิงพาณิชย์	ข. เสียค่าบริการครั้งละ 20 บาท
ค. รถขบวนรถนำเที่ยวสำรองที่นั่งไม่ได้	ง. สำรองที่นั่งได้ครั้งละ 1 ที่นั่ง

30. จากข่าวเป็นการใช้ E-Commerce แบบใด

ก. B to B	ข. B to C
ค. B to G	ง. C to C

เฉลยแบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์

ข้อ	เฉลย	ข้อ	เฉลย
1	ข	16	ข
2	ง	17	ข
3	ข	18	ง
4	ค	19	ข
5	8	20	ค
6	ข	21	ก
7	ข	22	ข
8	ก	23	ค
9	ค	24	ค
10	ข	25	ก
11	ข	26	ค
12	ข	27	ค
13	ค	28	ข
14	ก	29	ค
15	ก	30	ข

ภาคผนวก จ
แบบตอบรับและบทความวิจัย

Ref. No. 0564.14/354

Bansomdejchaopraya Rajabhat University
1061 Isarapap 15 Hirunrujee
Thonburi Bangkok 10600

6 July 2017

Subject Notification of Results of BSRU Conference 2017 Full Paper and Invitation to the Conference

Attention Khunanya Kanchana & the others

Attachment A set of schedule of paper presentation

We are pleased to inform you that your full paper entitled, "The Development of Contemplative Education-based Instruction to Enhance Critical Thinking of attayomsuksa 6 Students" was accepted for a poster presentation at the 1st National and International Conference 2017 on Education for Sustainable Locality Development organized by Bansomdejchaopraya Rajabhat University in Bangkok, Thailand on the 29th of July, 2017.

Also, you are invited to participate in the opening ceremony. After the plenary session in the morning, your presentation is scheduled in the afternoon according to the attachments informing the venue, time and room monitors. Your poster will be instantly designed and set at the venue of presentation by Graduate School and you are expected to stand by your poster in case of visitors' queries.

Please feel free to contact us regarding any questions you may have. All of us at BSRU Conference 2017 are doing our best to make this year event fruitful and memorable, and we look forward to welcoming you.

Cordially yours,

Areewan

(Assistant Professor Dr. Areewan Iamsa-ard)
Dean
Graduate School of BSRU

Graduate School
Tel. +662-473-7000 Ext. 1810, 1813

**การพัฒนา รูปแบบการสอนตามแนวคิดจิตตปัญญาเพื่อพัฒนาความสามารถ
ในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6
The Development of Contemplative Education-based
Instruction to Enhance Critical Thinking
of Mattayomsuksa 6 Students**

**คุณัญญา กัญจนา
KhunanyaKanchana**

รองศาสตราจารย์ ดร.บังอร เสรีรัตน์, อาจารย์ทวีศักดิ์ จงประดับเกียรติ

Associate Professor Dr.Bang-ornSereerat, TaweesakJongpradubkiat

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อ 1) พัฒนารูปแบบการสอนตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาเพื่อพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 และ 2) เปรียบเทียบความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ก่อนและหลังการใช้รูปแบบการสอนตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 อิสลามวิทยาลัยแห่งประเทศไทย จำนวน 30 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย แผนการจัดการเรียนรู้ และแบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและการทดสอบค่าที ผลการวิจัยพบว่า

1. รูปแบบการสอนตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาเพื่อพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ประกอบด้วย 1) หลักการ/แนวคิดของรูปแบบ 2) จุดมุ่งหมายของรูปแบบ 3) กระบวนการเรียนการสอนของรูปแบบ มี 5 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 ขั้นเสริมสร้างขั้นที่ 2 ขั้นส่งเสริมขั้นที่ 3 ขั้นสาระขั้นที่ 4 ขั้นสรุป และขั้นที่ 5 ขั้นสะท้อนแนวความคิด และ 4) ผลที่ผู้เรียนจะได้รับจากการเรียนรู้ตามรูปแบบ

2. ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้รูปแบบการสอนตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

คำสำคัญ: รูปแบบการสอนจิตตปัญญาศึกษาการคิดวิเคราะห์

ABSTRACT

The purposes of this research were: 1) to develop contemplative education-based instruction to enhance critical thinking of Mattayomsuksa 6 Students and 2) to compare critical thinking of Mattayomsuksa 6 Students between before and after using the developed instruction. The sample included thirty of Mattayomsuksa 6 students from Islamwittayalai School. The research instruments involved lesson plans and critical thinking test. Data were statistically analyzed in percentage, MEAN, standard deviation, and t-test.

The findings revealed as follows.

1. The components of contemplative education-based instruction to enhance critical thinking of Mattayomsuksa 6 Students delineated 1) principles, or concepts 2) objectives 3) instructional process, with 5 stages 1: reinforcement; stage 2: enhancement; stage 3: contents; stage 4: conclusions and stage 5: conceptual reflection and 4) learning outcomes.

2. The critical thinking of Mattayomsuksa 6 Students after using the contemplative education-based instruction was higher than that before the experiment at significance level .01.

Keywords: Instruction, Contemplative Education, Critical Thinking

บทนำ

กระแสโลกาภิวัตน์ส่งผลให้เกิดความเจริญด้านการสื่อสารและโทรคมนาคมของโลกอย่างรวดเร็ว ทำให้การส่งและการรับข้อมูลข่าวสารเป็นไปอย่างรวดเร็วและทั่วถึง จนเรียกได้ว่าเป็นโลกไร้พรมแดน ซึ่งประเทศไทยได้รับอิทธิพลดังกล่าวไปด้วย โดยส่งผลกระทบต่อประเทศไทยเข้าสู่ยุคของข้อมูลข่าวสาร (Information Age) ที่มีการสื่อสารกันได้กับทั่วทุกมุมโลกโดยผ่านการสื่อสารต่าง ๆ ทั้งวิทยุ โทรทัศน์ โทรสาร และเครือข่ายคอมพิวเตอร์ ผลของกระแสโลกาภิวัตน์นี้ทำให้กระแสเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม ค่านิยมต่างชาติได้แพร่กระจายเข้ามาในประเทศไทยด้วย อาทิ วัตถุนิยม บริโภคนิยม วัฒนธรรมตะวันตก เป็นต้น วิถีชีวิตของคนไทยจึงเปลี่ยนแปลงไปตามกระแสโลกที่เต็มไปด้วยธุรกิจการต่อรองและการแข่งขันซึ่งมีผลให้ประเทศไทยต้องมีการประดิษฐ์ ผลิต พัฒนาเทคโนโลยี นวัตกรรมใหม่ๆ และพัฒนาคนเพื่อรองรับกระแสการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น สรุปได้ว่าคนไทยในยุคโลกาภิวัตน์ ต้องได้รับการพัฒนาให้เป็นที่รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง กล่าวเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงมีความสามารถในการคิด การแก้ปัญหา ดำเนิน

ชีวิตแบบประชาธิปไตย รักธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ปรับตัวได้อย่างกลมกลืนทั้งในโลกสากล และความเป็นไทย (กระทรวงศึกษาธิการ, 2550, น. 3-5)

ระบบการศึกษาของประเทศไทยภายหลังการปฏิรูปการศึกษาได้เริ่มให้ความสำคัญในการส่งเสริมความคิดให้แก่เด็กและเยาวชน โดยกำหนดพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ และกำหนดเป็นมาตรฐานการประกันคุณภาพสถานศึกษาอันจะส่งผลให้ประชาชนมีคุณภาพมากขึ้น การมีความสามารถในการคิดจะเป็นประโยชน์อย่างมากต่อการดำเนินชีวิตของมนุษย์ จะทำให้สามารถแก้ปัญหา รวมทั้งสามารถเลือกตัดสินใจได้อย่างเหมาะสมและมีเหตุผล ในยุคข่าวสารและเทคโนโลยีในปัจจุบันที่มีความเจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว มีการแข่งขัน การปูพื้นฐานการคิดและส่งเสริมการคิดให้แก่เด็กและเยาวชนจึงเป็นสิ่งที่สำคัญอย่างยิ่ง การได้รับการพัฒนาการคิดตั้งแต่เยาว์วัยจะช่วยพัฒนาการคิดให้ก้าวหน้า ส่งผลให้สติปัญญาเฉียบแหลม เป็นคนรอบคอบ ตัดสินใจได้ถูกต้อง สามารถแก้ไขปัญหาต่างๆ ในชีวิตได้ดี เป็นบุคคลที่มีคุณภาพ สามารถดำรงชีวิตในสังคมอย่างมีความสุข

สำหรับการคิดวิเคราะห์ (Analytical Thinking) นั้น เป็นการคิดที่มีความสลับซับซ้อนสูง ต้องอาศัยพื้นฐานด้านทักษะการคิดหลาย ๆ ด้านเข้ามาผสมผสานกัน ดังนั้นการคิดแบบนี้จึงมีขั้นตอนและความแยกแยะ เมื่อคิดได้แล้วก็จะทำให้พบแนวทางแก้ปัญหาหรือคำตอบหรือข้อสรุปของความคิดในแต่ละครั้ง ซึ่งพอจะกล่าวได้ว่าการคิดวิเคราะห์เป็นความสามารถของการคิด ในการจำแนกแยกแยะข้อมูล องค์ประกอบของสิ่งต่างๆ ออกเป็นส่วนย่อย เพื่อค้นหาความจริง ความสำคัญ ความเป็นแก่นแท้ในองค์ประกอบหรือหลักฐานของเรื่องนั้น ๆ รวมทั้งความสามารถในการหาความสัมพันธ์และความเชื่อมโยงของสิ่งต่าง ๆ ว่าเกี่ยวพันกันอย่างไร อาศัยหลักการใด เพื่อค้นหาสาเหตุที่แท้จริงของสิ่งที่เกิดขึ้น จนได้ความคิดที่นำไปสู่การสรุป การประยุกต์ใช้ การทำนายหรือคาดการณ์สิ่งต่างๆ ได้ถูกต้องแม่นยำ จนเกิดผลในทางปฏิบัติได้เป็นอย่างดีเป็นผลดีการคิดวิเคราะห์จึงเป็นการคิดที่สำคัญต่อการเรียนรู้และการดำเนินชีวิต และเป็นแก่นแท้ของศักยภาพของสมองและสติปัญญาของมนุษย์ไม่น้อยไปกว่ากระบวนการคิดแบบอื่น ๆ ซึ่งโรงเรียนในประเทศที่พัฒนาแล้ว เช่น สหรัฐอเมริกาและยุโรป จะจัดให้มีการสอนที่เน้นการคิดในโรงเรียนซึ่งการคิดวิเคราะห์นี้ถือเป็นรากฐานสำคัญของการเรียนรู้และการดำรงชีวิต โดยเฉพาะในโลกปัจจุบันผู้ที่มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์มาก ก็มักจะมีความสามารถด้านอื่น ๆ เหนือกว่าบุคคลอื่น ๆ ทั้งทางด้านสติปัญญาและการดำเนินชีวิตด้วย ซึ่งเป็นทักษะที่ทุกคนฝึกฝนได้ เรียนรู้ได้ และการคิดวิเคราะห์ยังเป็นพื้นฐานของการคิดทั้งหมด การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนมีทักษะการคิดวิเคราะห์นั้น ได้มีนักวิชาการหลายท่านเสนอวิธีการเรียนรู้ไว้ เช่น การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การจัดการเรียนรู้กิจกรรมกลุ่ม การจัดการเรียนรู้แบบแก้ปัญหา เป็นต้น โดยศึกษา

แวมมณี (2544, น. 15 – 16) ได้กล่าวถึง การสอนเพื่อพัฒนาความสามารถในการคิดว่าประกอบด้วย สอนด้วยการตั้งคำถาม ทั้งคำถามเดี่ยวและคำถามแบบชุดสอน โดยใช้แผนที่ความคิด (Mind Mapping) ฝึกการวิเคราะห์และสังเคราะห์ การเรียนรู้แบบปรีกษาหาหรือบันทึกการเรียนรู้ บันทึกข้อสงสัย ความรู้สึกส่วนตัว ความคิดที่เปลี่ยนไปการถามตนเอง ในการวางแผนจัดระเบียบคิด ไตร่ตรองในเรื่องการเรียนรู้ของตนเองการประเมินตนเอง เพื่อประเมินความคิด และความรู้สึกของตนเอง ในการจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถในการคิดของผู้เรียนนั้น ผู้สอนจะต้องรู้และพัฒนาผู้เรียนในเรื่องทักษะการคิดไตร่ตรองและ โครงสร้างกระบวนการคิดให้เกิดในตัวผู้เรียน สิ่งสำคัญคือผู้สอนต้องมีความเชื่อมั่นในความรับผิดชอบของผู้เรียนในการที่จะเรียนรู้ด้วยตนเองและเกิดความมั่นใจว่าการมีส่วนร่วมของผู้เรียนจะก่อให้เกิดความเพลิดเพลินเห็นคุณค่าในการเรียนรู้ เป็นหน้าที่ของผู้สอนที่จะจัดสร้างบรรยากาศในชั้นเรียนให้เป็นชั้นเรียนที่ส่งเสริมกระตุ้นผู้เรียนให้ทำงานอย่างอิสระและร่วมกันทำงานทุกคน จัดวางรูปแบบการคิดและยุทธศาสตร์การคิดให้เหมาะสม

จิตตปัญญาศึกษา เป็นกระบวนการพัฒนาจิตใจ ซึ่งเป็นสิ่งที่อยู่ในตัวมนุษย์ทุกคน เป็นการเรียนรู้ที่นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงภายใน (Transformative Learning) ที่ผู้เรียนเฝ้ามองความเปลี่ยนแปลงภายในของตนเอง อันเกิดจากความสัมพันธ์ที่มีต่อโลกภายนอกโดยอาศัยจิตตปัญญาเป็นเครื่องมือ ซึ่งการพยายามฝึกหัดขัดเกลาดตนเอง นำไปสู่ความเข้าใจต่อธรรมชาติของสรรพสิ่ง มองเห็นความเชื่อมโยงระหว่างตนเองและสิ่งต่างๆ รอบตัวอย่างไม่แยกส่วน เกิดความเข้าใจว่าการเรียนรู้ การงานและการดำเนินชีวิต เป็นการเรียนรู้ที่ไม่ได้เน้นที่วิชาเป็นตัวตั้ง แต่เน้นวิถีชีวิตร่วมกันเป็นตัวตั้งเพื่อความรู้แจ้ง คือการศึกษาจากการคูจิตของตนเองแล้วเกิดปัญญาเกิดการคิดเป็นคือใช้เหตุผลวิเคราะห์สังเคราะห์ให้สิ่งที่รับรู้กลายเป็นความรู้ที่คมชัดลึกยิ่งขึ้น โดยมุ่งสร้างระบบการเรียนรู้เพื่อปรับเปลี่ยนวิธีการเรียนรู้ที่มุ่งแสพมากกว่าการสร้างสู่การเรียนรู้ที่ระดับจิตตปัญญาเพื่อเป็นพื้นฐานให้มนุษย์พัฒนาศักยภาพสูงสุดของตนเองในการเรียนวิชาความรู้และความจริงภายในตนเองควบคู่กันไป และให้กำลังใจกัน การมีไมตรีเห็นอกเห็นใจกัน รวมทั้งสร้างทัศนคติที่ว่ามนุษย์ทั้งผองล้วนเป็นพี่น้องกัน อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข จิตตปัญญาศึกษา มีเป้าหมายคือเพื่อพัฒนาให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ โดยเกิดการเปลี่ยนแปลงในตนเอง ในองค์กรและในสังคม โดยจัดกระบวนการเรียนรู้ด้วยหลักการพิจารณาด้วยใจอย่างไคร่ครวญ (Contemplation) หลักความรัก ความเมตตา (Compassion) หลักการเชื่อมโยงสัมพันธ์ (Connection) หลักการเผชิญหน้ากับความจริง (Confronting) หลักความต่อเนื่อง (Continuity) หลักความมุ่งมั่น (Commitment) หลักชุมชนแห่งการเรียนรู้ (Community) หลักความเป็นสากล (Neutral) หลักความเป็นวิชาการ (Academic) หลักการเรียนรู้แบบบูรณาการและผสานสรรพศาสตร์ (Integrative & Transdisciplinary Learning)

เป็นการเรียนรู้ที่ไม่แบ่งแยกศาสตร์สาขาต่างๆ ออกจากกัน โดยเชื่อว่าศาสตร์สาขาต่างๆ แท้จริงแล้วมีจุดเริ่มต้นเหมือนกัน หลักการประยุกต์ใช้ได้หลากหลาย (Applied) หลักการมีปัญญาแห่งตน (Original Wisdom) และหลักการเรียนรู้แบบองค์รวม (Holistic) ดังนั้นแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาจึงเป็นรูปแบบการสอนที่เน้นการพัฒนาคนในอย่างแท้จริง เพื่อให้เกิดความตระหนักรู้ถึงคุณค่าของสิ่งต่างๆ โดยปราศจากอคติ เกิดความรัก ความเมตตา อ่อนน้อมต่อธรรมชาติ มีจิตสำนึกต่อส่วนรวม และสามารถเชื่อมโยงศาสตร์ต่างๆ มาประยุกต์ใช้ในชีวิตได้อย่างสมบูรณ์

จากสภาพปัญหา และความสำคัญของการคิดวิเคราะห์ข้างต้น รวมถึงแนวความคิดเรื่องการจัดการเรียนรู้เพื่อมุ่งให้เกิดการเปลี่ยนแปลงขั้นพื้นฐานในตัวผู้เรียนของแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาดังที่กล่าวมา ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะพัฒนารูปแบบการสอนตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาเพื่อพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยคาดการณ์ว่ารูปแบบการสอนดังกล่าวจะช่วยให้ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์สูงขึ้น ให้มีพื้นฐานในการพัฒนาให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์โดยการเปลี่ยนแปลงทางด้านความคิด เกี่ยวกับตนเอง ผู้อื่น สังคมเป็นนักเรียนที่มีการพัฒนารอบด้านอย่างแท้จริง พร้อมเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาสังคมให้เจริญก้าวหน้าและสงบสุขต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนารูปแบบการสอนตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาเพื่อพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6
2. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ก่อนและหลังการสอนโดยใช้รูปแบบการสอนตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องการพัฒนาแบบการสอนตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาเพื่อพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 เป็นการวิจัยเชิงทดลองในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยโดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 การพัฒนารูปแบบการสอน

การพัฒนารูปแบบการสอน ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานและบริบทของการจัดการศึกษา
2. ศึกษาทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนารูปแบบการสอนเพื่อกำหนดองค์ประกอบของรูปแบบการสอน

3. สร้างรูปแบบการสอน

2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย

1. แผนการจัดการเรียนรู้สำหรับรูปแบบการสอนตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา
2. แบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์

ตอนที่ 3 การทดลองใช้รูปแบบการสอน

ผู้วิจัยดำเนินการทดลองใช้รูปแบบการสอน โดยนำแผนการจัดการเรียนรู้ไปทดลองใช้ในสภาพการณ์จริง เพื่อประเมินรูปแบบการสอนที่พัฒนาขึ้น โดยมีขั้นตอนการดำเนินการ ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งกำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2559 จำนวน 8 ห้อง ของอิสลามวิทยาลัยแห่งประเทศไทย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 กรุงเทพมหานคร

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งกำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2559 จำนวน 1 ห้องเรียน จำนวน 30 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster Random Sampling)

2. การดำเนินการทดลอง การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง เป็นการจัดแบบมีกลุ่มตัวอย่างกลุ่มเดียว โดยจัดให้มีการทดสอบก่อน-หลังการทดลอง (One – Group Pretest – Posttest Design) (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ, 2538, น. 249) 3. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยทำการเปรียบเทียบความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการสอนด้วยรูปแบบการสอนตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นก่อนและหลังการเรียนการสอนโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ซึ่งสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและการทดสอบค่าที

ผลการวิจัย

ผลการประเมินรูปแบบการสอนจากการนำรูปแบบการสอนตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาไปทดลองใช้พบว่า

1. นักเรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์หลังเรียนด้วยรูปแบบการสอนตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา ร้อยละ 87.00
2. ความสามารถในการคิดวิเคราะห์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

อภิปรายผลการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นการพัฒนารูปแบบการสอนเพื่อพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์ สำหรับของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ผลการวิจัยครั้งนี้สามารถอภิปรายผลตามลำดับของวัตถุประสงค์การวิจัยดังต่อไปนี้

1. ผลการพัฒนารูปแบบการสอนในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ประยุกต์ใช้แนวคิดการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลงและแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา ทำให้ได้รูปแบบการสอนตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาเพื่อพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 เมื่อผู้เรียนได้เรียนรู้และปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ตามขั้นตอนกระบวนการของรูปแบบจนครบทุกขั้นตอนแล้ว ผู้เรียนมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในระดับที่ดีขึ้นเรื่อย ๆ โดยสังเกตจากการแสดงออกในการร่วมกิจกรรม ความมีกิริยามารยาทที่อ่อนน้อม มีสติกับตัวเองมากขึ้น รับรู้อารมณ์ความรู้สึกแสดงออกถึงความตระหนักรู้ในตนเอง รับฟังเพื่อนอย่างใคร่ครวญ กล้าแสดงความคิดเห็นของตนเอง และยอมรับฟังความคิดเห็นของเพื่อนซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ สุวิทย์ มูลคำ (2550, น.71) ที่กล่าวว่า การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นให้นักเรียนเป็นผู้ค้นพบความรู้และเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยมีครูเป็นผู้อำนวยความสะดวก ให้คำปรึกษา แนะนำ ในการสืบค้นความรู้ และการลงมือปฏิบัติจริง จะทำให้นักเรียนเกิดความรู้อันยั่งยืน สามารถนำความรู้ไปใช้ในการแก้ปัญหา และประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นได้ เช่นเดียวกับพงษ์ธร ตันดิฤทธิ์ศักดิ์ และคณะ (2552) ได้ทำการวิจัยเรื่องการวิจัยเชิงปฏิบัติจิตตปัญญาศึกษา : กรณีศึกษาสองชั้นเรียน ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการโดยเครื่องมือนำเอาการจัดการเรียนการสอนแบบจิตตปัญญาศึกษาเข้าไปในชั้นเรียนระดับอุดมศึกษา ชั้นเรียนสองชั้นเรียนจากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยและมหาวิทยาลัยมหิดล ได้รับเลือกให้เป็นกรณีศึกษาโดยคณะนักวิจัยมีส่วนร่วมทั้งอาจารย์จัดกิจกรรมและกระบวนการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน การวิจัยอาศัยระเบียบวิธีแบบผสมผสาน เก็บข้อมูลตามกรอบสามทศน์ (บุคคลที่หนึ่ง สอง และสาม) ในสามช่วงเวลา (ก่อน ระหว่าง และหลังภาคการศึกษา) ข้อค้นพบทำให้ทราบถึงคุณลักษณะสำคัญของการจัดการเรียนการสอนแบบจิตตปัญญาศึกษา คือ ความสอดคล้องกันระหว่างเส้นทางการเรียนรู้ของผู้เรียน การจัดกิจกรรม และการจัดกระบวนการเรียนรู้ โดยมีหลักการอยู่กับปัจจุบันขณะของชั้นเรียน การจัดการเรียนการสอนแบบจิตตปัญญาศึกษาดังกล่าวมีส่วนช่วยให้เกิดการเปลี่ยนแปลงขั้นพื้นฐานในผู้เรียน เช่นเดียวกับบังอร เสรีรัตน์ (2552) ที่ศึกษาผลการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามแนวจิตตปัญญาศึกษาสำหรับนักศึกษาปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ประกอบด้วย 8 องค์ประกอบ คือ หลักการ/แนวคิด วัตถุประสงค์

ของรูปแบบ กระบวนการจัดการเรียนรู้ เทคนิคสำคัญ ตัวบ่งชี้การสอน ผลที่ได้รับ และปัจจัยสนับสนุน นักศึกษาปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ที่เรียนรู้ด้วยรูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดปัญญาศึกษาเกิดความเปลี่ยนแปลง 3 ด้าน คือ การเปลี่ยนแปลงความคิดต่อตนเอง ผู้อื่น การใช้ชีวิตและการประกอบอาชีพ และนักศึกษาปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยาที่เรียนรู้ด้วยรูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา มีความพึงพอใจต่อการเรียนรู้ในระดับดีมาก

2. ผลการทดลองใช้รูปแบบการสอนที่พัฒนาขึ้น พบว่า ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียน ก่อนเรียนและหลังเรียนเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้คือ หลังการทดลองความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 สูงกว่าก่อนทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สืบเนื่องมาจากการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามกระบวนการเรียนการสอน ซึ่งมีขั้นตอนการสอน 5 ขั้นตอน โดยเริ่มจาก

ขั้นที่ 1 ขั้นเสริมสร้าง เป็นขั้นเริ่มต้นด้วยกิจกรรมที่ทำให้ผู้เรียนเกิดความพร้อมในการเรียนรู้ โดยสร้างบรรยากาศที่ผ่อนคลายเป็นกันเอง ฝึกให้ผู้เรียนมีสติอยู่เสมอ รู้ตัวว่ากำลังทำอะไรมีสมาธิ ทำกิจกรรมที่ผ่อนคลาย เช่น ให้นักเรียนนั่งสงบนิ่งในที่ของตน ฟังเพลงบรรเลง 4 – 5 นาที เพื่อให้นักเรียนมีสติอยู่เสมอ มีความตั้งใจในการทำกิจกรรม ฝึกให้ผู้เรียนมีสติอยู่เสมอมีการตั้งคำถามทบทวนความรู้เดิม กระตุ้นให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นในเรื่องที่จะศึกษา สร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้สอนและผู้เรียน โดยผู้สอนเป็นกัลยาณมิตร ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของทิพย์สุดา ปริดาพันธุ์ (2554) ที่กล่าวว่า การเตรียมความพร้อมในการเรียน เป็นการเริ่มต้นก่อนสอนแต่ละชั่วโมง เมื่อนักศึกษามาพร้อมแล้ว ผู้สอนจะให้นักศึกษานั่งสมาธิระลึกถึงผู้มีพระคุณต่อนักศึกษาก่อนเรียนทุกชั่วโมง ๆ ละ 5 นาที เพื่อเตรียมความพร้อมก่อนเรียน เช่นเดียวกับ ปิณฑนา สุภคผลและคนอื่น ๆ (2554) ที่กล่าวว่า นักเรียนส่วนใหญ่มีความพร้อมในการเรียน มีความตั้งใจสนใจในการเรียน นักเรียนสามารถทำกิจกรรม ฝึกสมาธิได้ เช่น กิจกรรมจิตนิ่งยิ่งรู้ เชื้ออินบินสู่การเรียนรู้

ขั้นที่ 2 ขั้นส่งเสริม ผู้สอนจะนำเสนอเนื้อหาสาระใหม่ของบทเรียน โดยนำเสนอเนื้อหาผ่านสื่อหรือกิจกรรมที่น่าสนใจ เช่น กรณีศึกษา การเล่าเรื่อง ภาพยนตร์ หรือวีดิทัศน์เป็นต้น เพื่อเป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เนื้อหาใหม่ มีการพูดคุยและเปลี่ยนการเรียนรู้ ผ่านการเล่าเรื่องและรับฟังอย่างลึกซึ้ง โดยครูกระตุ้นให้นักเรียนร่วมกันคิด ตั้งคำถามกระตุ้นให้นักเรียนกล้าแสดงความคิดเห็น ยกตัวอย่างประเด็นที่น่าสนใจ จัดสถานการณ์ให้นักเรียนสนใจและอภิปรายร่วมกัน ซึ่งสอดคล้องกับสลักจิต ตรีธม โอบาส (2553) ที่กล่าวว่า กิจกรรมการเรียนรู้โดยกระบวนการจิตตปัญญา ช่วยให้นักศึกษาได้พูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นด้วยกิจกรรมสุนทรียสนทนา การได้คิด

ใคร่ครวญ การได้ทบทวนตนเองด้วยสมาธิช่วยให้เกิดสติ ทำให้รู้จักและเข้าใจตนเอง เข้าใจผู้อื่น ปรับตัวได้ดีขึ้น และเรียนรู้อย่างมีความสุข กิจกรรมการเรียนรู้ที่นักศึกษาชื่นชอบคือ การพาไปเรียนรู้นอกห้องเรียน การใช้วีดิโอประกอบการสอนการใช้ศิลปะ การใช้เดินประกอบเพลง ใช้เสียงดนตรี และกิจกรรมแสดงละครตามลำดับ

ขั้นที่ 3 ขั้นสาระ เป็นกิจกรรมการสอนที่ก่อให้เกิดความเข้าใจในเนื้อหา โดยการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็น วิเคราะห์หาคำตอบตามประเด็นคำถามที่ครูผู้สอนกำหนดไว้ ร่วมกันอภิปรายปัญหา มุมมอง คำตอบ พินิจ พิเคราะห์ทำการแยกแยะ กระจายสิ่งที่กำหนดให้ออกเป็นส่วนย่อยๆ เช่น ใคร ทำอะไร ที่ไหน เมื่อไหร่ อย่างไร โดยให้ผู้เรียนมีการแลกเปลี่ยนความรู้ในกลุ่มย่อย ซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิดของวิลเลียมมิงคิลพรและคณะ (2554) ที่กล่าวว่า นักเรียนเรียนรู้ร่วมกันผ่านกระบวนการและกิจกรรมหลากหลายที่กระตุ้นให้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมกลุ่ม และมีเป้าหมายเพื่อปูพื้นฐานให้ลึกซึ้งและให้เกิดสำนึกในสิ่งที่เรียน รวมถึงการทบทวนความรู้ด้วยตนเองและการจดบันทึกความคิดเห็นสิ่งที่ได้จากการเรียนรู้ในท้ายของแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้ สอดคล้องกับ เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2546 : 97 – 98) ที่กล่าวว่า เทคนิคการตั้งคำถามอยู่ในขอบข่าย “5Ws1H” เป็นการคิดเชิงวิเคราะห์แท้จริงคือการตอบคำถามที่เกี่ยวข้องกับความสงสัยใคร่รู้ของผู้ถาม เมื่อเห็นสิ่งหนึ่งสิ่งใดแล้ว อยากรู้เกี่ยวกับสิ่งนั้นมากขึ้นในแง่มุมต่าง ๆ เพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงใหม่ ๆ ความเข้าใจใหม่ ๆ อันเป็นประโยชน์ต่อการอธิบาย การประเมินการแก้ปัญหาขอขอบเขตของคำถามเชิงวิเคราะห์และการตัดสินใจที่รอบคอบมากขึ้น

ขั้นที่ 4 ขั้นสรุป เป็นกิจกรรมการสอนที่ให้ผู้เรียนร่วมกันอภิปรายสรุปด้วยการตีความ การจำแนกแยกแยะ แล้วกลั่นกรองออกเป็นถ้อยคำการแสดงออก หรือข้อเขียน และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีการแลกเปลี่ยนความรู้ในกลุ่มย่อย แล้วสรุปสาระสำคัญหรือข้อคิดที่ได้จากกลุ่มย่อยเพื่อนำเสนอต่อกลุ่มใหญ่ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของปีสันธนา สุภคตและคนอื่น ๆ (2554) ที่กล่าวว่า นักเรียนสามารถทบทวนความรู้ด้วยตนเอง เช่น กิจกรรมเช็คเอาท์เราทำได้ เป็นกิจกรรมที่ให้นักเรียนถามตนเอง และตอบในใจอย่างใคร่ครวญ ว่านักเรียนได้เรียนรู้อะไรบ้างในชั่วโมงนี้ เพื่อสร้างพื้นฐานให้ลึกซึ้งและเกิดจิตสำนึกต่อสิ่งที่เรียนรู้โดยการแสดง ความคิดเห็นและจดบันทึกในรูปแบบผังความคิด และแนวคิดของจุมพล พลภูทธิรชินวิน (2552) ที่สรุปว่า จิตตปัญญาศึกษาเน้นให้ความสำคัญการพัฒนาความตระหนักรู้และการเรียนรู้มิติด้านใน (อารมณ์ ความรู้สึก ความคิด) ของตนเอง

ขั้นที่ 5 ขั้นสะท้อนแนวความคิด ขั้นตอนนี้ ผู้วิจัยเปิดโอกาสให้ผู้เรียน ได้นำเสนอแนวคิดตามเนื้อหาสาระสำคัญหรือข้อคิดที่ผ่านการใคร่ครวญมาแล้ว เช่น คำพูดสั้น ๆ วาทะที่น่าสนใจ การเขียนข้อความสั้นๆ การเขียนสรุป การวาดภาพ การแสดงบทบาทสมมติ การเขียนแผนผัง

ความคิด และบันทึกความคิดในแบบบันทึกการเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของรุ่งฟ้า กิติญาณัฐสันต์ (2553) ที่กล่าวว่านิสิตมีการพัฒนากระบวนการคิดอย่างไตร่ตรอง คิดทบทวนและพิจารณาสิ่งต่าง ๆ อย่างรอบคอบ มีมุมมองที่ดีต่อตนเอง ต่อวิชาชีพครู และต่อสังคม มีการปฏิบัติงานและปฏิบัติตนอยู่ในระดับดีมาก มีความเชื่อมั่น เห็นคุณค่าในตนเองและการทำงาน มีการเปลี่ยนแปลงกระบวนการคิด ความรู้สึก และพฤติกรรมต่อวิชาชีพครูในด้านบวก มีทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพครูมีแรงบันดาลใจในการทำหน้าที่ครูที่ดี มีการเปลี่ยนแปลงในด้านการมองสังคม และมีแนวคิดที่จะเป็นครูที่เสียสละ ทำหน้าที่ของตนเองเพื่อประเทศชาติ กล่าวคือเป็นการเปลี่ยนจิตสำนึกใหม่ของการเรียนรู้อย่างแท้จริง เช่นเดียวกับ ฆนัท ธาตุทอง (2552) ที่กล่าวว่าทักษะทางปัญญาได้รับอิทธิพลจากความสามารถในการคิดวิเคราะห์มากกว่าความสามารถในการแก้ปัญหา และขึ้นการจัดระบบความคิดผู้สมองมีอิทธิพลต่อทักษะการคิดมากที่สุด

จากขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนทั้ง 5 ขั้นตอน เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ทำให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาทุกด้าน ทั้งด้านความรู้ ทักษะและเจตคติ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเอง จากการปฏิบัติจริง เกิดการคิดวิเคราะห์ แยกแยะ ให้เหตุผลประกอบอย่างสมเหตุสมผล กล้าแสดงความคิดเห็น กล้าแสดงออก กล้านำเสนอผลงาน เข้าใจกระบวนการทำงาน กลุ่ม สามารถสรุปข้อมูล มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เกิดปฏิสัมพันธ์อันดี นำความรู้ไปใช้ประโยชน์ในการสร้างสรรค์ผลงาน และแก้ไขปัญหาในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้อง กิจกรรมที่จัดขึ้นอย่างหลากหลายทำให้นักเรียนมีความสนใจ กระตือรือร้นในการร่วมกิจกรรมอยู่ตลอดเวลา นักเรียนมีความชื่นชมและเต็มใจในการร่วมกิจกรรมการเรียนการสอนทุกขั้นตอน ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ด้านความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนสูงขึ้น ซึ่งจะก่อให้เกิดผลดีในการพัฒนาการจัดการศึกษาของโรงเรียนต่อไป

สรุปผลการวิจัย

จากการวิจัย เรื่อง การพัฒนารูปแบบการสอนตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาเพื่อพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ผลการวิจัยครั้งนี้ทำให้ได้รูปแบบการสอนตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาเพื่อพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ประกอบด้วย 1) หลักการ/แนวคิดของรูปแบบ ซึ่งพัฒนาขึ้นมาจากการประยุกต์ใช้แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลง จิตตปัญญาศึกษา กระบวนการเรียนรู้แนวคิดจิตตปัญญาศึกษา สืบเนื่องจากเป็นแนวคิดพื้นฐานมีแนวทางการจัดการศึกษาสอดคล้องกับสภาพปัจจุบันและมุ่งให้ผู้เรียนพัฒนาทักษะด้านการคิด มุ่งพัฒนาให้ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ความสำคัญ การคิด

วิเคราะห์ความสัมพันธ์ และการคิดวิเคราะห์หลักการ 2) จุดมุ่งหมายของรูปแบบการสอน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์ความสำคัญ การคิดวิเคราะห์ความสัมพันธ์ และการคิดวิเคราะห์หลักการ 3) กระบวนการเรียนการสอนของรูปแบบ ซึ่งมี 5 ชั้น คือ ชั้นที่ 1 ชั้นเสริมสร้าง ชั้นที่ 2 ชั้นส่งเสริม ชั้นที่ 3 ชั้นสาระ ชั้นที่ 4 ชั้นสรุป และชั้นที่ 5 ชั้นสะท้อนแนวความคิด 4) ผลที่ผู้เรียนจะได้รับจากการเรียนรู้ตามรูปแบบ คือ ผู้เรียนเกิดการพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์ความสำคัญ การคิดวิเคราะห์ความสัมพันธ์ และการคิดวิเคราะห์หลักการ

2. ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้รูปแบบการสอนตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาพบว่าความสามารถในการคิดวิเคราะห์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ 2 ด้าน ซึ่งอาจเป็นประโยชน์ต่อการจัดการเรียนรู้และการศึกษาวิจัย ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ก่อนที่จะนำรูปแบบการสอนตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาไปใช้ ครูผู้สอนควรศึกษาองค์ประกอบของรูปแบบให้เข้าใจอย่างถ่องแท้

1.2 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการสอนเพื่อพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ครูผู้สอนต้องชี้แจงให้นักเรียนเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของตนเองและให้ความร่วมมือในกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ อีกทั้งครูผู้สอนต้องเตรียมความพร้อมของการจัดกิจกรรมทุกขั้นตอน เพราะรูปแบบการสอนในแต่ละขั้นประกอบด้วยกิจกรรมที่หลากหลายต้องใช้เวลาานกว่าที่กำหนดไว้ ดังนั้น ครูผู้สอนควรยืดหยุ่นเวลาได้ตามความเหมาะสม

1.3 ครูผู้สอนต้องเป็นกัลยาณมิตรที่ดีกับนักเรียน โดยเฉพาะนักเรียนในกลุ่มอ่อนควรให้คำปรึกษา คำแนะนำ ให้ความช่วยเหลือ ส่งเสริมและอำนวยความสะดวกแก่นักเรียนตลอดเวลา

1.4 ในกระบวนการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน ครูควรเตรียมความพร้อมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นเสริมสร้าง ครูผู้สอนควรจัดเตรียมพื้นที่ให้เอื้ออำนวยต่อการจัดกิจกรรม รวมถึงวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการประกอบการจัดกิจกรรม เช่น สื่อวีดิทัศน์ เครื่องใช้ไฟฟ้าต่าง ๆ พร้อมทั้งสร้างบรรยากาศที่ผ่อนคลายเป็นกันเอง

ขั้นที่ 2 ขั้นส่งเสริม ครูผู้สอนควรสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรม เพื่อเป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เนื้อหาใหม่ และให้นักเรียนได้ใช้ทักษะการคิดเพิ่มเติม เปิดโอกาสให้นักเรียนพูดคุยและเปลี่ยนการเรียนรู้ผ่านการเล่าเรื่องและรับฟังอย่างลึกซึ้ง

ขั้นที่ 3 ขั้นสาระ ครูผู้สอนควรตั้งคำถามเพิ่มเติมเพื่อให้ผู้เรียนได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นในกลุ่มย่อย ได้มีการวิเคราะห์หาคำตอบ พร้อมทั้งร่วมกันอภิปรายปัญหา และวิเคราะห์ถึงเรื่องราวที่ครูผู้สอนกำลังสอน

ขั้นที่ 4 ขั้นสรุป ครูผู้สอนควรเป็นผู้ให้คำปรึกษา และคอยให้คำแนะนำนักเรียนให้สรุปเนื้อหาและสื่อออกมาในมุมมองที่นักเรียน

ขั้นที่ 5 ขั้นสะท้อนแนวความคิด ในขั้นนี้ครูผู้สอนควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้สะท้อนความคิดเกี่ยวกับกิจกรรมที่ได้เรียนรู้โดยจัดสรุปลงในสมุด หรือเขียนคำพูดสั้น ๆ วาทะที่น่าสนใจ การวาดภาพ การแสดงบทบาทสมมติ หรือการเขียนแผนผังความคิด เป็นต้น

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรนำรูปแบบการสอนตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาไปใช้อย่างต่อเนื่อง เพื่อพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์และพัฒนาการจัดการเรียนการสอนให้มีคุณภาพได้มาตรฐานต่อไป

2.2 ควรนำกระบวนการสอนตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาไปบูรณาการกับวิชาอื่นในทุกระดับชั้น เพื่อศึกษาผลของการใช้รูปแบบการสอนตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาว่าสามารถพัฒนาในด้านคุณธรรม จริยธรรมได้หรือไม่

2.3 ควรมีการศึกษาผลของการใช้รูปแบบการสอนตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาที่มีต่อตัวแปรอื่น ๆ เช่น การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์

บรรณานุกรม

กระทรวงศึกษาธิการ กรมวิชาการ. (2545). การสังเคราะห์รูปแบบการพัฒนาศักยภาพของเด็กไทย

ด้านทักษะการคิด. กรุงเทพฯ : การศาสนา.

กัญญา สิทธิสุขเศรษฐ์. (2548). ผลการใช้กิจกรรมการตั้งคำถามที่มีต่อทักษะการคิดวิเคราะห์

ของนักเรียนที่มีความสามารถทางการเรียนแตกต่างกัน.การค้นคว้าแบบอิสระ

ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2546). การคิดเชิงวิเคราะห์. กรุงเทพฯ : ชัคเชสมิเดีย.
- ฉันท ชาติทอง. (2552). การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนที่เน้นกระบวนการเรียนรู้แบบจิตตปัญญาศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะทางปัญญาตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาของประเทศไทย. คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา.
- จุมพล พูลภัทรชีวิน. (2552, 31 มกราคม). ปฏิรูปการศึกษาครั้งใหม่ ขอหัวใจให้จิตตปัญญาศึกษา. มติชนรายวัน, 9.
- . (2552). จิตตปัญญาศึกษาและการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลง. ศูนย์จิตตปัญญาศึกษา มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ชลลดา ทองทวี และคนอื่น ๆ. (2551). รายงานผลการดำเนินงานฉบับสมบูรณ์ โครงการวิจัย และจัดการความรู้จิตตปัญญาศึกษา. กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการส่งเสริมคุณภาพและศูนย์จิตตปัญญาศึกษา มหาวิทยาลัยมหิดล.
- . (2551). จิตตปัญญาศึกษา: การสำรวจและสังเคราะห์ความรู้จิตตปัญญาศึกษาเบื้องต้น. กรุงเทพฯ : โครงการวิจัยและการจัดการความรู้จิตตปัญญาศึกษา ศูนย์จิตตปัญญาศึกษา มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ทิพย์สุดา ปริดาพันธุ์. (2554). กระงะกสะท้อนปัญญาจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา. ร้อยเอ็ด : สถาบันจัดการความรู้ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด.
- ทิสนา แวมมณี. (2544, กรกฎาคม-ตุลาคม). การเรียนรู้เพื่อพัฒนากระบวนการคิด, วารสารครุศาสตร์, 1, 15-16.
- . (2546). รูปแบบการเรียนการสอน : ทางเลือกที่หลากหลาย. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- . (2547). ทฤษฎีการเรียนรู้เพื่อพัฒนากระบวนการคิด : ต้นแบบการเรียนรู้ทางด้านทฤษฎีและแนวปฏิบัติ. กรุงเทพฯ : สำนักคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- ทิสนา แวมมณี. (2552). ศาสตร์การสอน. (พิมพ์ครั้งที่ 11). กรุงเทพฯ : ศูนย์หนังสือแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธนา นิลชัยโกวิทย์และคณะ. (2550). รายงานโครงการวิจัยเพื่อพัฒนาชุดการเรียนรู้การอบรมและกระบวนการด้านจิตตปัญญาศึกษา. กรุงเทพฯ : ศูนย์จิตตปัญญาศึกษามหาวิทยาลัยมหิดล.
- บงอร เสรีรัตน์. (2552). การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาสำหรับนักศึกษาปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา. มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา.

- ประเวศ วะสี. (2542). **กระบวนการทางปัญญา**. กรุงเทพฯ : มูลนิธิสดศรี – สฤษดิ์วงศ์ และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- . (2550). **ปาฐกถาสวัสดิ์ สกลไทย์** : มหาวิทยาลัยกับจิตตปัญญาศึกษา และไตรยางศ์ แห่งการศึกษากรุงเทพ: ศูนย์จิตตปัญญาศึกษา มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ. (2551). การพัฒนาการคิด. กรุงเทพฯ : ห้างหุ้นส่วนจำกัด 9119 เทคนิก.
- ปิลันธนา สุกดล และคนอื่นๆ. (2554). **ผลการใช้วัตกรรมการศึกษาชั้นเรียน (Lesson Study) และการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย**. ค้นเมื่อวันที่ 4 มกราคม 2558. จาก http://www.primary.satit.kku.ac.th/main/administrator/modules/mod_file-research/myfile/20131210145954_01satitJurnal_Pilan.pdf.
- บุญทวี พ่วงสุวรรณ. (2543). **คิดอย่างวิเคราะห์ห้วิจารณ์ : มุมมองทางพยาบาลศาสตร์ : ขอนแก่น การพิมพ์**.
- พงษ์ธร ดันติฤทธิศักดิ์และคนอื่นๆ. (2552). **โครงการวิจัยเชิงปฏิบัติการจิตตปัญญาศึกษา**. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยมหิดล .
- เพชรมน แสงจักร. (2549). **ความสามารถทางการคิดของนักศึกษา ประกาศนียบัตรวิชาชีพ ปีที่ 2 วิทยาลัยอาชีวศึกษาเชียงใหม่ที่ได้รับการสอนตามแนวคิดของสเตอร์นเบอร์ก**. การค้นคว้าแบบอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2535). **พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2525**. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- ล้วน สายยศและอังคณา สายยศ. (2538). **เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา**. (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- วิโรจน์ วัฒนานิมิตกุล. (2540). **การพัฒนารูปแบบการสอนโดยใช้สาระอิงบริบท**. วิทยานิพนธ์ปริญญาคุยฎีบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิจักขณ์ พานิช. (2551). **เรียนรู้ด้วยใจอย่างไร้ครวญ การศึกษาดั่งเส้นทางแสวงหาทางวิญญาณ**. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ : ศูนย์จิตตปัญญาศึกษาร่วมกับสวนเงินมีมา.
- วิลาวลัย มาคุ้ม. (2553, ธันวาคม). การคิดวิเคราะห์ (Analytical Thinking). **วิทยาจารย์**. 6(12), 36-37.
- ศึกษาธิการ, กระทรวง. (2550). **การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

- วิไล พัฒน์มิ่งคล และคนอื่นๆ. (2544) การพัฒนากระบวนการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการ
เรียนรู้ภาษาไทยโดยใช้นวัตกรรมการศึกษาชั้นเรียน (Lesson Study) และการจัดการ
เรียนรู้ตามแนวคิดปัญญาศึกษา (Contemplative Education). ค้นเมื่อวันที่ 4
 มกราคม 2558. จาก [http://primary.satit.kku.ac.th/main/administrator/modules/
 -mod_filesearch/myfile/20131210145926_02satitJurnal_wilai.pdf](http://primary.satit.kku.ac.th/main/administrator/modules/-mod_filesearch/myfile/20131210145926_02satitJurnal_wilai.pdf).
- สังัด อุทรานันท์. (2529). การจัดการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ. (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ :
 ภาควิชาบริหารการศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สลักจิต ตรีธรม โอภาส. (2553). การศึกษาผลการพัฒนาความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ด้วยกระบวนการ
เรียนรู้แนวคิดปัญญาศึกษารายวิชาจิตวิทยาสำหรับครู นักศึกษาโปรแกรมวิชา
วิทยาศาสตร์ทั่วไป. คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม.
- สุวิทย์ มูลคำ. (2550). กลยุทธ์การสอนคิดวิเคราะห์. กรุงเทพฯ : ห้างหุ้นส่วนภาพการพิมพ์.
- สุเทียบ ละอองทอง. (2545). การพัฒนารูปแบบการสอนอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้
ยุทธศาสตร์ เมตาคอกนิชัน สำหรับนักศึกษา ระดับปริญญาตรี. วิทยานิพนธ์ปริญญา
 ดุษฎีบัณฑิต สถาบันราชภัฏบุรีรัมย์ .
- อรุณี สติธตภาภิกุล. (2546). การพัฒนารูปแบบการสอนคำศัพท์วิชาภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียน
ชั้นประถมศึกษาตามแนวยุทธศาสตร์การสอนภาษาแบบผสมผสานของมาร์ตัน.
 วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช.
- อรอนงค์ แจ่มผล. (2553). ผลของกระบวนการจิตตปัญญาศึกษาที่มีต่อการเรียนรู้ภายในตน
ของนักศึกษาที่เรียนรายวิชาจิตวิทยาสำหรับครู. มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.
- อุษณีย์ โพธิสุข (2537). เอกสารประกอบการสอนวิชา กพ554 วิธีสอนเด็กปัญญาเลิศ. กรุงเทพฯ :
 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- อำพร ไตรภักทร. (2543). การคิดวิเคราะห์ห้วิจารณ์. ขอนแก่น. ขอนแก่นการพิมพ์.
- Bloom, B., Englehart, M., Furst, E., Hill, W., & Krathwohl, D. (1956). **Taxonomy of
 Educational Objectives: The Classification of Educational Goals. Handbook I:
 Cognitive Domain.** New York : Longmans Green.
- Boyd, R. & Myers, J. (1980). **Transformative education : International Journal of Lifelong
 Education,** 7(4), 261-284.
- (1988). “Facilitating personal transformations in small groups : Past I”
Small Group Behavior. 20 (4), 459-474.

- (1989). **“Transformative education” International Journal of Life Long Education**, 7 (4), 261-284.
- Cole, P.G. & Chan, L.K. (1987). **Teaching : Principle and Practice**. Sydney : Prentice-Hall of Australia.
- Duke, D. L. (1990). **Teaching An Introduction**. New York : McGraw-Hill.
- Gerlach, V.S. & Ely, D.P. . (1971). **Teaching and media : A Systems Approach**. Englewood Cliffs, N.J. : Prentice Hall.
- Gravett, S. (n.d.). **Action learning and transformative learning in teaching development : Educational Action Research**, 12(2), 259-271.
- Hart, R. (n.d.). **Opening the contemplative mind in the classroom” Journal of Transformative Education**. 2(1), 28-46.
- Heron, J. (1992). **Feeling and personhood/: Psychology in another key**. Newbury Park, CA : Sages.
- Joyce, B. & Well M.(1986). **Model of Teaching**. 3^{ed}. London : Prentice-Hall.
- Karsemeyer, Jacquelin A. (2000). **Moved by the spirit : A narrative inquiry**. Doctoral Dissertation, University of Toronto.
- Kibler., & Robert J. (1970). **Behavioral Objective and Instructional Process : in Selected Reading for the Introduction to the Teaching Profession**. Edited by Milton Muse. Barkekey : McCutchan.
- Mezirow, J. (1989). **“Transformative theory and social action : A response to Collard and Law” Adult Education Quarterly**. 39 (3), 169-175.
- (1997). **Transformative Learning : “Theory to PractiPrace” In P. Cranton (Ed.)**. Transformative learning in action : New directions for adult and continuing education.
- (2000). **“Learning to Think like an Adult, ” In Mezirow J. and Associates (Eds.) Learning as Transformation**. San Francisco, CA : Jossey-Bass,
- (2003). Transformative Learning as Discourse : **Journal of Tranformative Education**, 1, 58-63.
- Nozawa, A.(2004). **A way to awakening : Five educators’ experiences of integrating contemplative practices into their live (Ontario)**. Doctoral Dissertation, University of Toronto.

- O'Sullivan, E. (2003). **“Bringing a perspective of transformative learning to globalized consumption,”** International Journal of Consumer Studies, 27 (4), 326-330.
- Taylor, E. (1998). **Transformative Learning : A Critical Review.** ERIC Clearinghouse on Adult, Career, and Vocational Education (Information Series No. 374).
- York, L. & Kasl, E. (2002). **“Toward a theory and practice for whole-person learning : Reconceptualizing experience and the role of affect”** Adult Education Quarterly. 52 (3), 176-192.

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ	นางสาวคุณัญญา กัญจนา
เกิดวันที่	15 พฤษภาคม พ.ศ.2524
สถานที่เกิด	5 หมู่ 1 ต.ห้วยข่า อ.บุญศรี จ.อุบลราชธานี
ที่อยู่ปัจจุบัน	364/2 ถ.ประชาอุทิศ ซ.61 แขวงบางมด เขตทุ่งครุ กรุงเทพมหานคร
ประวัติการศึกษา	สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี คณะบริหารธุรกิจ สาขาการตลาด สถาบันราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา พ.ศ.2546
ประวัติการทำงาน	ครูอัตราจ้าง อิสลามวิทยาลัยแห่งประเทศไทย พ.ศ.2552-2558
	อาจารย์ประจำสาขาการตลาด วิทยาลัยเทคโนโลยีสารสนเทศ ทุ่งครุ กรุงเทพมหานคร พ.ศ.2558-ปัจจุบัน